

ave maria

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA

GOD. XLI., br. 2 (118) 2022.

SADRŽAJ

Riječ č. majke s. Jake Vuco	3
Iz Uredništva AM (s. S. Sente).....	5
Glas Crkve: Kardinal Parolin u Hrvatskoj	6
Papa podijelio palije novim nadbiskupima.....	9
Zadarska nadbiskupija dobila novog biskupa.....	10
Marija – Razmišljanje o krunici (fr. M. Peček)	11
Ozanina stranica: Proslava bl. Ozane u Zagrebu, Kotoru i Visokom (s. S. Sente).....	16
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Bagudić)	27
IDI – Uz proslavu 100. obljetnice smrti o. A. M. Miškova (ur. s. S. Sente)	30
Predstavljanje knjige Služite Bogu, Redu i Narodu	31
Misno slavlje biskupa Rogića; Koncert	38
Doživotni zavjeti s. Manes Puškarić.....	41
Obljetnice zavjeta i Proslava sv. Dominika u Korčuli	44
Proslava sv. o. Dominika u Subotici, Zagrebu, Konjščini i Virju (AAA)	51
Teološka analiza 9 načina molitve sv. Dominika (s. M. Puškarić).....	54
Slavlje obnove i polaganja prvih zavjeta u Korčuli (s. Barbara B.)	67
Duhovne vježbe u Korčuli i Orebiću (s. K. Remetin i s. M. Puškarić)	68
Proslava sv. Katarine i drugi događaji na Škrupama (P. Mrđen)	70
Održan susret DOME (s. A. Begić)	79
Susret s vjernicima u Subotici i Tavankutu (s. M. Puškarić)	80
Nagrada KD „I. Antunović“ sestrama u Subotici (IKA).....	82
Dominikanska provincija dobila dva nova svećenika	83
Mlade mise fr. Marina G. i fr. Maria Ilike U.	83
Novi dominikanski lektori i akoliti	85
Polaganje svečanih i obnova zavjeta Braće	85
Najljepši je Zagreb grad (s. S. Sente)	85
Ostale vijesti iz dominikanske obitelji	86
Aktivnosti DV Bl. Hozane.....	94
Velikani OP Reda: Pier Giorgio Frassati (I. Armanda)	97
Da se bolje upoznamo: s. Andrijana Zebić (intervju s. S. Sente)	102
Što ima nova u kat. knjižarama: (sabrala s. Slavka S.)	109
Što kažu naše najmlađe: Biskup Štironja održao duh. obnovu (M. Slišković)	113
Duhovna obnova u Korčuli (M. Slišković)	115
Hodočašće u Kotor (s. D. Ćurić)	116
Duhovna obnova za juniorke (s. N. Cindrić)	117
Susret dominikanki u Češkoj (s. I. Lušo)	118
Stranice povijesti: s. Pija Budrović (I. Armanda).....	120
Bijeli anđeli (S. Kraljević).....	130
Naši pokojnici: s. Zorka Sentić	131
Tomislav Košćak (s. S. Sente)	138
Mijat Mijić (s. O. Mijić)	139
Meditativni kutak: Važnost odmora (Chris).....	140
Agronomov zeleni kutić: Metvica (s. S. Sente)	142
Razbibriga: (s. S. Sente)	144

RIJEČ ČASNE MAJKE

Drage sestre, braćo,
prijatelji i čitatelji Ave Marije,

u vremenu godišnjih odmora poželjno se opustiti od svakodnevice i obaveza koje rutinski obavljamo, koje ponekad otupe ili izjednače svaki novi dan. Poželjno je svrnuti pogled na nešto novo, drugačije, na nešto svježije ili pri-vlačnije od rutinskog!

Uvijek nas novo može iznenaditi, može na-novo potaknuti, podsjetiti na sretnu prošlost, ili osvijestiti o prolaznosti, kratkotrajnosti, (ne) vrijednosti ovozemaljskog u odnosu na vječ-no i neprolazno, pozvati na ljepšu i ispunjeniju budućnost! U iščekivanju novog živimo sadašnjost. U življenju sadašnjosti radujemo se bu-dućnosti. Ali ni sadašnjosti, ni budućnosti ne-ma bez prošlosti.

U ovoj igri riječi osvrćem se na trenutke i vrijeme koje je iza nas, na poseban način u stotoj obljetnici smrti našeg utemeljitelja oca Andjela Marije Miškova.

Ne znam jesmo li dovoljno zahvalne i svjes-ne djela koje je nastalo prije više od sto godi-na, djela koje svakodnevno živimo, koje i po-nama traje. Sada je vrijeme koje od nas traži

angažman, koje nas pita o plodovima, koje nas vraća na prvotnu ideju, u kojem odgovaramo na potrebe Crkve i čovjeka. Nije ono bilo zane-mareno, nije bilo zatrto, ali evo prigode da više i češće odgovaramo na poziv i poslanje koje imamo u svijetu, u Crkvi, obitelji i svojoj zajednici. Imamo pisma koja su nama upućena, imamo riječi koje nas obvezuju, imamo poticaje koji nas vode, imamo sadržaj koji, nažalost, nismo imale priliku susresti, proučavati, osim po se-strama koje su usmenom predajom i/ili osob-nim susretom s ocem Miškovom bile svjedoki-ne vremena i potreba života.

Prigoda da zahvalimo, da ponovno izvuče-mo iz sebe i zadnji atom snage u korist boljeg svijeta, u korist boljeg življenja, u korist osob-ne izgradnje, u korist svjedočanstva života po Bogu, u Bogu i za Boga! Prigoda da svoje srce, um i tijelo trajno darujemo, kada treba i trplje-njem, patnjom, mukom, nerazumijevanjem, žrtvom, da bi, kao sveti Pavao, mogli reći kako na taj način *dopunjamo što nedostaje mukama Kristovim, sve za tijelo Kristovo koje je Crkva (Kol 1, 24)*, koje je moja zajednica, moja sestra, moj brat! Prigoda je uvijek prisutna, je li ju iskoristimo na osobno i opće dobro ili ne ?

O ovogodišnjem slavlju svetog Dominika uistinu je posebna prigoda zahvaliti dobrom Bogu na svemu! Zahvaliti na svetom Dominiku, na ocu Miškovu, na svakoj sestri od početka Kongregacije do danas, na svima koji su sudjelovali u osnivanju Kongregacije i koji danas žive s Kongregacijom, na svakom djetetu, majci, ocu, starcu, starici, gostu, prolazniku i svima koji su na ikakav način bili u kontaktu s djelom koje živimo i koje će živjeti. Hvala svima koji su slavili slavlje prigodom obilježavanja stogodišnjice smrti utemeljitelja naše Kongregacije. Hvala dr. Ivanu Armandi koji je uvijek spreman na povratak u povijest, a iako živi u sadašnjosti, gleda u budućnost svoju i našu!

Hvala dobrom Bogu za 60 i 50 godina služenja Bogu, Redu i Narodu u bogatstvu svakog dana svake pojedine slavljenice; s. Alfonse, s. Jelke, s. Ivanke, s. Katarine, s. Anite, s. Ljubomire i s. Ivane. Hvala Bogu što i danas poziva i oduševljava mlade za radosno življenje u Kongregaciji, za doživotno predanje s. Manes.

Hvala za darove koje nam trajno daje i koje ukorjenjujemo u Kongregaciju kroz poslove i apostolate u svakidašnjim izazovima.

Neka ova fešta o slavlju sv. Dominika bude polog naše nade u Njegovu pomoć. Neka sigurnost i istinitost našega hoda bude odraz pouzdanja u Njegovu ljubav. Neka naš život bude svjedočanstvo Njegove nazočnosti u svijetu u kojem djelujemo!

Čestitam svim sestrama svetkovinu, čestitam slavljenicama slavlja, čestitam svima koji se na ikoji način osjećaju dijelom dominikanske obitelji.

Vjerujem da se sv. Dominik Gospodinu uvijek obraća kako nam je svima obećao, zato i možemo reći: „Vrši Oče što si rekao, molitvom pomozi nas”!

Neka tako bude!

s. Jaka Vuco, vrhovna poglavarica

Bogu, Redu i Narodu, ovo je geslo bilo često ponavljano ovih dana diljem naše Kongregacije, a osobito u kući Matici u Korčuli. Snažne su to riječi, one podsjećaju i potiču, pozivaju i obvezuju. Riječi su to što nam ih je uklesao u srca i u pročelje kuće Matice utemeljitelj Kongregacije svetih anđela čuvara, o. Andeo Marija Miškov. Te smo se obaveze i gesla sjećale na poseban način proteklih dana povodom proslave stote obljetnice njegove smrti.

Bilo je to 5. kolovoza 1922. godine kad su se ugasile njegove oči, kad je prestalo kucati njegovo srce, ali uvjerene smo, da nas njegove duhovne oči i dalje neprestano motre, da njegovo srce i danas treperi kad uzdižemo svoje duše **Bogu**, kad smo na ponos i diku dominikansko-me **Redu** i kad neumorno i s radošću služimo svome **Narodu**. No, Miškovljevo srce jednako tako treperi kad vidi naše padove, naše mlakosti i očigledno nestajanje. Sjećajući se tog velikog muža, brata dominikanca, preostaje nam zavapiti k njemu neka ne zaboravi svoje djelo, neka nam izmoli prvotnu gorljivost i zanos kako bi na ovim našim prostorima i dalje po nama svjetlila luč vjere, nade i ljubavi i bila smjerokaz svima s kojima dijelimo ovaj prostor i vrijeme.

Na sve nas to podsjeća glasilo *Ave Maria* koje imate u rukama, koje je niklo upravo zato da nas povezuje, podsjeća i vodi kroz bure i oluje, boナace i osvježujuće lahore. U ovom broju, osim redovitih rubrika, donosimo novosti iz naše velike dominikanske obitelji. Povijest činimo mi

svojim mozaičkim kamenčićima, bilo na osobnoj ili zajedničkoj razini. Ne dopustimo da ijedan kamenčić nedostaje. Toj mozaičkoj slici dodale su svoje kamenčice naše najmlađe, prvi i doživotni zavjeti, pa izvješća iz raznih župa gdje sestre djeluju, osobito iz Škrapa i Zagreba. Veliku zahvalnost dugujemo dr. Ivanu Armandi zbog njegovog nezamjenjivog doprinosa *Stranicama povijesti*, kao i rubrici *Velikani Reda*.

Stranice naših pokojnika gotovo nikada nisu prazne. Ovaj put ih je popunila naša draga s. Zorka.

Neka je svima, uz ovo bogato štivo, blagoslovlijen odmor i opuštajuća klima, ma gdje bili.

Urednica

Kardinal Parolin u Hrvatskoj: Sveti Otac izražava blizinu Crkvi u Hrvatskoj

Državni tajnik Svete Stolice kardinal Pietro Parolin stigao je u posjet Hrvatskoj na poziv HBK u srijedu 11. svibnja 2022. prigodom 25. obljetnice ratifikacije triju Ugovora između Svete Stolice i Republike Hrvatske te 30. obljetnice priznanja Republike Hrvatske.

Prvi od službenih susreta bio je s hrvatskim biskupima u zgradi HBK. Riječi pozdrava uputio mu je predsjednik HBK mons. Puljić. Izrazivši kardinalu dobrodošlicu, poručio mu je da pastiri Crkve u Hrvatskoj nastoje „našu Crkvu učiniti *domom i školom zajedništva* kao što je predlagao sv. Ivan Pavao II.“ Također je iskazao želju da njegov boravak u Hrvatskoj, u okviru poslanja koje čini u ime svetog oca Franje i Svete Stolice, bude koristan i plodonosan.

Kardinal Parolin zahvalio je u svom pozdruvu hrvatskim biskupima za poziv koji su uputili prigodom obilježavanja zajedničkih obljetnica Republike Hrvatske i Svete Stolice. „Sveti Otac me je zamolio da vam prenesem njegove pozdrave, izražavajući ujedno svoju blizinu vama i Crkvi u Hrvatskoj, a na poseban način Zagrebačkoj nadbiskupiji i Sisačkoj biskupiji,

koje nastavljaju djelo obnove nakon potresa 2020. godine.“

Osvrnuvši se na proslavu obljetnice priznanja Republike Hrvatske od strane Svete Stolice, državni tajnik Svete Stolice ustvrdio je da su država i mjesna Crkva „poduzele vrlo važne korake, koje je Sveta Stolica s velikom pažnjom pratila.“ Među njima su potpisivanje i ratifikacija međunarodnih ugovora te njihova implementacija.

„Draga subračo, tako bogato naslijede je u vašim rukama i pozvani ste ga čuvati i učiniti još plodnijim, sjećajući se prošlosti, živeći sadašnjost, stvarajući budućnost,“ poručio je na kraju hrvatskim biskupima.

Susret s novinarima

Kardinal Parolin je odgovarao i na pitanja mnogih novinara (HKM, GK, Laudato TV, HRT, HR i Novu TV).

Osvrćući se u razgovoru na kanonizaciju bl. Alojzija Stepinca, kardinal Parolin je istaknuo da u odnosu na prošlu godinu nema velikih novosti. „Sveti Otac ostaje uvjeren u ono što sada govori, to jest da ta kanonizacija mora biti trenutak zajedništva za cijelu Crkvu, a ne razlog

konflikta ili suprotstavljanja. Mislim da je u trenutnoj situaciji, uvjetovanoj upravo ratom, to još nužnije kako bi to uistinu postala prigoda za rast u zajedništvu i pomirenju“, rekao je.

Naglasivši da je Sveti Otac nekoliko puta rekao kako nema zapreke da se kardinalu Stepincu, upravo zato što je proglašen blaženim, vjernici mogu moliti, državni tajnik Svete Stolice rekao je da se nada kako će do kanonizacije doći ubrzo.

„Kad se Gospodinu bude svidjelo – a mi se nadamo da će to biti uskoro, ja vam ne mogu dati nikakav datum u vezi s tim – doći će i do njegove kanonizacije i mislim da moramo – dopustiti mi reći – biti strpljivi i čekati Božja vremena. Vjernički puk Hrvatske mora čekati Božja vremena za tu stvar, jer sve se čini za dobro. Znam da je ovo tvrd govor, ali mislim da i ovu situaciju moramo živjeti u duhu vjere, a to znači prihvatići da Bog ima svoja vremena i da se mogu dogoditi i stvari, koje se mogu činiti ne baš previše ugodnim, imaju smisao u Božjem naumu.“

Kardinal Parolin primio je predsjednik Hrvatskoga sabora Gordan Jandroković

Predsjednik Hrvatskoga sabora Gordan Jandroković primio je državnog tajnika Svete Stolice kardinala Pietra Parolina koji boravi u posjetu Republici Hrvatskoj povodom 30. obljetnice međunarodnog priznanja Hrvatske i uspostave diplomatskih odnosa.

Tijekom sastanka s državnim tajnikom Parolinom, predsjednik Hrvatskoga sabora Gordan Jandroković je, između ostalog, naglasio da hrvatski narod sa zahvalnošću pamti snažnu

podršku Svete Stolice kad je 13. siječnja 1992. među prvima priznala Republiku Hrvatsku kao suverenu i samostalnu državu.

Po završetku bilateralnog sastanka, državni tajnik Svete Stolice kardinal Parolin održao je govor pred zastupnicama i zastupnicima u Hrvatskom saboru.

Glavni naglasci iz govora kardinala Pietra Parolina u Hrvatskome saboru

U govoru u Hrvatskom saboru, 12. svibnja 2022., kardinal Parolin je podsjetio na povijest odnosa Svete Stolice i Hrvatske. Pritom se najprije osvrnuo na simboliku Trga sv. Marka. U njegovom središtu nalazi se kao najstarija građevina, crkva sv. Marka.

Kasnije su izgrađene zgrade u kojima su danas Hrvatski sabor, Vlada RH i Ustavni sud. „Fizički odvojene od crkve, te građevine namjerno su građene s izravnim pogledom na crkvu poštujući pritom u potpunosti njezin vanjski izgled.“ Izgradnja Trga sv. Marka odražava na simboličkoj razini sve spontane značajke i cjelokupnu stvarnost povijesnih odnosa hrvatskoga naroda i Katoličke Crkve, ustvrdio je kardinal Parolin.

Podsjetio je da međusobni pravni i diplomatski odnosi Hrvata i Svete Stolice povjesno „uspostavljeni već tijekom 7. stoljeća, odnosno od samog dolaska na ove prostore. Dalje su se razvijali u različitim razdobljima, kontekstima i političkim okvirima“.

Kao stalne značajke međusobnih odnosa, to jest, njihove neprekinutosti tijekom stoljeća,

čak i pod raznim oblicima totalitarizma, državni tajnik Svetе Stolice izdvojio je: iskrenost, međusobnu posvećenost i funkcionalnost, međusobno razumijevanje, te blisku međusobnu povezanost koju je posebno istaknuo.

Među najvažnijim povijesnim događajima i osobama, kardinal Parolin napose je izdvojio sv. Ivana Pavla II. koji je „osobito poštovao hrvatski narod i prema njemu gajio izuzetnu ljubav i duboko razumijevanje“.

Također je istaknuo Papinu ulogu, zauzetost i zasluge u priznanju Republike Hrvatske prije 30 godina. „Priznanje RH od strane Svetе Stolice uvijek će ostati upamćeno kao pravni akt kojim je Apostolska Stolica dala snažnu i odlučnu potporu legalizaciji i legitimizaciji hrvatske države pred međunarodnom zajednicom. Za RH i za Svetu Stolicu ovaj čin je i danas znak snažne vjere, povjerenja, bliskosti, predanosti i međusobne potpore“, dodao je.

Osvrnuvši se i na obljetnicu potpisivanja prvih triju od četiriju međunarodnih ugovora između Svetе Stolice i RH, kardinal Parolin rekao je da su oni „tek suvremeni iskaz tisućljetne stvarnosti međusobnog razumijevanja i povjerenja, stalno prisutnoga u našim odnosima. Ti pravni akti i njima propisani odnosi nisu stvoreni – da kažem – *ex nihilo*; oni su rezultat dubokih i dugih povijesnih dinamika, motivacija, implikacija, konteksta i tradicija. Treba ih vjerodstojno i kontekstualno tumačiti i na taj način razumjeti. Odnosi RH i Svetе Stolice nikada nisu bili čista formalnost ili puka administrativna fasada, pravni oblik bez stvarnog sadržaja i iskrene obostrane namjere da se cjelovitost tog sadržaja oživi,“ naglasio je državni tajnik.

„U povodu ovih velikih i značajnih obljetnica valja istaknuti dugu i čvrstu vjeru hrvatskog naroda, ali i *bona fides* u odnosima Svetе Stolice i ovoga naroda. Oni čine tkivo koje je temelj svakog oblika i formalne pojave pravnih ugovora i drugih postupaka u kojima su se oblikovali i razvijali naši odnosi. Upravo zbog te sveobuhvatne iskrenosti Svetе Stolice tijekom stoljeća ostaje osobito privržena Hrvatskoj, a i danas vjerno stoji uz svoj ljubljeni hrvatski narod“, zaključio je kardinal Parolin.

Kardinala državnog tajnika Svetе Stolice, Pietra Parolinia primio je i predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović. Razgovarali su o odnosima dviju država, Republike Hrvatske i Svetе Stolice, koji povjesno traju više od 1300 godina, o ruskoj agresiji na Ukrajinu, kao i o situaciji u jugoistočnoj Europi s posebnim naglaskom na Bosnu i Hercegovinu.

Državnog tajnika Svetе Stolice kardinala Pietra Parolina u Banskim dvorima 12. svibnja primio je predsjednik Vlade Republike Hrvatske Andrej Plenković.

U izjavi za medije nakon susreta istaknuti su dobri odnosi Republike Hrvatske i Svetе Stolice. Izraženo je i zadovoljstvo potpisivanjem Ugovora o Caritasu, ponovno osuđena agresija na Ukrajinu te izražena briga za narodna prava Hrvata u Bosni i Hercegovini.

„Naši su odnosi doista jako dobri, i na razini odnosa s Vladom i na razini odnosa s Hrvatskom biskupskom konferencijom,“ istaknuo je kardinal Parolin, pohvalivši redovite polugodišnje sastanke članova Vlade i Hrvatske

biskupske konferencije na kojima se ažurno, izravno i bez posredništva, rješavaju postojeća pitanja između predstavnika crkvene i državne vlasti, što je sjajan način za njegovanje postojećih dobrih odnosa. Kardinal je dodao da,

primjerice, potpisivanje Ugovora o Caritasu potvrđuje dobru suradnju Crkve i države. Kako je rekao, taj Ugovor nije osiguravanje privilegija Crkvi nego od njega korist ima cijelo društvo.

(Usp. Bitno.net, 11. svibnja i IKA 2022.)

PAPA PODIJELIO PALIJE NOVIM NADBISKUPIMA METROPOLITIMA, MEĐU NJIMA SU I DVA HRVATA

Papa je, prema običaju, blagoslovio palije za nove nadbiskeupe metropolite, koji su u zajedništvu s Petrom pozvani „ustati brzo“ kako bi služili kao budni stražari nad stadom te „bili dobar boj“, uvijek zajedno s čitavim svetim i vjernim Božjim narodom.

Na blagdan svetih Petra i Pavla, papa Franjo je u vatikanskoj bazilici predvodio misu nakon koje je uručio palije 44 novih nadbiskupa metropolita, među kojima su bili splitsko-makarski nadbiskup Dražen Kutleša te vrhbosanski nadbiskup Tomo Vukšić, javlja Vatican News.

U homiliji, papa Franjo se osvrnuo na dva izraza koji govore o apostolskim prvacima u današnjim liturgijskim čitanjima – „ustati brzo“ (usp. Dj 12, 7) te „dobar boj biti“ (usp. 2 Tim 4, 7), pitajući što imaju za reći današnjoj kršćanskoj zajednici uključenoj u sinodski proces.

Čin „brzog ustajanja“ prisjeća na uskrsno jutro, znači ustati i krenuti prema svjetlu. Vrlo je to značajna slika za Crkvu, napomenuo je Papa, jer i mi moramo brzo ustati i dopustiti Gospodinu neka nas vodi putevima kojima On želi. No, to nije uvijek lagan zadatak.

„Ponekad nas, kao Crkvu, svladava lijenost; radije sjedimo i razmišljamo o nekolicini sigurnih stvari koje posjedujemo, umjesto da ustajemo i gledamo u nove horizonte, prema otvorenom moru. Često smo, poput Petra, u lancima, zatočeni u svojim navikama, uplašeni promjenama i vezani lancima naše rutine. To potiho vodi u duhovnu prosječnost: riskiramo da „snalaženje“, među ostalim i u našem pastoralnom radu. Naš entuzijazam za misiju jenjava i umjesto da bude znak vitalnosti i kreativnosti, na kraju se čini mlakim i bezvoljnim.“

ZADARSKA NADBISKUPIJA DOBILA NOVOG BISKUPA

Papa Franjo imenovao je mons. Milana Zgrablića, svećenika Poručke i Pulske biskupije, nadbiskupom koadjutorom Zadarske nadbiskupije.

Ređenje novog zadarskog nadbiskupa koadjutora Milana Zgrablića bilo je u subotu, 25. lipnja 2022. koje je započelo ulaznom procesijom biskupa sudionika i asistencije od katedralne sakristije sv. Barbare, dijelom Kalelarge, preko Trga sv. Stošije do ulaska u zadarsku prвostolnicu sv. Stošije. Biskupsko geslo mons. Milana Zgrablića je: „Idite i rod donosite.“

Svečano misno slavlje predvodio je nadbiskup mons. Želimir Puljić, a suzareditelji su splitsko-makarski nadbiskup Dražen Kutleša te biskup u miru Ivan Milovan. Misu je koncelebriralo 200 svećenika Zadarske nadbiskupije te 25 biskupa među kojima i apostolski nuncij u Hrvatskoj mons. Giorgio Lingua.

Prigodom biskupskog ređenja, nakon čitanja biografije mons. Zgrablića, ređeniku se obratio apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj, mons. Giorgio Lingua, koji je pročitao poruku Svetoga Oca:

– Prema normi svetog kanona, želimo ljubljeni sine da upoznaš kler i narod ove crkvene zajednice po ovome našemu dekreту kao duhovnoga učitelj kojega treba potpuno poštivati. Dragi sine, potičemo da izvršavaš cjelokupno tvoje služenje u složnome jedinstvu s pastirom ove nadbiskupije. Molimo Boga koji u srcu crkve otvara tvoja usta da te ispuni duhom mudrosti i razuma te da te učini vrsnim propovjednikom svoje istine po zagovoru blažene Djevice Marije, svete Stošije, svetog Donata i svetog Krševana, poručio je mons. Lingua.

Prigodno

RAZMIŠLJANJE O KRUNICI – fr. Mislava Pečeka OP –

– na kruničarskom hodočašću u Mariji Bistrici, subota 7. svibnja 2022. –

1. UVOD

Draga braćo i sestre u Kristu! Dragi ljubitelji Marijine krunice i njezina svetišta u Mariji Bistrici!

Svrha ovog nagovora nije naučiti vas nečemu novome, iako se nadam da će te nešto novo i čuti. Svrha ovog nagovora je približiti vam vrijednost krunice, Marijinog nebeskog oružja, i najvažnije od svega, ražariti vašu ljubav prema našem Spasitelju i Otkupitelju i njegovoj presvetoj Majci Blaženoj Djevici Mariji, kako bismo danomice bili sve tješnje povezani s Kristom.

2. O MOLITVI

Za početak, postavimo pitanje: koji je smisao moljenja krunice? Kao prvo, pogledajmo koji je uopće smisao molitve. U Katekizmu čitamo da je molitva uzdizanje našeg uma i srca k Bogu. Svrha molitve je stoga, najjednostavnije rečeno, biti sa Bogom. Po životu u Duhu Svetom, pritjeljeni Isusu Kristu, kao djeca Božja ulaziti u sve dublje zajedništvo s našim Nebeskim Ocem. Mi molimo kako bismo po milosti koja nam je po otkupljenju darovana bili jedno s beskonačnim oceanom Ljubavi, Ocem, Sinom i Duhom Svetim. Molitva je na početku teška, zahtijeva trud kao i sve na što se još nismo navikli u životu, ali kako rastemo u duhovnom životu, kako napredujemo na duhovnom putu, molitva postepeno postaje sve prirodnija i spontanija, poput disanja. Sve manje molimo mi, a sve više moli Bog u nama, u Duhu sam Sin kroz nas razgovara sa svojim Ocem. Kroz molitvu moći naše duše bivaju preobražene: „pamćenje čvrsto čuva Božje blagoslove; razum spoznaje njegovu volju i njegovu dobrotu, a naša se volja stvara na takav način da ništa ne može ljubiti ni željeti

osim Njega. Svi su naši čini upravljeni prema njemu: ne promatramo ih više kao da su naši, već jedino mislimo i radimo što će biti najdraže njemu samome, našemu Stvoritelju.“ Ovdje bih se posebno osvrnuo na naše pamćenje, toliko ranjeno i opterećeno sa svakavim slikama i sadržajima kojima smo danas suočeni, ponekad vlastitom krivicom, ponekad ne... „Naše pamćenje postaje jedno s raspetim Kristom i tada prihvata, uživa i ne misli ni o čemu drugome osim o onome što raduje onu osobu koju ljubimo. Pamćenje, naime, zadržava čvrsto neizrecivu ljubav i vidi što Bog priprema za vas kao i za cijeli ljudski rod. Tako i vi postajete zaljubljeni u Boga i svoje bližnje, da ste spremni položiti svoje živote za njih sto tisuća puta.“ Ovim riječima sveta Katarina Sijenska, čiji smo blagdan

nedavno slavili, u jednom od svojih pisama predivno opisuje kako naša duša postupno ulazi u sjedinjenje s Bogom. Ukratko, molitva je, braćo i sestre, temeljno sredstvo našeg posvećenja!

3. O KRUNICI

Pogledajmo sad što je zapravo krunica. Krunica je jedna od najstarijih, a svakako najpoznatija, usudio bih se reći i najsnažnija pobožnost u Katoličkoj Crkvi. Njezini korijeni sežu do svetog Dominika kojemu je, po predaji, u

jednoj privatnoj objavi Majka Božja povjerila to oruđe za obraćenje zalutalih grešnika i spasenje duša. Kaže na jednom mjestu Reginald Garrigou-Lagrange, jedan od najvećih dominikanskih teologa 20. stoljeća: „I što nije mogla Dominikova riječ, slatka molitva Zdravo Marije je mogla. Kao što je Marija obećala, krunica se pokazala najplodonosnijim oblikom propovijedanja.“ Možda najsnažnija potvrda vrijednosti tih zrnaca došla nam je u svima poznatom ukazanju u Fatimi, u kojem se Blažena Djevica Marija djeci predstavila kao Gospa od Krunice. Tako nam je potvrdila da je to uistinu njezino oružje, nama predano kao neprocjenjiva pomoć u duhovnoj borbi na hodočašću prema Kraljevstvu Nebeskom. Možda se pitate zašto koristim riječ oružje da opišem svetu krunicu? Jer drage sestre i braćo, život kršćanina koji želi napredovati na duhovnom putu nije ništa drugo nego stalna duhovna borba. „Nije nam se biti protiv krvi i mesa, nego protiv Vrhovništava, protiv Vlasti, protiv upravljača ovoga mračnoga svijeta, protiv zlih duhova po nebesima. Zbog toga, kaže sveti Pavao, posegnite za svom opremom Božjom da uzmognete odoljeti u dan zli...“ A što je krunica nego Marijino najizvrsnije vodstvo, priručnik par excellance koji nas polagano oblikuje da *opašemo bedra istinom, da obučemo oklop pravednosti, da potpašemo noge spremnošću za evanđelje mira*, da uzmemo mač Duha, to jest Riječ Božju. Nisu bez razloga dominikanci u svoj habit pridodali i krunicu, i to baš o lijevom boku. Kao što su križari svoj mač držali o lijevom boku, da ga mogu spremno isući, tako i mi o lijevom boku držimo svoje krunice, uvijek spremni da uz Marijinu pomoć budemo uvedeni u otajstvo Božje Riječi koja sve zle sile nadvladava!

4. MEDITACIJA I KONTEMPLACIJA

U svakoj molitvi moramo razlikovati meditaciju od kontemplacije. U meditaciji mi ulažemo trud, koliko god on bio malen i neznatan da usmjerimo svoju volju na Boga, da koristimo svoju maštu, svoj razum kako bismo si približili i bolje razumjeli otajstva koja razmatramo. U

kontemplativnoj molitvi, doduše, kontrolu preuzima sam Bog. I do takve molitve ne možemo doći vlastitim snagama! Ona je Božji dar kojega ne možemo iznuditi, ali to je dar koji želi biti darovan, ali želi i da mi budemo spremni primiti ga. U kontemplaciji mi ne idemo za iskustvom Boga, ne, mi se tu predajemo iskustvu Boga koji nama prilazi. Mi smo pasivni, poput platna, po kojem Nebeski slikar slika, i preobražava ga na svoju sliku. U molitvi krunice također imamo meditativni i kontemplativni aspekt. Ideja molitve krunice nije izgovaranje, ponavljanje, nabranje, njena vrijednost su otajstva u koja ulazimo pomoću te izgovorene riječi, pomoću slika i osjećaja koje nam te riječi oblikuju. Svaka molitva, i ovo je izuzetno važno, uvijek započinje sa meditacijom. Potrebna je naša spremnost da uzmemo zrnca u ruku, i da uložimo trud, ne samo izgovarajući, već promišljajući riječi koje izgovaramo, ili otajstva oko kojih se te riječi izgovaraju. I tako se pomalo učimo prihvataći poticaje Duha Svetoga, putem slika i osjećaja koji se u nama tijekom molitve javljaju, da budemo uvedeni u dubinu molitve koja sjedinjuje, u kontemplaciju. Jedan propovjednik, dominikanac, opisao je to slikom aviona na pisti. Cilj aviona je da poleti, i da leti. No prije toga avion se mora voziti po ravnoj pisti, mora dobiti na brzini, mora upregnuti svoje motore, i tek onda, ako su uvjeti povoljni, ako ga vjetar hoće, avion može ostvariti svrhu svoje vožnje, a to je, naravno, let. Bog je izabrao Mariju da po njoj Njegov Sin dođe na svijet i svijetu se objavi, tako i po molitvi krunice Bog bira Mariju da po njoj nama objavi svoga Sina, uvede nas u beskonačna otajstva Isusova života, muke, smrti i uskrsnica; otajstva koja nas moraju preobraziti, otajstva koja moraju kroz nas živjeti! Ne kaže bez razloga sveti Ljudevit Montfort, dominikanski trećoredac, da je Marija najsigurniji, najlakši, najkraći i najsavršeniji put do Isusa!

5. POSLUŠNOST BOŽJOJ VOLJI

Ukratko smo prošli kroz značenje molitve općenito, te konkretno molitve krunice, i do taknuli smo se njihove svrhe, kao i Marijine

posredničke uloge u ispunjenju te svrhe. Sada bih želio kroz neka od otajstava svete krunice, približiti nam temu poslušnosti Božjoj volji. Nešto što je neopisivo važno za život svakog pojedinog vjernika, zajednice i cijele Crkve.

Kad je riječ o poslušnosti Božjoj volji, nameću se 4 različita pitanja: Tko smo mi? Tko je Bog? Što je poslušnost? I što je zapravo Božja volja? Tko smo mi, a tko je Bog? Mi smo stvorenja, a On je Stvoritelj. Mi smo djeca, a On je Otac. Mi hodamo u mraku, mraku neznanja, a On je svjetlo, svjetlo spoznaje. Mi živimo za ljubav, da budemo ljubljeni i da ljubimo, a Bog jest Ljubav, upravo ta ljubav po kojoj i za koju živimo, bili mi toga svjesni ili ne. Mi smo baštinici prvog grijeha, odvojeni od Njegove prisutnosti, a On je naš Spasitelj i Otkupitelj, On nas je cijenom svoje krvi učinio subaštinicama Kraljevstva Nebeskog, kako bismo u vječnosti bili neodvojivo s Njime združeni. Dobro. Što je poslušnost? Bilo na hebrejskom, grčkom, latinskom ili hrvatskom jeziku, poslušnost uvijek vuče svoj korijen iz glagola slušati. Slušati! Ali uistinu slušati znači obratiti svoju pažnju na ono što nam se govori, uistinu to čuti. Zato je poslušnost naše podlaganje tome što smo uistinu slušali i čuli, upravo zbog toga je naša poslušnost istinska spremnost da to učinimo, da to živimo! U odnosu prema Bogu najdublje prodire hebrejski pojam. U Ponovljenom zakonu čitamo: Šema Israel! Čuj Izraele! Gospodin je Bog tvoj, Gospodin je jedan! Taj šema, taj imperativ Božji da čujemo, od nas zahtijeva potpunu

okrenutost Božjoj Riječi, potpunu predanost, potpunu poslušnost Božjoj volji. A što je Božja volja? Odnosno, koja je Božja volja za nas? Iako nimalo lagano, zapravo je iznimno jednostavno. *Sveti budite! Jer sam svec ja, Gospodin, Bog vaš!* – govori Bog preko Mojsija izraelskoj zajednici. U pismima svete Katarine Sijenske, ima jedan biblijski citat koji ona najviše upotrebljava, iz prve poslanice Solunjanima (4,3): „Doista, ovo je volja Božja: vaše posvećenje...“ Zapravo su riječi od Katarine još osobnije, a samim time i potresnije; naime, ona uvijek ističe kako je to *jedina* njegova volja za nas! Ako je to Njegova jedina volja za nas, to je bez premca najvažnija stvar i zadaća u ovom našem kratkom životu. Sakramenti, ljubav prema bližnjemu, osobna molitva, marljivo i nesebično ispunjavanje naših staleških dužnosti... S posebnim naglaskom na sakrament euharistije Katarina zaokružuje već spomenute teme sa sljedećim objašnjenjem: „Da ispunite Božju volju morate utonuti, ući, opiti se u krvi raspetog Krista, jer u toj krvi vaše će srce biti jako.“ Sve što nam je potrebno, dano nam je na raspolaganje. Opet, iako nimalo lagano, zapravo je iznimno jednostavno.

6. MARIJA I POSLUŠNOST

Kako Marija, naša zvijezda vodilja, sluša Riječ Božju? U prvom radosnom otajstvu često ju se slika na koljenima, uronjena u molitvu dok čita riječi Svetog pisma. U tim stranicama Bog nam progovara, Bog nam se objavljuje, i tu Marija sluša, osluškuje. I tu Marija progovara „Neka

mi bude po Riječi Tvojoj“. Iz slušanja rađa se poslušnost. Elizabeta u drugom otajstvu ponavlja tu istu poslušnost Božjoj Riječi: „Blažena ti što povjerova da će se ispuniti što ti je **rečeno** od Gospodina.“ Ponekad, doduše, ne možemo odmah sve čuti, sve razumjeti, ali to je upravo razlog da ustrajno osluškujemo, da čuvamo i prebiremo ono što nam je dano. Marija, rođivši Isusa, prebire u svojem srcu sve te događaje, ona je svjesna prisutnosti otajstva kojeg ne može u cijelosti pojmiti, zato ga brižno čuva, zato prebire. Kada ga je Marija u Hramu prikazala, tu promatramo prihvaćanje Božje volje, prihvatanje njenog križa, patnja onoga koga najviše voli, smrti onoga koga najviše voli, prihvatanje mača koji će joj probosti dušu. U vjeri i u ljubavi spremni smo prihvati i najteže križevne... Našavši Isusa u Hramu, čitamo da „Isus njima bijaše poslušan“. Koje li neshvatljive poniznosti?! Isus Mariju i Josipa **svojim primjerom** uči poslušnosti Božjoj volji. I to nije samo u nekom neposrednom odnosu Isusa sa svojim nebeskim Ocem. Ne, upravo u poslušnosti svojim bližnjima, svojim roditeljima, Isus njih uči njih, a i nas, što to znači biti poslušan Božjoj volji. Podložiti se manjima od sebe, manjima u iskustvu, u intelektu, u sposobnosti, Isus nam otkriva da ga upravo na takav način možemo i trebamo nasljedovati. Ne u nametanju **svoje** volje, nego u poniznoj ljubavi koja očituje **Božju volju**. I Marija sluša, prebire, i pohranjuje te događaje u svoje srce.

7. ISUS I POSLUŠNOST

U razmatranju Isusova krštenja na rijeci Jordanu osim Isusove, promatramo i poslušnost Ivana Krstitelja. Svjestan svoje nedostojnosti, on ipak ispunjava Božju volju i krsti Sina Božjega. I što se nakon tog čina događa? Nebesa se otvaraju i Bog se svijetu objavljuje kao Otac, Sin i Duh Sveti. Zapravo evanđelist Marko koristi riječi shizo, razdvojiti ili razdrijeti, kada govori o nebesima. Nije slučajno da Marko koristi tu riječ, istu riječ kada piše da se nakon Isusove smrti hramska zavjesa razdrije nadvoje. To su jedina dva puta da Marko koristi tu riječ.

Nebo se razdire da bismo vidjeli kako nema odvojenosti, udaljenosti Oca od Sina i njihovog Duha. Hramska se zavjesa razdire, Kristovom smo krvlju otkupljeni, maknuta je pregrada koja je stajala, nema više udaljenosti, odvojenosti između nas i samog živog Boga. Razdor koji je nastao prvim grijehom, razdor između nas i Boga, simbolično je uništen novim razdorom hramske zavjese, te sada i nama nebo stoji širom otvoreno. Na gori preobraženja Bog iznova objavljuje svoga Sina, a nas poziva da ga slušamo. A budući smo pozvani biti savršeni kao Otac naš na nebesima, a Sin i Otac su jedno, to znači da smo slušajući Krista, pozvani naslijedovati ga. Kako naslijedovati Krista u poslušnosti? Ista tri učenika koji slušaju Očevoj objavu na gori preobraženja dobivaju odgovor na to u Maslinskom vrtu. U Isusovoj nezamislivoj agoniji svjedočimo najsavršenijem predanju Božjoj volji: Ne moja volja, Oče, nego tvoja volja neka bude! „I bi poslušan do smrti, smrti na križu... Jedini način, jedinu mogućnost takvog potpunog naslijedovanja Božje volje nalazimo razmatrajući otajstvo Euharistije u kojoj nam

se darovao. U tom je sakramenu izvor i vrhunac našeg kršćanskog života. I nije bez razloga da krunicu redovito molimo prije svete mise. Preobrazbom našeg duha kroz molitvu otvaramo se primanju punine plodova Kristove žrtve, primanju Njega samoga u svetom sakramentu.

Toliko se toga još može govoriti i saznavati o bogatstvu otajstva Kristova života u kojem ulazimo molitvom krunice. Ponekad nas i naizgled neznatna sitnica može okupirati tjednima i radikalno mijenjati naš odnos sa Bogom i čovjekom. Na nama ovisi koliko smo sebe spremni dati u proučavanje, u razmišljanje, u molitvu, u predanje Njegovom vodstvu.

8. EPILOG

Draga braćo i sestre, moram priznati da sam se osjećao nedostojno pisanja ovoga nagovora. Bez neke lažne skromnosti, nije mali dar primati obrazovanje i živjeti u zajednici kroz koje se čovjeku otkriva čitavo blago znanja o Bogu, o duhovnom putu, o molitvi... Ali nije isto nešto znati i to isto živjeti. Daleko sam više života proveo u bježanju od Božje volje, nego u življenu Božje volje. Ni ovi dani nisu iznimka... Ali Bog je strpljiv, beskonačno strpljiv. Kako sa mnom, tako i sa svima vama. Svatko od nas je beskonačno vrijedan u Njegovim očima. Svatko od nas primit će onoliko drugih prilika koliko se puta ponovno okrene od svog zlog puta, od sebičnosti, od ugađanja vlastitim požudama... Koliko puta zazovemo Njegovo milosrđe, toliko ćemo ga puta i dobiti. A On ne daje na mjeru!

Uđimo sada u molitvu svete krunice, promišljajući otajstva po kojima nas Bog sjedinjuje sa svojom svetom Voljom.

Hvala vam na slušanju.

PROSLAVA BLAŽENE OZANE KOTORSKE U ZAGREBU – Trodnevlje u čast bl. Ozane

PRVI DAN Trodnevlja u Trnju

U Zagrebačkoj je zajednici započelo Trodnevlje u čast bl. Ozani. Sveta misa je bila u našoj samostanskoj kapeli, njoj posvećenoj. Misno je slavlje predvodio župni vikar vlč. Milan Dančuo. Pjevali su mladi župe Krista Kralja. Naroda je bilo puno, tim više što je to redovita župna misa, koja je inače nedjeljom dobro posjećena, a danas je i Bijela nedjelja, nedjelja Božjega milosrđa. Kapela je bila premalena da primi sve vjernike, pa je puno naroda pratilo svetu misu po hodnicima ispred kapele.

Kapelan Dančuo se u svojoj propovijedi osvrnuo na evanđelje današnje nedjelje kojom zao-kružujemo vazmenu osminu, te je stoga potakao da to ne smije biti nešto prolazno, nego da nas Božje svjetlo trajno obasjava na našem životnom putu. Na to nas podsjeća i uskrsna svijeća koja će stajati tu u ovo uskrsno vrijeme. Podsjeća nas da uskrsno svjetlo treba zapaliti naše srce, našu nutrinu, kako bismo svjetлом obasjani mogli ići kroz naš život. Potom je spomenuo kako je ovo

„prvi dan Trodnevlja bl. Ozani koja je zaštitnica i ove kapele i ovoga samostana, ali isto tako i zaštitnica naših sestara dominikanki, zato i ovu našu misu želimo proslaviti zajedno s njima, moleći da njezin zagovor prati i sestre i njihovo poslanje u ovoj našoj župi, a isto tako i sve nas, župljane i njezine štovatelje. Njezin je blagdan uvijek u uskrsno vrijeme i njezin se život dobro uklapa u ovu viziju što bi uskrsno svjetlo trebalo predstavljati za naš život. Mogli bi neki pomisliti da je njezin život bio depresivan, tužan, u mraku, zatvorena u jednu sobu, izolirana od svijeta, od drugih, ali vjerujem da je ona živjela sa puno više svjetla nego svi mi. Njezin odnos s Gospodinom je nešto što nam svima može biti nadahnuće upravo danas kad zaključujemo i proslavljamo ovu vazmenu osminu.“

Zato, da bismo upoznali njezin lik, da bismo spoznali taj odnos što je imala s Gospodinom, nije nužno poznavati samo biografske crte iz njezinog života, nego promišljati upravo o tom Božjem svjetlu kojim je bila obasjana i načinu života na koji je živjela prijateljstvo s Bogom. U današnjem Evanđelju prepoznajemo te snažne poticaje koji su je vodili kroz život.“

U nastavku je propovjednik potakao kako dar Božjega svjetla, dar Božje ljubavi koji smo

primili od Uskrsloga Gospodina može postati nešto konkretno i za naš život, da bi Uskrs i ovi veliki dani što smo ih proslavili bili temelj našeg života.

Vjerujem da je Bl. Ozana bila uvijek svjesna dara što ga je Uskrsli Gospodin donio učenicima, kad ih pozdravlja: Mir vama, – nastavio je propovjednik. Ona je uvijek je, bez obzira na njezine životne okolnosti, poteškoće u kojima je najprije odrastala, a kasnije i živjela, ostala je ustrajna u svom životnom opredjeljenju.

Upravo je po tom svom trajnom opredjeljenju Gospodinu ostala zabilježena u povijesti.

S tim u svezi propovjednik je pozvao i sve nas da činimo dobro, širimo svjetlo Kristovo u svojoj okolini, kako bismo i mi ostali zabilježeni budućim naraštajima ne po našim sebičnostima, mržnjama, oholostima, ograničenostima, nego da nas pamte po dobrim djelima, po ljubavi. I mali znakovi pažnje i ljubavi koje smo činili omogućit će nam da postanemo dio onog zajedničkog života, one ljubavi i punine koje živimo s Gospodinom. Bl. Ozana je već davno u toj punini i molimo ove dane da i mi možemo krenuti tim putem. – rekao je, između ostaloga propovjednik.

DRUGI DAN Trodnevlja blaženoj Ozani

Drugi dan Trodnevlja predvodio je o. Domagoj Polančak OP, zajedno s domaćim župnikom, vlč. Ivanom Filipčićem. Pjevale su sestre dominikanke.

Fr. Domagoj se najprije osvrnuo na blagdan sv. Marka kojega danas slavimo, a o čijem životu ne znamo mnogo. Govoreći potom o Isusovu predanju Ocu za nas ljude, u njegovoj žrtvi, u njegovu križu, o čemu piše evanđelist Marko, propovjednik je napomenuo kako su „brojni sveti muževi i žene bili veliki štovatelji Muke Isusove i da su svakodnevno provodili vrijeme u razmatranju i molitvi pred Gospodinovim križem. Ovu pobožnost susrećemo i kod dominikanskih svetaca i blaženika.“

Cjelovita propovijed o. Domagoja, na svetoj misi drugoga dana Trodnevlja u kapeli Bl. Ozane, u Trnju.

Crkva danas slavi blagdan sv. Marka Evanđeliste. O njegovu životu ne znamo mnogo. Bio je Židov i vjerojatno je rođen u Jeruzalemu. Kršćanska tradicija kaže da je umro u Aleksandriji mučeničkom smrću na dan Uskrsa. Njegovi posmrtni ostaci nalaze se u Veneciji, gradu čiji je zaštitnik, u veličanstvenoj crkvi sv. Marka. Poznat je kao zaštitnik

brojnih zanimanja: zidara i građevinara, bilježnika i pisara. Zaštitnik je također polja od tuče i nevremena, a ljudi od udara groma. Njegov simbol je lav, pred njim je otvorena knjiga, a on sjedi s perom u ruci. Ovaj prikaz ne iznenađuje ako znamo da se sv. Marku pripisuje najstarije i najkraće evanđelje od četiriju evanđelja o Isusu Kristu.

Valja istaknuti da Marko nije upoznao Gospodina, nego je podatke o Isusovu životu primio od apostola Petra, kojeg je pratio na njegovim misijskim putovanjima. Petar ga, čuli smo u današnjem prvom čitanju, naziva svojim sinom. Evandelist Marko nam može poslužiti kao primjer čovjeka koji sluša Božju riječ, o njoj razmišlja, nju živi, za nju čak polaže i svoj život. Marko je slušao otvorenim ušima i gledao otvorenim očima, pamtio otvorenom glavom i prihvaćao otvorenim srcem ono što je čuo od apostola Petra, da bi zatim to zapisao za buduće naraštaje, među kojima smo i mi, danas ovdje okupljeni. Zbog svega toga sv. Marko je ostao velik u kršćanskoj predaji. Njegovo se ime često izgovara u našim crkvama, s ambona, kad se čita njegovo evanđelje.

Zanimljivo je da Marko u evanđelju često pripovijeda o događajima koji ne prikazuju Isusove učenike u najboljem svjetlu. Naime, nisu željeli prihvatići Isusovu patnju, muku i smrt pa su stoga često bili na stranputici. Poslije Uskrsnuća apostolima se otvaraju uši za ono što je Učitelj govorio i oči za ono što je činio, kao što je vidljivo iz današnjeg evanđelja gdje Isus šalje apostole da propovijedaju Radosnu vijest svemu stvorenju. Međutim, niti Uskrsnuće nije bilo lako prihvatići i u njega povjerovati. Tijekom Vazmene osmine čitali smo kako se Gospodin objavljava svojim učenicima, ali ga oni nisu odmah prepoznali. Kad su ga prepoznali? Kad se to dogodilo? Kad je Uskrsli Isus

uzeo kruh, kad ga je razlomio i podijelio svojim učenicima.

Prepoznali su ga u lomljenju kruha – u znaku njegova predanja za nas ljude, u njegovoј žrtvi, u njegovu križu. Što nam to govori? Onaj kojemu je daleko otajstvo Križa, njemu je daleko i otajstvo Uskrsnuća. Onaj tko nije doživio Veliki petak, ne može doživjeti niti Veliku nedjelju. Onaj koji se nije susreo s Kristom na Golgoti, ne može povjerovati u prazan grob. Jednostavno rečeno, onaj koji ne gleda Raspetog Krista, ne može prepoznati Uskrslog Krista. Nije stoga čudno da su brojni sveti muževi i žene bili veliki štovatelji Muke Isusove i da su svakodnevno provodili vrijeme u razmatranju i molitvi pred Gospodinovim križem. Ovu pobožnost susrećemo i kod dominikanskih svetaca i blaženika: od utemeljitelja Reda propovjednika, svetog Dominika, do blaženog Henrika Suzoa, svete Katarine Sijenske, svete Katarine de Ricci. Među revnim štovateljima Muke Isusove bila je i bl. Ozana Kotorska. „Neka ne prođe nijedan dan u životu, a da ne pomisliš da je zbog nas Sin Božji s neba sišao i nebesko veličanstvo s obličjem služe zamijenio, muku i smrt primio”, riječi su bl. Ozane. Od dana kad je kao pastirica u planini vidjela raspetog Spasitelja, pa sve do smrti, razmišljala je o Kristovoj muci i u njoj crpila duhovnu snagu, utjehu za sebe i za druge. Upravo zato možemo reći da je bl. Ozana prošla ovom zemljom čineći dobro. Čineći dobro u svjetlu Isusova križa i njegova Uskrsnuća. Amen!

TREĆI DAN Trodnevlja blaženoj Ozani

Treći dan Trodnevlja u čast bl. Ozane bio je u znaku Dječjeg vrtića Bl. Hozana, koji je taj dan proslavio Dan vrtića. Njihova vesela pjesma smjeh i cika odzvanjali su cijeli dan samostanskim prostorijama. Vrhunac slavlja bila je sveta misa, koju je predslavio vlč. Ivan Filipčić, župnik župe Krista Kralja, a djeca su na svoj način, uzveličala ovo misno slavlje svojim pjevanjem. Roditelji djece, kao i drugi štovatelji bl. Ozane, ispunili su našu kapelu do posljednjega mjesta, a mnogi su još ostali ispred kapele. Djeca su također molila Molitvu vjernika, neki pojedinačno, a neki u 'duetu'. Posebnu je pažnju pružao mali Ivan Bošković koji je, 'majstorskim' umijećem, dirigirao završnu dječju pjesmu.

Sestri Antoniji, ravnateljici vrtića, uručen je poklon: slika bl. Ozane i sv. Dominika, koje su djeca, uz pomoć svojih 'teta' nacrtala i uokvirila.

Velečasni župnik je povezao netom pročitano Evandelje sa životom bl. Ozane. Isus je, nai-me, poučavao Nikodema, koji je k njemu dolazio noću, da se čovjek treba nanovo roditi, biti otvoren djelovanju Duha Svetoga, prihvatići volju Božju i dopustiti da ga Duh Sveti vodi. „Onaj koji je rođen odozgo, rođen je za vječni život i njegov cilj više nije ovaj svijet, nego je zagledan

u vječnost. Nikodem je ostao uz Isusa. Isus ga je zavolio. Rekao je za njega: „Evo istinitog Izraelca...“

Osvrnuvši se, potom, na sutrašnji blagdan bl. Ozane, župnik je nastavio: „U predvečerje smo nebeskog rođendana bl. Ozane. I ona je kao

jednostavna, skromna i ponizna pastirica želje-
la upoznati Isusa. Nije bila učena kao Nikodem,
no, možda je upravo zato u svakom cvjetiću,
travci, kamenčiću mogla prepoznati Božju pri-
sutnost, ljepotu i dobrotu. I nju je Isus zavolio,
nagradio ju je tako da joj se ukazao kao maleno
Djetešće i kao raspeti Otkupitelj na križu.

Upoznavši Isusa – novo rođena odozgo,
obdarena Duhom Svetim, budno je osluškiva-
la Božju volju nastojeći je živjeti u svakodnev-
nom životu, u služenju, darivanju drugima, na
radost, na dobro i mir. Zatvorena 50 godina u
svega par kvadrata, život je ispunila ljubavlju
prema Bogu, Crkvi, ljudima. A Bog je tu njezinu
ljubav potvrdio čudesima...“ – rekao je vlc.
Filipčić, te je pozvao i sve nazočne: „I mi smo
upoznali Isusa. I nas je zavolio, Duhom Svetim
obdario. Živimo li krštenje? Osluškujemo li vo-
lju Božju? Dopuštamo li Duhu Svetom da nas
vodi? Plodovi su Duha: dobrota, blagost, radost,
mir, praštanje, ljubav prema Bogu i bližnjima.
Jesam li poput bl. Ozane zagledan u vječnost?

Kako se roditi odozgo, živjeti svoje krštenje, ka-
ko misliti i živjeti darovano za druge?“ – upi-
tao je župnik, te je, kao odgovor ispričao priču
o malom Kristijanu kojega je djed poučavao na
koji sve način možemo činiti dobro drugima.
Djed je, naime, skupljajući suharke za ogrjev, sa
svake grane kidao trnje da se baka ne bi ubola
kad stavlja granje na vatru. Na koncu je župnik
zaključio: „Blažena je Ozana poslušna Duhu
Svetome živjela darovano Bogu i bližnjima.
Molimo da i nam isprosi tu milost.“

I ovog je puta priora zahvalila na kraju mise
župniku, ali na poseban način malim pjevači-
ma koji su uzveličali i oživjeli ovo misno slavlje.
Potakla je i roditelje da podržavaju ovaj slav-
ljenički, radosni susret njihove djece s Isusom.
Zahvalila je i ‘tetama’ koje majčinskom brigom
pomažu djeci u njihovu sazrijevanju i koje su
pripremile djecu za ovo misno slavlje.

Na koncu se roditeljima i djeci obratila i s.
Antonija, ravnateljica vrtića, čestitala svima
Dan vrtića i otkrila kako su neke ‘tete’ u vrti-
ću kao i svirači na misi, bili djeca toga vrtića bl.
Ozane. Očito im je vrtić Bl. Hozana toliko srcu
prirastao da u njega rado svraćaju i donose u
njega i svoju djecu.

Završetak slavlja uzveličale su sve vrtičke
‘tete’ zajedno s ravnateljicom s. Antonijom, ot-
pjevavši vrlo lijepo i skladno pjesmu **Hosana**,
Reubena Morgana (Hillsong).

s. Slavka Sente

Proslavljenja svetkovina blažene Ozane u Zagrebu

Svetkovina blažene Ozane Kotorske, zaštitnice samostana na Trnju, svečano je proslavljena euharistijskim slavlјem u srijedu 27. travnja u 18,30 u samostanskoj kapeli. Misno slavlje predslavio je prior iz Maksimira fr. Ivan Marija Tomić. U koncelebraciji su bili prior sa Pešćenice fr. Anto Gavrić, vlc. Marijan Pavlenić, župnik iz Virja vlc. Marijan Kovačić, te trnjanski župnik vlc. Ivan Filipčić i župni vikar vlc. Milan Dančuo. Slavlju su se pridružile sestre iz Maksimira, Virja i Pregrade, te dominikanski bogoslov Jakov Vuković. Pjevanje je animirao

župni zbor Krista Kralja pod ravnanjem s. Slavke Sente, a za orguljama je bio prof. Mario Perestegi. Uz sestre kapela je bila ispunjena župljanima i vjernicima sa raznih strana koji su došli slaviti blaženu Ozanu.

Fr. Ivan Marija je u svojoj homiliji istaknuo zanimljivu usporedbu da je život blažene Ozane bio ravnoteža ondašnjem vremenu i gradu Kotoru. Ona se povukla na samotnički, isposnički i pokornički život, koji se svijetu čini besmislenim i beskorisnim. Ali da nije bilo njezine molitve i žrtve, što bi bilo s Kotorom?

– upitao se propovjednik. Zagovorom blažene Ozane spašen je Kotor od turskog osvajanja, od

Dr. Mario Perestegi za orguljama

poplave, od kuge, od međusobnih razračunavanja plemićkih obitelji. Ozana je gledala u Boga, ljudi su gledali u nju i tako se približavali Bogu. Redovnički život je izazov i ravnoteža današnjem vremenu. Fr. Ivan Marija je zaželio da i u budućnosti bude dominikanki koje će biti spo na između Boga i čovjeka poput blažene Ozane.

Na kraju euharistijskog slavlja svima je zahvalila priora samostana s. Katarina Maglica, a nakon blagoslova vjernici su mogli iskazati počast moćima blažene Ozane.

s. Blaženka Rudić

PROSLAVA BL. OZANE U KOTORU

Na blagdan blažene Ozane u ranim jutarnjim satima uputile smo se nas tri sestre prema Kotoru: S. Zorana i s. Barbara iz Korčule i s. Bernardica iz Orebica kako bi stigle na sv. misu u 10 sati. Kotorani su se pripremali na blagdan s trodnevljem za vrijeme kojeg je propovijedao don Krešo Puljić, profesor na Teološko-katehetskom institutu u Mostaru. On

je propovijedao i na sam blagdan na sv. misi u 10 sati, na kojoj smo i mi bili.

Sam Kotor, koji je vrvio od turista koji su pristigli s broda za krstarenje, dočekao nas je s prekrasnim sunčanim vremenom i užurbanim stanovnicima. A crkva sv. Marije od Rijeke, koja čuva neraspadnuto tijelo blažene Ozane dočekala nas je širom otvorenih vrata. Takvo je bilo

S. Bernardica J., biskup Janjić, s. Barbara B., s. Zorana K.

i srce blažene Ozane koja je radosno dočekivala mnoštvo hodočasnika koji su joj, baš kao i nekoć dok je živjela u maloj čeliji pred crkve sv. Pavla, dolazili po utjehu, pomoći i tražeći molitve. Tko je god posjetio crkvu koja čuva njezine zemne ostatke nije izašao iz te crkve isti, ostavio je тамо tjeskobu i brige, a ponio sa sobom utjehu i mir.

Nakon svete mise susreli smo se s dva biskupa, prvo s mons. Ilijom Janjić, biskupom u

miru, a potom smo posjetili i biskupa mons. Ivana Štironju. Ohrabreni susretima, prvo s našom blaženicom, a potom s biskupima i ostalim vjernicima, uputili smo se prema našoj Korčuli, jer nas je čekao dug put, ali prošao je brzo i u sjećanju na prekrasne susrete u Kotoru.

s. Barbara Bagudić

PROSLAVA BL. OZANE U VISOKOM

Prof. Tibor Martan

U mjestu Visoko (Varaždinska biskupija), blizu Novog Marofa, obilježava se svake godine blagdan bl. Ozane, u župnoj crkvi Presvetog Trojstva. Ove je godine ta proslava bila 29. travnja, kako bi izbjegli istovremeno slavlje bl. Ozane (27. 04) u Zagrebu. Zaslugu za ovo obilježavanje blagdana bl. Ozane ima prof. Tibor Martan, diplomirani etnolog i profesor pedagogije, te sveučilišni specijalist Dramske pedagogije i voditelj dramske grupe Osnovne škole Visoko. Godine 2016. kada su sudjelovali na Danima hrvatskih svetaca i blaženika, u Križevcima, izveli su igrokaz o životu bl. Ozane. Toliko im se svidjela naša Blaženica da su od tada po njoj dali ime svojoj dramskoj grupi: Dramska družina „Ozana.“ Pod tim nazivom nastupaju s raznim predstavama. „Specifičnost te Dramske družine „Ozana,“ kaže Sanja Nikčević u knjizi *Ljestve do neba*, je njegovanje kajkavštine i scenski prikazi narodnih običaja i tradicije, a naročito života svetaca kroz male forme (petnaestminutne predstave) namijenjene djeci. Dosad su uspješno predstavili život svete Zite,

talijanske svetice i zaštitnice domaćica, zatim svete Rite iz Casije, svete Sofije, svetog Vida, svetog Jurja, blažene Margarete iz Castella, sante Katarine Sijenske, svetog Franje Asiškog, blaženog Gracije iz Mula, kraljice Katarine Kosača, varaždinske uršulinke s. Klaudije Böllein, križevačkog župnika Stjepana Kranjčića i službenice Božje Marice Stanković, ali su najpoznatiji upravo po predstavama posvećenima blaženoj Ozani Kotorskoj. Dio te predstave o Ozani izveden je 2016. na koncertu „Božić u Ciboni“ koji je bio posvećen jubileju 800. godišnjice dominikanskog reda.“

Od svoga osnutka družina, svake godine organizira u Župnoj crkvi Presvetog Trojstva u Visokom, pod vodstvom Tibora Martana, „Ozanino vu Visokom.“ Tom se prigodom zahvaljuju svojoj zaštitnici svetom misom i prigodnim programom uz nazočnost sadašnjih i

bivših članova, roditelja, prijatelja i podupiratelia. Ove je godine, uz braću dominikance, bila nazočna s. Slavka, koja je imala kratak prikaz života bl. Ozane i ujedno djelovanje sestara dominikanki.

Na početku proslave, voditeljica je pozdravila sve nazočne i zaželjela im dobrodošlicu, te je između ostalog rekla:

„Danas ćemo govoriti i pjevati o svetosti. Jer svi smo pozvani naslijedovati Krista i njegove drage svece na tome putu stoga se svakoga utecimo blaženoj Ozani molitvom: Draga naša Blaženice! Isprosi nam milost, da prepoznamo Boga u svemu što nas okružuje: u ljudima, prirodi i u stvarima, da mu dostoјno zahvaljujemo zbog beskrajne njegove ljubavi sada i u vječnosti. Amen.

Sveci su oduvijek oduševljavali ljude svojom jednostavnosću, dobrotom i trpljenjem. Poslušajmo kako je to blažena Ozana oduševila pjesnika Velimira Deželića. Njegove stihove sada će nam izreći članovi dramske družine Ozana. **Andele bijeli...**

Prepoznatljivost Dramske družine „Ozana“ temelji se na njegovanju kajkavštine i scenskim

prikazima brojnih narodnih običaja i tradicija te njegovanju duhovnosti kroz scenske prikaze biografija manje poznatih svetaca. Najpoznatija i najuspješnija dramsko-scenska igra Dramske družine nosi naziv Ozana, a govori o djetinjstvu Katarine Kosić i njezinoj želji da svoj mladi život posveti Gospodinu te njezinim viđenjima Gospodinove patnje i muke na križu.

Svoje oduševljenje blaženicom s nama će podijeliti i velika prijateljica naše Družine sestra Slavka Sente koju molimo da nam se sada obrati i pozdravi okupljene. Draga sestro Slavka, dobro nam došli!

Nakon govora s. Slavke nastavljen je program, kako slijedi:

Pogledaj, draga Ozano, ovu svjetlost! Osjećaš li mir? Prepoznaješ li radost na licima okupljenih? Blista zajedništvo! Isprepliću se molitve i želje! Zaziva se Njegovo presveto ime! Ovim riječima obratio se sveti Dominik blaženoj Ozani Kotorskoj u igrokazu naše Družine.

Potom je fr. Kristijan Zelić, dominikanski bogoslov, predstavio život sv. Dominika i Red povjednika.

Slijedila je, nakon toga, molitva blaženoj Ozani Kotorskoj, koju su sami sastavili:

Priđi k nama Ozano! Tvoje je mjesto tu uz nas! Ta imala si milost promatrati našeg presvetog Spasitelja i kao maleno nejako dijete i kao patnika na drvetu križa. Častila si Njegovu svetu muku i u njoj pronalazila nadahnuće za svoj isposnički život! Blažena Ozano, tvoje potpuno predanje Spasitelju i Njegovoj riječi neka bude uzor svima koji ga sa žudnjom traže ovih božićnih/uskrsnih dana!

Voditeljica je na kraju uputila zahvale:

Želimo još zahvaliti svima Vama koji ste danas ovdje i svima Vama koji visočkim Ozanovcima dajete potporu u radu i koji ih pratite svojim molitvama. Zahvaljujemo našem župniku Ivanu Šestaku, vjeroučiteljici Kristini Kožić, predsjedniku KUD-a „Braća Radić“ Ivanu Hadroviću i načelniku naše Općine gospodinu Dragutinu Matekoviću. I na kraju veliko hvala roditeljima polaznika Dramske družine „Ozana“. Bez Vaše nesebične pomoći često puta

ne bismo mogli ostvariti sve planirane aktivnosti! Svima želimo dobro zdravlje, mir i dobro po zagovoru blažene Ozane Kotorske! Slijedi sv. Misa, a po svršetku sv. Mise i koncert duhovne glazbe Vokalnog ansambla Duga iz Dugog Sela.

Dirljiva je bila i molitva vjernika za vrijeme svete mise, koju su također sami sastavili:

1. Blažena je Ozana Kotorska svojim molitvama pratila bližnje, potrebite i sve sugrađane grada Kotora. Gospodine, po njezinu zagovoru blagoslovi i podari dobro zdravlje našem župniku Ivanu i vjeroučiteljici Kristini koji svojim molitvama prate rad naše dramske družine, molimo Te...
2. Blažena je Ozana Kotorska bila poslušna i vjerna svojim roditeljima. Gospodine, po njezinu zagovoru blagoslovi sve naše roditelje koji su nam velika podrška u našem dramskom radu i poticaj u tome da nastavimo širiti Riječ Božju kroz dramske izvedbe, molimo Te...
3. Blažena je Ozana Kotorska oko sebe okupljala sve one koji su osjećali potrebu Božje blizine. Gospodine, i naša glumačka družina oko sebe okuplja one koji vole Tvoju svetu Riječ, blagoslovi sve one koji su nam dugogodišnja potpora u radu: načelnika naše Općine gospodina Dragutina Matekovića, kumu naše družine gospodu Tanju Baran, fra. Antu Gavrića, fra. Ivana Mariju Lotara, sestru Slavku Sente, profesoricu Sanju Nikčević i dramsku pedagoginju Ozanu Ivezović, molimo te...
4. Blažena je Ozana Kotorska svojim molitvama spasila grad Kotor od najezde turske vojske i mornarice. Gospodine, po zagovoru

blažene Ozane Kotorske oslobođi ratnih strahota naše vršnjake i njihove obitelji u Ukrajini, molimo Te...

5. Blažena je Ozana Kotorska u potrazi za Tobom Gospodine rano napustila toplinu svoga obiteljskog doma. Po njenu zagovoru neka djeca bez obitelji nanovo osjete toplinu doma i tvoju blizinu, molimo Te...
6. Blažena je Ozana Kotorska pred kraj svog svetog života trpjela i tjelesnu bol. Gospodine, po njezinu zagovoru olakšaj bolesnicima tjelesne boli i patnje, molimo Te...
7. Blažena je Ozana Kotorska iz Tvoje svete muke crpila snagu za molitvu i rad. Gospodine, daj da po njezinu zagovoru Tvoja muka i sveto uskrsnuće budu i nadalje nadahnute stvaranju naše glumačke družine, molimo Te...
8. Blažena je Ozana Kotorska za zemaljskog života imala milost vidjeti Tvoje sveto lice. Gospodine, po njezinu zagovoru privredi svojemu svetom licu u vječnosti sve pokojnike naših obitelji kao i sve preminule župljane naše župe, molimo Te...

s. Slavka Sente

Novi vitraj bl. Ozane u Subotici

Crkva sv. Jurja u Subotici nedavno je dobila nove vitraje dviju dominikanki, Ozane Kotorske i Margarite Ugarske. U župi žive vjernici Hrvati i Mađari. Tako su već neki prozori oslikani hrvatskim i mađarskim svecima i

blaženicima donacijama vjernika. U više sfere crkvenog svoda smjestio se sv. Dominik. Vitraj je dar sestara dominikanki koje u ovoj župi djeluju 75 godina.

KRONOLOŠKE ZABILJEŠKE IZ TAJNIŠTVA KONGREGACIJE

Drage sestre,

Vrijeme je za još jedan kronološki pregled događaja u našoj Kongregaciji.

28. OŽUJKA – sestre iz Samostana svete Katarine Sijenske i Samostana sv. Martina iz Splita zajedno sa Župom Gospe Fatimske išli su na hodočašće u nacionalno svetište bl. Augustina Kažotića u Trogir.

18. – 23. TRAVNJA – postulantice, novakinje, juniorke i s. Tješimira Bešlić imale su duhovne vježbe u Orebiću. Voditelj duhovnih vježbi bio je fr. Ivan Marija Tomić.

27. TRAVNJA – svetkovina bl. Ozane Kotorske svečano je proslavljena u Samostanu bl. Hozane u Zagrebu. Misno slavlje je predslavio prior iz Maksimira fr. Ivan Marija Tomić.

27. TRAVNJA – U Kotor su hodočastile sestre iz Korčule i Orebića. Nakon svete mise u crkvi sv. Marije od Rijeke i molitve pored bl. Ozane, sestre su se susrele s dva biskupa, s mons. Ilijom Janjićem i s mons. Ivanom Štironjom.

29. TRAVNJA – svetkovina svete Katarine Sijenske svečano je proslavljena u Samostanu sv. Katarine Sijenske i u župi Gospe Fatimske u Splitu. Svečano misno slavlja predslavio je don Tomislav Čubelić, župnik Srinjina.

30. TRAVNJA – održana je duhovna obnova za novicijat u Korčuli. Voditelj duhovne obnove bio je kotorski biskup mons. Ivan Štironja.

29. TRAVNJA – 1. SVIBNJA – u Medugorju je održano 50. vijećanje redovničkih odgojitelja i odgojiteljica. Na susretu je sudjelovala i naša s. Ana-Marija Martinović.

8. SVIBNJA – prve zavjete je položila s. Andelina Radoš, a s. Marta Turi i s. Irena Lušo su obnovile zavjete na još godinu dana. Svečano misno slavlje je predslavio fr. Anto Bobaš koji je za ovu prigodu došao iz Hamburga.

21. SVIBNJA – održana je duhovna obnova za novicijat u Korčuli. Voditelj duhovne obnove bio je fr. Domagoj Augustin Polančak, OP.

24. SVIBNJA – s. Ana Begić je sudjelovala u emisiji *Izdvojeno* na Laudato TV. Tema emisije je bila Priziv savjesti.

3. – 5. LIPNJA – u Samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku održana je duhovna obnova za djevojke. Sudjelovalo je osam djevojaka, a susret su vodio don Donald Marković, župnik župe sv. Josipa u Šibeniku uz naše s. Rahelu Rukavina i s. Manes Puškarić.

7. LIPNJA – održan je prvi duhovno-formativni susret dominikanske mlađeži u Samostanu bl. Hozane Kotorske u Zagrebu. Duhovni nagon održala je s. Ana Begić, duhovna asistentica DOMA-e.

10. – 11. LIPNJA – naše najmlađe su hodočastile u Kotor. U crkvi sv. Eustahija u Dobroti koncert je održao župni zbor crkve sv. Križa iz Dubrovnika (Gruž) povodom pete obljetnice projekta „Putovima bokeljskih Hrvata.“ Na koncertu je pjevala i s. Josipa Otahal.

10. – 12. LIPNJA – Časna Majka s. Jaka Vuco i s. Manes Puškarić, na poziv vlč. Tomislava Vojnića posjetile su Suboticu. Posjetile su subotičkog biskupa Slavka Večerina. S. Manes je održala susret u Oratoriju u Tavankutu djecom i mladim animatorima; posjetile su Kćeri Milosrđa i njihov vrtić u župi sv. Roka, nakon čega je s. Manes predstavila dominikanke naše Kongregacije, posvјedočila o svome pozivu i važnosti obitelji mladim obiteljima župe sv. Roka.

17. – 19. LIPNJA – održana je duhovna obnova za sestre juniorke u Samostanu Gospe od

Ružarija u Šibeniku. Duhovnu je obnovu predvodio fra Jozo Hrkač.

18. LIPNJA – našu je zajednicu napustila postulantica Mirela Slišković.

19. – 25. LIPNJA – održane su duhovne vježbe za sestre u Samostanu Andjela čuvara u Korčuli. Duhovne vježbe je predvodio fra Domagoj Runje, OFM, profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Splitu.

9. – 14. SRPNJA – Na susretu dominikanki istočne i srednje Europe u Tuchomericama u Češkoj sudjelovale su s. Manes Puškarić, s. Irena Lušo i s. Andelina Radoš.

5. KOLOVOZA – U Korčuli je počelo trodnevљe povodom smrti utemeljitelja naše Kongregacije, oca Andjela Marije Miškova. Svečanu svetu misu predslavio je fr. Zvonko Đankić, a nakon toga su predstavljene knjige *Služite Bogu, Redu i Narodu, i Ljestve do neba*.

6. KOLOVOZA – Svetu misu je predslavio mons. Tomislav Rogić, šibenski biskup, uz koncelebraciju mons. Ante Ivase, šibenskog biskupa u miru. Nakon svete mise upriličen je koncert u čast oca Miškova kojeg su izvele sestre i prijatelji.

7. KOLOVOZA – Svetu misu, pod kojom je doživotne zavjete položila s. Manes Puškarić, predslavio je mons. Roko Glasnović, dubrovački biskup.

8. KOLOVOZA – Sv. Dominik je svečano proslavljen u Korčuli. Tom su prigodom naše sestre proslavile 50. i 60. obljetnicu zavjetovanja. Svetu misu predslavio je mons. Đuro Hranić, đakovačko-osječki nadbiskup.

NAŠI POKOJNI
2. LIPNJA
s. Zorka Sentić
16 . KOLOVOZA
Tomislav Košćak
21. KOLOVOZA
Mijat Mijić (brat s. Otilije)

Sažetak sa sjednice Vrhovnog vijeća održane 25. lipnja 2022.

Sjednica Vrhovnog vijeća je održana u Samostanu Andjela čuvara, u Korčuli.

- Sestra Jana Dražić je dobila otpust zavjeta i zajednicu napustila 14. svibnja 2022.
- Tajništvo je zatražilo suglasnost Hrvatske biskupske konferencije za pokretanje postupka kanonizacije bl. Ozane Kotorske, ali trebalo se obratiti Međunarodnoj biskupskoj konferenciji sv. Ćirila i Metoda u Novom Sadu, što je naknadno i napravljeno.
- Sestre u Splitu – sv. Dominik biti će do 1. rujna 2022. u kući braće. Nakon toga prekinut će se ugovor s braćom dominikancima. Č. Majka je o tome obavijestila provincijala p. Slavka Sliškovića i priora p. Kristijana Dragana Raiča.
- S. Manes Puškarić je pripuštena na polaganje doživotnih zavjeta koje će biti 7. kolovoza u Korčuli u sklopu proslave stote obljetnice smrti oca Andjela Marije Miškova. Na sjednici je također detaljno utvrđen raspored trodnevљa.
- 5. kolovoza će biti svečana sv. misa koju predslavi p. Zvonko Đankić, nakon misnog slavlja je predstavljanje knjige *Služite Bogu, Redu i Narodu i Ljestve do neba*.
- 6. kolovoza će svetu misu predslaviti šibenski biskupi Tomislav Rogić i Ante Ivas, nakon čega je koncert sestara i njihovih gosta.
- 7. kolovoza je sv. misa u 11.00 sati koju predslavi domaći biskup monsinjor Roko Glasnović tijekom koje će biti slavlje doživotnih zavjeta s. Manes Puškarić.
- 8. kolovoza je svetkovina sv. Dominika i proslava 60. i 50. godišnjice zavjeta sestara koju predslavi đakovačko-osječki nadbiskup Đuro Hranić.
- Pročitana je i molba za ulazak u samostan djevojke Adrijane Srnec koja će doći kada sve pripremi.
- 17. rujna ove godine u Bjelovaru će biti susret Hrvatske katoličke mladeži. Sve su redovničke zajednice doobile poziv da se predstave na prikidan način za vrijeme trajanja

- susreta. Sudjelovat će i naša zajednica koju će s braćom dominikancima predstavljati s. Manes i s. Marta.
- U zajednicama u kojima je odgovornim se-strama služba istekla ili uskoro ističe, nakon čitanja glasova, imenovane su priore, pot-priore i ekonome, a u dvije zajednice star-ješice.
 - U Korčuli je s. Barbara Bagudić priora, s. Marija Goreti Milanović potpriora, a s. Dolores Matić ekonoma.
 - U Samostanu sv. Martina u Splitu, s. Estera Plavša je priora, s. Jasenka Mravak potpriora, a s. Diana Baćak ekonoma.
 - U Šibeniku, s. Rahela Rukavina je priora, s. Leonija Bralić potpriora, a s. Ljubomira Sučić ekonoma.
 - S. Blaženka Rudić je imenovana starješicom u Pregradi, a s. Otilija Mijić je starješica u Virju.
 - Projekt obnove samostana u Korčuli je zavr-šen i sad će se pristupiti dogovoru s izvođa-čima. Radovi bi trebali početi nakon Andjela čuvara ove godine.

- Sestre koje ljetuju u Orebiću sudjelovati će u troškovima za hranu i smještaj. Nije određen iznos, nego se sestre poziva na veliku-dušnost i razboritost.

s. Barbara Bagudić

Sabrala i priredila s. Slavka Sente

PROSLAVA 100. OBLJETNICE SMRTI O. A. M. MIŠKOVA

(28. 11. 1848. – 5. 08. 1922.)

One year ago, during the celebration of St. Dominik, our Congregation of the Holy Angels of the Guard had a series of events and anniversaries to mark the 100th anniversary of the death of Fr. Andrej Marija Miško, which was celebrated in Korčula on November 28, 1922. The anniversary was marked with a presentation of the book "Služite Bogu, Redu i Narodu", which was published by Dr. Ivan Armand and s. Manes Puškarić, and a concert by young women from the Dominican Order.

Fr. Miško was buried in the cemetery of the Dominican Order in Korčula. His tombstone is inscribed with his name and the date of his death: "o. Andrej Marija Miško 28.11.1848 - 5.8.1922".

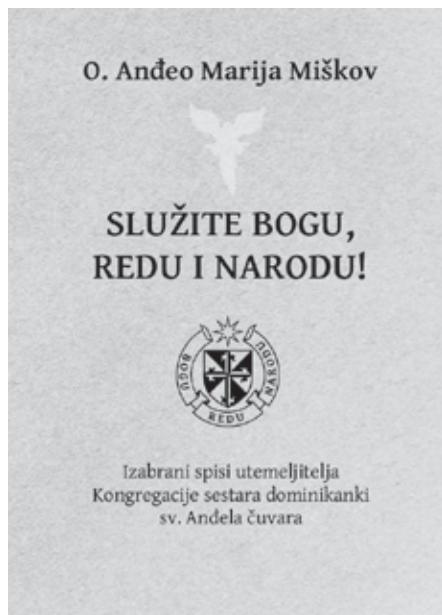
Fr. Miško was buried in the cemetery of the Dominican Order in Korčula. His tombstone is inscribed with his name and the date of his death: "o. Andrej Marija Miško 28.11.1848 - 5.8.1922".

The anniversary was marked with a presentation of the book "Služite Bogu, Redu i Narodu", which was published by Dr. Ivan Armand and s. Manes Puškarić, and a concert by young women from the Dominican Order.

Marije Miškova, rodom iz Zlarina – šibenska biskupija. Osim toga, prvi počeci Kongregacije koju je Miškov osnovao bili su upravo u Šibeniku, gdje sestre i sada djeluju. Sadašnja pak kuća Matica u Korčuli je u sastavu dubrovačke biskupije na čijem je čelu trenutno biskup Roko Glasnović. Đakovačko-osječki nadbiskup je nasljednik biskupa Josipa Jurja Strossmayera koji je bio veliki prijatelj o. Miškova i dobročinatelj u gradnji samostana u Korčuli.

Prvi dan – petak 5. kolovoza 2022.

Predstavljanje knjige SLUŽITE BOGU, REDU I NARODU

Otar Andeo Marija Miškov, utemeljitelj Kongregacije sestara dominikanki svetih Andela čuvara, rodio se za nebo 5. kolovoza 1922. godine. Ove godine sestre dominikanke u čast i zahvalu svome utemeljitelju pripremile su knjigu *Služite Bogu, Redu i Narodu* u kojoj su sabrana pisma, okružnice, dekreti, imenovanja, duhovne vježbe koje je otac Miškov upućivao do svoje smrti sestrama naše Kongregacije. Zahvaljujući doktoru Ivanu Armandi, povjesničaru i leksikografu, knjiga je ugledala svjetlo dana. On je vjerno sve proučavao u sakupio u jednu cjelinu koja je sada dostupna svakoj sestri. Neka od tih pisama bila su iz broja u broj

dostupna u sestarskom glasilu *Ave Maria*. Predstavljanje knjige bilo je na samu obljetnicu 5. kolovoza 2022. u samostanu Svetih Andela čuvara u Korčuli. Sam događaj, a ujedno i prvi dan trodnevlja sv. Dominiku, započeli smo sv. misom koju je predvodio p. Zvonko Džankić, dominikanac i doktor crkvene povijesti. Nakon svete mise, u klastru sestarskog samostana, započeto je predstavljanje knjige. Uvodnu riječ uputila je vrhovna glavarica s. Jaka Vuco. Susret je moderirala s. Slavka Sente, a izlagači su bili dr.sc. Ivan Armanda, dr.sc. p. Zvonko Džankić i s. Manes Puškarić. Oni su u svojim izlaganjima predstavili knjigu, glavne misli oca Miškova te istaknuli važnost njegove misli za tijek Kongregacije odnosno njenu sadašnjost i budućnost. Sve je bilo popraćeno glazbenim točkama koje su izvodile naše sestre u suradnji sa laicima i vjernicima grada Korčule. Svojim materalnim izvedbama počastili su oca Miškova, Kongregaciju i domovinu.

Uvodeći u ovo slavlje, č. majka Jaka Vuco predstavila je nazočnima značenje i program četverodnevnih događanja.

Č. majka Jaka Vuco:

Poštovane i drage sestre, cijenjeni oče biskupe Đuro, uredniče knjige koju predstavljamo dr. Ivane Armandi, vrijedni predstavljaci patre Zvonko, s. Manes i s. Blaženka, svi dragi gosti i posjetitelji našeg samostana i ljudi dobre volje!

Okupila nas je večeras posebna prigoda u kojoj s posebnim osjećajima zahvalnosti i poštovanja govorimo o jednom dominikancu koji je imao snažnu viziju u svom životu, a vezana je za

sestre dominikanke i njihov doprinos društvu, Crkvi, čovjeku, Redu...

U zamisli utemeljitelja naše Kongregacije oca Andjela Marije Miškova, na čiju 100-tu obljetnicu smrti smo se okupili, nije bilo dileme, nije bilo nemogućeg, nije bilo „možda”, nije bilo „aj-me”... Miškov je bio odvažan čovjek, čovjek riječi i čovjek zadatka! Možda bi poznavatelji mogli reći da je bio uporan, da je bio ustrajan, da je bio mudar za svoju stvar, da je bio zanesenjak idejom koju želi ostvariti... ali što god od navedenog bilo ili ne bilo točno, vidimo da njegovo djelo živi, da se njegova želja ostvarila, da sestre djeluju gdje ih je doveo, da rade što je mislio, da ostvaruju kontakt s Bogom, život u dominikanskoj zajednici i služe u narodu i narodu!

Nismo dosada imale priliku čitati baštinu utemeljitelja na cijelovit način, ali nikada nije kasno, nikada nije gotovo, nikada nije prošlo ono što je dobro, ono što vrijedi, utemeljiteljeva ideja i želja žive jučer, danas i sutra u nama i po nama...

U ovih nekoliko dana, mi sestre, pokušat ćemo izreći svoju zahvalu Bogu za oca Miškova na različite načine. Večeras je to zahvalna sveta misa i predstavljanje knjigâ SLUŽITE BOGU, REDU I NARODU i LJESTVE DO NEBA, sutra imamo također svetu misu i koncert u čast oca Miškova i Ozane Kotorske za čije proglašenje blaženom je velikim dijelom zaslужan upravo Miškov. Postupak za njenu kanonizaciju je aktualan u naše vrijeme... U nedjelju svečano slavimo svetu misu tijekom koje će s. Manes položiti Bogu

doživotne zavjete pred cijelom Crkvom koju svaki predstavljamo, a u ponedjeljak ćemo proslavu zaključiti svetkovinom svetog Dominika.

Na ovaj način želimo pokazati veličinu i običnost utemeljitelja, kontinuitet života kako ga je zamislio, i utemeljenje ideje i svake sestre u dominikansku karizmu, te naglasiti usmjerenošć svake od nas na Boga i njegovu slavu.

U ime svih sestara od srca zahvaljujem dr. Armandi na zauzetosti i strpljenju kojim je zajedno sa č. Slavkom prikupljaо, čitao, prepisivao, uređivao i redovito izdavao u našem glasilu Ave Marija pisma i dopise koje će nam večeras predstaviti. Vjerujem da će svaka sestra nakon što pročita knjigu htjeti posebno kazati – hvala!

Zahvaljujem patru Zvonku Džankiću koji je dominikanac kao i Miškov, ali je i poznavatelj Miškovljeva djela i života. Zahvaljujem na sudjelovanju u obilježavanju ove obljetnice na razne načine kako to čini pravi dominikanac.

Zahvaljujem s. Manes koja je svojim doprinosom u ovoj knjizi ukazala na određene nagnaliske koje Miškov upućuje sestrama i koje se iščitavaju iz dokumenata.

Zahvaljujem gospodi Sanji Nikčević koja je zajedno sa sestrama uređivala knjigu *Ljestve do neba*, iako, nažalost, gospođa Sanja nije mogla biti s nama.

Zahvaljujem s. Blaženki koja će nam ipak predstaviti knjigu, na način kako je to danas moguće, kako je sama zamislila.

Zahvaljujem nadbiskupu Đakovačko-osječkom Đuri Hraniću koji večeras svojom prisutnošću predstavlja svoju biskupiju i prethodnika

biskupa Josipa Jurja Strossmayera, Miškovljevog velikog pomagača u osnutku i realizaciji cijele ideje oko osnivanja Kongregacije. Biskup će na svetkovinu sv. Dominika predslaviti svečano misno slavlje u našoj kapeli kada će naših sedam (zapravo 6 ovdje...) sestara zahvaliti Bogu za 50 i 60 godina života u Kongregaciji u vjernosti i ljubavi prema Bogu, Redu i Narodu.

Na kraju od srca zahvaljujem svim sestrama koje su stigle na proslavu iz Šibenika, Splita, Zagreba, Pregrade, Hamburga, Orebica, a svi znamo da domaće sestre u kući uvijek podnesu najveći teret organizacije i posla. Ja vjerujem da je svaka radila radosna srca na slavu Božju, i čast Miškova! Ipak, posebno hvala sestrama pjevačicama i njihovim gostima pjevačima koje ćemo sutra vidjeti i čuti. Znam da su se istinski i zauzeto trudili oko pjevanja, žurili s posla na probe i bili ustrajni u preslušavanjima poslanih snimki i svakodnevno vježbali zadnjih nekoliko.

Želim svima ugodnu večer i da se nakon susreta vratite kućama i obiteljima obogaćeni i obradovani!

Zahvalnost na samom kraju izričem i sestri Slavki koja će nas večeras voditi kroz program, ujedno ju molim da preuzme ulogu voditeljice programa koji nam slijedi...

...

Uz knjigu *Služite Bogu, Redu i Narodu*, predstavljena je također knjiga dramskih tekstova o našoj prvoj hrvatskoj blaženici Ozani Kotorskoj *Ljestve do Neba*, čija je urednica prof. dr.sc. Sanja Nikčević, a kojoj je u prikupljanju materijala pomogla s. Blaženka Rudić. Knjiga sadrži brojna svjedočanstva sestara i laika, mlađih i djece, suradnika sestara o pobožnosti bl. Ozani Kotorskoj kroz dramske tekstove i prikaze te igrokaze. Knjigu je predstavila s. Blaženka Rudić. Poveznica između bl. Ozane i Miškova je velika, budući da je otac Miškov pokrenuo i zaslužan za beatifikaciju Ozane Kotorske, stoga smo ih nastojali povezati i u ovoj divnoj večeri susreta, druženja i zahvalnosti za našu Kongregaciju i domovinu.

s. Manes Puškarić i s. Slavka S.

o. Zvonko Džankić OP

Prvi predstavljač knjige bio je o. Zvonko Džankić. On se u svom izlaganju osvrnuo na izrazite vrline koje su resile oca Miškova, a koje su došle do izražaja naročito u pismima i duhovnim nagovorima prvim sestrama novonastale Kongregacije. Između ostaloga otac je Miškov imao samilosno srce, poput sv. o. Dominika, uviđao je duhovnu i tjelesnu bijedu ljudi na svim razinama.

Govor fr. Zvonka Džankića na predstavljanju knjige Izabranih spisa utemeljitelja Kongregacije sestara dominikanki sv. Andela čuvara – o. Andela Marije Miškova u Korčuli, 5. kolovoza 2022.

Dragi članovi dominikanske obitelji, cijenjeni svi, srdačno vas pozdravljam i s vama dijelim radost ove večeri kojom nastavljamo obilježavanje 100. obljetnice smrti oca Andela Marije Miškova, utemeljitelja Kongregacije sestara dominikanki sv. Andela čuvara, akademskim činom predstavljanja knjige utemeljiteljevih izabranih spisa upućenima sestrama dominikankama i kronike o početku Kongregacije. Pred nama je ukoričeno i skladno uređeno izdanje,

za što zahvaljujemo dr. Ivanu Armandi, s. Slavki Sente i s. Manes Puškarić. Valjalo je zasukati rukave, izabratи rukopise, pročitati, prepisati te ih uskladiti s knjiškom formom. Sad imamo ono što nismo imali, a davno smo to htjeli. Za dobre stvari nikad nije kasno! U ovoj svečanoj večeri i obljetnici, lijepo je biti ovđe gdje je prije 117 godina otac Miškov realizirao san o novoj Kongregaciji sestara dominikanki pod geslom „Bogu, Redu i Narodu“. U predgovoru knjige časna majka s. Jaka Vuco, piše: „Kroz cijeli tijek života Kongregacije premalo smo davale važnosti samom Miškovu, a spise čuvale u arhivima!“ Ivo Gregurević, doajen hrvatskog glumišta nešto prije smrti na pitanje koje je za njega najbolje vrijeme odgovorio je: „Najbolje vrijeme nije ni ono koje je prošlo ni ono koje slijedi, nego ono koje se događa upravo sad“. Može se stoga reći kako su spisi izišli iz arhiva te se knjiga pojavila u naj bolji čas – sad. Nakon uvodnih misli dr. Armande i kratkog životopisa utemeljitelja kongregacije, priređivač nas poput vještog dramaturga vodi u Šibenik i Split te nas suočava s tamošnjim sestarskim zajednicama dominikanki prije utemeljenja kongregacije, nabrajajući njihove poteškoće i apostrofira Miškovljevu duboku pogodenost tim stanjem što ga je, kako navodi dr. Armanda, žalostilo i zabrinulo, a osobito ga je boljela činjenica da su sestre narijetko bile omalovažavane i prezirane. Kronološki nas vodi pripremi i utemeljenju kongregacije, jasno artikulirajući svaki osnivačev korak. Miškov se uhvatio u koštar s reformom sestara dominikanki s jasnim ciljem – „odgoj mladeži u kršćanskom i hrvatskom duhu“. Zavod sestara dominikanki postat će prvi takve vrste u Dalmaciji. Osnivajući ga, otac Miškov je pokrenuo hvalevrijedan bogoljuban, rodoljuban i domoljuban čin koji je imao za cilj odgoj i obrazovanje ženske mladeži, uzdanice našega naroda, kako je kazao bosansko-srijemski biskup Strossmayer, koji je i sam prepoznao značenje Zavoda i materijalno pomogao njegovu osnutku. Nakon utemeljenja, Andeo Marija ne napušta sestre, nego i dalje prati njihov život i rad o čemu u naslovu „Daljnja Miškovljeva

skrb za sestre“, piše priređivač, podsjećajući kako se nakon drugog redovitog Vrhovnog zboru Kongregacije, utemeljitelj povlači zbog odmakle dobi i zdravstvenih problema.

Povjesni presjek događaja nakratko prekida s. Manes Puškarić s naslovom „Spisi o. Andela Marije Miškova kao duhovna baština sestara dominikanki“, upoznajući nas najprije s njegovim duhovnim profilom, podsjećajući kako je kruna Miškovljeva pastoralnog djelovanja – okupljanje sestara dominikanki pod krilo jedne i iste majke Kongregacije sv. Andela čuvara. „Ne samo da je okupio sestre već ih je finansijski pomagao, gradio s njima samostanske zidine, radio na proširenju njihova apostolata, brinuo o njihovom duhovnom rastu kroz pronaalaženje duhovnika, brojna pisma koja im je pisao i duhovnu oporuku koju im je ostavio u nasljedstvo“, piše s. Manes. U nastavku knjige, ona izdvaja tri najnaglašenije duhovne teme s kojima je o. Miškov njegovao Bogu posvećeni život sestara dominikanki, a to su: posluh, radost i zajedništvo. Referirajući se na Sveti pismo, Dokumente crkvenog učiteljstva i dominikansku duhovnost s. Manes sustavno izlaže o njima, jasno ističući najvažnije niti koje dominikanac drži bitnim za duhovni rast sestara te zaključuje kao prvo da je misao o. Miškova napredna, drugo da ona potiče na usvajanje i življenje dominikanske duhovnosti i konačno da otac Andeo Marija Miškov poziva – izaziva na djelovanje. „Izabrani spisi utemeljitelja Kongregacije sestara dominikanki sv. Andela čuvara“, naslov je jedne velike cjeline koja otkriva koliko je vodio brigu o vjerničkoj dimenziji

sestara. U duhu evanđelja Miškov je nastojao pomoći sestrama da razviju duhovnu dimenziju, i to dušom i umom, a odlikovala se nadom i otvorenošću. Uz kratke uvodne napomene priređivača, u knjizi sadržajno dolazi Kronika o povijesti Kongregacije i Zavoda sv. Andela čuvara u Korčuli, koju dr. Armando znanstveno i kritički prati osvjetljavajući svaki njezin dio – čineći je živom. Potom slijede okružnice, pisma sestrama, dekreti, izvještaji i drugi službeni spisi, odnosno 42 kronološki poredana dokumenta: (19 pisama i okružnica, 9 službenih zapisnika i izvješća, 9 govora, 3 dekreta i 2 zapisnika). Pismom od 16. prosinca 1902. priori s. Rozi Jurić i drugim sestrama u samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku započinje izabrani niz. Valja primijetiti kako je početak pisma u znaku jasne teološke strukture i piramide. Naime, otac Miškov najprije zahvaljuje Gospodinu Bogu, Blaženoj Djevici Mariji – pokroviteljici Reda propovjednika, sv. Utemeljitelju Reda – svetom Dominiku, svima svetima i blaženima našega Reda... Prožeto je radosnim notama zbog nove Kongregacije, a to najbolje svjedoče riječi: „Vi sve častne Sestre postajete novi Angjeli milosrdja u našem narodu: Vi odsele nećete se smjeti nazivati ni Manjurice, ni Picokare, ni naprosto Tretoredkinje, već Vaše će ime biti: Milosrdne Sestre Trećeg Reda Sv. O. Dominika“. Niz se nastavlja pismom Anici i Štefaniji Sedmak koja se nalaze u Beču i koje iscrpljeno izvještava o zbivanjima u Kongregaciji te im pruža podršku i hrabri ih, nazivajući ih duhovnim kćerima, radosan zbog njihova redovničkog oblačenja te vijesti da su uz imena slavenskih apostola Ćirila i Metoda, uzela imena po sv. ocu Dominiku i sv. Katarini Sijenskoj. Pisma sestri Ćirili Sedmak u knjizi su najzastupljenija. Bjelodano je kako s posebnom pozornošću, radošću i ljubavlju, Miškov prati njezin redovnički život. Da je tome tako govore sljedeće riječi: „Želim da se Vitanamo usavršite i da nam se povratite čila i zdrava i vesela, a k tomu diplomirana učiteljica: i tad će moje veselje biti potpuno: što je jedino što me još u životu drži“. Tri su pisma priori s. Vici Bralić i drugim sestrama u samostanu Gospe

od Ružarija u Šibeniku, s kojima otac Miškov nastoji potaknuti šibensku zajednicu na uspostavljanje sklada i redovničkog života, jasno ukazujući na sve ono što je nužno učiniti. Vijest o tome kako se stanje ondje počelo mijenjati veseli ga i piše kako je to njegova najveća radost te ih potiče da ljube svoj Red i da slušaju duhovnika. Jedno pismo ovdje posebno izdvajam, to je ono starješici s. Bonaventuri Pauk i drugim sestrama u Zakloništu siromaha u Korčuli. Držim kako najopširnije u knjizi doneseno pismo predstavlja izvrstan traktat o siromasima u kojem otac Miškov s toliko ljubavi progovara sestrama o brizi za najslabije i najpotrebnije: „Okrenite medalju, pogledajte ih s druge strane, gledajte ih okom razsvjetljenim svetom vjerom, pa ćete u njima vidjeti Sina Božjega, koji htjede siromahom biti...“. Završavajući pismo, Miškov hrabri sestre i poziva ih na neograničeno pouzdanje u Boga i Blaženu Djevicu Mariju: „Budite uvjereni, da Vas je u to Zaklonište sam Bog postavio po sv. posluhu, te Vam je povjerio svoje siromahe, da mu ih čuvate i da se za njih skrbite“. Knjiga donosi devet Miškovljevih govora. Jedan od njih je govor prigodom kanonske vizitacije novicijata u Korčuli, 30. travnja 1909., u kojem uvodno sestrama pojašnjava narav vizitacije i ističe kako „u svakoj zadrugi, koju ljudi a ne angjeli sačinjavaju, nalazi se mahna, betega, nesporazumljenja, nepokornosti, tajne zavisti, u jednu rieč malo manjih ili malo viših nereda. Tomu se ne treba čuditi, a tko bi se tomu čudio, taj bi pokazao, da nezna niti poznaje što je čovjek na svetu, taj bi pokazao da nema nikakvoga izkustva, taj nebi niti vriedan bio biti članom kakove makar i pobožne zadruge“. Miškov je realan i ne okoliša, nego jasno progovara o stvarima koje je potrebno mijenjati te nalažeava kako se valja u svemu pouzdati u Boga. Zanimljiv je govor održan na prvom Vrhovnom zboru Kongregacije sv. Andela čuvara 28. kolovoza 1912., koji pokazuje njegovu opetovanu radost zbog Kongregacije te što je dočekao I. izborni vrhovni Zbor: „Tim činom Vi uistinu započimljete svoje samostalno djelovanje i upravljanje“. Govori o izboru časne majke, a nakon

izbora, najprije upućuje poruku izabranoj časnoj majci sestri Imeldi Jurić: „Ko majka ih ljubite, ko majka ih čuvajte, ko majka ih opominjite, ko majka ih svjetujte, ko majka ih pokarajte, ko majka ih do potrebe i kaznite. U njihovom veselju, ko majka se i Vi s njima veselite. U njihovoj možebitnoj tugi ili žalosti, opet ko majka, s njima tu tugu i tu žalost podielite. U njihovoj bolesti, najveće im se majkom pokažite, dvoreć ih, milujući ih, samu sebe za njih pregarajući“. A potom se obraća drugim sestrama: „Nemojte nigda svoju častnu Majku ogovarati ni napadati, uvjek sa poštivanjem o njoj govorite, da nebitste ikada njezine naredbe i zapovjedi, makar i ne bile izriječite, kritizovale ili prosudjivale“. Tu su još Okružnice, Zapisnici te kratko poglavljje s duhovnim nagovorima (5), propovijedima (4) i molitvama (1). Na blagdan sv. Andela čuvara 2. listopada 1907., Miškov govori s propovjedničkom lakoćom, teološkom utemeljenošću, držeći se primjera sv. otaca i drugih crkvenih autoriteta te zaziva zaštitu anđela: „A sad, Božji angjeli, da Vam se zafalimo na dosadanje Vaše pokroviteljstvo i na sva dobročinstva, kojima ste Vi ovaj Zavod od njegovog postanka do danas obdarili: pa da Vas svi skupno zamolimo da njega i u napred budete vazda čuvali, branili i svojom ga dobrotom unapredjivali“. Na kraju knjige su Kratice, Kazalo imena i Sadržaj.

S obzirom na to da valja voditi brigu o onima koji slušaju – Vama – dame i gospodo, završavam govor pozivajući Vas da uzmete ovu knjigu s odabranim tekstovima oca Miškova, utemeljitelja Kongregacije svetih anđela čuvara koju je znanstvenim aparatom „ažurirao“ dr.

Armanda sa svojim suradnicama i da Vam ona bude duhovno pomagalo kroz svakodnevni život jer nosi dubinu i bistrinu života, teološku misao, pastoralne smjernice te snažno izraženu dimenziju čovječnosti. Kongregacija sestara dominikanki odgojila je brojne naraštaje djevojaka i još uvijek živi te svjedoči dominikansku prisutnost i karizmu ne samo na otoku Korčuli nego u mnogim gradovima i mjestima lijepo nam Domovine, nastavljujući odgojnu, obrazovnu i pastoralnu djelatnost koju je započeo otac Miškov.

Na kraju držim važnim sve Vas podsjetiti kako se poput sna bl. Ivanice, majke sv. oca Dominika, ostvario još jedan san, i to onaj oca Miškova o Kongregaciji sestara dominikanki – navjestiteljica Radosne vijesti koje s mnogo ljubavi i ljepote služe Bogu, Redu i Narodu.

Drugi dan – subota 6. kolovoza 2022.

U subotu 6. kolovoza, nakon molitve Večernje, neposredno prije svete mise, č. majka se obratila svim sestrama korčulanske zajednice i izrazila radost što će s. Manes sutradan položiti svoje doživotne zavjete. Popratila je to ovim riječima:

Drage sestre,

Vjerujem da svakoj od nas nakon ovog čina zatitra srce gledajući mladu sestru ispred sebe koja u otvorenosti i poniznosti, od svih pita oproštenje ako je koga uvrijedila ili ražalostila...

Vjerujem da svaka od nas otvorena duha i srca prašta za sve moguće trenutke koji nisu

bili na mjestu ili su nas dijelili, a nisu spajali! Praštanje je osobina Boga koji je najviše dobro i najveća norma, a mi smo po tome Bogu slični – možemo jedna drugoj praštati u ljubavi i međusobnom prihvaćanju!

Nakon godina formacije s. Manes je došla do kraja jednog perioda života. Sada slijedi više prakse i osobne odgovornosti pred Bogom i čovjekom. Ne znači da će se sada nešto drastično promijeniti kod tebe s. Manes, ne znači da će sada sve biti lako, ne vjeruj da će te svi milo gledati i da križeva neće biti. Znam da si toga svjesna, da znaš što je redovnički život, da si i dalje otvorena milostima Božjim koje ti On u svojoj ljubavi priprema.

Biti na putu kojim se ide Izvoru Istine i Ljubavi nije moguće hodom cvjetnim livadama, ni ravnim stazama. Do svakog izvora se treba potruditi stići kroz uzvisine, usjekline, tjesnace, i razne opasnosti...

Do prave Istine vjerojatno se dolazi zahtjevnim putovima, mnogim prašnjavim stazama, kamenim oštricama..

Do iskustva prave ljubavi, često iskusimo razočaranja, krive postavke, nerealna očekivanja, teške rane i krvave ožiljke...

Ali, isplati se živjeti za te ideale, isplati se vjerovati u Boga, Onoga koji je počelo i uvir naše gladi za puninom života.

Nećemo mi tebe sada pitati za oproštenje, ali u svojem životu sigurno nisi uvijek imala savršene primjere ni svjedočanstva koja si s razlogom očekivala. Ne možemo ti obećati da ćemo biti savršene, ne možemo zatvarati oči na svojim slabostima ili propustima. Ali možeš biti

sigurna da ćemo zajedno s tobom graditi zajedništvo na način kako najbolje znamo.

Neka tvoj život odiše sigurnošću i povjerenjem u Boga i sve ono što ti On priprema u životu kojeg si radosno prigrlila i sutra ćeš to pred svojim roditeljima i svima nama potvrditi otvarajući svoje biće za neizmjernu ljubav Božju u zajednici sestara dominikanki.

Neka te nikada ne obuzme strah ili nesigurnost u trenutcima slabosti ili krive odluke.

Neka Gospodin bude tvoja stijena i sve tvoje!

Na svom novom putu kojeg ćeš uskoro započeti u vječnom gradu nemoj zaboraviti što je važno, a što nije, nemoj davati značaj nevažnom u odnosu na važno, nemoj samo ostvarivati sebe, nego Boga nosi svima kome dođeš. Neka ti je blagoslovljeno!

Među nama je šest sestara jubilarci! S. Jelka, s. Ivanka, s. Ivana, s. Katarina, s. Anita i s. Ljubomira. Č. Alfonsa nije, ali s nama je u molitvama i mislima.

Kojeg li bogatstva! 370 godina redovničkog života!

Koje i kolike su se sve milosti izlijevale po svakoj pojedinoj sestri kroz te godine.

Koliko je dobrih djela, riječi, molitava i trpljenja u životu svake pojedine!

Koliko je materijalno i duhovno blago proizšlo iz vaših ruku i vaših srdaca!

Svaka od vas zna koliko je ljubavi utkala u život zajednice. Možda koji puta i neshvaćene, neprihvaćene, ustrajale ste u pripadnosti Bogu, Redu i Narodu, 50, 60 godina, a bit će i više od toga, pa Bože daj da se opet nađemo i zahvaljujemo Bogu na velikodušnosti primljenog dara!

Vaši životi su svjetionici koji svijetle i daju orientaciju na mirnom ili uzburkanom moru.

Vaša blizina je jamstvo sklada i zajedništva u borbama i tjeskobama života.

Vaša radost je snaga koja i drugima pomaže ići naprijed!

Tko li može jednom svetom misom u jednom danu zahvaliti za sva blaga koja smo po vama primile!

A mi, sestre, radujmo se sve zajedno. Radujmo se što smo od Boga izabrane, što smo u Dominikovoj blizini, što smo realizacija Utjemljiteljeve ideje i što živimo u svijetu koji nam je dan kao zadatak.

Živimo autentično i u punini ono što smo u početku odabrale. Budimo kvasac dobra i šrimo dobrotu svojim riječima i djelima.

Budimo sol zemlji i dajmo joj ukus i ljepotu.

Budimo svjetlo svijeta jer svijet od nas ni ne očekuje manje!

Budimo hrabre i jake u poteškoćama, jer njih nikada neće manjkati!

Budimo oslonac jedna drugoj i nosimo Boga u svakoj misli i riječi koja nam iz srca i usta izlazi.

Dijelimo radost i radujmo se uspjehu drugih. Potičimo druge na dobro i primijetimo dobro u drugoj!

Budimo prave Dominikove kćeri, Miškovljeve sestre i uzmimo Mariju za svoju Majku.

Neka nas sve zajedno vodi Duh Sveti da znamo što trebamo činiti, kako postupiti po Božjoj volji i kako biti najvjernije učenice Isusa Krista.

Neka nam Bog pomogne!

Čestitam svečaricama slavlje obljetnice, a čestitam i svim sestrama, ovo je naše slavlje, ovo je naša fešta. Bilo nam blagoslovljeno.

Sveta misa – svetkovina Preobraženja Gospodinova

Drugi dan trodnevlja, u subotu 6. kolovoza, svetu su misu predslavili šibenski biskupi: mons. Tomislav Rogić i biskup šibenski u miru mons. Ante Ivas. U koncelebraciji je bio nadbiskup đakovačko-osječki mons. Đuro Hranić uz još trojcu svećenika. Biskup Rogić je u propovijedi istaknuo važnost oca Miškova za šibensku

biskupiju jer su prve dominikanke novonastale Kongregacije, upravo iz Šibenika i Splita. Svečano misno slavlje glazbeno je pratilo mješoviti zbog sestara i župljana grada Korčule, mlađih i aktivnih laika u pastoralu župne zajednice.

Homilija biskupa Tomislava Rogića

Biskup Tomislav Rogić najprije se osvrnuo na liturgijska čitanja koja se izvrsno uklapaju u proslavu stote obljetnice smrti o. A. M. Miškova. S tim u svezi je, između ostalog rekao:

Slavimo blagdan Preobraženja Gospodinova, onaj blagoslovjeni događaj u povijesti spasenja kada se Isus pred trojicom svojih učenika pokazao u nebeskoj slavi. Čuo se i Očev glas: Ovo je Sin moj, Izabranik, Njega slušajte. Pojavljuju se Mojsije i Ilija i razgovaraju s Isusom, hrabre ga na putu njegova Izlaska – putu muke i uskršnica koji ga čeka.

Spominjemo se stote obljetnice smrti oca Andjela Marije Miškova, koji je na današnjem dan pokopan pred 100 godina. Upravo on svojim zalaganjem osnovao je Kongregaciju

svetih anđela čuvara – sestara Dominikanki davne 1904. godine, a prve su redovnice bile iz Šibenika i Splita. Eto poveznice zašto smo danas nas dvojica biskupa iz Šibenika ovdje s vama.

Dakle, Preobraženje Gospodinovo, sestre Dominikanke u trodnevniči pred blagdan sv. Dominika, 100-ta obljetnica smrti utemeljitelja o. Andjela Marije Miškova i njegove poruke iz onog vremena koliko mogu biti put preobrazbe i danas? – Mogli bismo na taj način razmišljati.

Krenimo od Božje Riječi današnjeg blagdana. Prorok Danijel nagoviješta dolazak Sina Čovječjega, šalje ga Pradavni, Otac nebeski. Dolazi na oblacima nebeskim – a to je zapravo slika njegova nebeskog porijekla. Njemu će služiti svi narodi, njegova će biti vlast zauvijek, njegovo kraljevstvo nikada propasti neće. Prorokova vizija dolaska Sina Božjega, njegova poslanja i preobrazbe svijeta koju će Sin učiniti.

I psalmista kliče. Gospodin kraljuje, Svevišnji – nad svom zemljom. Sveti Petar svjedoči kao očevidac, vjerodostojan svjedok, o događaju Preobraženja i potvrđuje navještenu proročku riječ. Potiče vjernike: prionite uz nju, uz Božju Riječ, kao svjetiljku dok ne svane Danica, dok se Riječ ne ispuni i dođe Kraljevstvo nebesko. Živite kao kršćani koji slijede Očev glas: Slušajte moga Sina, u njemu je sva moja milina, sva moja naklonost, milost, ljubav, za vas ljude.

Na drugom mjestu, sveti Petar hrabri prve kršćane u teškim vremenima progona kad je trebalo vjeru sačuvati i od vjere u Božju pomoći živjeti: Isusa Krista ljubite, njemu vjerujete, u njemu se radujete! – Zašto? – Jer postigoste svrhu, cilj, smisao svih napora i žrtava: SPASENJE DUŠE, ŽIVOT U BOGU ZAUVIJEK. Tome su zalog Kristove patnje, ljubav na križu iskazana, slava Uskrsnuća očitovana. To su, kaže Petar, navještali svi proroci, to je objava Božja i istina razglašena silom Duha Svetoga.

Evangelje donosi događaj Isusova preobraženja na brdu, pred trojicom svojih učenika. Čudesan događaj u Božjem naumu i objavi kojega je kao događaj spasenja sv. Ivan Pavao II. uvrstio kao **četvrtu deseticu** krunice u Otajstvu svjetla. Isus je na putu za Jeruzalem gdje će

podnijeti muku potpunog predanja u ruke ljudima. Biti će osuđen, osramoćen, izmrcavan, raspet – ubijen. Isus o tome razgovara s Mojsijem i Ilijom, a ono što ga čeka evanđelje naziva Izlazak – Kristova Pasha. **Mojsije** dobro zna što je Izlazak iz Egipta i koja je cijena oslobođenja od egipatskog ropstva. Pred anđelom smrti spašeni su krvlju jaganjca kojom su namazali svoje pragove, dovratnike. **ILIJA** dobro zna kako mu je utjeha i ohrabrenje bilo potrebno da ispuni što je Bog za njega naumio. **Ilija smrti nije okusio**, nego je na nebo bio uznesen, Bog ga k sebi uzeo jer je tako i živio, uvijek Boga tražeći i slušajući. Njih dvojica označavaju što će Isusova smrt i Uskrsnuće značiti: Izlazak, oslobođenje od grijeha i vječni život za one koji u Krista povjeruju.

Za to vrijeme, trojica učenika pozaspašala. A kad se probudiše ugledaše slavu Božju. Zadivljeni apostoli žele ostati tu zauvijek. Ništa im više ne treba. Toliko im je lijepo. Zapanjeni su, a onda i prestrašeni. To još nisu doživjeli, to još nisu vidjeli, a kamoli razumjeli. Zato se čuje Očev glas: Ovo je Sin moj, Izabranik, njega slušajte! Apostoli će tek poslije Isusova uskrsnuća moći razumjeti čemu su bili svjedoci.

Očev glas: Ovo je Sin moj, Izabranik, njega slušajte! **Ponašati se** jedni prema drugima kako nas je Krist učio: ljubav, milosrđe, požrtvovnost, oprštanje, zajedništvo koje ne poznaje razdore. Mogli bi još toliko toga nabrojiti iz svakodnevnih životnih situacija. Zapravo to je put preobraženja, put duhovne obnove, put naših nastojanja na putu prema vječnosti, do našeg Izlaska. Toga je itekako bio svjestan o. Anđelo

Marija Miškov jer se cijeli njegov život može promatrati kroz njegova nastojanja da preoblikuje sebe i druge, svoj narod i svijet u kojem je živio, da bude više Božji.

Za sebe je uzeo geslo: **Duhom Gorjeti i Gospodinu služiti!** To su bile njegove koordinate po kojima se ravnao, njegovi smjerokazi, njegova životna navigacija. Tako je djelovao u svojoj redovničkoj zajednici, po pučkim misijama, kao poglavар i odgojitelj, a u toj želji preobrazbe svog naroda osniva Kongregaciju svetih Andjela Čuvara sestara Dominikanki. Želeći preporod svoga naroda, stoji zapisano: Miškov odlučuje da od već postojeće zajednice sestara dominikanki u Šibeniku i Splitu osnuje novu kongregaciju u Korčuli, a koja će imati ulogu odgajati mladež u kršćanskem i hrvatskom duhu. Za geslo nove kongregacije stavlja slogan: **Bogu, Redu i Narodu**. Posložio je prioritete: Bogu služiti na prvom mjestu, svoje poslanje ostvarivati u svojoj redovničkoj zajednici – Redu, služeći na korist i oplemenjivanje svoga Hrvatskog naroda.

To sestre Dominikanke čine i danas odgajajući djecu i mlade u dječijim vrtićima, u školama kao vjeroučiteljice i na razne druge načine katehizirajući, odgajajući, ali nadasve svjedočeći svojim životom. Životom čine prisutnim, živim onaj naputak o. Miškova, one istinske reforme duha: da sve što čine, čine iz ljubavi, a ne preko volje; te kad se što iz ljubavi i za ljubav čini, uvijek se čini drage volje, pripravno i veselo. Nu pošto mi sve što radimo, sve za Boga radimo; zato svako naše djelo, treba da bude gorljivim duhom začinjeno. (Knjiga, str. 55-56)

Dva su lica **izabranja: poziv i odaziv**. Isus će reći svojim učenicima: Ne izabrate vi mene, nego ja izabrah vas. Poziv i odaziv stalno će se kroz život ispreplitati. Odaziv će tražiti volju Božju i prihvatanje zadatka, a Bog će izabirati i voditi one koji mu se predaju – i po njima djelovati – puno puta da toga izabrani, neće biti ni svjesni. To se događalo i u životu o. Miškova. Zadužio nas je svojim svjetlim tragom, zapravo još svijetli i poziva da se i sami uspnemo na brdo preobraženja, da susretнемo Očev glas, Proslavljenog Krista i Snagu Duha kojega Uskršli šalje da preobrazi lice zemlje.

Otac Miškov kao redovnik i svećenik bio je po svojoj službi veza s nebom, spona čovjeka s Bogom. Po sakramantu sv. reda primio je milost da ju dijeli u svim drugim sakramentima. Svećenik može i treba činiti ono što drugi ne mogu: dijeliti utjehu, kad drugi zaštute. Buditi nadu kad u svima zavlada sumnja. Donositi svjetlo i vedrinu kad drugi pomisle da je tama, da je zlo zavladalo. Jednostavno, predvoditi ljudе Bogu. Na svoj način, svećenička služba je trajno upućivanje i podsjećanje na milosni događaj s brda preobraženja, upućivanje na Očev glas, Isusovu žrtvu i proslavu koja će se Uskršnućem svijetu objaviti.

Da li to vjerujemo, da li se tome nadamo ili pod teretom svagdašnjih briga, opterećenja, neizvjesnosti i strahova – zaboravljamo Izlazak, Vječnost, cilj i smisao života, doći u vječno Božje kraljevstvo kojega smo – s Božjom pomoći i vodstvom – pokušavali graditi već ovdje na zemlji?

Što god budemo činili za Boga, gorljivim duhom, stavljajući Boga na prvo mjesto, svome Redu, Crkvi i Narodu na čast i preobrazbu ovo-ga života za vječni, neće ostati bez ploda.

Večeras molimo za naše Dominikanke. Dok Bogu zahvaljujemo za njihovo služenje i u našoj Šibenskoj biskupiji, molimo i za nova duhovna zvanja da se po milosti Božjoj pokaže životnost naše mjesne Crkve. A po događaju s brda Preobraženja da i sami budemo ohrabreni u vjeri, u naslijedovanju Krista Gospodina, našega Spasitelja!

– Amen

Koncert

Nakon svete mise u klastru samostana održan je svečani koncert mješovitog zbora sestara i prijatelja sestara u čast oca Andjela Marije Miškova i bl. Ozane Kotorske kojim je dirigirala s. Dominika Ćurić, a program je vodila s. Josipa Otahal. Ukupno je svečano otpjevano jedanaest pjesama a između svake skladbe prikazane su video projekcije fotografija iz života o. Miškova, bl. Ozane, prvih sestara i prvotnog zdanja samostana sv. Andjela čuvara u Korčuli. Upriličeno je slušanje pisama o. Miškova upućenih sestrama. (glas je Miškovu 'posudio' g. Vjekoslav - Cico Fabris). Koncert je bio na visokoj razini, pjevanje svečano i vrlo dobro uvježbano. Skladbe se mogu poslušati na YouTube kanalu sestara dominikanki.

Na koncertu su izvedene ove skladbe:

1. Salve Regina
2. Divne l' nade (R. Kupareo OP)
3. Tvoje zemљa (A. Kabiljo - D. Britvić)
4. Zdravo o moj anđele (A. Vidaković)
5. Anđele bijeli – blaženoj Ozani (kotorski napjev)
6. Ozano, cvijete ljubavi (J. Kuničić OP)
7. Kolijevci (t. s. K. Maleš, gl. Š. Marović)
8. Raduj se oče Miškove (t. s. B. Rudić, gl. M. Martinjak)
9. Misao svijeta (S.S.Kranjčević - K. Magdić)
10. Laudare, Benedicere, Praedicare (O.P. Arsciwals, hrv. prep. S. Koralija OP)
* Non nobis (P. Doyle, obr. Anthony)

Nakon koncerta nastavljeno je druženje uz izvrsne delicije što su ih pripremile vrijedne

ruke naših sestara. Usputna zanimljivost: na koncert su došli i neki turisti, Talijani i Nijemci. Nisu razumjeli tekstove, ali su se divili izvođenju. Osobito su uživali u delicijama. Nisu propustili, tijekom druženja, izraziti svoje zapanjanje kako kod nas (u Hrvatskoj) dolazi puno ljudi na misu i svi idu na pričest. Pitali su kako to da je naš narod ostao tako pobožan?

s. Manes Puškarić

Treći dan – nedjelja 7. kolovoza 2022.

DOŽIVOTNI ZAVJETI S. MANES PUŠKARIĆ

U nedjelju, 7. kolovoza 2022., s. Manes Puškarić položila je doživotne zavjete u Korčuli. Euharistijsko slavlje u 11 sati u samostanskoj kapeli predslavio je dubrovački biskup mons. Roko Glasnović u zajedništvu s mons. Đurom Hranićem, mons. Tomislavom Rogičem, mons. Antonom Ivasom, braćom dominikancima i drugim svećenicima.

Osim drugih gostiju i prijatelja sestara, bili su nazočni i roditelji s. Manes kao i njezina sestra s obitelji.

Slavlje je započelo svečanom procesijom i ulaznom pjesmom u čast sv. o. Dominiku, *Divne l' nade*, što se uvijek pjeva kod zavjetovanja sestara. Razmišljajući o nedjeljnog evanđelju biskup je u svojoj homiliji povezao poruku Božje riječi i čin zavjetovanja s. Manes. Naglasio je da je ona pozvana poput vjernog upravitelja davati pravi obrok drugima od onoga što je sama primila kao dar. I trebamo biti spremni na Gospodinov dolazak, jer često puta mnogo toga znamo ali nam to neće koristiti pri konačnom susretu s njime jer nismo naučili ljubiti, oprati, žrtvovati se. Biskup je istaknuo da u teškim situacijama treba pitati Isusa za savjet, jer ljudi ne mogu dati pravi odgovor. Završio je svoju homiliju pjesmom Rajmunda Kuparea, *Isus u mojoj lađi*.

Mrtvi mi valovi izbacuju vesla.
Sporo idem uza snagu svu.
A On mirno spava (ko da ne zna za me)
Ništa za to. On je tu.

Imam vjeru čvrstu da prkosim vjetru
I znam da je Isus meni sklon,
Pa, kad teška vesla iz ruku mi padnu,
Ja ću zaspavat, a veslat će On.

Nakon homilije slijedio je obred zavjetovanja. Crkva prati taj čin predanja zazivom svecata u litanijama, dok je zavjetovanica prostrta pred oltarom u obliku križa. Zatim je s. Manes izrekla svoje doživotno obećanje Bogu polažeći tri zavjeta: posluha, čistoće i siromaštva na ruke vrhovne glavarice s. Jake Vuco. Sestra prima prsten kao znak vjernosti Zaručniku. Na kraju obreda zavjetovanja vrhovna glavarica izjavljuje: „Od sada ti je u ovoj obitelji sestara dominikanki s nama sve zajedničko.”

Na završetku euharistijskog slavlja slijedio je svečani Tebe Boga hvalimo za dar još jednog Bogu posvećenog života i svečani blagoslov. Zatim je srdačnu čestitku uputio **biskup Ivas**. Istaknuo je kako ga ime s. Manes podsjeća na riječi dvojice učenika na putu u Emaus: Ostani s

nama, Gospodine, što na latinskom glasi: Mane nobiscum, Domine. Zaželio je da Gospodin ostane s njome i po njoj među ljudima.

S. Manes Romana Puškarić rođena je 1993. u Ogulinu. Odrasla je u župi Ivana Nepomuka u Vrbovskom. U zajednicu sestara dominikanki stupila 2013. Sljedeće godine započela je novicijat, a 2016. položila prve zavjete. Diplomirala je na katedri fundamentalne teologije u Zagrebu 2019. Radi kao vjeroučiteljica u Katoličkoj osnovnoj školi u Šibeniku.

s. Blaženka Rudić

Za vrijeme svečanog ručka, u samostanskom dvorištu, s. Manes je zahvalila svima koji su pomagali njeno duhovno sazrijevanje tijekom redovničke formacije. Osobito je zahvalila svojim roditeljima i rodbini koji su joj bili velika podrška, a to je veoma važno za zdravo odrastanje i životno opredjeljenje mlade osobe.

Sestre pohodile grob o. Andjela Marije Miškova

Istoga dana, u nedjelju, 7. kolovoza 2022., u poslijepodnevnim satima, sestre su posjetile groblje sv. Luke u Korčulu, gdje počivaju zemni ostaci mnogih naših sestara i braće. Među njima je i o. Miškov, utemeljitelj Kongregacije sestara dominikanki sv. Andjela Čuvara. Na njihovu su grobu izmolile krunicu te otpjevale *Salve Regina* u čast Blažene Djevice Marije i *O, Lumen* u čast sv. Dominika. U ime braće dominikanaca bio je sa sestrama p. Zvonko Džankić OP, koji je nazočnima udijelio završni blagoslov. Tim činom sestre su još jednom izrazile zahvalnost svojem utemeljitelju. Vjerujemo da nas premi nude sestre kao i o. Miškov, poput sv. Dominika, iz vječne radosti prate molitvom.

Četvrti dan – ponedjeljak 8. kolovoza 2022.

SVETKOVINA SV. O. DOMINIKA I OBLJETNICE ZAVJETA

U ponedjeljak, na svetkovinu sv. Dominika, 8. kolovoza u 11 sati u samostanu sv. Andjela čuvara u Korčuli, pod svečanim euharistijskim slavljem koje je **predvodio nadbiskup đakovo-vačko-osječki mons. Đuro Hranić**, šest sestara obnovilo je svoje zavjete koje su dale pred Bogom prije 50 godina: s. Katarina Maglica, s. Ivanka Osredek, s. Ivana Škrinjar, s. Anita Sučić, s. Ljubomira Sučić, te prije 60 godina: s. Jelka Barišić i s. Alfonsa Ostrogonac, koja nažalost, zbog bolesti, nije bila prisutna tjelesno, ali je sigurno bila duhovno u molitvama kao i sestre s njome. U koncelebraciji su bili dubrovački biskup mons. Roko Glasnović, šibenski biskup mons. Tomislav Rogić i biskup u miru mons. Ante Ivas, braća dominikanci i još desetak svećenika. Slavlje su svojom molitvom i prisutnošću uljepšale sestre iz Blata i prijatelji sestara u Korčuli. Nadbiskup Hranić istaknuo je važnost soli u životu. Kada je netko pametan reći ćemo „da ima soli u glavi“ ali isto tako možemo reći „ne stavljaj mi sol na ranu“ kada koristimo ružne riječi. Mi moramo biti sol i svjetlost svijeta. Redovnice su to u svijetu – zdrava alternativa svemu onome što nije moralno i zdravo u današnjem društvu. Nadbiskup je naglasio kako ljudi to i traže od redovnica, iako to nekada neće niti izreći, da budu ta zdrava alternativa. Zato je istaknuo kako je redovništvo jako važno, i u ime svih svećenika izrekao je zahvalu što redovnice postoje. Sestrama jubilarima je zahvalio

na živom svjedočanstvu i ustrajnosti na putu redovničkog života te poželio i dalje svježinu i polet kojim su do sada djelovale u svojim zajednicama i van njih.

U ulaznoj procesiji sestre jubilarke nosile su svaka svoju svijeću te su ih potom stavile kod oltara, pokraj vazmene svijeće koja je simbolizirala njihovo krštenje i čvrstu odluku, kako je naglasio Hranić, da ozbiljno uzmu u ruke svoj život i dadnu ga za Božju stvar. Nakon Vjerovanja jubilarke su obnovile svoje zavjete citajući svečanu formulu, a zatim su prinijele darove na oltar. Nakon svete mise uslijedio je svečani ručak te se zajedništvo nastavilo u klaustru samostana.

s. Manes Puškarić

Evo zaručnika! Izidite mu u susret!

Homilija Đakovačko-osječkog nadbiskupa mons. Đure Hranića

Korčula, Svetkovina Svetog Dominika, 8. kolovoza 2022.

Iz 52,7-10; 2 Tim 4,1-8; Mt 5,13-19

Poštovane i drage sestre jubilarke i sve ostale drage sestre dominikanke i oci dominikanci, draga oci biskupi i braćo svećenici, poštovane Sestre Kćeri milosrđa, draga rodbino i gosti te sva ostala braća i sestre!

Evanđeoski tekst što smo ga čuli sažima temeljne stavove onih koji žele pripadati kraljevstvu Božjem. Isus u njemu oslikava s dvije usporedbe identitet svojih učenika. A budući da vjerujemo da mi u liturgiji ne ponavljamo ono što su neki prorok ili Isus govorili Židovima, što je sv. Pavao pisao nekoj kršćanskoj zajednici ili sl., nego vjerujemo da to Bog – Isus Krist, ovdje i sada progovara svome narodu, to znači da Isus nama ovdje okupljenima, Vama drage Sestre jubilarke, danas progovara: Vi ste sol zemlje; vi ste svjetlo svijeta. Uspoređuje nas sa solju i sa svjetlošću.

On je prvi sol zemlje i svjetlo svijeta. Izabrani smo i pozvani da u svijetu djelujemo kao sol.

Sol čuva hranu od kvarenja. Prije hladnjaka soljenje je bilo jedini način očuvanja hrane od kvarenja, posebice mesa. Onako kako sol djeluјe na hranu tako bismo i mi trebali djelovati na svijet. Smisao soli se prepoznaje i osjeća kad sol nestane u hrani. Sol se topi u hrani te hrana tako dobiva okus i biva očuvana od kvarenja. Jednako se i mi predajemo u Božje ruke, kao sol koja se treba otopiti u hrani, kako bi Bog služeći se nama mogao ovaj svijet učiniti boljim i zdravijim. Poslani smo djelovati u ovome svijetu i u nj unositi duhovno zdravlje i okus: okus Boga; okus čestitosti, poštenja, dobrote; okus zajedništva, solidarnosti i ljubavi. Bez Boga i njegove prisutnosti život i društvena stvarnost bivaju zahvaćeni moralnom erozijom te se lako pretvaraju u neukusnu i nehumanu stvarnost.

Sol daje okus, čuva i čisti. Sol ne postoji radi sebe same, nije tu da sačuva sebe, nego je ona

S. Ivana Š., s. Ivanka O., s. Katarina M.

S. Jelka B., s. Ljubomira S., s. Anita S.

tu zbog svoga doprinosa, zbog svoga djelovanja. Tako ni mi, drage Sestre; niti Dominikanski red, niti je itko od nas, u svijetu zbog sebe. Po pozivu da budemo „sol zemlje“ mi smo upućeni drugima. Mi smo izabrani i poslani da bi svijet po nama bio zdraviji te imao okus Boga, čestitosti, poštenja, požrtvovne ljubavi, dobrote prema svakome i solidarnosti sa svakim čovjekom. Kao što sol ne čuva sebe, tako ni mi. I kao što sol ne čisti sebe, tako ni mi. Smisao našega postojanja je prepoznatljiv kad mi djelujemo na ljude i na društvo, kad naše djelovanje mijenja njih a mi ostajemo nevidljivi, kad mi utječemo na njih i posredujemo im Boga te oni postaju prožeti snagom i smislom koji nam samo od Boga dolaze. I smisao našeg kršćanskog, Bogu posvećenog redovničkog i svećeničkog života najbolje se vidi kad naše djelovanje mijenja ljudе i stvarnost u koju smo uronjeni.

Sol je također simbol mudrosti. Uzrečica kaže da netko „ima soli u glavi“. To znači da je mudar, intelligentan i dalekovidan čovjek. No, sol nije samo mudrost, okus, preobrazba, čuvanje od kvarljivosti. Ona se prepoznaje i po „boli“ koju zadaje. Imamo i drugu uzrečicu koja kaže da neki postupak ili riječ mogu biti „sol na ranu“. Život evanđelja jest „sol“ na ranu grijeha, na zlo i na svaku nepravdu u svijetu.

Isus svoje naziva i svjetlošću, po kojoj je svijet dobar i lijep. Oni su svjetlo svijeta – ono što svijetu pokazuje njega samoga. Svjetiljka u kući svjetli svima, bez privilegija i naklonosti. Ova čudesna neutralnost svjetla oslikava Božju bezuvjetnu ljubav i dobrotu. Svijet upoznaje sebe samoga samo ako ima svjetlo u kojemu se može vidjeti. Isus ne kaže svojima da budu svjetlost! On misli da oni već to jesu. Grad na gori i svjetiljka u kući ne trebaju biti ništa drugo niti išta drugčije od onoga što jesu. Već je dovoljno da jesu i već svijetle. Tako i Bogu posvećene osobe. Dovoljno je da jesu i već svijetle drugima. Dovoljno je da su sol i već unose okus Boga, humanosti i dobrote u ovaj svijet.

Drage jubilarke, drage sestre i draga braće, sol i svjetlo su naša metafora. I pitanje je ako mi nismo ono što bismo trebali biti, ako smo

umorni i nedosljedni, ako mi i naš život više nije radosna evanđeoska poruka, ako mi više nismo glas evanđeoske mudrosti, nositelji smisla i preobrazbe, čime će se svijet osoliti? Ako svijet više ne dobiva svjetlo i dobrotu od Bogu posvećenih osoba i od nas koji smo kršćani, odakle će je dobiti? Ovozemna stvarnost nije izvor smisla i radosti, nije idealna niti savršena. Svijet može svoje duhovno zdravlje, svjetlo i smisao svoga postojanja, dobiti samo izvana. Isus hoće da to dobije od njega, preko nas njegovih učenika i svjedoka.

On je prvi sol zemlje i svjetlo svijeta. Njegova riječ, tijelo i krv su sol i svjetlo svijeta. On je potpuno nestao i upravo zbog toga svijet se pretvorio u mjesto otvoreno bezuvjetnoj Božjoj dobroti. On je svojim predanjem i nestao i stalno ostao svjetlo u svijetu.

Toga su bili svjesni i utemeljitelj reda sv. Dominik te utemeljitelj Vaše redovničke zajednice o. Andjela Marija Miškov, čiju stotu obljetnicu smrti (umro je 5. kolovoza 1922.) obilježavate ove godine. Zahvaćen tom Isusovom porukom i svijeću sv. Dominik je htio i okupio obitelj

koja će biti sol i svjetlo evanđeoskog svjedočanstva, navještaja i služenja. A o. Andđelo je tražio i pronalazio način te suradnike koji će mu pomoci da Vi sestre, Vaš samostan i Vaša zajednica postanete sol i svjetlo Korčule, Dubrovačkog primorja, Dalmacije – šire crkvene zajednice i Hrvatskog naroda: osobito po odgoju i školovanju ženske mladeži u kršćanskom i hrvatskom duhu, na hrvatskom jeziku!

I sv. Dominik je u 13. stoljeću Dominikance video u svijetu, a otac Miškov početkom 20. stoljeća Vas, drage Sestre, na ovom otoku i na ovim prostorima kao sol, koja se u hrani topi, čisti i čuva ovaj svijet i ovu sredinu od kvarenja, mijenja ju i daje joj okus te ju zahvaća snagom Kristove uskrsne preobrazbe te kao glas i svjetlo evanđeoske poruke i svjedočanstva.

Jedan od suradnika o. Miškova i dobrotvoara u izgradnji ovoga Vašega samostana bio je naš tadašnji đakovački biskup J.J. Strossmayer. Njih su se dvojica upoznali i po prvi puta susreli 1881. godine na sveslavenskom hodočašću u Rimu. Naime, biskupu Strossmayeru je na srcu ležao položaj slavenskih naroda unutar Europe i Austrougarske monarhije. Njihovu ulogu i

položaj slabila je i činjenica da su jedan dio bili katolici, a drugi veliki dio pravoslavci. Biskup Strossmayer je kao most i poveznicu između svih Slavena u Europi prepoznao kult svete braće Ćirila i Metoda. Zalagao se zato za snaženje i širenje njihova kulta. Upravo kao plod velikih Strossmayerovih zauzimanja i okupljanja drugih ljudi koji su ga u tome podržali, papa Leon XIII. je tada slavenske apostole sv. braću Ćirila i Metoda, čije je spomendan do tada bio tek u lokalnim kalendarima pojedinih slavenskih naroda – uvrstio u kalendar sveopće Crkve. Biskup Strossmayer i o. Miškov bili su na hodočašću zahvalnosti papi Leonu XIII. i ondje se susreli i razgovarali. Nakon hodočašća biskup Strossmayer piše o. Miškovu:

„Sinko, milo mi je što sam te lično upoznao, jer sam od vajkada tvoj sveti Red cienio, a navlastito braću dalmatinske dominikance, koje je Bog za spas hrvatskoga naroda postavio: Žalim što Vas nema u mojoj diecezi, ali moja je živa želja da Vas ipak dobijem, da Vam povjerim uzgoj mog svećeničkog podmlatka, i da mi moj puk svetom Božjom riči okriepite; kako svršim moju stolnu crkvu, odmah želim tu svoju želju sprovesti, ufam se da ćete mi tu moju želju pomoći izvađati.“

Nakon toga susreta njihova se komunikacija nastavila, o čemu svjedoče i brojna sačuvana pisma, koja su upućivali jedan drugom. Strossmayer je u svojoj zauzetosti za kulturno i prosvjetno uzdizanje hrvatskoga naroda – uz Akademiju znanosti i umjetnosti, moderno Zagrebačko sveučilište i Galeriju slika starih majstora – pomagao i brojne manje projekte koji se ugrađuju u veliki mozaik njegova kulturnog, prosvjetnog i političkog djelovanja za dobrobit Hrvatskoga naroda. Tako je Strossmayer još 1858. godine u Osijeku izdao epsko djelo korčulanskoga pjesnika Ivana Kanavelića naslovljeno „Sveti Ivan biskup Trogirski i kralj Koloman“. Strossmayer je pomagao Hrvatsku narodnu čitaonicu u Korčuli, koja ga je zauzvrat imenovala svojim članom. Uz pastirska i evangelizacijska nastojanja dvojicu je velikana tako

povezala i njihova velika ljubav prema vlastitom hrvatskom narodu te u promicanju hrvatskoga jezika i hrvatske baštine. Tu suradnju sa zahvalnošću je prihvaćao i tadašnji korčulanski gradonačelnik Roko Arneri, koji je bio i član Hrvatske narodne stranke, kojoj je Strossmayer bio predsjednik. Arneri je kasnije prešao u Starčevićevu stranku prava, ali je trajno ostao naklon biskupu Strossmayeru.

O. Miškov je ovdje na Korčuli i u Dalmaciji snažio hrvatski nacionalni duh i identitet, a Strossmayer se tome radovao i to je svesrdno podržavao. O. Miškov je zauzvrat pomagao Strossmayeru u njegovim evangelizacijskim planovima, te je biskup Strossmayer još više podržavao o. Miškova i slao mu forinte. Zahvaljujući toj velikodušnoj podrški biskupa Strossmayera o. Miškov je 1902. godine mogao kupiti kuću i dovesti iz Šibenika ovamo na Korčulu prve tri sestre; graditi ovaj samostan, a 1905. proglašiti i utemeljenje nove Kongregacije te blagosloviti ovaj samostan sv. Andjela čuvara i početi razmišljati o osnivanju odgojnog zavoda i škole za žensku mladež u hrvatskom nacionalnom duhu.

O. Miškov je prije 120 godina, godine 1902. u kronici zapisao:

„Dok se u Korčuli snovalo i mozgalо, što da se učini i odkle da se počne, kao novoimenovani redodržavnik zate tim se u Đakovo k slavnomu hrv. Meceni Strossmayeru, kod kojega sam uživao najveće povjerenje, njemu otkrijem svoje nake, i namirim se Božjom srećom baš na pamet koja shvaća, na srce koje osjeća, na ruku koja daje.“

Štoviše, Strossmayer je htio da ovaj Vaš Samostan i Zavod u Korčuli budu isključivo njegovo djelo te je o. Miškovu rekao da ne treba tražiti pomoć od nikoga drugoga, niti za gradnju, niti za namještaj. Na sv. Mihovila 1903. godine Strossmayer piše o. Miškovu:

„Ja, ko što sam rekao, kad ste amo naš mili gost bio, prama zadatoj Vam rieči, ostajem nepomičan, i na svaki način obvezan. Ljubav prema Vašoj svetoj stvari, jest ista, nagnuće isto, te ako mi Bog života

dade, uz ono što sam već dao, i ono što sad pridodajem, dat ću i ostalo, sve dok svoju toli svetu i rodoljubnu nakanu podpuno ne izvršite, pri čemu bio Vam dragi Bog u pomoći i blagoslovio Vas.

Poslije Strossmayerove smrti 1905. godine o. Miškova su nastavili pomagati zagrebački nadbiskupi Posilović (koji mu je pomoći obećao u Đakovu na sprovodu biskupa Strossmayera) i Bauer te Strossmayerov nasljednik biskup Krapac.

Drage zlatne Sestre i dijamantna Sestro – drage naše još i danas nošene duhom juniorki, a po godinama Sestre jubilarke (kako je to bilo istaknuto proteklih dana), svjetlo je alternativa tami. Sol je alternativa truljenju, kvarenju i po-pratnom smradu. Vi same uočavate i svjesne ste da su Vaš redovnički život i tri redovnička zavjeta kritički odmak te alternativa od vrednota u svijetu oko nas.

Naime, dok se mladi ljudi danas tako često ne žele niti civilno registrirati s osobom drugoga spola s kojom žive – u želji da „sačuvaju svoju neovisnost o bilo kome i svoju slobodu“ Vi polažete zavjet poslušnosti i svoju slobodu stavljate u ruke Bogu po poslušnosti svojim

redovničkim poglavaricama. Dok je sve oko nas erotizirano, Vi polažete zavjet čistoće. Dok ljudi oko vas u ovom potrošačkom društvu lete za što većom zaradom i profitom, za što luksuzom i komocijom, vi se odričete od svega toga, prihvaćate skromnost te polažete zavjet osobnog siromaštva!

Znajte drage Sestre da ste blagoslov, sol i svjetlo Crkve i da ovaj svijet treba Vašu svjedočku alternativu redovničkog života. Vi ste svojim redovničkim zavjetima i životom ohrabrenje i podrška svim onim vjernicima koji su u svijetu i trude se ne biti od ovoga svijeta. Vi ste ohrabrenje i podrška svim bračnim drugovima koji prihvaćaju obveze bračnog i obiteljskog života te se trude živjeti bračnu ljubav i vjernost, otvorenost za dar života, požrtvovnu ljubav te skrb za svoju obitelj te čestitost i poštenje u profesionalnom životu i radu.

Neka dragi Bog svaku od Vas blagoslovi dobrim zdravljem i iskustvom Božje trajne ljubavi, blizine i zaštite na svakom Vašem životnom koraku te Vašu Kongregaciju brojnim novim zvanjima i svetošću života. Amen.

Nakon svete mise slijedilo je druženje za obiteljskim stolom u samostanskom dvorištu. Bila je to prigoda za zahvale i pozdrave. U ime svih jubilarke nazočnima se obratila jubilarka s. Katarina Maglica. Ona se prisjetila redovničkog pedeset godišnjeg hoda u dominikanskoj zajednici, pod okriljem Nebeske Majke koju je naš

sv. o. Dominik uzeo za zaštitnicu cijelog Reda. Prisjetila se i svih onih koji su pratili njihove mlađe živote tijekom formacije, kao i onih s kojima su, na raznim mjestima, okolnostima i vremenima dijelile samostanski život. Svaki detalj, svaki susret, svaka osoba zasluzuje zahvalu jer je sve to proteklo u okrilju mudre Božje Providnosti. Zahvalila je i organizatorima ove proslave, posebno onima koji su, skriveni od očiju javnosti, podnosili «žegu dana». Posebno je zahvalila ocima biskupima koji su uzveličali ove naše proslave. Gdje su nazočni najviši predstavnici Crkve, događaj dobiva još veću važnost i dostojanstvo, a ujedno je jamstvo Božje blizine i Božjeg zahvata u naše živote. Zahvalila je također i mnogim poznanicima iz Korčule i prijateljima samostana koji rado dijele sa sestrama radost prigodnih slavlja. Zahvalila je i dr. Ivanu Armandi koji je ovjekovječio, zajedno sa sestrama, Miškovljeve spise, njegovo zalaganje za osnutak Kongregacije, njegove titraje i drhtaje srce za svaku članicu novonastale zajednice. Velika je stvar imati sve to zabilježeno, jer se budućnost može graditi i nastavljati ako poznajemo i vrednujemo čvrste temelje na kojima je nastala.

Ugodno ozračje ovom druženju dale su mlađe sestre svojim pjevanje i sviranjem.

Završnu notu ovom slavlju dala je č. majka Jakica koja je također izrekla zahvalu i podršku svima koji su pridonijeli ovom četverodnevnom slavljeničkom druženju.

Prigodna torta s. Marinele R. i njezine ekipe

Krunicu u Gospinoj ruci nosio o. Miškov o pojasu

PROSLAVA SV. O. DOMINIKA U DRUGIM NAŠIM ZAJEDNICAMA

U Subotici:

Sestre dominikanke su 8. kolovoza proslavile svoga Utemeljitelja i zaštitnika samostana u Subotici. Euharistijsko slavlje u župnoj crkvi sv. Jurja predslavio je mladomisnik vlč. Damjan Pašić uz koncelebraciju domaćeg župnika vlč. Fazekas Ferenca, vlč. Andrije Anišića, o. Zdenka Grubera, vlč. Josipa Štefkovića te vlč. Tomislava Vojnića. Mladomisnik vlč. Pašić u svojoj homiliji istaknuo je: „Sveti nas Dominik podsjeća da se početak svjedočenja vjere, koje svaki kršćanin ima dati u obitelji, na poslu, u društvenom zauzimanju, kao i u trenutcima opuštanja, nalazi u molitvi, u osobnom dodiru s Bogom. Samo taj stalni stvarni odnos s Bogom daje nam snage da možemo snažno živjeti svaki događaj, a posebno najteže trenutke u životu“. Liturgijsko slavlje je animirao je župni zbor. Slavlju su se pridružile sestre Kćeri milosrđa, te veliki broj župljana i prijatelji sestara. Nakon euharistijskog slavlja vjernici su nastavili kratko druženje uz kolače u samostanu sestara.

Tomislav Vojnić

U Zagrebu:

Na svetkovinu sv. o. Dominika, u samostanu bl. Ozane Kotorske, slavio je euharistiju fr. Matej Trupina OP, zajedno s domaćim župnikom vlč. Ivanom Filipčićem.

Fr. Matej je u svojoj propovijedi posebno istaknuo Dominikovu humanost. „Sveti Dominik je bio human u svojem vremenu na slične načine kao što i mi možemo biti danas. Ljubio je knjige i učenje, ali se nije sustezao prodati ih da bi od gladi spasio siromahe; žrtvovao je svoju udobnost putujući da bi krivovjercima dao pravoga Boga; susretao je ljude druželjubivo dajući im primjer da čovjek Božji može biti svatko tko se Bogu preda, te se vedrinom odijeva bez obzira na životne okolnosti.“ – rekao je između ostalog fr. Matej, te dodao kako je „Dominik shvatio Isusov poziv, te je propovijedajući uspijevao obrazložiti zašto vjeruje u to što vjeruje. Želimo li i mi biti dobri učenici našega Učitelja, trebamo se družiti s Evandželjem poput našega Dominika. Ono je izvor ljubavi i humanosti, po njemu se sveti Dominik izdigao iznad sebičnosti, te je sve svoje darove upotrijebio na dobro drugih.“

s. Slavka S.

U Konjščini – župna svetkovina

Zagrebački pomoćni biskup Ivan Šaško predslavio je misu povodom župne svetkovine sv. Dominika, u ponедjeljak 8. kolovoza u Konjščini.

Na samome početku euharistijskog slavlja vjernici su otpjevali himan „Svi kličimo Dominiku.“ Nakon ulazne pjesme okupljenu zajednicu vjernika, sve prisutne svećenike, bogoslove, ostale poslužitelje kod oltara te predstavnike općinskih i civilnih vlasti pozdravio je župnik Milan Pušec. Posebno je pozdravio biskupa Ivana Šašku, te ujedno podsjetio kako je on posljednji put posjetio ovu župu prije točno deset godina.

Uvodeći u misno slavlje biskup Šaško je rekao da su okupljeni oko oltara, izvora života euharistijskog stola i žrtvenika Božje ljubavi; stola zajedništva i zahvalnosti, da bi prinijeli hvalu Bogu za dar svetoga Dominika, za dar te župe i vjere župljana, žive zajednice koja nastoji naslijedovati Isusa po zagovoru njegova neumornog navjestitelja.

Dodao je da i nakon smrti sv. Dominika ostaju djela njegova naviještanja Radosne vijesti po Redu propovjednika, čije članove nazivamo dominikancima. Uz to, biskup je u uvodu istaknuo da je i Konjščina, ne samo župa već i općina „dio dominikanskoga mozaika, bez kojega nije moguće promatrati i razumjeti osam stoljeća svjetske povijesti“.

Tumačeći Božju riječ, predslavitelj je na početku homilije rekao da „danac Isus nama, kao što je to učinio tada, govori ono što jesmo kao njegovi učenici i učenice: vi jeste sol i vi jeste svjetlo“.

U dalnjem je tijeku homilije naglasio da je sv. Dominiku bio važan smisao koji tjelesna djela milosrđa nose, a to je naviještanje Krista.

Prije osamsto godina, pa tako i danas, nastavio je propovjednik, postojale su lažne vijesti, odnosno neistine koje namjerno uvode zablude. Kako god ih nazvali, posljedice su im uvijek jednake, „a to je zbumjivanje, zavaravanje, unošenje nesigurnosti i podjela.“

„Sveti nas Dominik uči da Bog nije samo istina, nego i ljubav. On boravi samo u istini koja dolazi iz ljubavi“, zaključio je biskup Šaško.

Misu su suslavili i fra Ante Crnčević, ostali župnici Zlatarsko-belečkog dekanata, dominikanski mladomisnik **fr. Marin Golubović**, vlč. Antun Motočić, vlč. Marinko Golek, vlč. Marijan Piskač, vlč. Stjepan Čukman te dugo-godišnji župnik u Konjščini vlč. Blaž Bartol.

Na kraju euharistijskog slavlja okupljenim vjernicima mladomisnik Golubović udijelio je mladomisnički blagoslov. Usljedio je ophod oko oltara te je za javno čašćenje izložen relikvijar s moćima svetog Dominika.

Liturgijsko pjevanje predvodio je Zbor „Sv. Dominik“ pod ravnanjem i uz orguljsku pratnju Marka Maleka-Solgata. Po završetku ophoda oko svečeva oltara u dvorištu župne crkve uslijedila je okrjepa za sve prisutne. (ika.hr)

Slavlju su nazočili članovi dominikanskog laičkog bratstva blaženog Augustina Kažotića sa zagrebačke Peščenice.

U Virju:

Sveti Dominik, svetac kojeg Virovci posebno vole i štuju, 8. kolovoza nas je ponovo okupio u kapelici časnih sestara dominikanki na svetoj misi i kasnijem ugodnom druženju.

Misno slavlje je predvodio fra Zdravko Tuba u zajedništvu s vlč. Mišelom Kovačevićem i don Ivicom Sinanovićem, uz svesrdnu pomoć domaćeg župnika Marijana Kovačića.

U vrlo lijepoj i nadahnutoj propovijedi fra Tuba nam je među ostalim na prekrasan način još više približio život i djelovanje svetog Dominika i sve nas još više povezao s njim.

Misu su kao i svake godine svojom pjesmom uzveličali članovi župnog zbora.

Vjernici župe svetog Martina biskupa su i ove godine pokazali koliko im taj dan znači te su se radosno okupili kako bi sa s. Josipom i s. Otilijom, koje djeluju u našoj župi, na prelijep i svečan način obilježili svetkovinu sv. Dominika, utemeljitelja dominikanskog reda i sveca koji se nama župljanima urezao u srca obzirom da časne sestre dominikanke već 80 godina djeluju u našoj župi.

Ovogodišnjoj proslavi svetog Dominika predhodio je još jedan radostan i važan događaj za

Zajedništvo se već tradicionalno nastavilo u ugodnom druženju u dvorištu samostana, gdje smo se uz razne ukusne delicije, koje su nam časne pripremile, počastili i još više povezali kao župna zajednica.

Hvala sestrama Josipi i Otiliji na njihovom predanom radu u našoj župi te cjeloživotnom predanju i štovanju svetog Dominika jer svojim primjerom i u nama usađuju ljubav i poštovanje koje ovaj svetac itekako zасlužuje.

Lijepo je papa Benedikt XVI rekao: „... neka nas život sv. Dominika sve potakne da budemo gorljivi u molitvi, hrabri u življenju vjere i duboko zaljubljeni u Isusa Krista.“

Maja Šobak

TEOLOŠKA ANALIZA DEVET NAČINA MOLITVE SVETOOG DOMINIKA

SEMINARSKI RAD

s. Manes Puškarić

Šibenik, travanj 2022.

UVOD

Kako bi se promišljalo o devet načina moljenja našeg dragog utemeljitelja sv. Dominika, potrebno je vratiti se na početak. Početak je Božje stvaranje u kojem je čovjek vrhunac i još ljepše rečeno – kruna. Čovjek, ovjenčan *slavom i sjajem* (usp Ps 8,6) pozvan je Božjom voljom na ovaj svijet iz udobnosti prvotnog doma koji se naziva – Božja zamisao. Da, čovjekov prvi dom, iskonski dom jest misao da ga je Bog htio u svojoj ljubavi prema njemu. Stoga, putujući do majčine utrobe i dolazeći na nama svima jedinu očima vidljivu ovozemaljsku domovinu, koja je samo privremena i nestalna za razliku od one nebeske, čovjek može dobiti odnosno izgubiti sve ali nikako ne – prvotnu želju za Onim koji ga je pozvao u postojanje.¹ Želja koja nikako ne može biti ugušena bez obzira na sva njegova lutanja i traženja. Želja je to koja se sve više otkriva u intimnom ulaženju u vlastito srce i dušu gdje se krije svetohranište Božjeg postojanja u nama. To ulaženje i susret s iskonskim Gospodarom i Gospodinom zove se molitva. Nije li upravo to ljepota naše kršćanske, sveopće Crkve i vjere? Prije svega, nije li to ljepota svakog čovjeka? Mogućnost da komunicira s Bogom kao s prijateljem, ljubljenim, bratom, ocem, majkom, tješiteljem? Jer sve što čovjeku treba, svaki upitnik i uskličnik, nalazi se u intimnoj molitvi, razgovoru sa svojim Tvorcem.

U ovome seminarskom radu svoje misli usmjerit ćemo čitanju i promišljanju o čak devet načina na koje je sveti Dominik molio. Mnoga naša braća i sestre, poput klasičnih katolika koji ne uspijevaju nabrojati svih sedam glavnih grijeha ili darova Duha Svetoga, neće

uspjeti samostalno nabrojati na svojih devet prstiju (onaj zadnji, deseti, ostavljen je za zaključak), sve načine na koje je Dominik molio. No, to nije prevelik problem za nikoga. Jer, važno je da se njegov način moljenja živi, da se imitira ono Božje, kristoliko u tim molitvama koje su obuhvaćale njegovo cijelo biće – materijalno i duhovno. Krećemo, dragi čitatelju, laganim koracima prema uzbudljivoj, ali tekstualno ograničenoj, analizi Dominikova molitvenog života. Ona nije iscrpna, ali je sasvim dovoljna da nas vradi osamsto godina unatrag u Bolognu, svetu Sabinu, Caleruegu, Toulouse i na još brojna mjesta gdje je Dominik jačao svoju iskonsku povezanost s Jedinim, Tvorcem, Prijateljem, Ljubljenim, Zaručnikom, Spasiteljem.

1. DEVET NAČINA MOLITVE SVETOOG DOMINIKA

1.1. Ponizni naklon pred oltarom

U našim kapelama, crkva i katedralama uočavamo različite oltare – najčešće od kamena, a danas su prisutni i drveni oltari, različitih oblika. U samim počecima kršćanstva, nisu postojali oltari kao takvi već stolovi oko kojih su se prvi kršćani okupljali kako bi slavili otajstvo muke, smrti i uskrsnuća Kristova odnosno euharistiju. S vremenom, gradnjom bazilika i crkava grade se i kameni oltari koji predstavljaju onaj kamen zaglavni, samoga Krista (usp. Ps 118; Mt 21,42-43). To je onaj kamen koji odbaciše graditelji, a koji je postao kamen zaglavni. Stoga, kameni oltar ispravan je prikaz Krista i naše kršćanske baštine.²

Oltar je simbolički prikaz Krista, i dugujemo mu štovanje, ponajviše tijekom liturgijskih čina.

1 Usp. KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, Glas Koncila, 1994., 626.

2 Usp. Marko BABIĆ, Počast oltaru za vrijeme časoslova, u: *Služba Božja*, 38 (1998.) 4, 375-378.

Sheelagh Wilsden

Oko njega se okupljamo, on je središte prinosa naših darova ali i svega onoga što nosimo u sebi – zahvale, tuge, jauka, vapaja, radosti, križeva. Još i više, postoji neraskidiva spona između nas i oltara. Naime, i mi smo oltar Božji. Sveti Polikarp, sveti Ignacije Antiohijski, sv. Grgur Veliki i brojni pisci prvih stoljeća kršćanstva nazivaju same kršćane, a time i sebe, oltarima Božjim. Što je Božji oltar, ako ne duh onih koji žive kreposno? S pravom se stoga srce pravednika naziva Božji oltar.³ Ovdje dolazi do izražaja smisao oltara i onoga što se slavi na njemu i oko njega tijekom slavlja svete euharistije. Nije li predivno što nas sam Bog svaki dan izaziva u susretu s Njime pred oltarom, u pričesti? Kako? Tako što smo mi sami oltar, hram koji je izazvan izbaciti iz sebe sve ono što smeta, što

prijeći slobodan susret s Kristom na oltaru, s Kristom koji je oltar. Da i mi sebe preispitamo jesmo li graditelji koji su svoj oltar narušili ili su ga izgradili na zaglavnom kamenu – Kristu? Da ne bismo postali graditelji koji kamen odbaciše, a koji je zagлавni kamen.

Sveti Dominik živio je u stoljeću posebnog pouzdanja u Providnost. Vrijeme kada se rađaju prosjački Redovi, čiji smo i mi dio. Potpuno pouzданje u Božju milost, duhovno i materijalno siromaštvo davali su im slobodu života u Kristu. Svojim životom sv. Dominik postaje očevidni Božji oltar oko kojeg se okupljaju braća i sestre njegova Reda. Zaglavni kamen svoga Reda koji nasljeđuje evanđeoski primjer novozavjetnog Krista. Stoga je Dominik poštivao oltar i ispred njega molio. Kasnije ćemo se susresti s još primjera molitve sv. Dominika ispred oltara, a ovdje je kao prvu molitvu važno spomenuti *ponizni naklon pred oltarom*.⁴ Dominik je njegovao ovu pobožnost kako tijekom liturgije i tako i van zajedničkih točaka. Oltar zaslužuje poštovanje odnosno pobožnost. Sam oltar Dominiku je i tijekom dana bio podsjetnik kome je njegov život usmjeren. Ponizan naklon čistio je njegovu nutrinu i podsjećao ga tko je Onaj u koga stavlja sve svoje snage i izazove dana. O čemu li je Dominik promišljaо kad bi se u tišini susreo oči u oči s Kristovim oltarom? Je li njegova nutrina samo šutjela ili je vatio Bogu? Možemo zamisljati, sigurno nećemo pogriješiti. Nama ostaje preispitati se kako mi pristupamo oltaru, pogotovo izvan liturgijskih i zajedničkih molitvenih točaka? Sjetimo li se nakloniti, što nam on predstavlja? Što sve stoji nagomilano na našem unutarnjem oltaru i tko je zaglavni kamen mojega srca?

1.2. Prostracija (lat. *prostratio padanje ničice*)

Prema službenoj definiciji prostracija je obredna gesta ležanja potruške cijelim tijelom na tlu u znak poštovanja pred božanstvom.⁵

3 Isto

4 Usp. Simon TUGWELL, Sveti Dominik i Red propovjednika, Dominikanska naklada Istina, Zagreb, 2012., 116.

5 Usp. Proleksis enciklopedija online, <https://proleksis.lzmk.hr/42800/> (9.4.2022.)

I to nije netočna definicija, ali je nepotpuna. Da bismo je upotpunili potrebno je vratiti se na biblijski početak gdje nalazimo čovjeka kao krunu i vrhunac stvaranja;iza njega ništa više nije stvoreno i on je gospodar svemu stvorenom (usp. Post 1, 28). U istom navedenom biblijskom retku stoji da je čovjek osposobljen za komunikaciju sa Stvoriteljem. On je *mjesto gdje prolazi transcendencija i povlašteno mjesto Božje nazočnosti.*⁶ Ipak, unatoč svoj sličnost s Bogom, čovjek je zauvijek povezan sa zemljom od koje je stvoren (usp. Post 2). Ovdje je zanimljivo ispričati priču koju donosi jedan midraš. *Kad se Bog pripremio da stvori čovjeka, podijeliše se anđeli koji su mu u službi. Jedni govorahu: da, stvari ga; drugi: ne, nemoj ga stvoriti. Anđeli Ljubavi*

*i Pravde su željeli da čovjek bude stvoren, ali anđeli Istine i Mira su se protivili. Bit će lažnjivac, govoraše Istina; bit će svadljivac, govoraše Mir. Ali, Ljubav i Pravda na to rekoše: a tko će nas ostvarivati ako ne čovjek? I dok su oni raspravlјali, upita ih Bog: dobro, o čemu vi raspravlјate? Čovjek je upravo stvoren!*⁷ Ta tko čovjeka bolje poznaje od njegova Stvoritelja? Nitko. Stoga je Bog u svojoj slobodi odlučio, znajući i stavljajući u srce čovjeku zadatak: *biti izazov sam sebi* unatoč svim manama i mogućnostima pada s kojima će se susretati.

Tako će neki prostraciju nazvati činom poniznosti i potpuna predanja odnosno priznavanja sebe grešnicima. Uistinu, to i jest. Ali i puno više. Čovjek koji je stvoren od zemlje, a pun duha Božjega u prostraciji svoje čelo naslanja na tlo. Oči su uprte u tlo, usta i nos u koji je udahnut dan života (usp. Post 2). Svojim rukama čovjek u prostraciji dotiče tlo, zemlju od koje je oblikovan. I dok je prostrt i sjedinjen sa zemljom, cijelo mu tijelo osluškuje zov vječnosti i trajan izazov usklađivanja božanskoga i zemaljskoga u sebi, duhovnoga i tjelesnoga, Božjega i ljudskoga. Paradoks je života što čovjek često biva uvučen u potrebu da želi još, da rukama hvata više, da se uzvisuje što više zaboravljući da jedino prostrt i ujedinjen s mišlju da je stvoren od zemlje i da mu je Drugi udahnuo dah života stvara pravu jednostavnost i normalnost odnosno *poniznost*.

Dominik je volio moliti na ovakav način. Prostracija mu je jačala sjedinjenost sa Stvoriteljem i jednostavnost duha. U tom položaju molio je i razgovarao s Bogom, često citirajući psalme i različite biblijske retke. Znao je, između ostalog, govoriti *Moja duša leži u prašini, po rijeći svojoj vrati mi život* (Ps 119, 25).⁸ Nije li taj Dominikov uzdah, izgovaranje tih riječi psalama dokaz da se Dominik smatrao grešnim, s propustima i manama? Nije li to dokaz da je znao kako se često mora prisjećati odakle dolazi čovjek i od čega je stvoren ali i tko ga je stvorio?

⁶ Usp. M. VUGDELIJA, Čovjek i njegovo dostojanstvo, Biblioteka Službe Božje, Split, 2000., 45.

⁷ Ivan ČATIĆ, Apsolutni "Ja jesam" u Izlasku 3,14 i u Hošee 1,9, u: *Diacovensia: teološki prilozi*, 22 (2014) 3, 196.

⁸ Usp. Sveti Dominik i Red propovjednika, 116.

Iako je danas prostracija svečani čin kod svećeničkog ređenja i polaganja doživotnih zavjeta, Dominik ju je volio prakticirati i izvan obrednih svečanosti. Možda nemamo priliku prostir se, možda nemamo vremena za to, ali ne bi li bilo ponekad dovoljno pognuti glavu i bez lažnog srama, pogledati zemlju po kojoj gazimo, a od koje smo stvoreni, u koju se na jedan način, vraćamo? A onda uspraviti glavu i udahnuti dah života po kojem ovisimo o Drugome, i tako ponizno koračati dalje.

1.3. Bičevanje

Askeza je savršeni dokaz koliko je tijelo važno u kršćanskom duhovnom životu. Postoje *pasivna* i *aktivna askeza*. *Pasivna askeza* podrazumijeva strpljivost i postojanost u nedaćama i kušnjama ali s vjerom, nadom i ljubavlju. *Aktivna* pak askeza ovisi o vjernikovoj dobroj volji. Ona se sastoji od postova, bdijenja i napora, mrtvljenja.⁹ Pod aktivnu askezu svrstava i se bičevanje koje je prakticirao sv. Dominik ali koje je preporučao prvim generacijama braće (možda i sestrama, ne znamo sa sigurnošću) da se trape drvenim šibama po golum leđima zbog svojih ali i tuđih grijeha.¹⁰ Dominik je bio blaži prema braći, ali prema sebi stroži. Budući da je oko svojih bokova nosio željezni lanac, kada bi pronašao trenutak samoće u nekom samostanu, skinuo bi ga i započinjao bičevanje po golum leđima. U Segoviji u Španjolskoj u jednoj spilji koja je pretvorena u svetište, i danas postoje travovi svečeve krvi na zidu.¹¹

Može se reći da je duh onoga vremena name-tao potrebu čovjeku za aktivnom askezom, pa tako i sv. Dominiku, ali često se čovjek stavlja u opasnost generaliziranja prethodnih povijesnih vremena jer svakako Crkva je bila željna obnove, dakle nisu se svi aktivno trapili u njoj već mnogi itekako uživali, a s druge strane postojali su ljudi poput Dominika koji su se bičevali zbog svojih ali često više zbog grijeha drugih ljudi. Danas askeza nije prisutna koliko u

prethodnim vremenima, ni aktivna ni pasivna. No, aktivna askeza (jer se sada koncentriramo na nju) ima uvijek svoj smisao, prakticirala se ili ne. Zašto se onda naš Utetmeljitelj bičevao? Sveti Dominik je sigurno bičevanjem osjećao sve veću duhovnu slobodu koja je slada od ikone navezanosti na ovozemaljsko, bez obzira na svoju težinu. Zato se Dominik svaki dan bičevao. Svojim bičevanjem zasigurno se njegova ljubav prema Bogu u njegovom srcu bunila i borila protiv zarobljavanja strastima i požudama. Kako to možemo tvrditi?

Zar i mi odricanjem od nečega ne osjećamo težinu odricanja, ali slatku slobodu odvajanja i onu povezanost s Kristom? Krist koji je siromasan, čist, poslušan i vjeran. Upravo onaj kome se zavjetovasmo. Dominika, kao i mnoge njegove

9 Usp. Servais PINCKAERS, *Pavlov i Tomin nauk o duhovnom životu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000., 189.

10 Usp. Sveti Dominik i Red propovjednika, 117.

11 Usp. Josip MLINARIĆ, *Svjedoci obnove I.*, Birotisak – Roso, Zagreb, 1992., 94.

prethodnike, ali i nasljednike nadahnuo je apostolski odabir askeze po uzoru na Krista. To je temelj i našeg redovničkog asketskog života. Stupovi redovničkog asketskog života su upravo ti – zavjet siromaštva, čistoće i poslušnosti. Zavjeti, stupovi asketskog redovničkog života, upućuju na ljubav prema Kristu. Ljubav je poslušna. Ljubav je siromašna. Ljubav je čista.¹² Možda nemamo snage bičevati se poput sv. Dominika ili se pitamo kako je uopće to mogao činiti svaki dan? Ukoliko ne možemo koristiti aktivnu askezu – post i bičevanje, imamo prostora i vremena, prilika i događaja koristiti pasivnu askezu: unutarnje odricanje i strpljivost u postojanosti. Ta askeza je puno teža jer ju mi ne biramo, nije plod naše slobodne volje i plodnoscija je jer nas itekako približava i sjedinjuje s Kristovom mukom.

1.4. Molitva na koljenima

Iako mi tijekom liturgije i van nje često klečimo (za vrijeme pretvorbe, nakon primanja pričesti, za vrijeme molitve krunice, tijekom izloženog Presvetog) ono zapravo nije nikada bio svakodnevni liturgijski čin, pogotovo ne u prvim vremenima za vrijeme pretvorbe kada su ljudi stajali, a ne klečali jer Gospodin dolazi među njih, a iščekivanje se događa stoeći na nogama. Klečanje je znak pokore, pokajanja za svoje i tude grijeha, skrušenosti. Zato se za vrijeme sakramenta pomirenja kleči, dok se prima odrješenje. U Istočnoj Crkvi nećemo nigdje u liturgiji pronaći čin klečanja.¹³ Dakle, s vremenom klečanje je u našoj Crkvi postao dio svakodnevnih liturgijskih čina. Njegovo značenje uvijek ostaje isto, već prethodno spomenuto – priznavanje sebe grešnikom i kajanje za vlastite grijeha. Kao vjernici često se zanesemo pa klečanje počnemo smatrati iskazivanjem štovanja Božje prisutnosti među nama. Zapravo to nije tako. Klečanje je uvijek *priznavanje sebe grešnicima i kajanje za grijeha.*

Dominik je na koljenima često molio. Lice bi mu tada, po svjedočanstvima braće, imalo dva

izraza – *ozareno ili puno suza*. Klečeći bi molio ne samo u crkvama i samostanima, već i na cesti kada bi se vjerojatno zaustavio da odmori tijelo. Njegov odmor uvijek je bila molitva i to cijelim tijelom.¹⁴ Tako bi nasljedovao biblijske likove o kojima je sigurno čitao jer su na njegovim usnama uvijek bili biblijske Božje riječi osobito stihovi psalama, a to znači da je o njihovoj molitvi i vapaju Bogu zasigurno puno promišljaо. Ozarenost lica bila je znak da je Božje milosrđe ono u što se uzda, što mu budi nadu da će sve biti dobro, a suze na licu bile su znak da je svjestan zašto pada na koljena, a to je njegova grešnost.

Da bismo priznali svoje grijeha i sebi samima svakodnevno svoju grešnost, kao što je to činio sv. Dominik, moramo znati što je to uopće

12 Servais PINCKAERS, *Pavlov i Tomin nauk o duhovnom životu*, 192.

13 Usp. Vojko DEVETAK, Susret izražen stavovima tijela, u: *Služba Božja*, 18 (1978) 4, 332.

14 Usp. Sveti Dominik i Red propovjednika, 119.

grijeh. *Grijeh je prekršaj protiv razuma, istine, ispravne savjesti; prijestup je istinske ljubavi prema Bogu i bližnjemu, zbog izopačene privrženosti nekim dobrima. Definiran je kao riječ, čin, ili želja protiv vječnog zakona.*¹⁵ Riječ, čin i želja. Grijeh je onaj koji može lukavo prodrijeti i u, za nas često, bezobzirnu želju. Zato je potrebno svakodnevno preispitivati svoju nutrinu i svoje riječi i djela. U tome možemo uspjeti, poput našeg Utjemljitelja, samo oslanjajući se na *premilosrdno srce Boga našega* (usp. Lk 1,78). Inače bi nas naše osobne grešne tame proguštale, ali Bog baca svjetlost svoje nježnosti na tminu naše grešnosti.

Može se zaključiti da svaki puta kada kleknemo na koljena prije liturgije časova, za vrijeme krunice, osobne molitve, klanjanja pred Presvetim, trebamo osvijestiti sebi samima vlastitu grešnost i zašto uopće to činimo. Je li kleknemo jer to svi rade?! Je li čovjekov pristup uistinu takav ili su misli usmjerene na neke druge stvarnosti – možda tuđu grešnost za koju nemamo namjeru moliti, već samo osuđivati ili na vlastitu povrijeđenost koju je netko prouzročio!? Dominik tako nije razmišljao jer njegovo klečanje značilo je samo jedno. Ovaj molitveni stav prva su braća rado promatrala i oponašala, pa slijedimo i mi taj primjer Dominikov, u njegovom pravom značenju. Čini se da koljena i srce imaju ipak veću povezanost nego što se misli u medicini!

1.5. Molitva na nogama pred oltarom

U prvim kršćanskim vremenima kršćani su obično molili stojeći. To se pogotovo prakticiralo u Antiohiji, Kartagi, Aleksandiji i Rimu. U raznim katakombama kršćani su upravo prikazani uspravnog molitvenog stava.¹⁶ Prvi ekumenski sabor (Niceja, 325. godine) onima koji vjeruju u Krista uskrsloga propisuje da euhariistijsku molitvu slave stojeći uspravno, očitujući time da su i sami već uskrsli.¹⁷ Upravo to je smisao molitve na nogama – *uskrsnuće*. Kada

govorimo o uskrsnuću Isusa Krista i onome našem jednoga dana, posljedično se dotičemo vječnoga života a time i ovozemaljske prolaznosti odnosno smrti. Uskrsnuće označava *iščekivanje*. Istina je da sjedinjenjem s Kristom u krštenju, već sada imamo stvarnog udjela u nebeskom životu uskrsloga Krista, ali taj život ostaje skriven s Kristom u Bogu (usp. Kol 3,3).¹⁸ Svaki dan hraneći se Kristovim tijelom i krvi utvrđujemo da smo već zajedno s njime uskrišeni i posaćeni na nebesima (usp. Ef 2,6). Dakle, dio smo Tijela Kristova već sada. Isus sam za sebe kaže *Ja sam uskrsnuće i život* (Iv 11,25) i *tko u mene vjeruje, ako i umre, živjet će* (Mk 12,25). Poveznica s Isusom već sada jest uskrsnuće.

15 Katekizam katoličke Crkve, 470.

16 Usp. A.G. HAMMAN, *Svagdašnji život prvih kršćana*, Svjetla točka, Zagreb, 1983., 147.

17 Usp. Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa sv. Dominikom*, Dominikanska naklada Istina, Zagreb, 2021., 41.

18 Katekizam katoličke Crkve, 270.

Tamo gdje je zajedništvo s njime, granica smrti prekoračena je sada i ovdje.¹⁹ Dok tako vjernik živi svaki dan, ipak zna da se treba iseliti iz tijela i naseliti kod Gospodina (usp. 2 Kor 5,8). Pri tom odlasku misli se na smrt koja dijeli dušu od tijela, koja će se sa svojim tijelom sjediniti u dan uskrsnuća od mrtvih. Ali ta smrt je preobražena u Kristu, po njegovoj smrti i uskrsnuću. Isusov je posluh promijenio prokletstvo smrti u blagoslov (usp. Rim 5,19-21). Pitanje uskrsnuća suvremenom katoliku je veliki izazov jer je u svojim molitvama i prošnjama koncentriran na ovozemaljske stvarnosti i problematiku svakidašnjeg života. Molitva stojeći uspravno na nogama vraća nas u Predaju katoličke Crkve i baštinu koju nam je ostavio Krist po svojim apostolima, a koju smo dužni i mi prenositi dalje.

Dominik je također stvarao Tradiciju. *Kad je bio u samostanu, sveti otac Dominik bi ponekad stajao uspravno pred oltarom, uspravivši se na noge cijelim tijelom, ne pridržavajući se ni za što ni ne naslanjajući se ni na što, držeći katkad ruke ispružene u razini prsiju poput otvorene knjige.*²⁰ Ne podsjeća li to člana njegova Reda da je u životu potrebno osloniti se samo na Krista, onaj Kamen temeljac koji je opisan u prvoj molitvi, a pred kojim je (oltarom) Dominik stajao ne oslanjajući se na ništa osim pogledom usmjerenim na njega i Krista kojega predstavlja? Njegove ispružene ruke izražavale su vjeru u uskrsnuće i nadu u obećano Kraljevstvo koje nam je Uskrsli stavio u baštinu po svome Pashalnom otajstvu. Vjerojatno je Dominiku u tim trenucima srce bilo čvrsto i napunjeno snagom milosti kojom bi onda pristupao tegobama dana i susretima s ljudima, braćom, sestrama.

Iako je vjera u uskrsnuće danas veliki izazov vjernicima i nevjernicima, nama, Bogu posvećenim osobama trajni je polog prisjećanja Božjih obećanja i darovani znak vjere koji trebamo mi sami očitovati, poput našeg svetog Utjemljitelja.

*Za Ljepote Bogu posvećene osobe, ući u pashalnu mudrost i naučiti otkriti u svemu što je izobličeno i raspeto, ovdje i sada, preobraženo lice Uskrsloga znači imati ozbiljnu vjeru. Kristova Pasha, razlog naše nade, postavlja pitanje našem bratstvu i našem poslanju koje je katkad izbliglijelo od površnih odnosa, rutine bez nade, samo funkcionalnih službi, ulijenjenih očiju koje nisu kadre više prepoznati otajstvo. U našim zajednicama Ljepota ostaje skrivena! (...) Može se dogoditi da se ne sjećamo da sudjelovanje u trinitarnom zajedništvu može promijeniti ljudske odnose, da snaga pomiriteljskog djelovanja milosti ruši dinamizme rastakanja koji su prisutni u ljudskom srcu i društvenim odnosima i da na taj način možemo pokazati ljudima i ljepotu bratskog zajedništva i putove koji do njega konkretno vode.*²¹ Dominik je bio lijepa lica jer je upijao stojeći Ljepotu, a Ljepota je Uskrsli. Nevidljiv ali vidljiv na našim licima. Prenosimo i mi tu baštinu Crkve a time ujedno i baštinu našega Reda.

1.6. Molitva stojeći uspravno u obliku križa

*Kako bi se poistovjetio sa svojim Spasiteljem koji se prikazuje na križu, sveti Dominik je osobito volio moliti ruku raširenih u znaku križa, dlanovima okrenutima prema nebu. On nije primio stigle poput svoga suvremenika svetog Franje. Nije to ni tražio. Želi ispuniti Gospodinov poziv da nosi svoj križ i tako se zasluzi zvati njegovim učenikom.*²² Dostojanstvo kršćanina jest u prihvaćanju križa jer Isus sam kaže hoće li tko za mnom neka se odrekne samoga sebe, neka uzme svoj križ i neka ide za mnom (Mt 16, 24). Katolički teolog Hans Urs von Balthasar naglašava da se kroz Isusov križ očituje vrhunac ljepote, odnosno Božje slave.²³ Govorimo o Bogu koji je ljubav, koji je iz ljubavi poslao svoga Sina, a onda imamo Sina na križu odnosno Boga koji umire. Paradoks koji je mnogima nespojiv i neshvatljiv. Ljubav i križ, koje često

19 Joseph RATZINGER, *Eshatalogija. Smrt i vječni život*, Verbum, Zagreb, 2016., 118.

20 Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa sv. Dominikom*, 41.

21 KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Kontemplirajte. Bogu posvećenim muškarcima i ženama na travgovima Ljepote*, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica, Zagreb, 2016., 68.

22 Usp. Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa sv. Dominikom*, 42.

23 Usp. Marija PEHAR, Perihoreza – stari pojам i njegova nova karijera, u: *Obnovljeni život*, 66 (2011) 2, 148.

uzimamo zdravo za gotovo, često i sami u sebi ne prihvaćamo.

No, Bog koji ne može patiti, ne bi mogao niti voljeti, a Bog koji ne bi mogao voljeti ne bi mogao biti Bog. Bog je sasvim drugačiji od svih ljudskih predodžbi o njemu. (...) Uzimanjem patnje svijeta u sebe i stavljujući je između sebe i svojega Sina Bog je pridružio sebi čovjeka i njegovu patnju i otvorio čovjeku put Bogu. Samo kroz križ Kristov imamo pristup Bogu, Ocu. (...) Smrt Sina nije smrt Boga, već početak onog događanja Boga u kojem iz smrти Sina i boli Oca proizlazi oživljajući Duh ljubavi. Tako se Božje biće otkriva kao ljubav za čovjeka.²⁴ Bez križa i Krista na

njemu nema istinske kršćanske poruke, jer je to najveći izraz Njegove ljubavi prema čovjeku. To je prava *kenoza* kroz koju Krist u potpunoj poslušnosti Ocu prihvata križ koji je pak ostavljenost, patnja, odbačenost kako bi, prema riječima von Balthasara, to sve postalo *medij pomirenja između Oca i nas*.²⁵

Dominik je imao mnogo malih i velikih križeva. Kao primjer izdvojimo višegodišnje lutanje južnim dijelovima Francuske i samostalnog propovijedanja udaljenima od vjere. Bez pomoći, sam, ostavljen. Koliko li je samo puta osjećao tjeskobu, sumnju, besmisao svojih apostolskih pothvata?! U svemu tome križ Kristov bio mu je izvor snage, osjećaji koje je proživljavao Raspeti i Odbačeni na drvetu bili su snaga njemu da stoji na nogama i raširi svoje ruke u obliku križa, usmjeri ih prema Kristu. Mi se često grozimo prihvatići i naše najmanje križeve, one „kućne”, a često jedva nosimo i one veće. Da, Isus nam je zadao zadatak nositi križ i ići za njim, ali taj zadatak ne činimo sami već tijelom i duhom usmjereni u vjeri prema križu kojim nas je otkupio. *Tko vjeruje u Boga koji se očitovao kao ljubav do kraja (Iv 13,1) u izmučenu tijelu Krista raspeta, zna da je ljepota istina, a istina ljepota. U Kristu patniku, ipak, on uči da ljepota istine uključuje uvrjedu, bol sve do tamnog misterija smrti. U prihvaćanju boli, a ne u njezinu ignoriraju, može se zbiti naš susret s Ljepotom i onda kada su slabe oči ili srce, ranjeno zlom, nesposobni dokučiti njezino tajanstveno i plodno tkanje.*²⁶ Dominik je svoje tijelo stavljaо u obliku križa. Učinimo i mi to nekada da si osvijestimo kako je cijelo naše tijelo jedan križ, križ koji je svakodnevno u susretu s drugim, tuđim križevima.

1.7. Ruke ispružene poput strijеле prema nebu

Tješitelj, Duh istine, Duh obećanja, Duh posijenja, Duh Kristov, Duh Gospodnji, Duh Božji,

²⁴ Marija PEHAR – Vjeran LAZIĆ, Isusova ostavljenost na križu i kršćansko razumijevanje Boga kao trojstvenoga zajedništva: Egzegetska analiza i trinitarno-teološko promišljanje Mk 15,34 i Mt 27,46 kroz teologiju Jürgena Moltmanna i Hansa Ursu von Balthasara, u: *Obnovljeni život*, 76 (2021) 4, 519.

²⁵ Isto, 522.

²⁶ Usp. KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Kontemplirajte*, 44.

Duh Slave. Sveti Pismo je prepuno naziva za Duha Svetoga koji su atributi njegove trojstvene božanske zadaće usmjerene na čovjeka. On je obećana ostavština Isusova kao trajni znak prisutnosti Boga s čovjekom. No, unatoč tome što su napisani teološki spisi, unatoč tome što Biblija iznosi od početka do kraja, doduše negdje skrivenu, ali djelatnu – osobito u Novom zavjetu – snagu Duha Svetoga, često mu u današnje vrijeme možemo dodati i naziv *zaboravljeni Bog*. U našem Redu imamo dobru gemicu koja briše taj nepotreban naziv, a ona se nalazi u sedmom načinu molitve sv. Dominika. Često su ga nalazili gdje moli potpuno uspravan i usmjeren prema nebu, poput strijеле ispaljene iz napetog luka ravno prema nebesima. (...) Vjeruje se da

je tada u njemu rasla milost i bio je ponesen izvan sebe.²⁷

Prema poslanici Galaćanima plodovi Duha su ljubav, radost, mir, strpljivost, blagost, dobrota, vjernost, krotkost, umjerenost (usp. 5, 22-23). Svaki kršćanin po krštenju dobio je darove Duha Svetoga koji se razlikuju od plodova. Plodovi Duha proizlaze iz našeg aktivnog sudjelovanja u našem duhovnom životu kojeg pokreće Duh Sveti. Samo oni koji spremno slušaju poticaje Duha donose plodove. Ipak, kada sveti Pavao govori o plodovima Duha, upotrebljava jedninu. *A plod je Duha* (Gal 5, 22). Jedini plod Duha je ljubav. Sve ovo što smo prethodno naveli, odnosno što navodi Poslanica Galaćanima, jesu samo oblici ljubavi ili njezini vanjski znakovi.²⁸ Duh Sveti je onaj koji pokreće ljubav u nama, koja je opet, ulivena bogoslovna krepost (uz vjeru i nadu) i koja je *poput krvi, koja tjerana srcem, optječe cijelo tijelo da mu hrani organe. Ostale kreposti bez nje ostaju besplodne i malakšu, budući da ne mogu uroditи plodom bez Boga.*²⁹

Dominik je dobro znao da bez Duha ne može ništa. Ne može nositi križ niti susretati se s bližnjima, ne može donositi čvrste i odgovorne odluke, ne može razboriti zaključivati. Njegove ruke usmjerene prema nebu tražile su Duha. Nekada su te ruke više tražile mudrost, nekad razboritost, ponekad samo Tješitelja. *Nakon te molitve ponašao se proročki u ispravljanju, upravljanju ili propovijedanju, kako se spominje u čudesima.*³⁰

Koliko ga je Duh poticao i koliko je za nas taj primjer molitve važan, molitve koja nas podsjeća na važnost Duha u našem životu, iznosi se u sljedećem primjeru. *Nakon molitve tražio je sveti učitelj Dominik u Bologni, po svom običaju, savjet od starijih o nekim stvarima koje bi trebalo učiniti jer, govorio je, nekomu su dana neka dobra koja se ne daju drugima, što je već poznato u proroka. Tada je sakristan pozvao jednoga od sudionika toga vijeća da dođe u dio*

27 Sveti Dominik i Red propovjednika, 122.

28 Usp. Wilfrid STINISSEN, OCD, *Novo vino. O plodovima Duha*, Naklada sv. Antuna, Zagreb, 2015., 27.

29 Servais PINCKAERS, *Pavlov i Tomin nauk o duhovnom životu*, 160-161.

30 Sveti Dominik i Red propovjednika, 122.

crkve rezerviran za žene zbog, kako mislim, ispo- vijedanja i nepromišljeno je dodao, ipak ne tako da bi pomislio kako će čuti sveti učitelj Dominik: „Jedna lijepa gospođa vas moli da dođete brzo.” Shvativši u duhu Dominik se uzneniri u sebi i savjetnici ga promatraju sa strahopoštovanjem. Tada naredi da dođe sakristan te mu reče: „Što si rekao?” A on će: „Zamolio sam – reče – svećenika da dođe u crkvu.” A otac Dominik reče: „Prekori se i ispovjedi grijeh koji poteće iz tvojih usta. Bog koji je sve stvorio, dao mi je proniknuti tvoje riječi koje si pokušao prekriti.” I kazni ga ondje teškom i dugotraјnom kaznom tako da su sudionici bili dirnuti te suojećali zbog patnji. I reče: „Idi sine, naučio si između ostalog kako je ispravno gledati na ženu, a ne suditi je po njezinu izgledu. Moli Gospodina da učini tvoj pogled čednim.” Tako je razotkrio skriveno, ispravio bezumnika, poučio kažnjenoga, kao što je to u molitvi već unaprijed video.³¹

Druženje s Duhom rađa pronicanjem stvarnosti kroz duhovnu perspektivu. Tada svaka misao, čin, događaj ima svoje značenje u Bogu. Neka nam ovaj način molitve sv. Dominika, kojim je jačao u sebi stablo darova Duha i davao obilne plodove Duha, bude primjer našeg posvećenog čišćenja Hramova Duha što smo mi sami.

1.8. Čitanje u sobici

Stup dominikanske duhovnosti jest Riječ Božja koju je svaki dominikanac i svaka dominikanka pozvana razmatrati. Dominik nam nije ostavio duhovne spise, ali je sam bio primjer biblijske utjelovljene Riječi koju i mi danas možemo čitati. Braća svjedoče da je Dominik, kao i kod svih oblika molitve, rado pronalazio osamljeno mjesto, najčešće sobicu te tamo čitao i molio sabrano u Božjoj nazočnosti. Čitao je razne duhovne knjige i spise, ali najviše sveto Pismo.³² Jedna od najdražih slika mnogim članovima našega Reda jest slika fra Angelica koji je u jednoj od čelija samostana sv. Marka

u Firenzi oslikao fresku koja prikazuje svetog Dominika kako sjedi i čita. Dominik je na slici sabran, pogleda spuštena nad knjigu, s rukama koje mu blago dodiruju lice. Lice mu izgleda mladoliko, smireno i radosno.³³

Za njega su knjige, osobito Riječ Božja, bile više poput osoba s kojima je razgovarao, koje je slušao. Dakako, Riječ i jest utjelovljena. *Kada je tako čitao u samoći, častio je knjigu, naklonio bi joj se i poljubio je, pogotovo ako je to bila knjiga Evanđelja ili ako bi čitao riječi koje je sam Isus izgovorio.*³⁴ Nema sumnje da je to ispravno naslijedovanje sv. Dominika – razmatranje i kontemplacija Riječi. To je baština našega Reda. Na neki način Dominik razvija *lectio divina* koju braća polako preuzimaju. Za razmatranje riječi,

31 Isto

32 Usp. Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa sv. Dominikom*, 64.

33 Isto, 65.

34 Isto, 67.

po uzoru na sv. Dominika, potrebna nam je da-kle samoća, svjesnost prisutnosti žive Riječi, i komunikacija s njom bez ometanja drugih. Tek kada to postaje kontemplacija, tek tada to postaje komunikacija s Riječi. I ne postoji zasićenje jer *nikada ne možeš biti zasićen Bogom. Bog te nikada ne može zasiti*: što više imaš Boga, to ga više želiš; kada bi te Bog mogao zasiti, da budeš zasićen Bogom, Bog ne bi bio Bog.³⁵

Ovaj način molitve važan je jer na njemu nekako testiramo naš duhovni život, našu duhovnost. Tek je tijekom Drugog vatikanskog Koncila dogmatskom konstitucijom *Dei Verbum* u središte kršćanskog života vraćena kristocentričnost Riječi Božje a Biblija dobiva važnije značenje u liturgiji i van liturgije. Iako su prvi kršćani svoj život i liturgiju orijentirali prema Riječi koja je sve ispunjavala, od srednjeg pa do sredine šezdesetih godina dvadesetog stoljeća ona stoji nekako u sjeni naspram različitih pučkih pobožnosti. Dominik je ostao najvjerniji Riječi i njenom razmatranju. I tu se očituje njegova progresivnost, ali i našega Reda. Kako mi kao sestre dominikanke pristupamo razmatranju Riječi? Koju ulogu ona ima u našem svakodnevnom redovničkom posvećenju?

1.9. Hodanje i moljenje

U svojoj enciklici *Laudato si*, kao jednu od svojih prvih enciklika, papa Franjo promišlja upravo o stvorenom svijetu, o ekološkim problemima koji danas sve češće privlače našu pozornost i o načinima njihovog rješavanja. Kao što nas prve stranice Svetog Pisma pozivaju na razmišljanje o cjelokupnom stvorenju, tako i papa na samom početku svog pontifikata, poziva na promišljanje o stvorenom svijetu. Iako je papa Franjo uzeo ime po sv. Franji koji je slavio sve stvoreno, ni njegov suvremenik sv. Dominik nije bio daleko od toga. Pogotovo jer je deveti način molitve koji je Dominik prakticirao molitvu i razmatranje u prirodi tijekom svojih putovanja.³⁶

Dominik je volio prirodu jer je znao da je njen Stvoritelj isti onaj koji je u njemu, kojemu zahvaljuje i kojemu vapi u svakoj od svojih prethodnih osam načina molitve. Sve je znao iskoristiti na slavu Božju i za duhovni rast. Vjerojatno je razmatrao i Riječ Božju tijekom svojih putovanja koja su se zbivala pješke. I mi smo pozvane uživati u prirodi, razmatrati to Božje djelo koje nam progovara, odmoriti duh i tijelo u njoj, koristiti ju, poput Dominika, kao pustinju za osamu kako bismo rasli u sjedinjenju s Kristom. *Traženje Božjeg lica u svemu, u svakome, posvuda, u svakom trenutku, otkrivajući njegovu ruku u svemu što dolazi: to je kontemplacija u srcu svijeta.* (...) Događaj kontemplacije može se dogoditi uvijek i posvuda, na usamljenoj gori kao i na putovima čovjeka nedostojnih periferija. I to je spasonosno.³⁷ Možda je

³⁵ Andre GOZIER, *15 dana u molitvi s učiteljem Eckhartom*, Dominikanska naklada Istina, Zagreb, 2021., 83.

³⁶ Usp. Sveti Dominik i Red propovjednika, 125.

³⁷ KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆNOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Kontemplirajte*, 90-91.

provokativno promišljati o Dominikovom odnosu prema prirodi kao suvremenom apostolatu u kojem se možemo približiti više mladim naraštajima koji kroz brigu o prirodi često jačaju svoju vjeru, koliko god to ponekad izazovalo zvučalo. Dominik i njegov hod pješke kroz prirodu iz mjesta u mjesto kako bi širio Krista; njegovo razmatranje prirode; njegovo poštivanje prirode. Sve su to mogući načini kako Dominikov lik približavati mlađim naraštajima naše Majke Crkve.

ZAKLJUČAK

Postoje tri knjižnice pod nazivom *Svjedoci obnove*. One iznose duhovnu baštinu Reda počevši od Dominika. Naravno, treća knjižnica ograničena je svojim vremenskim razdobljem. *Svjedoci obnove* nastavili su raditi u njivi Gospodnjoj, a Red je dobivao nove članove. Danas u svijetu postoji tisuće dominikanaca i dominikanki ali i ljudi koji se okupljaju oko njih, oko nas. Naša Kongregacija također, po Božjoj providnosti i molitvama našeg Utjemeljitelja, dobiva nove članove, nove sestre dominikanke. Dokle god Red dobiva makar i samo jednog člana u svijetu, znak je da živi. Ali mi ljudi često gledamo samo umiranje i nestajanje, dok bismo trebali gledati život i nastajanje. Dominik je kroz svojih devet načina molitve stvarao. Bio je pravi umjetnik jer je pronalazio različite načine, u skladu s njegovim dinamičnim duhom, kako približiti sebe i druge Bogu. Što ovi načini molitve danas nama govore? Možemo zaključiti kroz tri sljedeće točke.

Prvo. Iza svake Dominikove molitvene kretnje krije se teološka tradicija i Predaja Crkve. Same možemo uzeti koju god zaželimo molitvu i proučavati je satima. Možemo promišljati kako se Dominik osjećao dok je bio u tom molitvenom položaju i o čemu je promišljao. Svakako, njegove tjelesne geste govore o svemu onome što je studirao, kontemplirao, promišljao. Trojstvo, kreplosti, pashalno otajstvo muke, smrti i uskrsnuća, kajanje, stvarnost grijeha.

Drugo. Dominikovih devet načina molitve vraćaju nas na izvore posvećenog života u

kojima stavljamo pred izazov svoj ponekad pretjerani aktivizam u kojem zaboravljamo bolji dio – molitvu i razmatranje Riječi. Dominikovi načini molitve izazovni su u tome da i mi pronađemo svoje načine molitve tijekom dana, ali da ne zaboravimo kako nismo postale dominikanke da bismo mjerile svoju vrijednost po kolici rada već po življenju naših zavjeta poslušnosti, siromaštva i čistoće u zajedničkom životu prožetih zajedničkom i osobnom molitvom.

Treće. Na duši nam je svakoj koliko je razmatranje Riječi prisutno u našim životima. Koliko se preispitujuemo po Riječi i kakav je naš odnos prema njoj. Sveti Dominik je i dok je molio vatio Bogu biblijskim riječima. Svoju osamu osmišljavao je druženjem s Riječi. Riječ je bitna u dominikanskom Redu. Dakako, bitna je općenito u kršćanskom životu, ali zašto dozvoliti protestantskim vjernicima prevlast u ljubljenju Riječi kad je mi baštinimo od našeg Učitelja?

Bogat molitveni život časti Crkvu bogatim apostolskim pothvatima. Dominik neka nam u tome ostane zauvijek primjer i zvijezda vodilja, da baklje u našim srcima zapale sva mesta gdje nas šalje naš Ljubljeni Zaručnik.

POPIS LITERATURE

GLAVNI IZVORI:

- Biblija, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2015.
- KATEKIZAM KATOLIČKE CRKVE, Hrvatska biskupska konferencija, Zagreb, Glas Koncila, 1994.
- KONGREGACIJA ZA USTANOVE POSVEĆENOG ŽIVOTA I DRUŽBE APOSTOLSKOG ŽIVOTA, *Kontemplirajte. Bogu posvećenim muškarcima i ženama na tragovima Ljepote*, Hrvatska konferencija viših redovničkih poglavara i poglavarica, Zagreb, 2016.

KNJIGE:

- Andre GOZIER, *15 dana u molitvi s učiteljem* Eckhartom, Dominikanska naklada Istina, Zagreb, 2021.
- A.G. HAMMAN, *Svagdašnji život prvih kršćana*, Svjetla točka, Zagreb, 1983.,
- Josip MLINARIĆ, *Svjedoci obnove I.*, Birotisak – Roso, Zagreb, 1992.,
- Servais PINCKAERS, *Pavlov i Tomin nauk o duhovnom životu*, Kršćanska sadašnjost, Zagreb, 2000.
- Joseph RATZINGER, *Eshatalogija. Smrt i vječni život*, Verbum, Zagreb, 2016.
- Simon TUGWELL, Sveti Dominik i Red propovjednika, Dominikanska naklada Istina, Zagreb, 2012.
- Wilfrid STINISSEN, OCD, *Novo vino. O plodovima Duha*, Naklada sv. Antuna, Zagreb, 2015.
- Marko VUGDELJIA, Čovjek i njegovo dostojanstvo, Biblioteka Službe Božje, Split, 2000.
- Alain QUILICI, O.P., *15 dana u molitvi sa sv. Dominikom*, Dominikanska naklada Istina, Zagreb

ČASOPISI:

- Marko BABIĆ, Počast oltaru za vrijeme časoslova, u: *Služba Božja*, 38 (1998.) 4, 375-378.
- Ivan ČATIĆ, Apsolutni „Ja jesam” u Izlasku 3,14 i u Hošee 1,9, u: *Diacovensia: teološki prilozi*, 22 (2014) 3
- Vojko DEVETAK, Susret izražen stavovima tijela, u: *Služba Božja*, 18 (1978) 4
- Marija PEHAR – Vjeran LAZIĆ, Isusova ostavljenost na križu i kršćansko razumijevanje Boga kao trojstvenoga zajedništva: Egzegetska analiza i trinitarno-teološko promišljanje Mk 15,34 i Mt 27,46 kroz teologiju Jürgena Moltmanna i Hansa Ursu von Balthasar, u: *Obnovljeni život*, 76 (2021) 4
- Marija PEHAR, Perihoreza – stari pojam i njegova nova karijera, u: *Obnovljeni život*, 66 (2011) 2

ONLINE IZVORI:

- Proleksis enciklopedija online

Nova slika svetog Dominika

Jedna nova slika svetog Dominika privlači pažnju po virtualnom svijetu.

Mladi Nizozemski slikar Egbert Modderman proslavio se slikama vjerskih motiva.

Od teologa, filozofa i dominikanskog laika Stephan van Erp dobio je narudžbu da naslika portret sv. Dominika.

„Uopće nisam poznavao svetog Dominika, niti sam poznavao njegov Red”, rekao je Modderman. „Želio sam Dominika prikazati kao nekoga iz 12. stoljeća, ali bez historiziranja. Budući da se moraš moći povezati s njim, krenulo sam tražiti priču koja bi ga učinila čovjekom. Otkrio sam da je živio asketskim životom. Kad je Dominik išao propovijedati, hodao je bos od grada do grada. Ali kad bi stigao u neki grad, obuo bi cipele, jer je želio da ga se ozbiljno shvati.

Ima nešto dirljivo, nešto zadržljivo u toj slici, nekoga tko sjedi, uredno spušta cipele i prvo provjerava stopala. To ga pretvara iz strogog i povučenog u čovjeka kojeg možete voljeti“, kaže 33-godišnji umjetnik.

Petar Mrđen

Slavlje obnove i polaganje zavjeta sestara u Korčuli

Na dan kada dominikanski Red slavi zaštitu Blažene Djevice Marije nad cijelim Redom, 8. svibnja, prve zavjete je položila s. Andželina Radoš, a s. Marta Turi i s. Irena Lušo obnovile su zavjete na još godinu dana. Uoči proslave sestre su imale duhovnu obnovu koju je predvodio p. Anto Bobaš, koji je ujedno i predslavio sv. misu zavjetovanja uz koncelebraciju p. Marka Bobaša i p. Srećka Koralije. Uz sestre dominikanke, slavlju je prisustvovala i rodinka i prijatelji sestara zavjetovanica.

Ove je godine blagdan Marije Posrednice pao na četvrtu vazmenu nedjelju kada se slavi i nedjelja Dobrog Pastira koja je ujedno i dan molitve za zvanja u cijeloj Crkvi. Prigodno, jer smo i mi molili i zahvaljivali za zvanja koja su darovana Crkvi i našoj dominikanskoj zajednici.

P. Anto Bobaš je u svojoj nadahnutoj propovijedi govorio o tome kako svi danas nekog ili nešto pratimo, od društvenih mreža do uzora, ali je istaknuo da nam prvi uzor treba biti Krist, Dobri Pastir. Govorio je i o s. Andželini koju pozna još od vremena kada ju je, kao djevojčicu s mnoštvom ukosnica u kosi, mama nedjeljom dovodila na sv. misu.

Časna majka s. Jaka Vuco se u svom govoru osvrnula na tu sliku i rekla kako ju to podsjeća na toliko biblijskih likova koje su majke i očevi donosili u hram, prikazivali Gospodinu. Zahvalila se sestrama, braći svećenicima i rodbini koji su došli da bi podijelili ovu radost s našom zajednicom.

Neka sestre na dalnjem putu prati Božji blagoslov i zagovor Blažene Djevice Marije, posrednice svih milosti. Neka ne zaborave riječ koju im je p. Anto uputio na samom kraju propovijedi: „hrabro!“ Neka hrabro kroče naprijed i ne daju se obeshrabriti poteškoćama ni

preprekama. Neka drže pred očima vječnost, cilj koji im je i p. Anto naznačio u propovijedi. Jer sve što činimo, pa i zavjeti koje polažemo konačnu svrhu i svoj cilj imaju u vječnosti.

s. Barbara Bagudić

Održane duhovne vježbe u Korčuli

Od 19.06. – 25.06. održane su duhovne vježbe na Korčuli u kojima je aktivno sudjelovalo 27 sestara. Korčulanskim sestrama pri-družile su se sestre iz Zagreba, Splita, Šibenika i Virja. Uz svečani početak zazivom Duha Svetoga, fra Domagoj Runje, OFM, naznačio je tri glavne okosnice: Stalna Isusova prisutnost, Istina i Blaženstva kao niti vodilje u promišljanju na temu Matejevog Evandela po uzoru na sv. Dominika koji se nadahnjivao upravo na spomenutom Evandelu.

Koncept izlaganja fra Domagoja prati i tumači kronološki red zbivanja počevši od na-govještaja Isusovog rođenja gdje se susrećemo s Abrahamom. Abraham je istinski primjer čovjekove čvrste vjere i pouzdanja u Boga u svim životnim situacijama, čak i onda kada to od njega zahtijeva žrtvu njegove najveće i jedine ljubavi. On dostojanstveno i po uzoru na Isusa Krista, prolazi kroz svoju patnju.

Jedna od važnih osoba u Isusovom rodoslovju je i kralj David koji simbolizira dobrog, ali grešnog čovjeka. Njegova veličina ogleda se u

pokajanju, a pokajanje je znak prisnog odnosa s Bogom.

Za vrijeme Babilonskog progona događa se pročišćenje u narodu kao podsjetnik da se u svim životnim okolnostima može živjeti po Božjim zakonima.

Evangelist Matej promatra navještenje Isusovog rođenja iz perspektive sv. Josipa koji nas na koncu ipak dovodi do Marije. Veličina sv. Josipa ogleda se u povjerenju pa čak i kada za to nema nikakvih vidljivih argumenata.

Mudraci su nam pokazali da nakon svakog susreta s Kristom bivamo promijenjeni, ostavljamo dosadašnje lutalačke putove i vraćamo se novim Kristovim putevima.

Ivan Krstitelj simbolizira promjenu života na obraćenje s vidljivim elementima pokore; molitva, milostinja i post.

Kroz Isusovu kušnju u pustinji spoznajemo djelovanje Duha Svetoga koji je uz Isusa čak i u trenucima kada ga Zli napada. Isusov dijalog s Zlim biva prekinut kod posljednje kušnje, jer se istinski dijalog može ostvariti samo u uvjetima

u kojima su obje strane otvorene Istini bez obzira na različite životne stavove.

Početak Isusovog javnog djelovanja uključuje osobni poziv svakom učeniku. Unutar već pozvanog naroda.. „Tko želi ići za mnom...” Bog poziva neke ljude na posebno poslanje.. ”Hajdete za mnom” pri kojem koristi imperativ. Takvo poslanje ogleda se u spremnosti da se sve napusti, a ostvaruje se u zajednici Kristovih učenika. Pozivom na savršenije naslijedovanje, Isus ne guši osobnost pojedinca već je proširuje i nadograđuje baš kao što je to učinio s Petrom

kada ga je uz njegovo izvorno poslanje ribara, učinio ribarom svih ljudi.

Isusov govor na gori obiluje mnoštvom životno važnih smjernica između kojih bi izdvajala onaj dio kada Isus govori o ljudima koji su čista srca, o onima koji su u stalnoj relaciji s Bogom. Samo takvi ljudi su spremni na ljubav uzvratiti ljubavlju.

Svoje nagovore fra Domagoj zaključuje tumačenjem pojedinih dijelova molitve Oče naš kao i posljednjeg poglavlja iz Matejevog evanđelja... I kad dođe Sin Čovječji...

s. Kristijana Remetić, OP

Duhovne vježbe na Orebiću

Duhovne vježbe vrijeme su predaha, promjena okoline i stavljanja sebe izvan sebe na još intenzivniji način. To smo i nas, dvanaest sestara, učinile tijekom duhovnih vježbi u kući Presvetog Srca Isusova u Orebiću, pod vodstvom fr. Ivana Marije Tomića od 18. travnja do 23. travnja. Naše duhovne vježbe započele smo

misom u podne na uskrsni ponedjeljak. Dani su nam se sastojali od molitve časova, svakodnevnog klanjanja pred Presvetim u molitvi i tišini, nagovora ujutro i poslijepodne, molitve krunice ali i uživanja i razmatranja Božjeg plana za naše živote i naše redovničke posvećenosti u šetnji uz more, promatranjem i uživanjem u prirodi koja okružuje našu kuću u Orebiću.

Pater Ivan Marija svaki dan je imao propovijed pa nas je hrabrio i poticao kroz primjere susreta apostola i žena s Uskrslim a njegova predavanja bila su usmjerena prema našem sestarskom osobnom i zajedničkom životu kroz likove biblijskih žena (proročica, prelubnica, zgrbljena žena, časna i nečasna odnosno kraljica Vašti i Estera) i određene primjere iz svakodnevnog redovničkog života. Pater Ivan Marija doknuo se svaki dan po jednog zavjeta. Najviše je naglasio zavjet posluha koji dominikanci polazu jedinog jer se u njemu podrazumijevaju čistoća i siromaštvo. Tako je posluh specifičan u dominikanskom Redu. Tražeći „milosrđe Božje i Vaše” mi tražimo da nam Red dopusti da položimo tri zavjeta u Redu, u rukama poglavara ili poglavarice, nad Konstitucijama koje su za nas okvir naše slobode. Sotona je izrekao „Neću služiti” po kojem su prvi ljudi učinili prvi grijeh neposluh, a Isus je bio poslušan do smrti na križu i time otkupio našu neposlušnost Bogu. Mi

kao redovnice i redovnici vjerujemo da je volja poglavara, osim ako naređuje grijeh, ono što je Božja volja za naš život. Stalno tražiti kompromis s poglavarem oko svake stvari nije više izvršavanje posluha već traženje izgovora. Također, često mrmljanje na poglavare jest iskaz nepoštovanja i vrijedanje našeg zavjeta posluha. Što se tiče čistoće istaknuo je da i jedna mala navezanost narušava našu slobodu koju nam daje zavjet čistoće. Internet je ušao u naše klauzure i možemo se dopisivati s kim hoćemo do kojeg god sitnog sata hoćemo. Moramo čuvati slobodu koju nam daje zavjet čistoće i koji nas ospozobljava za naše apostolsko djelovanje i zadaće koje su nam povjerene. Zavjet siromaštva znači imati, ali ne zato što trebam to imati, nego jer mi to treba. Nagomilavanje stvari i nezahvalnost te mrmljanje na ono što imamo, a neki drugi ljudi u svijetu nemaju, jest grijeh protiv zavjeta siromaštva. Također, biti siromašan duhom jest isto povezanost s nenavezanošću i otvorenosću Božjoj Providnosti. Ne trebamo sve u detalje isplanirati i znati budućnost jer je to protiv siromaštva. Trebamo planirati, ali i pustiti Bog uđeđe. Prevelika uloga i tema ekonomije narušava često i taj pristup siromaštvu.

Zanimljivo je to što smo imale ispit savjeti na dominikanski način i to s početka 20.

stoljeća, koji je namijenjen redovnicima i redovnicama. On nam je pomogao da pristupimo ispitu savjeti još detaljnije usmjerivši se na sitnice koje često u redovništvu znamo zanemariti i ne uzimati pod grijeh. Zadnju večer duhovnih vježbi okupili smo se i zaigrali nama najdražu društvenu igru „Mafija” koju sada već, tradicijski, učimo i našu braću dominikance. Za zajedničke obroke moramo zahvaliti učiteljici s. Josipi Otahal koja je nas sestre juniorke poštedjela svih fizičkih poslova. Hvala i novicijatu što je slušao svoju učiteljicu i pripomogao u toj zadaći. Uz sve to bile su veoma raspoložene i radosne. Zapravo, njegovali smo tih šest dana pravo zajedništvo. Bilo je sve opušteno i radosno, upoznale smo se bolje, razgovarale i podijelile radosti zajedničkog života. Hvala i fr. Ivanu Mariji Tomiću što nam je kroz svoje nagovore približio ljepotu posvećenog života i bivanja redovnicom. Hvala i s. Bernardicu koja je uvijek bila tu, kao pravi domaćin, i pazila da imamo sve i da se osjećamo ugodno! Bilo nam je toliko lijepo da smo zaboravile na svoje obaveze, a time i fotografirati koju fotografiju više, pa s vama dijelimo samo jednu, ali vrijednu, ona koja pokazuje kako nam je tih šest dana uistinu i bilo!

s. Manes Puškarić OP

PROSLAVA SVETE KATARINE SIJENSKE NA ŠKRAPAMA

Upetak, 29. travnja 2022. svečano je na split-skim Škrapama proslavljenja svetkovina svete Katarine Sijenske, zaštitnice istoimenog samostana sestara dominikanki i suzaštitnice Europe. Za tu svetkovinu župa Gospe Fatimske sa Škrapa i samostan sestara dominikanki svete Katarine Sijenske pripremali su se trodnevnicom koju je predvodio fr. Karlo Alan Kevo, dominikanac.

Svetoj misi, u 19 sati, svakim je dana pretvodila pjevana Večernja, kao i prilika za svetu isповijed.

Mladi dominikanac, fr. Karlo, u nadahnutim je propovijedima nastojao približiti sržne

poruke ove velike svetice, koja je svojim svetim životom, riječima i djelima zadužila i crkvenu i svjetsku povijest. Bila je velika pomiriteljica između pojedinaca, gradova, državnih poglavara i samih država, te je stoga proglašena zaštitnicom Italije i suzaštitnicom Europe.

Propovjednik se u svojim propovijedima osvrnuo na život sv. Katarine Sijenske, na njezine objave kako ih donosi Dijalog božanske providnosti. Izdvojio je tri ključne riječi: svjetlo razuma, svjetlo pokore i svjetlo suošjećanja i milosrđa.

Prvi dan je govorio o spoznaji samoga sebe i o spoznaji vlastitih ograničenosti koje imamo kao ljudi te kako je potrebno, upoznavši te ograničenosti, upraviti svoj pogled na Boga koji je Neograničen. Katarina to naziva **svjetlo razuma**.

Spoznaja ljudske ograničenosti za Katarinu Sijensku je početak vjerničkog života. To iskušto svi imamo, i to svaki dan. Međutim, čovjeka ta njegova ograničenost frustrira i živcira. I Katarinu je živciralo, jer što je više ulazila u ćeliju spoznaje same sebe, što je više razmišljala o samoj sebi, to je više pronalazila ograničenosti. Govor o ljudskim ograničenostima nipošto ne ide protiv čovjeka, već služi tomu da u čovjeku koji shvati svoju ograničenost, probudi čežnju za Bogom, probudi želju biti u blizini Neograničenoga. – istaknuo je propovjednik.

Drugoga dana je fr. Karlo govorio kako se u nama budi želja za Božjom blizinom kada u Boga gledamo. „Da bi se čovjek što više približio Bogu potrebno mu je ne samo svjetlo razuma, nego i **svjetlo pokore**. Kad bi se čovjek, naime, želio

približiti Bogu samo svjetlom razuma, po kojima upozna svoja ograničenja, usredotočio bi se samo na sebe i svoja nastojanja da se Bogu približi.

... Zato Katarina naglašava kao veliku zamku u življenju svoje vjere – želja približiti se Bogu na svoj način. Tako se duša ne približava Bogu, već se vrti oko same sebe. Ne govori Bože budi volja tvoja, nego budi volja moja. ... Stoga, čovjek koji želi ukrotiti svoje neuredne strasti koje svatko posjeduje, prvo mora znati i poznavati samoga sebe. A da bi to mogao mora ući u ćeliju spoznaja samoga sebe, odnosno potrebno je bdjeti nad samim sobom i nad strastima koje želi krotiti. Boraviti u toj ćeliji nipošto ne znači povući se od svih i od svega, živjeti u svom svijetu ili još gore, bježati od svijeta, već znači bdjeti nad samim sobom. Katarina to naziva **svjetlo pokore**. ... Ako netko misli da je ovakav kršćanski život nemoguć, neka pogleda današnju blaženicu, Ozanu kotorsku. – nastavio je propovjednik. – Kako je ona krotila svoj duh? Sobica u kojoj je živjela imala je dva prozora, jedan koji je gledao na svetoohranište, drugi koji je gledao na ulice Kotora. Gledajući potrebu ljudi koji su joj dolazili tražeći milosrđe, bilo duhovno bilo tjelesno, u njoj je rasla sve veća želja biti milosrdna. S druge strane, kada bi je milosrđe „izmorilo“, okrenula bi se k Bogu, izvoru milosrđa i u njemu našla spokoj i novu snagu nastaviti dalje. I to ne na kratko, već pune 52 godine takvoga života. Naposljeku, kako je krotila svoju dušu? Nije odbijala nikoga tko joj je dolazio u pomoć, bez obzira bio pravoslavan, bio katolik, bio javni grešnik, bio stranac – svima je iskazivala ljubav i milosrđe.

Nije lako biti pravi kršćanin, rekao je u zaključku drugoga dana propovjednik, međutim, ako je išta potrebno ovome svijetu to su svjedoci prave kršćanske vjere. A takvi se svjedoci ne rađaju, već se takvim svjedokom postaje. Ipak, na tom putu nismo sami, imamo Ozanu kotorSKU kao sjajan i blistav primjer kršćanskog života, imamo Katarinu Sijensku koja nas svojim naukom na to potiče i podučava, i što je najvažnije, imamo pogled uprt u Boga, koji nas poput milosrdnog Oca čeka raširenih ruku, amen!

Trećega dana fr. Karlo je govorio o trećem svjetlu, koje je, prema sv. Katarini, potrebno za savršenu čistoću srca. To se svjetlo zove **svjetlo suosjećanja i milosrđa**.

„Katarina kaže da u ovom trećem svjetlu, pred očima vidimo samo raspetoga Krista

koji ljubi, a put do njega popločan je njegovom krvlju. Zato, ako ćemo živjeti kršćansko savršenstvo, na nama je da u potpunosti svučemo staroga čovjeka, i u potpunosti obučemo Isusa Krista, kako kaže sama Katarina. A ako smo obučeni u Isusa Krista, činimo kao što je on činio, činimo djela kakva je on činio. To je glavna misao čitavog Katarininog nauka. Bog silazi među ljude i ljubi ih do kraja. Poput Isusa i mi se moramo spustiti u tamu i jad tog čovjeka potrebnog milosrđa, i ne samo učiniti djelo milosrđa, već donijeti svjetlo uskrsloga Krista, spustiti se u sav taj mrak u kojem se nalazi, da svjetlo Uskrslog obasja toga čovjeka. To je itekako bolno, itekako neugodno, jer moramo izići iz svojega komoda, izaći iz svoje sigurnosti i ući u mrak. Međutim, u tom mraku nismo sami, jer nosimo svjetlo Kristovo uza se. ...

Da bi ova ljubav duše bila jasnija, propovjednik je pročitao jedan odlomak iz Dijaloga gdje Bog govorí Katarini, upravo o onima čija je duša obasjana tim Kristovim svjetлом:

„Nešto drugo ti treba činiti da dođeš do ovog sjedinjenja i ove čistoće; a to je da nikada ne sudiš volju kod ljudi, nego moju volju u njima i u tebi, pa ma što vidjela da line ili govore oni ili bilo koje stvorene, bilo s obzirom na tebe, bilo s obzirom na druge. Pa kad bi vidjela grijeh ili očito pomanjkanje, od toga trna napravi ružu i prikaži je meni po svetom suosjećanju. Ono što vidiš da nije očit i izričit grijeh, nemoj suditi u svojoj pameti; ti ne misli na drugo osim na moju volju u njima; pa i kad vidiš grijeh, nećeš ga suditi nego ćeš

sveto suosjećati. Zaista vam srdžba protiv bližnjega silazi u dušu kada sudite njegovu volju prema vama, a ne moju volju u njihovim djelima.“

Kršćanski put je itekako težak i zahtjevan, ali nije nemoguć. Božja nas milost neprestano prati. Molimo ga da nam i dalje pomogne. „Zato nam je i dao svetu Katarinu i njezin Dijalog božanske providnosti, ali je i vama dao ovaj samostan i ovu župu. Jer niste u ovome hodu sami. Imate časne koje mole za vas, ovu crkvu kao oazu među neboderima i vrevom grada, mlađe svećenike koji će vas u tom putu pomagati, i ono najvažnije, raspetoga i uskrsloga Boga koji

vas ljubi, amen!“ – završio je svoju propovijed fr. Karlo.

Na svetkovinu sv. Katarine misno je slavlje predvodio don Tomislav Čubelić, župnik Srinjina, koji je svojom originalnom snagom riječi proveo štovatelje sv. Katarine kroz njezine dubine i potakao sve na nasljedovanje njezina primjera. Misna je slavlja uzveličao svojim pjevanjem mješoviti zbor župe Prečistog Srca Marijina, pod ravnjanjem s. Pavle Negovec.

Veliku zaslugu u promicanju ove velike svecice, sv. Katarine Sijenske, imaju sestre dominikanke koje izbliza slijede karizmu svoje zaštitnice, kao sv. o. Dominika i bl. Ozane Kotorske.

DJELATNA ŽIVOST ŠKRAPSKEH SESTARA DOMINIKANKI U ŽUPI I IZVAN NJE

(kronološki pregled zbivanja, prema zapisu Petra Mrđena)

➤ Nakon što smo kroz korizmu hodočastili i šetali, uskrsno vrijeme nas je zatvorilo u vjeronaučnu dvoranu i crkvu.

Obredi Velikog tjedna i Uskrs su prošli kako i zaslužuju, pobožno, raspjevano i dostojanstveno. Naše časne se nisu štedile u uređenju crkve i pripomaganju u crkvi za vrijeme obreda.

Na Uskrsni ponедjeljak, stiže poruka u WhatsApp grupu „Zbor Škrape“ od časne Pavle. „Probe pjevanja kreću od danas, i to svaku večer. Svi su obavezni dolaziti. Zbor ima previše obaveza u župi izvan nje.“

➤ Dan poslije je započela trodnevica za svetkovinu svete Katarine Sijenske, zaštitnice istoimenog samostana sestara dominikanki i zaštitnice Europe.

Svaki dan trodnevnice bila je pjevana Večernja molitva u 18:30 sati, kao i prilika za svetu isповijed. Misna je slavlja, tijekom trodnevnice predvodio dominikanac o. Karlo Alan Kevo.

Svojim su se sestrama na Škrapama pridružile i sestre iz samostana sv. Martina.

Nakon mise su časnu Pavlu i pjevače čekale probe pjevanja, ponekad i do 21.45. Naravno, nama pjevačima je to bilo previše, a časnoj premalo.

Na pitanje kad završavamo odgovorila bi: „Ja stara baba s vama se ne bi minjala za ništa na ovom svitu. Digla sam se u 5.00 ujutro, bila na molitvi i svetoj misi, radila cili dan s dicom. Posli ručka imala sam dvi grupe prvopričesnika s kojima sam pjevala dva i po sata. Poslije sam opet imala satove klavira, pa molitvu, svečanu večernju, misu i pjevanje priko kojeg dirigiran dvi ure. I vi umorni, a ja ko nisam. Baš ste gnjili“ 😊

Postavljali smo si pitanje: „odakle toj ženi (č. Pavli) toliku snagu i volja.“ Njen odgovor

jednostavno glasi: „Bog mi daje snage i mogućnosti da živim i radim ono što volim.”

➤ Sljedećih nekoliko dana (26-29. travnja) svim srcem smo u našoj maloj oazi mira među silnim neboderima, u našem samostanu i u našoj župnoj crkvi proslavili svetkovinu sv. Katarine Sijenske.

Bogu hvala na našem dominikancu ocu Karlu Kevi koji nam je kroz trodnevnicu približio lik te crkvene naučiteljice.

Osobito hvala don Tomislavu Čubeliću koji je na sam blagdan predvodio svečano misno slavlje i svojom originalnom snagom riječi nas proveo kroz dubine lika sv. Katarine i potakao nas da slijedimo njezin primjer.

Zahvalu je dobio i škrapski zbor koji je cijelu župsku zajednicu svojim pjevanjem uronio u dubine Kristove ljubavi, kao i svi oni koji su aktivno sudjelovali u realizaciji ove trodnevnice.

Na koncu zahvala je išla i Trojedinom Bogu što nam je darovao naše sestre dominikanke, jer samo zahvaljujući njima možemo proniknuti u dubine velike Katarine Sijenske, te izbliza vidjeti karizmu sv. Dominika koja je nadahnula veliku Katarinu Sijensku, bl. Ozanu Kotarsku i tolike redovnice koje i danas slijede njihov primjer.

Bogu, redu i narodu!

Nakon svete Mise nastavljeno je druženje u vjerouaučnoj dvorani. Časne su, po dobrom starom običaju, počastile prijatelje samostana.

Trodnevница sv. Katarini Sijenskoj

➤ Na Facebook stranici zbora objavili smo jednu malu trodnevnicu o „zgodama” svete Katarine.

Prvi dan trodnevnice svetoj Katarini Sijenskoj – Katarina i Crkva -

Ovu prekrasnu ikonu Svete Katarine Sijenske koja na svojim ramenima nosi Petrovu lađu – Svetu Crkvu – narisao je brat franjevac, rođen 1946. od roditelja Rusa, a trenutno živi u Coloradu.

Majstor ikonopisac dugo je meditirao o životu svete Katarine Sijenske i pokušao je bojom i ikonografskom tehnikom protumačiti mistično

iskustvo svetice u posljednjim tjednima njezina života u Rimu.

Zapravo, kako piše Rajmund iz Capue, ona je čitavu svoju životnu misiju posvetila obnovi mira u raskolničkoj i pokvarenoj Crkvi svoga vremena, čak do te mjere da je za nju ponudila svoj život.

Nekoliko tjedana prije smrti, Katarina se nalazila u bazilici sv. Petra na molitvi. U mističnom zanosu vidjela je, da se s mozaika na kojem je prikazan „Čudesan ulov ribe,” odvaja čamac na kojem je prikazan sveti Petar i da se barka naslanja na njezina ramena.

Ona je od težine tereta pala na tlo kao paralizirana. Nekoliko dana kasnije Katarina je umrla: bilo je to 29. travnja 1380. godine.

Katarina se na jedinstven način osjećala odgovornom pomoći Crkvi da bude sveta, brod posvećenja za sve. Postala je velika učiteljica za one koji su dopustili da ih ona vodi u život mistične molitve.

O vječni Bože, primi žrtvu mog života, za mistično tijelo svete Crkve. Ja ti nemam ništa drugo dati, osim onoga što si ti meni dao. Uzmi moje srce i stisni ga, iscijedi ga nad licem ove tvoje nevjeste. (Pisma 211 i 371).

Drugi dan trodnevnice svetoj Katarini Sijenskoj

- Katarina i slatki Krist na zemlji-

„Samo naprijed i izvršite onu moralnu obvezu što ste preuzeли, to jest svoj sveti i slatki prijelaz. Oprosti mi oče ... ti znaš da iz obilja srca jezik govori. Molite da muški činite ono što morate učiniti u strahu Božjem..”

„Slatki Krist na Zemlji“ ovim se iskrenim riječima Katarina obratila Papi. Ali što se to događalo? Zašto se Katarina obraćala Papi tako odlučnim riječima?

Firenca je bila u ratu protiv Crkve zbog neprijateljstva koje je gajila prema Papi, koji se dugi niz godina nastanio u Francuskoj, u Avignonu. Snažno nezadovoljstvo dijelilo je građeve podložne Crkvi, zbog duge odsutnosti papa i lošeg upravljanja i grabljivosti i nesposobnosti upravitelja.

Katarina se borila da moćnici svoga vremena ostanu vjerni Papi i nije okljevala otići u Firencu kako bi doprinijela pomirenju samog grada s papinstvom. Nakon što je otišla u

Firencu, otišla je i u Avignon, u nadi da će se Papa vratiti u Rim.

I konačno je došlo vrijeme da papa Grgur XI. prihvati Katarinin zahtjev koji se poklopio sa snom mnogih. Napustivši Avignon, ušao je u Rim 17. siječnja 1377. Bez Katarinina nagovaranja taj bi san vjerojatno ostao neispunjeno.

Treći dan devetnice u čas svetoj Katarini Sijenskoj

- Katarina ... hrabrost odlučivanja -

Ako odete u Sienu i posjetite kuću u kojoj je sv. Katarina živjela, u jednom trenutku će te se naći u prostoru „kuhinje,” koji je sada pretvoren u kapelicu. Tamo se svaki dan okupljala cijela velika obitelj Benincasa na obroke.

I danas se u toj prostoriji može udahnuti malo domaća atmosfera. U toj kapelici danas se nalazi slika koja prikazuje Katarinu gestu – vrlo hrabru za ono vrijeme – šišanja.

Freska s umjetničkog gledišta nije baš vrijedna, ali kao narativni okvir nam daje vrlo dobro razumijevanje koliko je u Katarini čvrsta i jasna

volja da cijeli svoj život posveti Gospodinu, odričući se svega što je za nju bilo svjetovno. Njena duga kosa joj je bila prekrasna.

Kako bi uvjerila obitelj da je više ne muče ponudama za brak, već da je ostavi slobodnu da slijedi Isusa, ošišala je tu prekrasnu dugu kosu, a zatim pokrila glavu velom.

To je izazvalo bijes njezine majke Lape koja ju je oštro kažnjavala. Kazne su trajale sve dok njezin otac nije naredio cijeloj obitelji da je ostave na miru i dopušta Katarini da slijedi svoju želju da pripada Bogu i da služi svojoj braći.

Katarina je bila tako čvrsto vezana za svog nebeskog Zaručnika da se borila i odupirala pobjedujući u svim bitkama.

Na freski izgleda sretna i spremna izvršiti misiju koju će joj Zaručnik povjeriti.

➤ Dan nakon proslave svete Katarine (30.04), crkveni je zbor pjevao večernju svetu Misu trećeg dana devetnice svetog Duje.

Euharistijsko slavlje u splitskoj prvostolnici predvodio je njezin kapelnik maestro don Šime Marović uz koncelebraciju katedralnog župnika mons. Ante Mateljana.

Izravni prijenos mise bio je na Laudato TV, YouTube kanalu Splitsko-makarske nadbiskupije i putem društvenih mreža.

Kako je prijenos išao od Splita do Škriljevca, pa preko Zagreba sve do Korčule, trema je bila velika. Mislimo da bi časna Pavla mogla ‘doktorirati’ na temu treme.

Ipak je trema dala i nekog ploda. Zabilistali smo u svom Škrapskom stilu. Kiša pohvala od don Šime i katedralnog župnika s. Pavlu je toliko oraspoložila pa je odlučila prekršiti zagorsku zakletvu, i probati paštetu od tunjevine. Grimase koje je izvodila bile su gore nego kad čuje „Glory, Glory, aleluja!”

Nama zaborašima bio je gušt vidjeti i dominikanke iz svetog Martina kako su bile ponosne na pjevanje zbora koji vodi jedna njihova sestra.

Kako niz od pjevanih misa ne bi bio prekinut, sutradan je bila u župi sveta Krizma i to na školskom igralištu.

Sveti Duje ne bi moga biti tako svečano proslavljen na njegovo fešti 7. svibnja da ne zapiva i škrapski zbor. Unatoč kiši i nesigurnim vremenskim uvjetima misa i splitska procesija preko Rive se održala.

➤ Dan poslije svetog Duje, u nedjelju, u župi je bila prva sveta Pričest na školskom igralištu. Unatoč vremenskim uvjetima ipak je sve prošlo kako treba.

➤ U utorak 10. svibnja započela je još jedna trodnevница, ali ovaj put u čast Gospe Fatimske. Prvi dan trodnevnice predvodio je don Vedran Torić, drugi dan don Dino Prkut i treći o. Zinovij Zastavni.

Svečanu misu na blagdan Gospe Fatimske u 19.00 sati predvodio vladika Milan Stipić, biskup križevački. Iza mise je bila procesija s Gospinim kipom.

➤ Za blagdan Gospe Fatimske župa je izdala i župski listić u kojem je s. Dolores napisala jedan članak, pod naslovom:

Posveta Bezgrešnom Srcu Marijinu

Na svetkovinu Blagovijesti, u petak 25. ožujka 2022. godine, papa Franjo u vatikanskoj bazilici sv. Petra predvodio je pokorničko bogoslužje s činom posvete čovječanstva, a napose Ukrajine i Rusije, Bezgrešnom Srcu Marijinom. Papa se na ovaj čin odlučio u zajedništvu sa sveopćom Crkvom moleći za prestanak krvavog rata Rusije nad Ukrajinom, kao i za mir u cijelom svijetu.

Nitko od nas možda nije odmah povezao da je obnavljanje posvete čovječanstva, a napose Rusije dio Fatimske tajne koju je Gospa objavila malenim pastirima Luciji, Jacinti i Franji u Fatimi kada im se 1917. godine objavila. Prošlo je 100 godina, a još uvijek su dijelovi tajne aktualni. Nismo vjerovali da ćemo u 21. stoljeću globalizacije, ekonomskog i materijalnog prosperitet-a gledati ovoliko ratnih strahota. Dok jedni

„turistički putuju na Mjesec“, milijuni umiru od gladi, bolesti, pohlepa i mržnja vladaju svjetom a posljedice su ratovi, krvavi ratovi.

Milijuni su izbjegli, tisuće mrtvih, zatočenih, ranjenih. I nije to rat na nekom dalekom planetu već u „susjedstvu“ reklo bi se.

Čin posvećenja Bezgrešnom Srcu Marijinu koji je u fatimskim ukazanjima Gospa zatražila i poseban naglasak stavila na Rusiju, više puta su obnavljani, čak devet Papa je obnavljalo posvećtu. Čin posvećenja nema automatski, neposredan ili neki spektakularan učinak. Bog u svojoj Providnosti određuje vrijeme i način ostvarenja učinka posvete. Način na koji Božja Providnost vodi povijest spasenja i Crkve uopće zadržano je samo njoj. Važan je ovo povijesni trenutak kada s povjerenjem i osobnom snagom vjere utječemo se onoj koja je Kraljica Neba i Zemlje. Koja k prijestolju dovodi duše, i na kraju koja nam je pod križem povjerena kao Majka, a mi joj predani kao sinovi i kćeri.

Vjerujem da svi mi imamo iskustvo zaštite, ljubavi i majčinske brige, ako ne vlastite majke, onda Nebeske Majke Marije, sigurno. I kada bi se zapitali zašto je posveta baš bezgrešnom Srcu Marijinu, odgovor je toliko očit. Bog je djelo otkupljenja započeo u Marijinu srcu jer je upravo njezin FIAT-da, ujedno bio Kristov početak života u tijelu za djelo otkupljenja. Zato je Marija suotkupiteljica ljudskog roda i kao Majka neće dopustiti da itko od nas ljudi propadne. Bori se za svaku dušu i nama preporučuje žrtve i molitve za duše kako umirućih, tako i grešnika.

Posveta je izraz povjerenja svakog od nas pojedinačno, kao i Crkve uopće, u Mariju, a preko nje u Božje ruke i Njegovo Milosrđe. Njeno srce je bilo prepuno pouzdanja za sve što je Bog od nje tražio. Predati se potpuno, bez pridržaja u Marijine ruke i priviti se pod okrilje Njenog Bezgrešnog Srca, znači pristupiti Izvoru milosti i otkupljenja. Shvatili su to maleni pastiri u Fatimi, a mi danas u 21. stoljeću!?

Marija Majka poziva nas na pokoru i obraćenje, na svetost na koju smo svi pozvani krštenjem.

Pomaže nam kročiti životnim Galilejama i uspinjati se uzvišicama osobne Golgotе upirući svoj pogled na Otkupiteljev Križ, i crpeći snagu iz Njegovog Uskrsnuća. „Kršćanstvo koje Gospodina traži u relikvijama prošlosti i zatvara ga u grob navike, kršćanstvo je bez Uskrsa“, rekao je papa Franjo u homiliji Vazmenog bdijenja.

Dopustimo da plamen ljubavi Marijinog Bezgrešnog Srca zagrije i ražari i naš život kako bismo s (jačim) većim povjerenjem slijedili stope Uskrslog susrećući ga u licima braće i sestara, u pričama onih koji se nadaju, sanjanju, koji plaču, pate, stradavaju. Neka nas i sve naše želje, potrebe i molitve prinесе pred Prijestolje Božjeg Milosrđa naša Nebeska Majka Marija.

s. Dolores Matić

Koncert škapskih *Bisera*

➤ U nedjelju 12. lipnja 2022. kad se na posebni način slavi Presveto Trostvo, **dječji zbor „Biseri”** župe Prečistog Srca Marijina Gospe Fatimska sa splitskih Škrapa, održao je koncert nakon večernje sv. Mise u 19:45 sati.

Za ovaj koncert izabrane su skladbe čiji su autori glazbe i teksta „bliski“ ili su članovi dominikanskog Reda.

Izvedeno je 9 skladbi pod ravnanjem neu-morne voditeljice s. Pavle Negovec.

Dječji zbor „Biseri“ sastavljen je od predškolaca i osnovnoškolaca iz župe Gospe Fatimske na Škrapama. Njihova voditeljica je dominikanica s. Pavla koja u župi Gospe Fatimske na splitskim Škrapama djeluje od 1983. godine.

S. Pavla je crkvena glazbenica koja svoje zna-nje stečeno na Instituta za crkvenu glazbu KBF-a u Zagrebu i višedesetljeno glazbeno djelovanje ugrađuje u svakog svoga malog „pjevača“.

Ona ustrajno podučava, opominje, te usmje-rava k pravoj ispravnoj, uzvišenoj, liturgijskoj glazbi djecu i župljane župe u kojoj djeluje.

Pripadnosti dominikanskom Redu i Kongre-gaciji svetih Andjela čuvara sestara dominikanki,

od nje traže da uz glazbenu poduku koju neu-morno vrši ostvari i svoj poziv „propovjednice“ u okolini u kojoj živi.

S. Pavla nastoji da pjesmom svjedoči svoju katoličku vjeru, i pripadnost dominikanskom Redu. Njegovanjem i izvođenjem crkvene glaz-bene baštine nastoji da se svi članovi zborova koje vodi duhovno obogate.

Ujedno to duhovno bogatstvo, ljepotu, sklad, i harmoniju povezanu s presvetim Trostvom nastoji prenijeti i na slušatelje.

Želi da liturgijska glazba bude glazba slav-ljenja, glazba koja obogaćuje pojedinca, glazba koja mu oplemenjuje duh i srce.

Osim dječjeg zbora s. Pavla vodi i mješoviti zbor župe Gospe Fatimske na Škrapama.

Na splitskim Škrapama za prvu svetu Pričest glazbenom podukom i probama pjevanja, iz-vježbala je skoro četrdeset generacija prvpri-česnika.

Mnogi od tih prijašnjih prvpričesnika oče-vi su i majke današnjih članova dječjeg zbora „Biseri“.

Riječi župljanke Katice: „Predivno... riječima ne mogu opisati ljepotu doživljaja koji su nam

podarili 'Biseri'. Podsjetilo me i na našu djecu kad su bila mala... Bog vas sve blagoslovio i čuvati vas sve anđeli."

Srca su nam svima bila puna i radost je uistinu bila tako opipljiva večeras.

Hvala svakom djetetu za pjesmu i slavu Gospodinu. Neka im Gospodin uvrati stostruko u životu koji je pred njima.

Petar Mrđen

Održan susret dominikanske mladeži (DOME)

Uponedjeljak 7.lipnja 2022. godine u samostanu sestara dominikanki na zagrebačkim Krugama u kapelici bl. Ozane Kotorske održan je prvi duhovno-formativni susret dominikanske mladeži. Tema susreta je bila „Živjeti a ne životariti“ (bl. Pier Giorgio Frassati). Susret je započeo u 19:30 duhovnim nagovorom duhovne asistentice DOME s. Ane Begić, koja je istaknula da čovjek koji živi u Kristu, s Kristom i po Kristu živi a ne životari. Možda bismo mogli na trenutak zastati i svatko sebi postaviti

pitanje, živim li ja istinski svoju vjeru, ili životarim? Imam li vrijeme za Isusa kao što pronađazim za sve druge aktivnosti koje nam se nameću? Dragi mladi život je dar, bezuvjetni dar od Boga. Primamo ga nezasluženo, primamo ga jer nas je Gospodin imao u svojoj promisli i rekao nam je 'prije nego što te oblikovah, ja te znadoh!' Vrijeme koje imamo dragocjeno je, i trenutak kao i ovaj večeras neće se više jednako ponoviti, niti će biti isti, svaki je poseban. Zato mi je želja da večeras zajedno ovdje pred živim

O NAMA
DOMINIKANSKA MLADEŽ

Dominikanski pokret
mladih koji je dio Međunarodnog dominikanskog pokreta.
Članovi su površni na kreativnosti i korisnici društvenih mreža i internetskih platformi.

Kako postati član?
Svaki član prelazi priprevno razdoblje nakon primitka u zajednicu od 3 mjeseca uz vodstvo duhovnog asistenta, nakon kojeg daje občinjenje na godinu danu, koje se svake godine obnavlja.
Nito tek, svatko je sloboden neupuštiti zajednicu i ne prisustviti običajima.

Postavljeno:
Djelovanje prema duhovnosti dominikanskog reda uz sestre Dominikanki
Godine: 14-30
Zaštitnik: bl. Pier Giorgio Frassati
Tema: Duhovnost dominikanskog Reda/tema po izboru

E-mail: dommladenica@outlook.com
Facebook/Instagram: dommladenica

Susreti: 1-2 puta mjesечно
Kada: u satorim navečer od 19:30
Gdje: Kruse Ator, samostan sestara dominikanki

Duhovni asistent: s. Ane Begić
Duhovnici: fr. Dominik, Augustin Polančić

Živjeti, a ne životariti,
bl. Pier Giorgio Frassati

DOMA
DOMINIKANSKA MLADEŽ

Bogom započnemo novi život, dišući punim plućima, baš poput bl. Frassatia koji je disao punim plućima za Krista i za sve mlade svijeta. Nakon s. Ane uslijedilo je svjedočanstvo našega brata dominikanca fr. Karla Kvesića o njegovoj novoj pjesmi posvećenoj Mariji. Fra Karlo je posvjedočio značenje Blažene Djevice Marije u njegovom osobnom životu, a onda usporedio s tim budući da današnji mlađi jako vole duhovne šansone odlučio je i on uglažbiti i napisati jednu duhovnu pjesmu posvećenu našoj Gospici. Dominikanska mlađež pri Kongregaciji sestara dominikanki sv. Andela Čuvara započela je

svoje djelovanje u svibnju 2022. godine. Od nove akademske godine započinje se sa redovitim susretima dva puta mjesečno. Za sada je pokrenuta Instagram stranica DOME, Facebook stranica, a u planu je i YouTube kanal, kao i privatna watsup grupa koja trenutno broji oko 30-ak sudionika iz cijele Hrvatske. Zahvalni Bogu što nam daje snagu i mogućnost zajedništva, preporučamo zajednicu naše dominikanske mlađeži u molitve našim sestrama. Do sljedećeg susreta Božji blagoslov svima....

DOMA i s. Ana Begić OP

Susret dominikanki s vjernicima u Subotici i Tavankutu

Časna majka s. Jaka Vuco i moja malenkost, s. Manes Puškarić, na poziv vlč. Tomislava Vojnića, mladog svećenika subotičke biskupije, susreli smo se s mladima, djecom i obiteljima u Tavankutu i Subotici. U Suboticu smo stigle u petak, 10. lipnja predvečer gdje su nas dočekale naše tri sestre – s. Nada, s. Mala Tereza i s. Brigita. Uvijek radosne i nasmijane, velikodušno primaju svoje sestre i druge goste! U subotu, 11. lipnja bio je zaista bogat dan. Započele smo ga svetom misom u župi sv. Jurja odnosno crkvama preko puta našeg samostana sv. Dominika, a nakon svete mise susrele smo se s jednostavnim i veselim župnikom vlč. Ferencom Fazekašom. Časna majka, s. Nada i ja zajedno sa vlč. Tomislavom krenuli smo najprije u katedralu

sv. Terezije koju smo razgledali a nakon toga biskup Slavko Večerin nas je primio na razgovor. Razgovarali smo o važnosti redovnika i redovnica u subotičkoj biskupiji, a posebno o važnosti sestara dominikanki koje obilježavaju ove godine 75 godina od svoga djelovanja u biskupiji. Biskup Večerin spomenuo je s. Beatu Zebić koja je u Tavankutu ostala do danas pojam časne sestre i simbol važnosti sestara dominikanki u radu s mladima i djecom na navedenim prostorima. Sama prisutnost sestara u Subotici vrlo je važna, bez obzira na dob. Tu su naravno i sestre koje su rodom iz Subotice te su odlučile postati dominikanke. Da Bog „ne zaboravlja“ ovaj kraj i dominikanke, dokaz je i naša s. Marta Turi, koja je „najsvježije“ zvanje toga kraja.

Nakon susreta s biskupom Slavkom, uputili smo se u Tavankut gdje su nas čekala djeca i mladi u svome Oratoriju. Oni su svoj susret započeli igrom, a nakon toga sam im ja progovorila o njihovom i svome odnosu s Bogom. Pričali smo o prispopodi o nađenoj ovci, važnosti Isusa u našim životima i srcima, o zajedništvu koje grade unutar svoje župe i međusobnim druženjem gdje se osjeća prisutnost Boga. Podijelili smo im krunice i narukvice i spomenuli da ne zaborave važnost krunice u svome životu. Zanimala ih je razlika između „bilih“ i crnih časnih, pa smo im objasnili a oni su bili sretni jer sada znaju nešto više i o časnama!

Posjetili smo galeriju slika HKPD „Matija Gubec“ u Tavankutu. Slike se izrađuju od „bačkog zlata“ odnosno slame. Možda navodnici nisu niti potrebni jer je ova slama i ono što rade i više od samog zlata! Koliko truda, strpljenja, ljubavi je u to uloženo. I predvino je što je ta umjetnost specifičnost baš toga kraja! Također, osim slika, žene izrađuju i kutijice od slame i krune! Nakon ručka, odlučili smo posjetili Palić i njegove ljepote. Svima preporučamo kada dođu u Suboticu da posjete i Palić. Navečer nas je čekao susret najprije sa sestrama Kćeri Milosrđa

koje djeluju u sklopu župe sv. Roka u Subotici, a ujedno imaju svoj vrtić koji djeluje po modelu Marije Montessori, a zatim sa mladim obiteljima navedene župe u njihovom dvorištu župe. Predstavila sam, pomoću fotografija i prezentacije, povijest i djelovanje sestara dominikanske naše Kongregacije a zatim sam progovorila o svome pozivu i važnosti obitelji i roditelja u današnjem društvu. Župnik vlč. Andrija Anišić nas je radosno dočekao te poput pravog pastira pripremio sa svojim stadom odnosno vjernicima, mladim obiteljima i njihovom djecom, kolače, tortu, kiflice, sokove. Druženje smo nastavili pričom, dijeljenjem svojih doživljaja o Subotici i sestrama dominikankama danas i nekada ovdje i u Hrvatskoj.

U nedjelju smo se časna majka i ja uputile prema Šibeniku, a sestre kako nas dočekaše, tako nas i ispratiše – osmijehom. Puni doživljaja i dojmova cijelim smo putem pričale o ovim divnim i toplim ljudima. Dobri, prirodni, bliski sestrama i sestre njima. Grad koji ima dušu, ljudi koji su kao sunce! Bogu hvala na ovim divnim susretima koji su nas obogatili. Hvala i vlč. Tomislavu koji je ovo sve organizirao!

s. Manes Puškarić

NAGRADA KD „IVAN ANTUNOVIĆ“ SESTRAMA U SUBOTICI

Katoličko društvo „Ivan Antunović“ priredilo je u četvrtak 11. kolovoza tradicionalnu književnu večer uoči središnje proslave Dužnjance u svečanoj dvorani HKC-a „Bunjevačko kolo“ u Subotici.

Time je ovo Društvo obilježilo i svoj dan. Na početku večeri brojne posjetitelje pozdravio je vlc. Josip Štefković, predsjednik Katoličkog društva „Ivan Antunović“. Književna večer bila je posvećena dr. Matiji Maći Evetoviću (1894. – 1972.) poznatom znanstveniku, književniku te društvenom i kulturnom djelatniku grada Subotice, čija se 50. obljetnica smrti obilježava ove godine. Prigodno predavanje održao je povjesničar i arhivist te ravnatelj Povijesnog arhiva u Subotici Stevan Mačković. Zbor „Collegium musicum catholicum“ uveličao je događaj izvođenjem dvije skladbe domaćih autora.

Program je vodila Lucija Ivankačić Radačković, a predsjednik Društva vlc. Josip Štefković je u drugom dijelu programa proglašio ovo-godišnje dobitnike nagrade „Ivan Antunović“. U kategoriji zaslужnog pojedinca to je prof. dr. Josip Ivanović. U kategoriji brojne i aktivne obitelji nagrađena je obitelj Zdenka i Jasne Dulić iz Župe sv. Josipa Radnika iz Đurđina. **U kategoriji zaslужne udruge ili institucije, nagrada je dodijeljena dominikankama koje ove godine obilježavaju 75. obljetnicu djelovanja u Subotici, a nagradu je primila s. Nada Ivankačić, priora.**

Društvo „Ivan Antunović“ izrazilo je zahvalnost HKC-u „Bunjevačko kolo“ na lijepom gostoprimstvu te institucijama koje su pomogle realizirati program i osigurati nagrade, a to su: Grad Subotica, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice te Hrvatski Caritas.

IKA – HKM

Dominikanska provincija dobila dva nova svećenika

Fr. Marin Golubović i fr. Mario Ilija Udovičić primili sveti red prezbiterata.

Zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić predvodio je u subotu 28. svibnja euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Sv. pape Ivana XXIII. u zagrebačkoj Dubravi tijekom kojega je zaredio devetnaestoricu novih svećenika od kojih su dvojica članovi Hrvatske dominikanske provincije Navještenja BDM: fr. Marin GOLUBOVIĆ i fr. Mario Ilija UDOVIČIĆ.

Mlada misa fr. Marina Golubovića OP

Unedjelju, 26. lipnja 2022. u župi sv. Antuna Padovanskog u Našicama dominikanac fr. Marin Golubović proslavio je mladu misu. Uz fr. Marina – predsjedatelja liturgijskog slavlja, suslavili su fr. Slavko Slišković – provincial Hrvatske dominikanske provincije, fra Petar Cvekan, župnik župe sv. Antuna Padovanskog u Našicama, braća dominikanci i drugi svećenici, a propovijedao je vlc. Ivan Marković, svećenik Đakovačko-osječke nadbiskupije.

Prije početka liturgijskog slavlja Branko Golubović – mlađomisnikov otac udijelio je blagoslov sinu Marinu, a potom se zajednica vjernika uputila prema Crkvi. U prigodnoj propovijedi vlc. Marković je orisao profil svećenika, osvrnuvši se prvo na narav svećeničke službe, a zatim na izazove današnjega svećeništva. Naglasak je stavio na kristoliku egzistenciju svećenika – egzistenciju usmjerenu na služenje drugima, a zatim je ohrabrio fr. Marina za postojanost u predstojećim svećeničkim izazovima.

Slavlje mlade mise, urešeno sebi svojstvenom radošću, ujedno je u ovoj prigodi bilo obilježeno i fr. Marinovom tugom zbog nedavno preminule majke Janje. Okupljena zajednica, dionica te posebne radosti, u tim je trenucima rado postala i dionica fr. Marinove boli, znajući da je njegova majka Janja majčinskom požrtvovnošću nezanemarivo doprinijela fr. Marinu na putu prema svećeništvu. (www.dominikanci.hr)

Mlada misa fr. Maria Udovičića

Usubotu, 30. srpnja 2022. u župi sv. Petra i Pavla, Novo Selo – Balegovac (BiH), dominikanac fr. Mario Ilija Udovičić proslavio je svoju mladu misu. Suslavitelji su bili fr. Slavko Slišković, provincijal Hrvatske dominikanske provincije, vlč. Matija Šimić – mjesni župnik i brojna druga braća dominikanci i svećenici. Propovijedao je vlč. Antonio Mikulić – vojni kapelan u Republici Hrvatskoj. Po blagoslovu

oca Mije i majke Dragice mladomisnik je započeo euharistijsko slavlje u zajedništvu s brojnim okupljenim pukom.

U prigodnoj propovijedi, propovjednik je uvodno podsjetio na mladomisnikov put koji je prošao do slavlja mlade mise, ohrabrivši ga za predstojeći svećenički život. Nabrojao je neke od odlika koje krase fr. Maria, kojeg je upoznao dok je bio ministrant, a on tek zaređeni

svećenik. Vlč. Antonio je zborio o osobinama pravog svećenika te ih usporedio sa svijetom odbojke koju je mladomisnik nekoć trenirao. Kao što je mladomisnik naučio da je u ključnim trenucima potrebno odigrati potez koji će odrediti tijek odbojkaške utakmice, slično tomu svećenik treba nastojati oko postignuća onih vrlina koje će resiti istinskog svećenika.

Pri kraju euharistijskog slavlja, fr. Mario Ilija Udovičić zahvalilo je svima koji su ga pratili na njegovom životnom putu i napose na putu redovničkog, odnosno svećeničkog poziva. Nakon euharistije, slavlje je nastavljeno u šatoru pokraj župne crkve.

Tekst: fr. Mislav Matijašić, OP
Fotografije: fr. Jakov Vuković, OP

* * * * *

Novi OP lektori i akoliti

U subotu, 14. svibnja 2022. u kapelici zagrebačkog Samostana Kraljice svete krunice pod misom koju je predvodio provincijal fr. Slavko Slišković, petorci dominikanskih bogoslova podijeljene su službe lektorata i akolitata.

Službu lektora primio je fr. Jakov Vuković, a službu akolita primili su: fr. Bonifacije Franjo, fr. Drago Ferencek, fr. Mislav Matijašić i fr. Kristijan Zelić.

Služba lektora sastoji se u čitanju i navješćivanju Riječi Božje tijekom liturgijskih slavlja, te da tu Riječ lomi i hrani narod Božji kroz katehezu. Služba akolita je da poslužuje pri oltaru Gospodnjem, pripremajući oltar te da kao izvanredni službenik podjeljuje svetu pričest. (www.dominikanci.hr)

Polaganje svečanih i obnova jednostavnih zavjeta na zagrebačkoj Koloniji

U petak 5. kolovoza tijekom misnog slavlja u 19 sati, kojega je u crkvi Kraljice sv. Krunice u Zagrebu predvodio provincijal Hrvatske dominikanske provincije fr. Slavko Slišković, dvojica dominikanaca fr. Drago Ferencek i fr. Bonifacije

Franjo položila su svečane zavjete u Redu propovjednika. Zavjete na godinu dana obnovili su fr. Karlo Kvesić i fr. Mislav Peček.

ZAGREB: Najljepši je Zagreb grad

Ako bismo željele opisati sve što radimo i čime se bavimo u samostanu Bl. Ozane u Zagrebu bila bi to poduža knjiga, tko bi to čitao! danas mora sve biti 'instant', nema čekanja (osim u Domu zdravlja i u bolnicama!). Zato ćemo

iznijeti samo neke detalje, koji su povezali i obilježili naše dane od prošlog broja AM. Blaženu Ozanu smo proslavili svečano jer je to glavni god našega samostana. U Trodnevlju su nam se pridružili mladi naše župe KK, kao i najmlađi, odnosno Dječji vrtić koji nosi ime upravo po našoj Blaženici. I sestre su pokazale svoje pjevačko umijeće za koje su 'trenirale' pod iskusnom palicom s. Antonije Matić. Opširnije o cijelom slavlju opisano je na *Ozaninim stranicama* ove AM.

Dva dana kasnije bio je imandan našoj priori s. Katarini koji su nam pomogli što svečanije proslaviti mališani iz DV. Ne propuštamo hođočića, osobito u Mariju Bistrigu, i u druga svetišta. Tražimo, eto, načina kako osvježiti

naše duhovno putovanje ovim zemaljskim putovima. Ne zaboravljamo niti naše drage pokojne (braću, sestre, rodbinu) koje redovito ispraćamo na vječni počinak. Naše profesoričice gorljivo rade na raznim radnim mjestima. Vrtić savršeno funkcioniра jer ga podržavaju izvrsne odgojiteljice, kuharice, spremičice pe-račice, peglačice, portirke i ne znam ni ja koje sve još službe. Bogu hvala na svim tim vrijednim suradnicima.

Svemu tome pridonosi okoliš, parkovi i vrt kojega marno uređuje i 'pozelenjuje' s. Ivanka sa Zvonkom. Rado im se pridruži i s. Veronika osobito kod berbe. Moramo odati priznanje s. Regini kojoj ne može promaknuti niti jedna trešnja, višnja, šljiva i drugo voće. Sve to marno bere i razveseljuje sestre.

Da bi sve to funkcioniralo, ne može se zamisliti život bez majstora koji vazda nešto prišara-fljuju, odčepljuju, zabijaju.

Svaka pak sestra ima, neminovno, i svoje bo-ljetice, ali zato su nam sva vrata Domova zdravlja uvijek otvorena!!!

Sve u svemu, savršeno napredujemo u dobi, a nadam se i u milosti. To molimo na zajedničkim i osobnim susretima s Gospodinom. Neka se nikada u tome ne umorimo.

s. S.

Duhovna obnova za djevojke u Šibeniku

U samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku od 3. do 5. lipnja održana je duhovna obnova za djevojke. Sudjelovalo je osam djevojaka iz Zagreba, Rijeke, Drniša, Hvara, Vodica i Korčule. Duhovnu obnovu započele smo zajedničkom večerom u petak i meditacijom te zazivom Duha Svetoga u kapelici. Subota je bila ispunjena predavanjem, radionicom, molitvom časoslova i krunice, osobnim duhovnim zadatkom, zajedničkim objedima, misom bđenja uoči Duhova i klanjanjem pred Presvetim i sakramentom pomirenja. Svetе mise, sakrament pomirenja i izlaganje Presvetog animirao

je i vodio don Donald Marković, župnik župe sv. Josipa u Šibeniku, a ujedno i dominikanski trećoredac! Djevojke i sestre su se povezale kroz razgovor i smijeh. U nedjelju su djevojke imale još jedno predavanje i radionicu te svetu misu i ručak tijekom kojeg smo se oprostile do nekog sljedećeg puta. Djevojke su držale u ruci prvi put časoslov pa im je to bilo jako zanimljivo iskustvo, a moramo pohvaliti njihovu dobru volju u listanju stranica časoslova i ustrajnosti kada se sličica pomakla ili ispala iz časoslova,

pa više nisu znale gdje su! Aktivno su sudjelovale u svemu, a već u petak stvorile su međusobno ozračje prijateljstva pa su na svaku točku dana dolazile sve zajedno iako su se tek dan prije prvi put vidjele i upoznale. Bilo je to zaista lijepo svjedočanstvo! U našoj maloj zajednici doživjele smo Crkvu u malom, i to uoči i na Duhove. Gdje ćeš ljepše!? Do nekog novog susreta, pozdravljamo njih, a neke nove djevojke pozivamo da prate objavu termina nove duhovne obnove.

Molitveno-glazbena večer svetog Dominika u Korčuli

Utorak, 24. svibnja u 19 sati u crkvi dominikanskog samostana svetog Nikole u Korčuli održana je Molitveno-glazbena večer svetog Dominika ‘*Imple pater quod dixisti...*’ Naime, braća dominikanci 24. svibnja slave spomen prijenosa svetog oca Dominika. Na taj datum 1233. godine, Dominikovo tijelo je preneseno u mramorni grob. Prigodom prijenosa svečeva tijela osjetio se miomiris koji je prema riječima Jordana Saskog „svima jasno pokazivao kako je on bio ugodan Kristov miomiris.” Ti događaji obilježili su i početak crkvenopravnog postupka za Dominikovo proglašenje svetim.

Večer su upriličili Ivan i Ivana Fabris s bratom Srećkom Koralija. Glazbenim programom dominirale su skladbe marijanskog duha omeđene himnom i koralom svetom Dominiku.

Sadržaj skladbi na programu je bio tako složen da odražava povijesnu, geografsku i liturgijsku sveopćost pobožnosti Djevici Mariji [i svetom Dominiku] različitim stilova i jezika. Naslov molitveno-glazbene večeri (koncerta) – *Imple pater quod dixisti* – je uzet iz tradicionalnog dominikanskog napjeva *O spem miram* (Divne l' nade) koji je izведен na samom kraju programa.

Na početku večeri brat Srećko je u obliku uvodne molitve – prema tradicionalnom napjevu na hebrejskom jeziku otpjevao himan o vrsnoj ženi iz Knjige mudrih izreka (Izr 31, 10-31). Osim što je važan u židovskoj tradiciji, taj tekst je od samih početaka kršćanstva čitan kao slika Marije i Crkve. Zatim je izvedeno deset različitih skladbi na sedam različitih jezika:

Svetom Dominiku (J.S. Bach, S Koralija [rijeci/adaptacija]), Marijo milosti puna (A. Gouzes,

S. Koralija [prepjev]), Ja Marjam (marijanska [arapski]), Netkadaš šmok (Oče naš [aramejski]), Quam pulchra es (J. Dunstable), O mislosti puna (A. Gouzes, S. Koralija [prepjev]), Agni parthene (marijanska [grčki]), Aleluja (A.

Gouzes, riječi: Otk 19, 1-7), Bogorodice djevo (marijanska [staroslavenski]), O spem miram (Divne l' nade [latinski]).

Nakon programa u crkvi, upriličeno je druženje u klaustru samostana svetog Nikole.

Zbor župe Svetog Križa na „Putevima bokeljskih Hrvata“

Mješoviti pjevački zbor Župe Svetog Križa iz Dubrovnika sudjelovao je na ovo-godišnjoj manifestaciji „Putevima bokeljskih Hrvata“ i to koncertnim nastupom održanim 10. lipnja u crkvi sv. Eustahija u Dobroti.

Na koncertnom programu izvedene su isključivo skladbe sakralnog karaktera i to skladatelja don Šime Marovića, Krešimira Magdića, don Miha Demovića, Josipa Vrhovskog, o. Jordana

Kuničića, Antona Gruma, Benedeta Marcella te pučki napjev Zdravo Divice u obradi voditeljice zbora prof. Marije Brčić.

Skladan glazbeni nastup s gotovo opipljivim emotivnim angažmanom članova Zbora dodatno je pojačan ambijentom crkve sv. Eustahija, a što su posjetitelji prepoznali i nagradili dugo-trajnim pljeskom.

Projekt „Putovima bokeljskih Hrvata“ započeo je pred pet godina s ciljem očuvanja etničkog i kulturnog identiteta pripadnika hrvatskog naroda u Crnoj Gori i razvoja interkulturalnog dijaloga i tolerancije, a pod supokroviteljstvom je predsjednika Republike Hrvatske i Republike Crne Gore.

Odlazak jednog dubrovačkog crkvenog zbora u susjednu biskupiju može poslužiti i kao poticaj za hodočašća u Boku kotorsku, na prostor koji na gotovo svakom koraku pokazuje svoj povijesni kršćanski i katolički identitet.

Joško Mikulić

XIII. kruničarsko hodočašće u Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke

Trinaesto hodočašće kruničara u Hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke u organizaciji Hrvatske dominikanske provincije održano je u subotu, 7. svibnja 2022.

Euharistijskom je slavlju prethodila zajednička molitva krunice i potom razmatranje o krunici koje održao fr. Mislav Peček – dominikanski bogoslov IV. godine Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. „Svrha ovog nagovora nije naučiti vas nečemu novome, iako se

nadam da ćete nešto novo i čuti. Ne, svrha ovog nagovora je približiti vam vrijednost krunice, Marijinog nebeskog oružja, i najvažnije od svega – ražariti vašu ljubav prema našem Spasitelju i Otkupitelju i njegovoj presvetoj Majci Blaženoj Djevici Mariji, kako bismo danomice bili sve tješnje povezani s Kristom.“ – rekao je u uvodnom dijelu fr. Mislav. Cjelovito razmatranje fr. Mislava vidi u rubrici *Marija*, u ovom glasilu.

Na početku misnoga slavlja okupljene hodočasnike, koji ispunili Bistričko svetište, pozdravio je prečasni Domagoj Matošević – rektor svetišta, koji je spomenuo kako su u crkvi kruničari iz dominikanskih zajednica iz Zagreba i Rijeke, kao i iz župa u kojima kruničare vode sestre dominikanke: Krista Kralja iz Zagreba, Čreta (podružnica Remeta), Savskog Narta, a bili su i iz župe sv. Marka iz Vinice.

Susret Povjerenstva za trajnu formaciju redovnika i redovnica Hrvatske redovničke konferencije

U organizaciji Povjerenstva za trajnu formaciju redovnika i redovnica Hrvatske redovničke konferencije od 29. travnja do 1. svibnja 2022. u Međugorju (BiH) je održano jubilarno 50. vijećanje redovničkih odgojitelja i odgojiteljica.

Tema ovogodišnjeg susreta bila je „Dinamika duhovnog života posvećenih osoba pred izazovima suvremenog svijeta“. Predavači su bili Franjo Podgorelec, OCD, izvanredni profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta Zagrebu, i Veronika s. Nela Gašpar, redovita profesorica na područnom studiju teologije u Rijeci Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

U svojem prvom predavanju o. Franjo govorio je o dinamici duhovnog života na temelju spisa *Zamak duše* sv. Terezije Avilske, djevice i crkvene naučiteljice. U ovom klasiku kršćanske duhovnosti duša je prikazana kao zamak sa

sedam odaja. Čovjek ulazi u zamak, tj. u svoju dušu, i kreće prema njezinu središtu, tj. prema Bogu, pri čemu spoznaje samog sebe i susreće Boga koji mu se otkriva i daruje kroz molitvu i trajno zajedništvo s Njim. U svojem drugom predavanju o. Franjo govorio je četiri vrste temperamenta (sangvinik, kolerik, melankolik, flegmatik), prikazao je njihove pozitivne i negativne strane te istaknuo da ne smijemo biti uvjetovani našim temperamentom, nego ga trebamo usmjeravati i učiniti od njega nešto vrijedno i plodonosno za nas i za druge ljude.

U svojim predavanjima Veronika s. Nela govorila je o dva temeljna izazova posvećenog života, a to su odnos s Bogom i odnos s drugim čovjekom. Čovjek ne može biti brat ili sestra u duhovnom smislu bez odgovornog odnosa s Bogom. I jedan i drugi odnos danas su ugroženi zato što suvremeno društvo promiče duhovnost i svetost bez Boga. O važnosti duhovnog sazrijevanja u bratstvu i sestrinstvu Veronika s. Nela govorila je na temelju starozavjetne priče o Abelu i Kainu, istakнуvši da ako Boga zovem svojim Ocem, onda mi drugi čovjek mora biti brat ili sestra, pri čemu uvijek valja imati u vidu da kršćanska zajednica u tome pogledu nije zajednica međusobno izabralih, nego zajednica od Boga darovanih braće i sestara.

Na skupu je, iz dominikanske obitelji, sudjelovao fr. Domagoj Polanščak i s. Ana Marija Martinović. (usp.www.dominikanci.hr)

Susret međunarodne liturgijske komisije (CLIOP) u Santa Sabini

Međunarodno liturgijsko povjerenstvo Reda propovjednika (CLIOP) sastalo se od 28. lipnja do 1. srpnja 2022. u Rimu na godišnjem plenarnom sastanku. U jesen 2020. Učitelj Reda imenovao je nove članove Povjerenstva na mandat od 6 godina. Ovo je povjerenstvo prošireno i podkomisijom za liturgijsku glazbu. Zbog pandemije COVID-19 sastanci Povjerenstva održavali su se online. Prošlotjedno okupljanje u Santa Sabini bila je prva prilika da se većina članova CLIOP-a osobno upozna. Prvog dana pridružio se skupu i Učitelj Reda koji je iznio svoje viđenje rada komisije. Projekt uključuje i pripremu za novi martirologij, popis nedavno proglašenih svetaca i blaženika Reda, kalendare provincija i razvijanje liturgijske sekcije na web stranici Reda. Potkomisija za liturgijsku glazbu prikuplja himne, melodije psalama Večernje i Jutarnje, kao i druge glazbene publikacije pojedinih provincija kako bi vidjela što se sve u redu

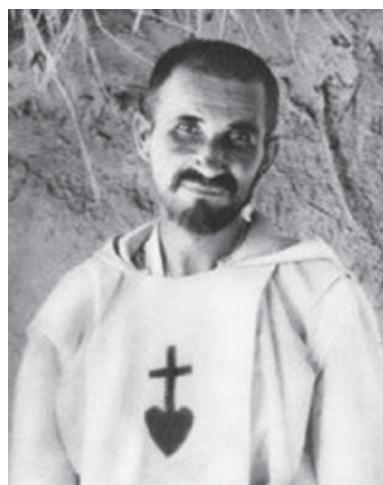

promiče i prakticira na području crkvene glazbe. Komisija ima također zadatak skladati nove napjeve, uključujući i mise, na službenim jezicima Reda, što bi se moglo koristiti prigodom generalnih kapitula i na drugim međunarodnim susretima dominikanske obitelji. Potiču ujedno sve da posjete liturgijsku sekciju na web stranici Reda: liturgia.op.org

Zahvalno slavlje u povodu kanonizacije Charlesa de Foucaulda

Upovodu proglašenja svetim Isusova malog brata Karla, Charlesa de Foucaulda, apostolski nuncij u RH nadbiskup Giorgio Lingua predvodio je u subotu 11. lipnja svečanu misu zahvalnicu u kapucinskoj crkvi Sv. Mihaela u zagrebačkoj Dubravi. U toj, naime, župi dječeluju Male sestre Isusove.

Nuncij Lingua je u homiliji istaknuo kako je Karlo svojim stalnim traženjem zadnjeg mješta dotaknuo živote mnogih ljudi, postavši tako izvor nadahnuća многимa. Naveo je i zaključne riječi pape Franje u enciklici *Fratelli tutti* u kojima je istaknuta Karlova uloga nadahnitelja: „Želim zaključiti i podsjetiti na još jednu osobu duboke vjere koja je, na temelju svoga snažnog iskustva Boga, prošla put preobrazbe sve

do toga da se osjećao bratom sviju. To je blaženi Charles de Foucauld. Vođen idealom potpunog predanja Bogu kroz poistovjećenje s najmanjima, napuštenima u bespućima afričke pustinje. U tom je okruženju Charles de Foucauld izrazio svoju težnju da svako ljudsko biće doživljava svojim bratom i molio je jednog prijatelja: ‘Molite se Bogu da zaista mogu biti bratom svih duša u ovim krajevima.’ U konačnici, želio je biti ‘univerzalni brat’. Ali samo poistovjećujući se s najmanjima, postao je brat svima. Neka Bog nadahne ovaj ideal u svakom od nas. Amen.”

U Hrvatskoj, u Zagrebu Isusova mala braća i male sestre prisutni su nešto više od pedeset godina.

14. Dani hrvatskih svetaca i blaženika, u Križevcima

Učetvrtak 26. svibnja 2022. započeli su 14. Dani hrvatskih svetaca i blaženika.

Prvi je dan bio posvećen bl. Alojziju Stevincu. Misno je slavlje predvodio varaždinski biskup mons. Bože Radoš. On je u svojoj propovijedi govorio o blaženom Stepincu kao o svjetlom liku hrvatskoga naroda, koji se u tamnim vremenima nije dao ugasiti. „Ljudi ne mogu ugasiti ono što je Bog zapalio.“ podsjetio je biskup.

U sklopu ove manifestacije Dani hrvatskih svetaca i blaženika, slijedi i otvorenje izložbe naših domaćih umjetnika. Ove su godine organizatori, među kojima je na prvom mjestu Nacionalno svetište sv. Josipa iz Karlovca, izabrali zadarsku akademsku slikaricu Iris Mihatov Miočić, i njene rade.

Drugi dan su bili predstavljeni isusovački duhovni velikani: bl. Ivan Merz, sluga Božji Petar Barbarić i Ante Gabrić te mučenik Petar Perica. Misno je slavlje predvodio provincial

Hrvatske pokrajine Družbe Isusove doc. dr. sc. o. Dalibor Renić, te okruglim stolom „Svetost i obrazovanje“, u Križevcima su u petak 27. svibnja 2022. nastavljeni 14. Dani hrvatskih svetaca i blaženika. Time je ujedno proslavljena i 400 godišnjica kanonizacije utemljitelja Družbe Isusove Ignacija Lojolskog.

Treći dan je bio posvećen sv. Nikoli Taveliću, bl. Otonu iz Pule i slugama Božjim Placidu Corteseu i Celestinu Tomiću. Misno je slavlje predvodio provincialni ministar Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca fra Miljenko Hontić.

Uvodni program izveli su bogoslovi franjevaca konventualaca i ansambl „Kolbe“ uz vodstvo bogoslova fra Erika Matejaka i odgojitelja fra Stjepana Brćine. Svakoga su duhovnog velikana svoje provincije ukratko predstavili, a i glazbeni je dio programa bio posvećen svetim franjevačkim ocima.

Završetak 14. Dana hrvatskih svetaca i blaženika u Križevcima bio je u nedjelju 29. svibnja. Tom je prigodom predstavljena znanstvena knjiga „Sveti Marko Križevčanin. Život i djelo“ 25 autora, koju je uredila doc. Dr. sc. Tanja Baran. Misno je slavlje predvodio rektor Hrvatskoga katoličkog sveučilišta prof. dr. sc. Željko Tanjić.

U propovijedi je prof. Tanjić govorio o tome kako nijedan od hrvatskih svetaca i blaženika nije bio nalik drugome, da su imali različite životne vizije, različite interese te da su živjeli u

različitim vremenima, a da su bili vođeni istim Kristovim duhom, u poslušnosti i služenju, kako svi, tako i sv. Marko Križevčanin. Govorio je o ekumenskom duhu svetoga Križevčanina

naglašavajući kako je Marko tražio dijalog s mučiteljima, ali nije odustajao od onoga što je njemu bilo temeljno važno, ići do kraja za Krista.

Tanja Baran

Izložba *Hrvatski sveci i blaženici u Starom Gradu na Hvaru*

Izložba „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“ sisačkih akademskih slikara kćeri i oca Kristine Mareković i Ivice Ivana Marekovića otvorena je u ponedjeljak 1. kolovoza 2022. u dominikanskom samostanu sv. Petra mučenika u Starom Gradu na Hvaru.

U programu je sudjelovao uime domaćina starješina dominikanskoga samostana fr. Ante Kazoti, gradonačelnik Staroga Grada Antonio Škarpa, rektor Nacionalnog svetišta sv. Josipa iz Karlovca mons. Antun Sente ml. i predsjednica Udruge za promicanje znamenitih Križevčana „Dr. Stjepan Kranjčić“ dr. sc. Tanja Baran. U glazbenom dijelu programa nastupili su Farofski kantaduri, a izložbu je otvorio generalni vikar Hvarske biskupije mons. Stanko Jerčić.

O. Kazoti izrazio je zadovoljstvo što je putujuća izložba posvećena hrvatskim duhovnim velikanima prvi put stigla u dominikansko

okrilje u Stari Grad, i to uoči blagdana najstarijega hrvatskog blaženika biskupa i dominikanca Augustina Kažotića i 700. godišnjice Kažotićeve smrti, što će biti slavljen sljedeće godine. Riječi dobrodošlice uputio je i gradonačelnik Staroga Grada Antonio Škarpa rekavši da se nuda da će u njihovu sredinu i dogodine doći nova izložba posvećena hrvatskim svecima i blaženicima. Mons. Sente je objasnio važnost naslijedovanja hrvatskih svetaca istaknuvši da se ne planira umoriti od promicanja hrvatske svetosti kroz izložbeni ciklus „Hrvatski sveci i blaženici u našem narodu“. Dr. Tanja Baran okupljenima je ispričala o cijelokupnom projektu s početkom u Križevcima prije 14 godina kroz manifestaciju Dane hrvatskih svetaca i blaženika s naglaskom na izložbu koja od treće godine putuje po Hrvatskoj. Posebno je govorila o najsnažnijoj i najduljoj suradnji s dominikancima od samih početaka izložbenog projekta, a svečanost je obogatila interpretacijom stihova posvećenih bl. Augustinu Kažotiću i bl. Ozani Kotorskoj autora dominikanskoga župljanina župe bl. Augustina Kažotića u Zagrebu Zdravka Gavrana.

Otvarajući izložbu u ime hvarskoga biskupa Ranka Vidovića generalni vikar Hvarske biskupije mons. Stanko Jerčić istaknuo je da su hrvatski sveci najveći među velikanima, veći čak i od poznatih Nobelovaca, mada ih neki drugi svojataju kao svoje.

Tanja Baran

Otvoren i blagoslovjen Pelješki most

Izvedbom „**Himne slobodi**“ uz spektakularni vatromet i zvonjavu zvona svih **crkava Dubrovačke biskupije** u utorak 26. 7. 2022. u 22,00 sata, otvoren je **Pelješki most**.

Na slavlju otvorenja održan je grandiozni program. Osim prigodnih govora vladajućih, tu su bili nastupi Krila Oluje, ansambala Lado i Lindo, Luke Šulića, a otplesan je i tradicionalni korčulanski ples Moreška.

Veličanstveni trenutak uljepšali su i svi oni koji su se sa svojim barkama i brodicama na moru okupili oko mosta. Gundulićeve stihove govorio je dubrovački glumac Frano Mašković. Program se odvijao cijelog dana s obje strane mosta, na odmorištima Brijesta i Komarna.

Blagoslov mosta predvodio je dubrovački biskup mons. Roko Glasnović, uz nazočnost najviših uzvanika. Zanimljivost mosta je i krunica ugrađena u sami most, što su otkrili naši hrvatski djelatnici na mostu

Pelješki most koji od sinoć povezuje dva dijela Hrvatske nije samo građevinski objekt nego i simbol zajedništva i cjelovitosti naše domovine, baš kao što je to i krunica koju su inženjeri Ivica Granić i Franko Berović ugradili u jedan od stupova.

„Poruka ovog našeg poteza bila je da jednog dana kada se ovoga sjetimo možemo reći svojoj djeci da smo tako nešto učinili i da im možemo reći da su te male sitnice važne kao i ljudi oko nas, ali posebno i Božja prisutnost u svemu što mi jesmo i što mi radimo”, rekao je inženjer

Ivica Granić za Hrvatski katolički radio koncem siječnja kada je na svojem Facebook profilu podijelio fotografiju krunice ugrađene u most.

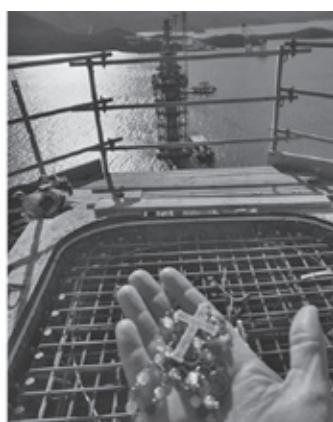
Stepinčevi anđeli čuvari koji su uvećana replika onih s glavnog oltara crkve Bezgrešnog začeća Blažene Djevice Marije u Lepoglavi čuvaju Pelješki most – u Komarni se nalazi anđeo Svetog Duje, a u Brijestima – anđeo Svetog Vlaha.

Anđeli su replike originalnih manjih anđela iz lepoglavske crkve, izrađeni su od bronce, visine oko metar i pol i od pozlaćene hrastovine su.

Kip anđela Duje izradio je akademski kipar Stjepan Divković, a anđela Vlahu izradio je akademski kipar Nikola Šimunić i oba su odlivena u Ljevaonici Ujević u Zagrebu.

Valja istaknuti kako je Stepinčeva poruka „Kada vam sve uzmu, ostanu vam dvije ruke, sklopite ih na molitvu, onda ste najjači!“ isklesana na ploči od dva i pol metra u bračkom kamenu uz ime anđela Duje, koji se nalazi sa strane Splitsko makarske nadbiskupije, objavili su iz Grada Lepoglave.

s. Slavka S.

DJELATNOSTI DJEĆJIH VRTIĆA BL. HOZANE

DV Zagreb: Hodočašće dječjih vrtića u Mariju Bistrigu

Zbog kišnog vremena slavlje svete mise održano je u bazilici koju je predslavio rektor svećista preč. Domagoj Matošević uz assistenciju ostalih svećenika koji su taj dan došli na hodočašće u Mariju Bistrigu. Naš vrtić je bio „glavni“ jer su naša djeca, roditelji i odgojitelji animirali liturgijsko pjevanje i sviranje.

U hodočašću su sudjelovala djeca, roditelji i odgojitelji iz katoličkih vrtića te vjerske skupine gradskih vrtića Grada Zagreba.

Velika većina djece i odgojitelja bila je smještena u svetištu bazilike. Djeca su pjesmom i molitvom aktivno sudjelovala u misnom slavlju. Svetištem se orila radosna pjesma djece i odgojitelja.

Došli smo iz vrtića da budemo ti bliže,
Naš ti pozdrav, Marijo, iz malog srca stiže.
Uvijek si uz nas kad god nam treba,
Volimo te, Marijo, sve do neba, sve do neba.
Šaljemo ti poljupce da Bistricom odlete
Čuvaj naše najbliže to moli malo dijete.
Ruke naše malene pune radosti ti mašu
Hvala tebi Majčice za Hrvatsku nam našu.

Kotor

DV Šibenik: Proslava zaštitnice vrtića

U četvrtak 28. 4. proslavili smo Dan vrtića i zaštitnice vrtića Blažene Hozane. Slavlje je započelo svetom misom koju je predvodio p. Arek u kapeli sv. Mihovila. Misno slavlje su djeca uveličala pjesmom. Nakon toga uslijedilo je druženje uz hranu i piće te sportski program na školskom igralištu u kojem su sudjelovali i roditelji.

DV Šibenik: Hodočašće djelatnica DV u Kotor

Zaposlenice DV Blažena Hozana podružnice Šibenik hodočastile su od 29. travnja do 1. svibnja u Boku kotorsku ili zaljev hrvatskih svetaca, kako se ona često naziva zbog velikog broja hrvatskih velikana vjere. Posjetile su Herceg Novi i svetište sv. Leopolda Mandića u kojem se nalazi i njegova relikvija – dio ruke. Zatim, u Perastu su posjetile crkvu sv. Mihovila i uputile se na otočić gdje je najvažnije Gospino svetište u Boki, crkva Gospe od Škrpjela. U Kotoru su posjetile kotorsku katedralu sv. Tripuna te najbitnije, crkvu sv. Marije Colegate u kojoj je smješteno tijelo blažene Ozane Kotorske dominikanke trećoredice i prve hrvatske blaženice.

Također nisu izostavile ni posjet Muu, rodnom mjestu blaženog Gracija Kotorskog. U crkvi je izloženo neraspadnuto tijelo bl. Gracija. Naselje do Mua pod nazivom Prčanj dići se velebnom crkvom Rođenja Marijina (Bogorodičin hram).

DV Zagreb: Završna priredba predškolaca

Dana 14. lipnja 2022. predškolska grupa Zvjezdice počastila je brojnu publiku raskošnom završnom priredbom kojom su se oprostili od vrtića i pozdravili nove početke. Producentice, režiserke i povremene šaptačice bile su tete Jasenka i Marina.

Priredba je sažela duh boravka u vrtiću i otkrila koliko su naša dječica napredovala tjelesno i duhovno. Bilo je očigledno da je u priredbu uloženo mnogo truda i strpljenja, a uključivala je vješto vođenje cijelog programa, pjesmu, ples, recitaciju i glumu. Na kraju je uslijedila dodjela darova za uspomenu na vrtić i osobno predstavljanje predškolaca i njihovih budućih profesija.

Prema najavi Zvjezdica i uz Božju pomoć, kada narastu biti ćemo bogatiji za nekoliko nogometića, dvije balerine, jednog tenisača, jednog nogometića za NK Čulinec, nekoliko gejmera, jednog programera igrica, jednu olimpijsku

gimnastičarku, glumicu u Orašaru, veterinarku, gimnastičarku, trenericu jahanja, pilotkinju, ja-haćicu konja, jednog astronauta i jednog golfe-ra. Žao mi je što neke nisam dobro razumjela, što nije neobično u sezoni krežubosti.

Usvajanje kompleksne i dinamične priredbe ukazuje na to da su se Zvjezdice osobito učile poslušnosti, upornosti, strpljenju, poniznosti i suradnji. Njihova otvorenost da stanu pred brojnu publiku govori o njihovoj odvažnosti, a žar u njihovim očima dok su s ponosom predstavljali sve što su naučili govori mi da je u njima kroz sve ove godine očuvana njihova esencija: njihov nevini, radosni, razigrani duh, zahvalnost i njihov identitet djece Božje.

Od srca hvala ravnateljici s. Antoniji, teti Marini, teti Jasenki, svim tetama i svom osoblju dječjeg vrtića Blažena Hozana koje je, u ovim izazovnim vremenima, svakog dana naporno radilo da bi naša djeca dobila ne samo uredan prostor, hranu, sigurnost, odgoj i poduku već i ljubav, predanje, strpljivost, nesebičnost, cjelovitu ljudsku formaciju te brigu za očuvanje njihovih posebnih talenata.

Zvjezdice okreću novu stranicu, ali svi ste vi utkani u njihovu dušu i njihovo sjećanje.

Neka vas blagoslovi dragi Bog i neka čuva vas i sve mališane koji su vam povjereni.

Mama Ivana Podobnik

DV Zagreb: Izlet na seosko imanje Kezele

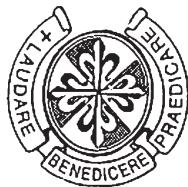
Djeca iz starijih skupina Bubamare i Zvjezdice zajedno sa svojim tetama bili su na izletu 1. lipnja 2022. na seoskom imanju Kezele u selu

Šumečani, Ivanečko Graberje. Samo imanje okruženo je livadama, oranicama, voćnjacima i vinogradima. Po dolasku na imanje dočekali su nas ljubazni domaćini i upoznali sa sadržajem i rasporedom izleta. Nakon okrepe „iz ruksaka“ djeca su uživala u igri na velikom dječjem igralištu s brojnim kućicama, toboganim, ljuljačama te na travnjaku i sportskim terenima. Svaka grupa djece posebno je imala priliku vidjeti etno zbirku u kojoj je izloženo preko 4.000 izložaka. Voditeljica je upoznala djecu s starim predmetima i alatima koji su upotrebljavali naši stari te o životu u prošlosti bez struje i vodovoda. Nakon ručka djeca su posjetila drvene staje s domaćim životinjama koje su mogli i hraniti. Do našeg polaska s imanja djeca su još imala vremena za igru na velikom dječjem igralištu.

Hvala Bogu vrijeme je bilo lijepo i svi smo zajedno i veliki i mali bili zadovoljni ponudom, sadržajem izleta i prekrasnim okruženje seoskog imanja Kezele.

Zahvalni Bogu i anđelima čuvarima koji su nas čuvali sretno smo se vratili u naš vrtić.

Budite kao Frassati!

Imao je jedva 24 godine, ali sasvim dovoljno da postane svet. Blaženim ga je 1990. godine proglašio Ivan Pavao II., stavljajući ga mladima kao uzor za nasljedovanje. Papa Ivan Pavao II., spominjući se Piera Giorgia Frassatija, rekao je: „I ja sam u mladosti doživio blagotvoran utjecaj njegova primjera i kao student bio pod dojmom snage njegova kršćanskog svjedočenja.“ Tko je bio Svetac koji je bio nadahnuće mladom Karolu Wojtyli?

„A da ga možda Isus nije poslao k nama?“

Pier Giorgio Frassati rođen je u Torinu 6. travnja 1901. godine. Majka mu je bila talentirana slikarica. Otac Alfredo, potjecao je iz ugledne obitelji intelektualaca. Pokrenuo je dnevnik *La Stampa* koje su ubrzo postale jedne od najčitanijih dnevnih novina u Italiji. Još kao dijete Pier je ustajao u obranu onih kojima je bila nanesena nepravda. Ljutio bi se kada bi njegovi vršnjaci ili sestra bili prema komu nepravedni.

Kad je Pier Giorgio imao četiri godine, na vratu doma Frassatijevih zazvonila je prosjakinja s bosim djetetom u rukama. Vidjevši to, dječak je brzo skinuo svoje cipele i čarape i dao ih ženi – krišom, i žurno zatvorio vrata da netko od ukućana ne bi spriječio njegovo dobro djelo. Idući dan pojavio se siromah obučen u dronke. Rekao je da je gladan i zamolio za nekoliko lira. Otac Piera Giorga primijetio je da je muškarac pijan pa mu ništa nije dao, naprotiv, u njegovu smjeru uputio je nekoliko ljutitih primjedbi. Tada se mali Frassati, koji je nazočio događaju, rasplakao, otrčao mami i jecajući rekao: „Mamice, došao je gladan čovjek, a tatica mu nije dao ništa za jesti.“ I zabrinuto se upitao: „A da ga možda Isus nije poslao k nama?“ Mama mu je na to odgovorila: „Potrči za njim, dovedi ga i dat ćemo mu nešto jesti.“

„On je Kralj nad svim kraljevima!“

U lipnju 1911. godine, Pier i njegova godinu dana mlađa sestra Luciana, primili su sakrament Prve sv. pričesti. Svećenik koji ih je pripremao za sakrament prisjeća se: „Često me Pier molio da mu ispričam nešto o Isusu. Dok bih mu pričao, gledao bi me sav ozaren od sreće, a iz njegovih usta katkad bi samo izletjelo: ‘O, kako lijepo!‘ Ili bi mu se, ovisno o tome što bih mu pričao, lice rastužilo, a iz očiju bi

potekle velike suze koje nije ustezao, niti ih se sramio.“ Pier je osobito svečano doživio svoj prvi susret s Bogom. Jednom dok je svećenik prolazio kapelicom s Presvetim Sakramentom, jedna redovnica je rekla: „Naš Gospodin prolazi između nas, kleknimo, kao što se i pristoji pred Kraljem.“ Pier je na to glasno dodao: „On je Kralj nad svim kraljevima!“

Surov odgoj

Dječakov otac bio je uvjeren da će Pier jednoga dana preuzeti vođenje *La Stampae*. Kako se s vremenom pokazalo da njegov sin ipak ne-ma talenta za to područje, razočarani se otac prema njemu počeo držati hladno i ponižavao bi ga kad god bi se pružila prilika za to. I majka je strogo odgajala djecu. Nedostajalo joj je nježne, majčinske ljubavi. Kada bi Pier zakasnio na ručak, govorila je: „Eto, uvijek isti... glava u oblacima. Na Misu stiže na vrijeme, ali za stol nikada....“

Obiteljski dom nije pružao Pieru ništa što bi pomoglo rastu njegove vjere. Kada ga je jedne večeri otac video da kleći uz krevet s krunicom u rukama, nije reagirao, ali je kasnije izrazio svoje nezadovoljstvo prema gospodinu župniku: „Što ste to učinili od moga sina?“

Usprkos svemu, Pier je bio poslušan svojim roditeljima. Ljubio ih je takve kakvi su bili. Strpljivo je podnosi njihovu strogocu i neopravdane kritike, prihvaćao je sve u poniznosti i s velikim se poštovanjem i ljubavi odnosio prema svojim roditeljima. Jako ga je boljelo što je otac bio nevjernik pa je stalno molio za njega.

Bog na prvom mjestu

Majka je upisala svoga sina u gimnaziju koju su vodili isusovci. Od tada je Pier Giorgio primao Pričest svaki dan. U sklopu škole djelovala je i vjerska zajednica u koju se uključio (bio je, među ostalima, u Zajednici Presvetog Sakramenta i u Zajednici apostolata molitve). U jednu posebnu bilježnicu zapisivao je imena ljudi koji su trebali pomoći, posebno onih bez posla, i sustavno im pomagao. Kako bi pomo-gao ljudima koji su trebali posao, znao je moliti oca da stavi oglas u *La Stampau*.

Kada je izbio Prvi svjetski rat, Pier Giorio je upisao tečaj iz zemljoradnje kako bi, u slučaju potrebe, mogao zamjeniti zemljoradnike bu-du li pozvani u vojsku. U svibnju 1918. godine, usprkos bojazni obitelji, položio je maturu s vrlo dobrim uspjehom. Sveta Misa, molitva, pomoći bijednima i patnicima – sve to je ispu-njavalo Pierove dane, ali je nalazio i vremena za školu. Od djetinjstva je sanjao da postane sve-ćenik. Ipak, znao je da bi njegov odlazak u bogosloviju protivno roditeljskoj volji, za njih bio veliki šok. Odlučio je postati inženjer rudarstva kako bi pomogao ljudima koji teško rade u rudnicima i evangelizirao ih.

S ponosom je svjedočio svoju vjeru. „Ako u svom životu Boga staviš na prvo mjesto, pobijedit ćeš!“ – govorio je svojim prijateljima. Kada bi prolazio pored crkve, s velikim poštovanjem bi se prekrižio i često bi ulazio u crkvu na molitvu. O njemu je Marian Frassati, župni vikar župe Pollone rekao: „Nije mu bilo dovoljno iska-zati štovanje prema crkvi, nego bi, ako je imao vremena, u nju i svraćao. Došao bi do sredine, kleknuo i žarko molio. Znalo se dogoditi da bih ga morao snažno protresti da konačno ustane.“ Kada bi, planinareći, osvojio koji vrh, kleknuo

bi i zapjevaо crkveni himan ili koju vjersku pjesmu. Drugi bi mu se rado u tome priključili. Njegova vjera i ljubav prema Bogu izvirale su i iz svakog njegovog pisma. Prijatelju Almanzou piše: „Vodim monoton život, ali iz dana u dan sve bolje shvaćam kako je velika Božja milost što sam katolik. O, kako su siroti i nesretni ljudi koji nemaju vjere. Život bez vjere, bez te baštine koju uvijek treba braniti, to nije život, to je vegetiranje. Nije nam dopušteno vegetirati. Usprkos zabludama kojima smo okruženi trebamo uvijek imati na pameti da imamo istinu, vjeru i nadu koje nam pomažu zadobiti istinsku Domovinu. Zato daleko od nas svaki besmisao koji je ondje gdje nema prave vjere.“

Molitva

Pier Giorgio bio je čovjek molitve. Zaspao bi s molitvom i ustajao ranije kako bi imao vremena za razgovor s Bogom. U mnogim je pismima molio da se za njega mole i obećavao moliti se za druge: „Molim te da se puno moliš za mene, jer mi je to nužno potrebno da bih isprosio milost kod Boga koja će me dovesti do savršenog ispunjenja plana... Samo molitva može učiniti da nam Bog podari potrebno obraćenje.“ Svaki dan – neprestani dijalog s Bogom: za vrijeme sv. Mise, klanjanja, za vrijeme čitanja Svetoga Pisma ili molitve Gospine krunice koju je često molio: bilo da je išao u marijansko svetište u Oropu ili za vrijeme šetnje, vožnje tramvajem. Pokazivao bi krunicu, govoreći: „Svoju oporučnu uvijek nosim u džepu.“ I druge je poticao da mole Krunicu. Njegova sestra se prisjeća: „Ponekad bismo znali poći na izlet na Mucrone. Spavalо se u odmaralištima na putu, gdje bismo dolazili mrtvi umorni. Jedva što bi se dovukli: Anna Maria Banzatti i ja, Pier Giorgio bi nas opominjao: ‘Sad ćemo izmoliti Krunicu.’ Trudile smo se, iako bez velikog oduševljenja, moliti Krunicu zajedno s njim, ali smo vrlo brzo odustale, povjeravajući svoje molitve samo njegovu glasu.“

Pier Giorgio je kao član Zajednice Presvetog Sakramenta rado i radosno sudjelovao u noćnim bdijenjima pred Presvetim. Vraćajući se

kući, bio bi sav ozaren, pjevušeći u sebi neku euharistijsku pjesmu. Oprاشtajući se s kolegama, umjesto uobičajenog: „Do viđenja“, govorio je: „Neka živi Isus!“

„Nijednog se čovjeka ne smije ostaviti u potrebi.“

Pier Giorgio je od svojih najmlađih godina bio posebno osjetljiv na siromahe i bijednike. Kao mladić jednom je zgodom rekao jednom svom prijatelju: „Nijednoga se čovjeka ne smije ostaviti u potrebi.“ I doista – ako je netko trebao pomoći, Pier je odmah išao u akciju. Često je davao i pomagao i više no što se očekivalo. Sam je tražio ljude kojima je mogla biti potrebna pomoć, a da ne bi koga zaboravio vodio je bilješke. Kada bi nešto obećao, uvijek je održao riječ.

Dok je još bio u gimnaziji, upisao se i u Konferenciju sv. Vinka Paulskoga. Ova je udružuga organizirala akcije milosrđa prema siromasima. Na pitanje: „Kako možeš ulaziti u te smrdljive rupe s takvim osmijehom?“, odgovarao je citirajući Evandelje: „Štogod ste učinili jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili.“

Umjesto blagostanja kojim je mogao biti okružen u svom domu, Pier Giorgio je izabrao siromaštvo. Znalo se dogoditi da se za velikih studenih vraćao bez kaputa ili bez cipela jer ih je nešto ranije dao nekom siromahu. Tražio je posao nezaposlenima, zvao liječnika ili svećenika bolesnicima, brinuo se da osigura nekome mjesto u bolnici. Pomagao je djeci rastavljenih

roditelja, ljudima izvan zakona. U samostanu Sestara Bezgrješne uzdržavao je nekoliko štićenica. U knjižari bi kupovao molitvenike, evanđelje ili knjižice *Nasljeduj Krista* i ostavljao adrese na koje su trebali biti isporučeni. Siromašnim prijateljima s kojima je studirao poklanjao je knjige, plaćao im što je bilo potrebno, a za neke osiguravao i instrukcije.

Kristove riječi o ljubavi prema bližnjemu bile su za Piera temelj života. *Hvalospjev ljubavi sv. Pavla* napisao je na listu koji je objesio na vrata svoje sobe da ga uvijek ima pred očima. Govorio je: „Oko siromaha i čovjeka kojega je snašla nesreća vidim posebno svjetlo koje mi nemamo.“

Pier Giorgio nije se zaustavio na materijalnoj pomoći siromasima: dobro je znao da je ponekad dovoljno biti s njima i poslušati ih, da je dovoljno dati da osjete da je netko blizu da bi se oslobođili one najveće bijede na koju su bili osuđeni – bijede poniženja i narušenosti. Uvijek ljubazan i nesebičan znao je utješiti očajne, uliti im nadu i ohrabriti ih. U osobito teškim situacijama nije se ljutio, ni sablažnjavao.

Pier Giorgio ni za trenutak nije mislio što će drugi o njemu reći – u svem njegovu životu bilo mu je samo jedno važno: „Što Bog misli o meni?“ Kad je znao da radi za Boga ništa ga nije moglo zaustaviti: ni poruge, a ni čuđenje ljudi kad bi vidiđeli da vuče kolica s namještajem za uboge.

Ljubav prema Euharistiji

Euharistija je bila središte njegova duhovnog života. Od trenutka kada je shvatio što je sv. Misa, cijenio ju je i ljubio. „Puno sam puta – priča njegov učitelj Antonio Fossati – planirao s Pierom Frassatijem. Na svakom izletu sve nas je iznenadivao svojom tjelesnom i moralnom čvrstinom jer je htio doći do zadanog cilja natašte da bi se mogao pričestiti. Nije ga opterećivalo što će reći ljudi. Njegova apsolutna iskrenost bila je zadivljujuća i djelovala je ohrabrujuće.“

Sveta Pričest pomagala je Pieru radosno gledati u oči svakom novom danu, suprotstaviti se svakoj poteškoći. Molio je druge: „Hranite se ovim anđeoskim Kruhom i u njemu ćete naći

snagu za nutarnje borbe, za borbu s požudama i različitim protivštinama, jer Isus je obećao onima koji se budu hranili Presvetim Tijelom vječni život i milost jednostavnog pristupa k Njemu. A kada vas ovaj euharistijski plamen potpuno prožme, moći ćete čitavom sviješću zahvaliti Bogu koji vas je pozvao da mu služite i radovat ćete se miru kakav nikada nisu upoznali oni koji su sretni u očima svijeta. Jer istinsku sreću ne donose svjetovne zabave ni zemaljske stvari, nego mirna savjest, koja nam je dana jedino ako su nam čisti srce i um.“

Čistoća

Luciana piše: „Možda se nije mogla primijetiti Pier Giorgiova ljubav prema bližnjemu, pobožnost i inteligencija, ali njegova čistoća je bila snažno vidljiva, pa i usputnom promatraču. Bila je to njegova najistaknutija krjepost, čitavo je njegovo biće bilo njime prožeto, nije ju zaklanjala čak ni skromnost; bila je to urođena krjepost, jača i bolja od obične stidljivosti.“

Pierova pisma prijateljima također svjedoče o čistoći kojom se odlikovao čitav njegov život. Između mišljenja njegovih ispovjednika vrijedi istaknuti riječi župnika iz Forte: „Neće biti odaavanje tajne ako kažem da je u kolovozu 1924. godine Pier Giorgio bio nevin kao i u trenutku krštenja.“ Njegovi prijatelji ne pamte ni jedan razgovor u kojem bi iz Pierovih usta izišle bilo kakve nepristojne riječi. Nisu primijetili ni da bi koja od brojnih šala kojima se znao našaliti u bilo kojem trenutku bila protivna čistoći.

Pier je po prirodi bio izrazito vedre naravi. Gdje je bio on, ondje je bilo puno smijeha. Malo je tko znao da je imao više razloga za tugu negoli brojni drugi, ali je toliko ovlađao njome da nikada nije dao naslutiti da nešto nije u redu. Stavio je sebi u zadatku vedrinom osvajati svoje prijatelje za Boga.

Ljubav prema planinama

Od djetinjstva je Pier volio kretanje po svježem zraku i sport. Imao je sjajne predispozicije, bio je jako dobro građen i zdrav. Kao malen dječak često je igrao nogomet. Fascinirala ga je

vožnja biciklom koja mu je dopuštala uživati u predivnim krajobrazima podnožja Alpa. Kada se spuštao sa strmoga brda, pjevao bi u sav glas oduševljen ljepotom koja ga je okruživala.

Najveća Pierova strast bio je alpinizam: planinarenje, osvajanje vrhunaca i skijanje. O toj svojoj ljubavi često je pisao u svojim pismima prijateljima: „Svaki dan sve sam više oduševljen planinama. Njihov me čar obuzima. ... Želim sve više upoznavati i osvajati najnedostupnije vrhove i radovati se čistom radošću koju je moguće osjetiti samo na gorskim vrhuncima... Da nemam obveza, želio bih čitave dane provoditi u planinama; udisati čist zrak i razmatrati veličinu Stvoriteljevu.“

Najljepši dan

Nakon smrti prijatelja koji je preminuo od tuberkuloze, Pier je napisao: „Smrt je čudesno otajstvo koje ne bira. Doći će i k meni jednom, i u kratkom trenutku promijeniti mi tijelo u prah. No, osim tijela imamo i dušu i moramo usredotočiti sve svoje snage da bismo bez krvice stali pred Božji sud. Od danas, svaki dan ću se pomalo pripremati za smrt, da ne bih bio nespreman za taj trenutak, da ne bih morao okajati lijepe godine svoje mladosti jer su bile protraćene za dušu.“

O dubokoj duhovnoj zrelosti svjedoče i ove riječi: „Dan moje smrti bit će najljepši dan moga života.“ A ta smrt došla je jako brzo. U 24. godini života Pier Giorgio teško je obolio od tada neizlječive bolesti – dječje paralize kojom

ga je zarazio jedan bolesni siromah. Umro je 4. srpnja 1925. godine.

Vijest o Pierovoj smrti brzo se proširila po Torinu. Mnoštvo ljudi došlo je na njegov pogreb i obilazilo oko njegovog lijesa u nepreglednoj koloni. Među njima je bilo puno siromaha o kojima se Pier brinuo. Od usta do usta se prenosilo: „Bio je svet.“ Na njegovu su grobu upisane riječi koje je izrekao andeo nakon Kristova uskrsnuća: „Zašto tražite živoga među mrtvima?“

Papa Franjo ovako je opisao njegov lik: „Pier Giorgio bio je mladić koji je shvaćao što znači imati milosrdno, osjetljivo srce za bližnjeg koji je u potrebi. Darovao im je puno više od materijalnih darova, davao je samoga sebe, posvećivao im je svoje vrijeme, riječi, sposobnost slušanja. Služio je siromašnima s velikom diskrecijom, nikada se ne hvaleći time. Uistinu je živio Evandjelje.“ Zbog brojnih krjeposti koje su resile Piera, Sveti Otac potaknuo je mlađe: „Budite kao Frassati!“ Prema odluci pape Franje, relikvija bl. Piera Giorgia Frassatija bila je donesena u Krakov na Svjetski dan mlađih 2016. godine.

Aleksandra Jędrzejczak

(prijevod s poljskog jezika: Jelena Vuković)

Preuzeto s: <https://bozjemilosrdje.net/budite-kao-frasatti/>

Pripremio Ivan Armando

Dodatak (Ps.): s. Slavka Sente

Ps. Njegovao je posebnu pobožnost prema Kristu u svetoj Euharistiji, pred kojim je često boravio u noćnom klanjanju. Osim toga je redovito molio krunicu. Naklonost prema poslanicama svetog Pavla, osobito „himni ljubavi“ (1.Kor 13), potaknula je njegovu revnost za bratsku ljubav, a vatrene propovijedi renesansnog propovjednika i reformatora Girolama Savonarole OP, kao i spisi svete Katarine Sijenske OP potaknuli su ga 1922. da se **pridruži Trećem redu sv. Dominika**. Izabrao je ime Girolamo po svom osobnom heroju Savonaroli. „Gorljivi sam štovatelj ovog fratra koji je umro kao svetac na lomači,“ – napisao je prijatelju.

DA SE BOLJE UPOZNAMO

s. ANDRIJANA ZEBIĆ

I u ovim vrućim ljetnim mjesecima našla se jedna hrabra duša koja je pristala ispričati nam svoju životnu priču. To je naša s. Andrijana Zebić, koja voli da, uz redovničko me, Andrijana, stavimo i krsno, Marija. Svaki je život misterij. U dubine njegove duše može doprijeti samo Bog. Mi možemo saznati samo ono što vidimo i prosuđivati kako sami doživljavamo, premda je najbolje prepustiti prosuđivanje Onome koji jedini pozna naše dubine. Evo do koje nam je razine dopustila uči s. Marija Andrijana Zebić.

AM: Draga s. Andrijana, reci nam nešto sebi, o svom djetinjstvu, o svom kraju.

s. ANDRIJANA: Ja sam Marija s. Andrijana Zebić. Rođena sam u najljepšem mjestu, Gljev. To je jedno od naselja u sastavu Grada Sinja. Naselje Gljev se nalazi na zaravni iznad Sinjskog polja na obroncima planine Kamešnice u blizini granice Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Većina gospodarskih i stambenih objekata smješteno je na jugozapadnim obroncima Kamešnice uz rub plodnog kraškog polja.

Roditelji: Šimun i Ana

Naselje bilježi demografski pad potkraj 20. stoljeća jer se radno sposobno stanovništvo seli u obližnje gradove Sinj i Split radi dostupnijih poslova, školovanja i boljih uvjeta za život. Ovaj pad je uobičajen za sva naselja tog kraja.

Selo Gljev je poznato po očuvanju tradicijskih običaja kao što su izrada opanaka (tradicionalna obuća) te pokladnih običaja uz životopisne maske Dida i Baba s pratnjom.

U naselju se nalazi crkva sv. Jeronima i sv. Petra koja je i zaštićeno dobro jer je arheološki lokalitet.

Eto, u tom najljepšem mjestu rođena sam u 3. travnja 1951. od oca Šimuna i majke Ane rođ. Bilokapić. Ja sam najstarija od nas troje njihove djece. Nakon mene je brat Stipe i sestra Pera. S jednim je djetetom, nažalost, majka imala spontani pobačaj, što je cijeli život žalila.

Već odmalena sam bila često bolesna, pa su me moji roditelji zavjetovali čudotvornoj Gospi Sinjskoj, i eto, ona me zaštitila sve do danas. Hvala joj i slava! Svi su me u obitelji jako voljeli.

Brat Stipe

Za vrijeme Drugog svjetskog rata moj je otac, kao i mnogi drugi mladići, bio prisilno odveden u rat u partizanskim redovima. Jadni vojnici bili su gladni i žedni. Pričao nam je otac kako su koji put jeli koru s drveća i tražili divlji šumski med.

U ratu je bio teško ranjen, jedno je oko izgubio posve, a na drugo je mogao vidjeti samo polovično. Jedva je ostao živ. No, nakon rata, premda invalid, oženio se i osnovao vlastitu obitelj. To mu je dalo volje da se bori za život. Prihvatio se posla, radio na svom malom gospodarstvu, kopao, orao i sve što je trebalo. Nakon dolaska komunista na vlast, već samim tim činom da je bio partizan, premda prisilno, bilo mu je zabranjeno ići u crkvu. Ali, nitko mu nije mogao isčupati duboko usaćenu vjeru koju je baštinio od svojih roditelja. Svu je svoju djecu dao krstiti. Išao je i u crkvu i na sakramente, ali ne u našu crkvu nego u Sinj. Kao pravom vjerniku nije mu bilo teško pješačiti 14 km do crkve u Sinju i to natašte, jer se onda strogo poštivao euharistijski post. Mater mi je bila domaćica, nije znala ni čitati ni pisati, ali je od malena naučila sve molitve i sve to nas učila. Vodila nas je u crkvu, njoj nisu branili ići. Dva puta sedmično je postila. I djed i baka, s majčine i očeve strane, bili su veliki vjernici. Najviše su držali do morala, poštivali Božje i crkvene zapovijedi. U našoj se kući molilo prije i poslije jela, ujutro, a najviše navečer. Te su molitve uvečer trajale po sat vremena. Pravila su bila jasna: čim zazvoni u crkvi *Zdravo Marija* (Andeo Gospodnji), morali smo ostaviti igru i doći kući na molitvu. Nije nam to bilo lako ni dragoo, osobito kad smo igrali *graničara*, htjeli smo znati tko će pobijediti, ali majka zove i mora se sve ostaviti. Meni i bratu bi bilo koji put teško moliti tko dugo, pa smo se zaigrali. Materi je to smetalo, ali nije nas mogla umiriti. Jedne večeri dok smo tako

molili, dolazi čača na vrata i kad je vidio kako se mi igramo dok drugi mole, kaže nam strogim glasom: „Ili ćete dragoga Boga moliti kako treba, ili prestanite moliti. Nećete se rugati s dragim Bogom.“ Tada smo se smirili i molili s ostalima. Mater je poslije malo skratila molitve, pa smo lakše izdržali. Inače, dok je mater s nama molila, čača je bio s ostalim muškarcima vani, na jednom njihovom okupljalištu.

Inače, moji su roditelji umrli relativno mladi. Otac 1983. u 68. godini života, a majka 1999. u 73. godini života.

Sestra Pera s obitelji

AM: Jesi li pohađala školu?

S. ANDRIJANA: Svakako, svi smo morali ići i u školu. Sjećam se još i danas prvog dana škole: učiteljica nas je prozivala. Svi su se odazvali osim mene. Ona je prozivala: *Zebić Marija*, a ja šutim, jer nisam to ja. Učiteljica pita: Tko nije prozvan? Ja se javim i kažem da je ona prozivala neku Mariju, a ja nisam Marija nego Mara, tako me svi u kući zovu! Učiteljica reče: „Ovdje si zapisana *Marija*, i ja te moram tako zvati.“ Eto,

tek sam tada saznala da mi je pravo ime Marija! Voljela sam ići u školu, ali su mi učenje ometale razne bolesti: upala pluća, pa kronični bronhitis, pa kronični gastritis. Tako sam jednako poznavaла učitelje i doktore. Svi su mi bili dobri. Bila sam omiljeno dite u svoje rodbine.

AM: Jesi li mogla što pomoći mami? Od čega ste živjeli?

S. ANDRIJANA: Kako da ne! Svi se mi upućujemo u kućne poslove, a malo jači i na polju. A kako smo imali ovce i blago morali smo i to rediti i hraniti. Kod kuće sam bila i pastirica, vodila bi na pašu ovce i kravu. Imali smo dovoljno za život. Čača je bio vojni invalid. Majka je prodavala voće i tako smo uvijek imali dovoljno za život. Možda nismo bili bogati kao drugi, ali ništa nam nije nedostajalo.

Već sam sa deset godina išla s materom žeti travu za ovce, u brdo. Ujutro smo se ustale oko tri sata da nas, kad izade sunce, ne ujedu zmije. Bogu hvala nikada me niti jedna nije ujela, vidjela sam poneku kad smo se vraćale kući, jer je već bilo sunce. Običavale smo žeti nekoliko sati za magarad i za drugo blago. U brdo smo morale ići zato jer nismo imali dovoljno sijena kod kuće.

Kad sam odrasla voljela sam puno planinarići, osobito na Kamešnicu. Kamešnica je planina koja se nalazi na granici BIH i Hrvatske. Njen najviši vrh – Konj, 1866 m. S vrha se pruža izuzetno lijep pogled na livanjsko polje i sinjsku krajину, te na okolne vrhove: Cincar, Čvrsnicu, Biokovo, Mosor, Dinaru i još mnoge znane nam planine, kao i na srednjodalmatinske otoke.

AM: Kada si osjetila poziv za redovnički stalež?

S. ANDRIJANA: To vam je baš zanimljivo. Kao što sam rekla, odlazila sam s materom u brdo žeti travu. I upravo me tu Gospodin posjetio. Dok sam, naime, jednom žela, osjetila sam kao da mi netko govori da moram ostaviti taj posao i ići u švore. Prije toga nam je župnik Bernad Medvid govorio u crkvi kako svako selo ima švore, samo Gljev nema. Dakle, ja sam dobila poziv u mjestu Umčiću, iznad „Blizanca“, tako se zove to mjesto. O, Bože, kome reći o ovom pozivu i kako?! Rekla sam materi, a ona kaže, – reci čaći. Mater je, naime, već bila razmišljala o mojoj doti za udaju, a čača me htio spremati za visoke škole, jer zbog slabog zdravlja nisam bila za fizički posao. Ali, ja uporno hoću u švore. Rekla sam tu svoju želju svojim vršnjakinjama, Peri Luketinoj i Ani Jerkišoj i pitala da li bi i one htjele ići u švore. One su pristale, a i njihovi roditelji nisu bili protiv. Nakon nekog vremena, kad je čača čuo da idu Pera i Ana u švore, rekao mi je: „Eto, ja ti dajem slobodu. Nemoj nam kakvu sramotu nanijeti. Ako svi idu u jamu, ne moraš ti. Ali ako vidiš da taj život nije za tebe, vrati se svojoj kući. Moja su ti vrata uvijek otvorena.“

Pošto sam dobila dozvolu od oca, nas tri smo išle reći fra Bernardu, župniku, da želimo ići u švore. On nas je pitao u koje švore želimo ići. Eh, kakvo pitanje, kao da mi znamo da postoje

Andrijana s planinarima

različite švore! Za nas je to sve bilo jednak, pa smo se mudro snašle i rekle neka on odluči. Budući da je već poznavao sestre dominikanke, bile su već neke iz Gale kod njih, on je uputio našu molbu č. majci Manes Karninčić u Korčulu. Ona nas je primila i poslala dopis što moramo ponijeti sa sobom. Kad smo sve to prikupile mislite smo da idemo i mi u Korčulu. Ali č. majka nas je, za početak, umjesto u kuću Maticu, poslala u naš samostan u Subotici, da tamo završimo osnovnu školu. Krenule smo na Malu Gospu 8. rujna 1964. Nas dvije, Pera i ja, upisale smo se u sedmi razred Osnovne škole u Šandor, a Ana je išla u Tavankut. I tamo su bile naše sestre. Nas dvije smo u Subotici ostale nešto manje od godinu dana. Nismo, naime, znale cirilicu pa nismo mogle završiti sedmi razred. Tada su nas sestre vratile u Korčulu. Ana je uspjela u Tavankutu položiti i osmi razred, ali nakon toga nije ostala u samostanu, nego se vratila svojoj kući.

Mi smo u Korčuli, uz pomoć časnih profesora, uspjele položiti sedmi razred, i onda smo nastavile redovito osmi razred u Korčuli s drugim kandidaticama.

AM: Kad si započela svoj pravi redovnički život, novicijat, oblačenje?

s. ANDRIJANA: Novicijat sam započela 1967. i tada sam primila redovničko dominikansko odijelo i novo ime, s. Andrijana. Nisam sama odabrala to ime, ja sam se željela zvati s. Tihomira, ali su to ime dali drugoj sestri. Bojala sam se sv. Andrije jer su ga prikovali na križ, i to unakrsno.

AM: Koliko vas je započelo novicijat?

s. ANDRIJANA: Te godine nas se bilo 15 u grupi. Učiteljica nam je bila s. Marija Kulonja. U novicijatu nam je bilo veselo. Molili smo, učili redovnički nauk, a i svirati, radili smo ručne radove, što je meni išlo jako dobro, jer sam kod kuće već to radila, igrali se na balune. Išlo se i na izlete, imali smo razne priredbe i tako dalje. U Svakom slučaju bilo je veselo, poučno i zanimljivo. Vrijeme nam je brzo isteklo i došlo je vrijeme odluke za polaganje prvih zavjeta.

Desinički prvopričesnici

AM: Gdje si išla nakon prvih zavjeta?

s. Andrijana: Novicijat nam je trajao dvije godine. Nisu sve ustrajale do kraja, neke su same napustile samostan, a neke su otpustili. Prve zavjete smo imale 1969. Te iste godine dobila sam premještaj u naš samostan bl. Ozane u Zagreb. Tu sam pohađala dvogodišnji Katehetski tečaj. Jako sam voljela učiti i dublje upoznavati slike tajne. Kad sam završila taj studij, dobila sam premještaj u župu Desinić, u Hrvatsko Zagorje. Sa mnom su bile s. Franka Mastelić i s. Eugenija Ivković. Župnik je bio vlč. Marko Culej. Tu sam imala vjeronauk, svirala sam u crkvi, bila sakristanka i radila sve što je potrebno. Župnik, dječa, sestre i narod bili su mi jako dobri. Dobro sam surađivala i s nastavnicima u školi. Oni su mi posuđivali narodne nošnje za razne prigode, učiteljica je učila s djecom kola pa sam ja i to koristila. Posuđivali su mi što je bilo potrebno za crkvene priredbe. Budući da sam trebala u crkvi svirati, nedostajala mi je malo bolja glazbena naobrazba i vještina, pa sam upisala u Zagrebu trogodišnji subotnji tečaj za crkvene glazbenike. Ujedno sam upisala izvanredni studij na

Dječak Josip Fürst – sada svećenik

U Hamburgu

Filozofsko-teološkom Institutu Družbe Isusove. Voljela sam studirati, nisam žalila truda, premda je na župi bilo dosta posla. Kad nisam stigla tijekom dana učiti, nadoknadila sam to uvečer.

Imala sam prigodne priredbe s djecom, za imendan župniku, za majčin dan, za Božić. S Božjom pomoću sve je bilo kako treba.

Nakon Desinića sam premještena opet u Zagreb, a onda sam išla na ispomoć nekoliko mjeseci u Kostel jer je č. Kazimira slomila ruku, pa sam trebala nju zamjenjivati. Bilo je to opet novo iskustvo za mene, ali blagoslovljeno jer sam uspjela kroz to vrijeme položiti nekoliko ispita kod isusovaca. I tu sam najviše učila po noći. Bog mi je svuda pomagao. Bila sam na zamjeni, također šest mjeseci i u Gružu jer je s. Pia trebala ići u Kanadi. Tu mi je bilo malo teže jer je ona imala višeglasni zbor. Zamjenjivala sam i s. Kalistu u Pregradi kad je ona otišla u Kanadu, dok nije došla sestra na njezino mjesto.

Bila sam mlada i poletna pa je to nekako išlo, premda uz velike kušnje. Morala sam se boriti za svoje zvanje.

Hamburg

Godine 1979 (?) dobila sam dekret za Hrvatsku katoličku misiju u Hamburgu, koju vode oci dominikanci. Bio je tamo p. Jozo Mrkonjić, p. Mirko Jagnjić, s. Filicitas Vukmanić, s. Emanuela Škarica, s. Marija Lurdes Bešlić. Malo kasnije je s. Emanuela otišla u Pregradu, a ostale smo nas tri. Tu sam se brzo upoznala s narodom, imala sam vjeronauk prvopričesnicima, obilazila bolesnike u bolnici,

posjećivala sam i roditelje djece koje sam poučavala vjeronauk.

Osim toga, koristila sam svaku minutu za učenje, pa kad sam spremila koji ispit došla sam ga u Zagreb polagati, na Filozofsko-teološkom institutu DI, izvanredni studij. Bog mi je uvijek pomagao. Ali, sve ima svoje granice i svoj svršetak. Razboljela sam se pa sam došla u Zagreb na liječenje. Dok sam se oporavljala ujedno sam nastavila učiti i polagati ispite. Napisala sam i diplomsku radnju pod naslovom *Marija u Lukinu Evandelju*, kod prof. Rudolfa Brajičića. Kad sam to sretno i uspješno završila, nisu me vratili u Hamburg, nego sam dobila dekret za Split, sv. Martin. Tu je bila starješica s. Ksaverija

S bratom Stipom i župnikom Culejem

Župa sv. Duje u Splitu

U Trogiru

Oreb. Zajedno sa mnom su bile: s. Mateja, s. Simeona, s. Kerubina, s. Fabijana i s. Katica.

Škrape – Korčula – Trogir – Zagreb

Bila sam najmlađa pa sam mogla uskakivati gdjegod je trebalo. Osim toga preuzeala sam vjerouauk cijeloj osmoljetki u sv. Duje. Župnik je bio vlč. Ivan Cvitanović, a kapelan vlč. Ivan Tadić. Ujedno sam pomagala u crkvi sv. Dominika. Umro je, naime, orguljaš p. Vladimir Borovina, dominikanac, pa sam ja preuzeala sviranje.

No, i u Splitu su se pojavile moje psihičke i fizičke teškoće zbog kojih nisam više mogla

raditi, pa sam nekoliko mjeseci bila kod brata, pa kod matere. A cijelo sam to vrijeme bila povezana sa sestrama Majke Terezije. One su mi bile velika podrška.

Nakon duljeg izbivanja iz samostana došle su po mene s. M. Lurdes i s. Dinka i dovele me u Škrapu, ali ni tu se nisam osjećala dobro. Bila sam čak neko vrijeme u bolnici. Na nagovor psihijatra prof. Uglešića prihvatile sam odlazak u Korčulu s nadom da će se tamo smiriti i odmoriti. Tu su me sestre lijepo prihvatile, pomagala sam gdje je trebalo. Ali nisam prestala sanjati o tome da se pridružim sestrama Majke Terezije. One su bile voljne primiti me, ali uz neke uvjete, među kojima je bila i pismena dozvola naše vrh. poglavarice. To, nažalost nisam dobila. Umjesto toga premještena sam kod dominikanca u Trogir. Tamo je bio p. Veseljko Begić i p. Iko Odrljin i s. Dragutina. Tu sam svirala, bila sakristanka, prala robu, pomagala u kuhinji. Međutim, s. Dragutina se razboljela, odvezli je u Split u bolnicu i tu je umrla. Ostala sam sama

tri godine. Umjesto nje je došla jedna kuharica, jako dobra žena, zvala se Mihaela. Kasnije je došla kod nas s. Marija Filipović i bile smo zajedno godinu dana. Ali i tu sam se razboljela, i onda sam došla u Zagreb. Bolest ne pita za godine niti za našu intelektualnu spremnost, nego samo za našu duhovnu spremnost prihvatići sve iz Božje ruke. A to nije uvijek lako.

Uz dobre liječnike koji su mi pogodili pravu terapiju, Bog je dao da sam se oporavila i psihički i fizički. Shvatila sam kako je važno slušati liječnike. Oni su sredstvo u Božjim rukama. A Bog nas želi zdrave i spremne prihvatići svaki križ jer se samo tako spašavaju duše. No, kao i svi drugi 'smrtnici' moram također prihvatići da i godine 'čine svoje', da nisam više mlada i

poletna za posao kao nekad. Pomažem koliko mogu. Zahvalna sam poglavarima što imam mogućnosti i vremena za molitvu i za klanjanje jer tu punim svoju dušu. Ni odmora mi ne nedostaje. Rado obnavljam svoje glazbeno znanje i sviram, onako, za dušu! Svaki slobodan trenutak iskoristim za ručni rad, pletenje i heklanje. Neke se sestre dive kako mi to ide od ruke, a ja mislim da je svakome Bog dao mnogo darova, samo ih moramo otkriti i iskoristiti. Sretna sam što se mogu često klanjati i predati Bogu sve svoje potrebe, želje i teškoće, ali jednakako tako i potrebe svih onih s kojima živim i s kojima sam na bilo koji način povezana.. Posebno se molim Presvetom Trojstvu, a kako bih mogla zamisliti život bez svoje drage Gospe, osobito Sinjske. Eto, tako ja provodim svoje 'preostale dane života' u zahvalnoj molitvi i radu.

Poruka

AM: Imaš li neku posebnu poruku za sve sestre, a osobito mlade?

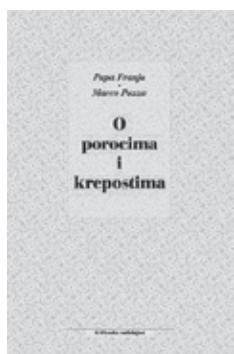
s. ANDRIJANA: Cijeli naš život može biti poruka i pouka za druge, bilo da su nas doživjeli pozitivno ili negativno. Svatko prosuđuje onako kako on to doživjava, na to ne možemo utjecati, ali možemo sami sebe izgrađivati i na padovima i usponima. Svojima i tuđima. Možda bi bilo dobro kad bismo imali više razumijevanja jedni za druge. Mladima bih još nadodala neka budu ustrajne u zvanju makar ih snašle i najveće kušnje. Bog daje samo onoliko kušnje koliko možemo nositi. Sve je puno lakše ako se ravnamo po našem geslu: Bogu, Redu i Narodu.

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

Papa Franjo: O POROCIMA I KREPOSTIMA

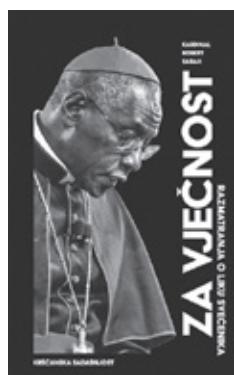

Knjiga *O porocima i krepostima* malo je bogatstvo iskustava, a polazište su joj freske u jednoj kapeli u Padovi koje je naslikao Giotto di Bondone. Veličanstveni prikaz Posljednjeg suda popraćen je i prikazom sedam kreposti odnosno vrlina te glavnih

grijeha. Upravo o tome razgovaraju don Marco Pozza i papa Franjo u televizijskim intervjuima koji su osnova knjige, a ovđe su doneseni u proširenom obliku. Svako poglavje, posvećeno paru porok-krepost, obogaćeno je i tekstrom pape Franje, kojim se produbljuje tema ovog dijaloga, te nekom životnom pričom u kojoj don Marco Pozza govori iz svojeg iskustva, iskustva kapelana u jednome padovanskom zatvoru. Budući da se u svakidašnjem životu poroci i kreposti neprestano isprepleću, ova nam knjiga omogućuje da zajedno ponovno prionemo uz tešku i prijeko potrebnu zadaću razlikovanja dobra i zla.

Knjiga je objavljena kao 14. svezak u nizu „Razgovori i svjedočanstva“ biblioteke „Polažišta“ Kršćanske sadašnjosti.

Kardinal Sarah: ZA VJEĆNOST – Razmatranja o liku svećenika

„Istini moramo pogledati u oči: čini se da je svećeništvo poljuljano. Neki svećenici izgledaju kao mornari čiji je brod žestoko pogodio uragan. Vrte se i posrću. Kako nakon čitanja nekih izvješća o zlostavljanjima djece ne postaviti pitanja? Kako ne posumnjati? U funkciji nečega najgorega našlo se svećeništvo: njegov položaj, njegovo poslanje, njegov ugled. Instrumentalizirano je da se prikrije, čak opravda profanacija dječje nevinosti. Gdjegdje je iskorišten i biskupski autoritet da se izopači, čak razori velikodušnost onih koji su se htjeli posvetiti Bogu. U srca svećenika, biskupa i kardinala uvukla se težnja slavi svijeta, moći, častima, zemaljskim užitcima i novcu. Kako podnijeti te činjenice, a da ne protrnemo, ne proplačemo, da sami sebe ne optužimo?“

Na temelju meditacija na tekstove sv. Augustina, Ivana Zlatoustog, Grgura Velikog, Bernarda iz Clairvauxa, Katarine Sijenske, Johna Henryja Newmana, Pija XII., Georges-a Bernanosa (autora Dnevnika seoskog župnika), kardinala Jean-Mariea Lustigera, Ivana Pavla II., Benedikta XVI. i pape Franje, kardinala Sarah želi dati konkretne odgovore na neviđenu krizu kroz koju prolazi Katolička Crkva.

**prof. dr. sc. Stjepan Krasić:
POVIJEST PRVE JAVNE KNJIŽNICE NA
HRVATSKOME TLU (1463.)**

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu u četvrtak 5. svibnja 2022. godine održano je predstavljanje novoobjavljene knjige Povijest prve javne knjižnice na hrvatskome tlu (1463.), knjižnica samostana sv. Dominika u Dubrovniku u okviru humanističkih gibanja u XV. i XVI. stoljeću autora povjesničara i dominikanca prof. dr. sc. Stjepana Krasića. O knjizi je govorio autor knjige i predstojnica Katedre za knjigu i nakladništvo na Odsjeku za informacijske i komunikacijske djelatnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić. Prije predstavljanja, pozdrave dobrodošlice i uvodnu misao u akademski čin, uputila je glavna ravnateljica NSK Ivanka Stričević izrazivši zadovoljstvo što je NSK u svojoj nakladi objavio izuzetno vrijednu knjigu kojom je ispisano novo poglavlje o povijesti knjige i knjižnica u Hrvatskoj.

Dubrovniku u okviru humanističkih gibanja u XV. i XVI. stoljeću autora povjesničara i dominikanca prof. dr. sc. Stjepana Krasića. O knjizi je govorio autor knjige i predstojnica Katedre za knjigu i nakladništvo na Odsjeku za informacijske i komunikacijske djelatnosti Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić. Prije predstavljanja, pozdrave dobrodošlice i uvodnu misao u akademski čin, uputila je glavna ravnateljica NSK Ivanka Stričević izrazivši zadovoljstvo što je NSK u svojoj nakladi objavio izuzetno vrijednu knjigu kojom je ispisano novo poglavlje o povijesti knjige i knjižnica u Hrvatskoj.

Autor knjige nakon višegodišnjega istraživanja na više od 400 stranica donosi iscrpan i zanimljiv pregled razvoja knjige i knjižnica tijekom povijesti, s naglaskom na povijest knjige i knjižnica na hrvatskome tlu, gdje posebnu pozornost pridaje knjižnici samostana sv. Dominika u Dubrovniku, prema autorovim istraživanjima, prvoj javnoj knjižnici u Hrvatskoj. Ovom vrijednom knjigom autor donosi novi pogled na ulogu knjige i knjižnice u kulturnoj preobrazbi društva, osobito

hrvatskoga naroda. Knjiga je objavljena uz finansijsku potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i Zaklade Adris. Program je moderirao prvak drame Hrvatskoga narodnog kazališta Dragan Despot.

Ista je knjiga o. Stjepana Krasića predstavljena 27. lipnja 2022. u klastru Dominikanskog samostana sv. Dominika u Dubrovniku.

Predstavljačica knjige prof. dr. Ivana Hebrang Grgić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu je istaknula da je pisanje znanstvene knjige dugotrajan, a ponekad mukotrpan proces. Rad na takvoj knjizi zapravo traje cijeli život. Kada se autor odlučio za ovu temu, morao je obići brojne knjižnice i arhive, obrisati prašinu s brojnih knjiga, izvući na svjetlo dokumente koji su možda i stoljećima bili zaboravljeni. Nakon provedenih dana i noći u pisanju, kombiniranju, zaključivanju, nakon što je bezbroj puta promijenio redoslijed riječi u rečenici, strukturu rukopisa, a često je i u snu dolažio do nekih ideja, tada je trebalo staviti točku. Proces je to u kojem autor upoznaje samoga sebe pomicući granice onoga što je sposoban spoznati i onoga što je sposoban izreći, rekla je dr. Hebrang Grgić i dodala: "Knjiga Stjepana Krasića izuzetan je doprinos proučavanju ne samo povijesti hrvatskih knjižnica već i cjelokupne hrvatske baštine koja je sačuvana upravo zahvaljujući knjižnicama." Na kraju je rekla kako je dr. Stjepan Krasić pravi renesansni čovjek i jedino je takva osoba mogla napisati tako sveobuhvatnu knjigu. (www.dominikanci.hr)

Anto Gavrić i Božidar Petrač, ur: SVETI DOMINIK U HRVATA

U utorak 10. svibnja 2022., u dvorani „Fr. Dominik Barać, OP“, Dominikanskoga samostana bl. Augustina Kažotića na zagrebačkoj Peščenici svečano je predstavljena knjiga, svojevrsna antologija, „Sveti

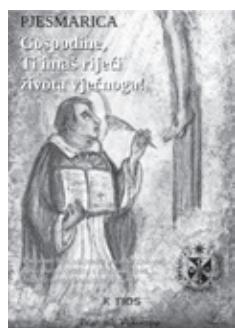
Dominik u Hrvata“, koju su u povodu 800. godišnjice smrti svetoga Dominika i 800. obljetnice dolaska dominikanaca u hrvatske krajeve uredili Anto Gavrić i Božidar Petrač, u suizdanju Nakladničke kuće Alfa i Dominikanske naklade Istina.

Božidar Petrač, u ime Nakladničke kuće Alfa, govorio je o nastajanju knjige na kojoj se, prično intenzivno, radilo nekoliko godina, jer su mnoge stvari bile nedovoljno dostupne ili potpuno nedostupne. Knjiga donosi i arhivsku građu, ali i prvi puta objavljene stihove. „To je zaista nepregledno more i kad se bavite takvim stvarima uvijek je veliki izazov. Svjesni ste toga da nećete moći obuhvatiti sve što ste htjeli“, istaknuo je Petrač, koji se za antologiju posebno bavio poezijom i prozom s motivima i likom svetog Dominika u Hrvatskoj. U prigodi predstavljanja posebno je prikazao lik sv. Dominika u djelu Marka Marulića i „Božanstvenoj komediji“ Dante Alighierija.

Anto Gavrić, kao jedan od urednika knjige, i voditelj Dominikanske naklade Istina, govorio je nastajanju projekta knjige „Svetih Dominik u Hrvata“ kojom se nastojalo pokazati recepciju sv. Dominika i dominikanske duhovnosti u Hrvata ali i prikazati, s izborom različitih priloga, kako je Red propovjednika u osamstoljetnoj prisutnosti i apostolatu na hrvatskom području snažno utjecao na duhovnost, znanost i kulturu hrvatskog naroda. To su činili propovijedanjem evanđelja, osnivanjem škola, učilišta i knjižnica, predavanjima na sveučilišnim katedrama, umjetnošću, živom i pisanim riječju. To potvrđuje, između ostalog, i Dominikanska

naklada Istina, koju je 1929. u samostanu u Zagrebu osnovao Hijacint Bošković, a surađivala je s mnogim autorima i nakladničkim kućama, kao i danas. Godine 2000. obnovljena je Dominikanska naklada Istina, koja je do sada, uglavnom samostalno, ali i u suradnji s drugim nakladnicima, objavila 50-tak naslova, istaknuo je fr. Anto Gavrić.

Branimir Vukorep: GOSPODINE, TI IMAŠ RIJEĆI ŽIVOTA

U dvorani Dominikanskog samostana u Splitu u utorak 24. svibnja održano je predstavljanje pjesmariće „Gospodine, Ti imaš rijeći života vječnoga“ autora Branimira Vukorepe, pastoralnog suradnika Župe Gospe od Ružarija u Splitu i dominikanskog trećoreca.

Pjesmarica sadrži uglažbljene dvije Mise, Oče naš, Zdravo Mariju, Slava Ocu, a u svojem središnjem dijelu sadrži skladane antifone za sve nedjelje i Gospodnja slavlja kroz liturgijske godine A, B i C, antifone za odabранa slavlja i blagdane Blažene Djevice Marije, svetaca i blaženika Katoličke Crkve te antifone za sva slavlja i blagdane svetaca i blaženika Reda propovjednika.

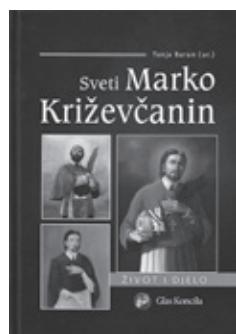
U zadnjem poglavlju knjige nalaze se skladane duhovne kršćanske šansone. Ovo izdanje nastalo je ujedno i kao kulturno-umjetnički doprinos velikom jubileju, 800. godišnjice od rođenja sv. Dominika za nebo, te od početka dje-lovanja dominikanaca na području Hrvatske.

Izdavanje pjesmarice „Gospodine, Ti imaš riječi života vječnoga“ realizirano je u suradnji s Dominikanskim samostanom u Splitu i izdavačkom kućom „Kyrios“ iz Splita.

Knjiga je upotpunjena prigodnim ilustracijama u boji, autorice Mirne Leopolde Katinac te skicama, citatima psalama i kršćanskih tekstova svetaca i drugih autora.

Dr. Tanja Baran:
„SVETI MARKO KRIŽEVČANIN.
ŽIVOT I DJELO“

U nedjelju 29. svibnja 2022. predstavljena je u Križevcima znanstvena knjiga dr. Tanje Baran, „Sveti Marko Križevčanin. Život i djelo“ 25 autora. Znanstvenu knjigu „Sveti Marko Križevčanin. Život i djelo“ kroz 21 znanstveni radispisalo je 25 autora: Stjepan Razum, Danijel Labaš, Stjepan Krasić, Ivica Musa i Ivan Šestak, Draženko Tomić, Ivo Džinić, Ivan Armanda, Andelko Košćak, Andelko Katanec, Marija Džinić, Davor Trbušić, Ivan Miklenić, Željko Vegh, Tanja Baran, Renata Husinec, Martina Valec-Rebić, Vladimir Lončarević i Manda Zrno, Anita Ruso Brečić, Lucija Konfici i Rozina Palić-Jelavić, Krunoslav Novak i Veronika Novoselac te Božo Skoko. U svojim su

znanstvenim ogledima ispisali znane podatke o trećem hrvatskom sveku i jedinom sveku Zagrebačke metropolije, ali donose i potpuno nove, dosad nepoznate činjenice, kao i raznolike poglede na kontekst vremena i okolnosti u kojima je svetac djelovao i mučenički umro, te na poruke koje njegov životni primjer nosi suvremenom čovjeku. U knjizi su objavljene dosad neviđene cjelovite sinteze o sv. Marku Križevčaninu u umjetnostima, kao i analize svega učinjenoga u hrvatskoj Crkvi i društvu za njegovu promociju.

Knjigu uz uredničin uvod – koji je objavljen i na engleskom jeziku i u kojem se donosi sinteza dosadašnjega svečeva štovanja, a doznaje se i o nastanku tē znanstvene knjige – obogaćuju četiri predgovora: bjelovarsko-križevačkog biskupa mons. Vjekoslava Huzjaka, varaždinskog biskupa mons. Bože Radoša, koprivničko-križevačkog župana Darka Korena i križevačkog gradonačelnika Marija Rajna. Ustanovama koje njih četvorica predstavljaju sv. Marko Križevčanin je zaštitnik pa su prigodnim mitslima izrazili poštovanje prema trećem hrvatskom sveku i jedinom sveku Zagrebačke metropolije.

Knjiga je opseg 640 stranica, opremljena je bogatim likovnim prilozima, formata je 17x24 cm, tvrdoga je uveza. Objavljena je uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH, Grada Križevaca te ostalih pokrovitelja.

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

Biskup Ivan Štironja održao duhovnu obnovu u Korčuli

Pod vodstvom kotorskog biskupa Ivana Štironje održana je u Korčuli 30. travnja 2022. jednodnevna duhovna obnova za novakinje i postulantice.

Duhovna obnova započela je slavljem Svetе Mise u čast blaženoj Ozani Kotorskoj i molitvom časoslova. Tijekom jutra biskup Štironja je održao nagovor koji smo započeli pjesmom. Također smo na poklon dobjele krunice. Biskup je rekao da je red da se izmoli krunica za onoga tko ju daruje, ali da je jedan „amen” za njega dovoljan. Dobro raspoloženje biskupa i sviju nazočnih se osjetilo na samom početku predavanja. Došli smo do zaključka da je to

rezultat isповijedi. Rekao je biskup: „Ako želiš biti radosna, moraš se isповједiti.”

Nakon pjesme i podijele darova uslijedilo je čitanje Svetog Pisma, točnije Djela apostolskih o Pavlovu obraćenju. Zajedničkim snagama smo uspjeli pronaći povezanost između svetog Pavla i blažene Ozane; blažena Ozana je boravila blizu Crkve sv. Pavla i slika obraćenja sv. Pavla se nalazi u Crkvi Marije od Rijeke iza tijela bl. Ozane. Biskup spominje kako je bl. Ozana došla u Kotor radi obraćenja, došla je jer je čula glas da treba poći i potražiti Isusa. Kaže da je doživljavala pobjede i poraze, ali nikada ne malakše u ljubavi prema Isusu. Za Pavla kaže da je, nakon

Isusa Krista, najveći misionar svih vremena. On je bio istinski Židov koji se borio za svoja uvjerenja, on revnuje napisani zakon. Pavao je bio siguran da čini dobro dok je progonio kršćane, ali onda je pao s konja, onda se obratio, progledao je očima vjere i sjedinio se s Kristom. Također spominje kako vokativ: „Savle, Savle”, upućuje na Nekoga. Pavao nije čuo samo neki glas, čuo je Isusa, isto kao što smo ga i mi čule, On nas poziva da i mi podemo i budemo to što je On bio – misionar. U temu o uzorima i obraćenju je biskup uklopio i život zajedništva u zajednici. Zajednica ne znači nužno zajedništvo. Mi smo jedno i trebamo živjeti u zajedništvu. Boreći se za SVOJE, gubimo ljepotu NAŠEGA. Dotaknuli smo se i poteškoća života u zajednici i tolerancije kao najnižeg stupnja ljudskih odnosa. Tolerancija je zapravo degradacija kršćanstva. Trebamo živjeti u ljubavi, a ne u toleranciji. Spomenuli smo kako može biti iznimno teško započeti taj novi život, ući u novu etapu. Kaže biskup: „Nikad se nisam pitao HOĆU li biti svećenik, nego MOGU li ja to?” I to ne bilo kakav svećenik/časna sestra, trebamo se pitati: „Mogu li ja biti sveti svećenik/sveta časna sestra?” Svi mi dolazimo sa svojim osobnim iskustvom i navikama, ali je najbitnije od svega staviti Boga na Njegovo mjesto. To zapravo znači obratiti se – staviti sve na svoje mjesto. A kada Boga stavimo na Njegovo, kad Njemu priznamo što je On za nas učinio, onda se sve drugo poreda na svoja mjesta. Dobili smo poticaj za redovitu isповijed i savjet da ne činimo stvari „tek tako”, da ne idemo u kapelu samo zato što je zvono zvonilo ili kako ne bi bili kažnjeni zbog nedolaska. Kaže biskup: „I crkveno zvono stalno na nešto poziva, ali nikada nije ušlo u Crkvu.” Biskup kaže da je važna komponenta redovničkog života istinski misionarski žar za propovijedanjem evanđelja, svim srcem i svom dušom. Trebamo toliko vjerovati u ono što govorimo da smo u svakom trenutku spremni dati svoj život za to. „Čovjek je najveći na koljenima”, kaže biskup „i klanjanje je ono što potvrđuje našu vjeru u Boga.” Ono što me najviše oduševilo je biskupovo tumačenje hvalospjeva ljubavi. „Ljubav je velikodušna,

dobrostiva je ljubav, ne zavidi, ljubav se ne hvali, ne nadima se; nije nepristojna, ne traži svoje, nije razdražljiva, ne pamti zlo.” (1 Kor 13, 4-5) Ono što treba primijeniti za ispit savjesti je zamijeniti riječ „ljubav” sa svojim imenom. Biskup je rekao: „Budimo ono što jesmo, ali isto tako znajmo kada je trenutak za što. A što god budete sutra radile, budite sve svima. Budite mudre djevice. Biti mudar znači biti odgovoran i ozbiljan. Neke se stvari ne mogu steći u zadnji trenutak.” Biskup se malo i našalio, pa nam je ispričao kako Hercegovci stupnjuju pridjev – lijep. „Lijep, ljepši, nu me!” A ja (Hercegovka) se ne mogu ne složit s tim!

Nakon predavanja je uslijedila molitva Krunice i časoslova. U poslijepodnevnim satima smo imali priliku za isповijed i osobni razgovor s biskupom, nakon čega je uslijedilo predavanje u kapeli za cijelu zajednicu.

I to predavanje smo započeli pjesmom i čitanjem Ivanovog evanđelja o svadbi u Kani. Biskup kaže da je Gospa učiteljica vjere, ljubavi i nade. Ona kaže: „Učinite što vam kaže.” Gospa se nije zbunila kada joj je Isus rekao: „Ženo, što ja imam s tobom?” Isto tako se Gospa neće zbuti ni s našim problemom. Trebamo ići k njoj sa svojim problemima, ići svojoj Majci. Ali prije svega, trebamo znati što želimo postići, znati jasan cilj, a naš cilj je spasenje. Biskup kaže da ne tražimo u svijetu ono nešto „najbolje”, jer to ima samo kod Isusa. Mi tražimo da nam Isus riješi probleme u okvirima zemlje, ali On gleda na vječnost. On od naših nevolja čini znamenje. Isus je došao običnom, malom čovjeku, došao je jednostavnima, poniznima, siromašnima. On svoj život ne gleda u okvirima svojih želja, nego volje Oca, te i od nas traži isto. Također spominje kako se ova čitanja često koriste za vjenčanja, ali naši zavjeti i jesu vjenčanje. Naš zavjet je – zaručnica do kraja života, kako li lijep zavjet, sva u bijelini, cijeli život u vjenčanici. Rekao nam je biskup da u Crnog Gori časne sestre nazivaju Bogorodicama, da nas jako cijene, što je uvijek lijepo za čuti. Predavanje smo završili pjesmom i molitvom časoslova.

Mirela Slišković

Duhovna obnova u Korčuli

UKorčuli je 21.svibnja održana jednodnevna duhovna obnova za sestre novakinje i postulantice koju je predvodio fr. Domagoj Augustin Polanščak. Duhovna obnova je započela misnim slavljem i molitvom časoslova nakon čega je uslijedilo predavanje.

Tema duhovne obnove je bila – Duh Sveti, tj. sedam darova Duha Svetoga. Fr. Domagoj govori kako je Red propovjednika utemeljen posebno za spasenje duša, a da bi mogli spasiti sebe i pripomoći u spasenju drugih, trebamo biti kreplosni. Spominje kako imamo naravne (ljudske, koje za cilj imaju neko konačno dobro) i nadnaravne (bogoslovne, koje za cilj imaju beskonačno dobro) kreposti. Nadalje, fr. Domagoj tumači sedam darova Duha Svetoga. Za mudrost kaže da je to mogućnost vidjeti sebe i druge Božjim očima, kao i probleme, izazove, razočaranja, boli i radosti. Za razumijevanje kaže da je to ulivena sposobnost nadilaženja vanjske pojavnosti našeg svijeta i istraživanje dubina Božjeg plana spasenja i Božjih misli. Za savjet pak kaže da je to prosvjetljenje naše pameti i

srca kako bismo shvatili pravi način govora i ponašanja u određenoj životnoj situaciji. Jakost je, po sv. Tomi Akvinskem, postojana čvrstota uma i duha koja nam je potrebna da činimo dobro, podnosimo zlo i izbjegavamo zlo. Također nam pomaže da se odupremo napastima. Znanje nam otvara oči da u ljepoti prirode i svemira otkrijemo da nam sve to stvoreno govori o Bogu i Njegovoj ljubavi. Pobožnost se sastoji prvenstveno u služenju i čašćenju Boga kao Oca, a zatim u služenju i čašćenju naših roditelja, braće i sestara. Naposljetku, strah Božji ili sinovski strah – strah koji se sastoji u tome da se bojimo iznevjeriti Božja očekivanja, ali ne iz straha od kazne, nego iz ljubavi prema Bogu.

Nakon završetka prvog predavanja imali smo priliku za isповijed i osobni razgovor, potom je uslijedila molitva krunice. Predavanje se nastavilo u poslijepodnevnim satima, nakon čega smo imali iste prilike kao i nakon jutarnjeg. Duhovna obnova je završila večernjom molitvom časoslova.

Mirela Slišković

Hodočašće u Kotor

Upetak, 10.6. 2022. u 13h podje novicijat s Korčule. Uputile smo se prema Kotoru, posjetiti blaženu Ozanu. To je bio cilj putovanja koji je vodio naša srca. Zapravo smo u Kotor išle kao podrška našoj učiteljici s. Josipi Otahal (ne može nikuda bez nas, bude tužna). Ona lijepo pjeva pa smo je posudili njenim pjevačima iz gruške župe za jedan koncert (sve više od jedan, besplatno nije!)

Povodom pete obljetnice projekta „Putevima bokeljskih Hrvata“ u crkvi sv. Eustahija u Dobroti, imali smo čast slušati koncert zbara župe sv. Križa iz Gruža (Dubrovnik) pod izvrsnim vodstvom prof. Marije Brčić koji nas je duhovno obogatio.

Nakon koncerta smo upoznale tri časne sestre franjevke s. Tomislavu, s. Miru i s. Leonardu. Popričale smo malo s njima. Vele da žive blizu pa nas pozvale k sebi na konak (bit će da im se svidjesmo). Prihvatile smo poziv za drugi put kad budemo išle u Kotor (našle smo si smještaj, samo čekamo dopuštenje Č. Majke...)

Prespavale smo kod bake Nade, pratetke s. Marte Marije. Legenda žena! Nakon druženja s njom pošle spavati, obnoviti snage za sutrašnji dan. Ujutro buđenje malo kasnije nego inače (lijepo je nekad odspavati duže). Nakon doručka podosmo prema Kotoru.

Molile smo jutarnju i srednji čas kod naše Ozane (zapravo pjevale). S. Marti Mariji bio 6. čas iako je bilo tek 10 sati (bit će da kod nje nije upalila ona „kako je lijepo duže spavati“).

Posjetile smo ćeliju blažene Ozane kraj crkve sv. Pavla. Teta na ulazu nam nije dopustila platiti jer smo dominikanke. Iz njenih riječi smo zaključile da rijetko tko posjeti taj multimedijski prostor zbog ćelije u kojoj je Ozana provela pola stoljeća. Morat ćemo našu Ozanicu promovirati na licu mjesta, boraveći s njom u Kotoru!

U katedrali su nam opći dojam sakralnog prostora pokvarili „golači“ (neprikladno odjeveni turisti) koji su ljeti nažalost svuda prisutni iako ne vidim razlog zašto bi takvi hodali pred Živim Bogom...

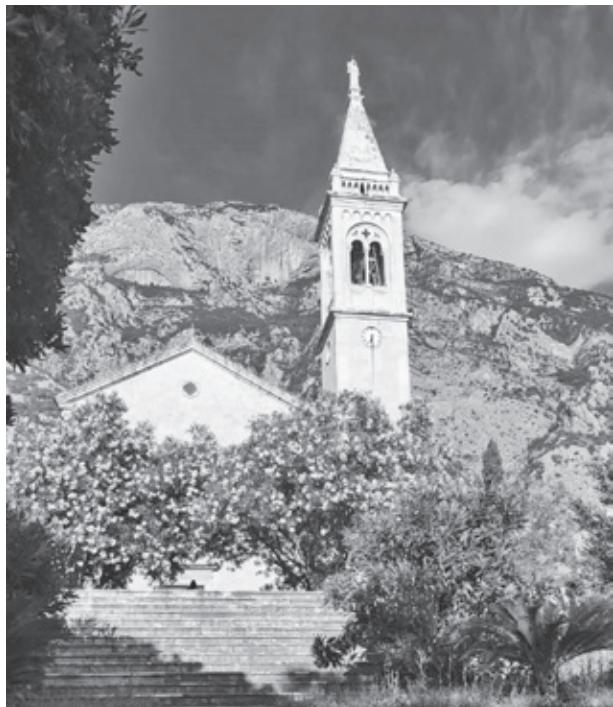

Boravak u Kotoru smo završili u prirodi koja odiše ljepotom i usmjerava duh na Onog kojem služimo. Nacionalni park Lovćen toplo preporučujemo svima.

Put traje oko sat vremena jer se mora voziti sporo zbog ceste koja je uska, a jako prometna. Ali se isplati zbog prelijepog pogleda s vidikovca i svježeg planinskog zraka. Nevjerojatna je crnogorska susretljivost i odnos prema nama. Prije su časne sestre nazivali bogorodicama. Ni tu nam nisu htjeli naplatiti ulaz do vidikovca. („štela“ preko Ozane)...Srijedom molimo za dobročinitelje, bit će u našim molitvama!

Ručak (pizzaaaaaaa, dar Crnogoraca) nam je bio u Dubrovniku (dome, slatki dome). Kući stigmo oko 23h, umorne, ali sretne jer smo mogle provesti malo vremena s našom Ozanicom!

s. Dominika Ćurić

Duhovna obnova za juniorke

U samostanu Gospe od Ružarija u Šibeniku bila je duhovna obnova za sestre s privremenim zavjetima 18. i 19. lipnja 2022. Voditelj je bio fra Jozo Hrkač franjevac.

Dan smo započeli Jutarnjom molitvom i euharistijskim slavlјem. Nakon doručka, prva točka dnevnog reda bilo je predavanje fra Jozu na temu suživota u zajednici. Sa fra Jozom smo prošle kroz petnaest točaka u kojima smo se dotaknuli aktualnih izazova i problema s kojima se susrećemo u našim redovničkim zajednicama i zajedničkom suživotu.

Nakon predavanja bila je prigoda za svetu isповijed i razgovor. Oko podneva, u našoj samostanskoj kapelici, izmolili smo krunicu i Srednji čas, a nakon toga je slijedio ručak.

Popodnevne sate ispunili smo izletom u Nacionalni park Krka. Sa vodičem Šimom Petrovićem obišli smo Crkvu Rođenja Blažene Djevice Marije i Pravoslavnu crkvu svetoga Spiridona. Nismo zaboravili obići i „slavnu smokvu” časne majke Imelde.

Cijelo popodne uživali smo u prekrasnoj prirodi nacionalnog parka i zajedničkom druženju. Bilo je tu puno, puno, smijeha, nestaluka i spontanih trenutaka, onako, na dominikanski

način. Kažu da slike vrijede tisuću riječi pa neka onda one same nastave priču ondje gdje riječi gube svoju moć.

Dan smo priveli kraju Večernjom molitvom u prirodi i zajedničkom večerom. Nakon toga povratak u Šibenik i željno iščekivani počinak... napustiše nas sve snage. Tjelesne dakako, one duhovne samo smo dodatno napunili.

s. Natalija Cindrić

Susret dominikanki u Češkoj

Quo vadis dominicana? naziv je susreta koji je bio održan u Češkoj u razdoblju od 9.-14. srpnja namijenjen za sestre dominikanke iz središnje i istočne Europe. Na susretu je sudjelovalo oko 40 sestara iz Češke, Mađarske, Hrvatske, Slovačke, Engleske, Amerike, Latvije, Italije i Španjolske, od kandidatica do sestara koje imaju preko 50 godina zavjeta. Iz

naše su Kongregacije sudjelovale s. Irena Lušo, s. Andželina Radoš i s. Manes Puškarić.

Bile smo smještene u prostorijama zajednice Chemin Neuf u mjestu udaljenom od Praga oko 20 km koje se zove Tuchoměřice. Na dan našeg dolaska navečer je bio organiziran kulturni program za vrijeme kojeg se svaka kongregacija predstavila pjesmom, izvedbom ili prezentacijom. Prva dva dana je sestra Helen Alford imala predavanja na temu *Europske sestre dominikanke u kontekstu suvremenih izazova* u kojima je govorila o današnjim izazovima pred kojima se naše zajednice susreću, od rata u Europi do izbjeglica i pada broja kršćana ali i sve manjeg broja zvanja. Kroz razna istraživanja i pitanja poticala nas je da same dođemo do rješenja, inicijativa koje bi sestre mogle poduzeti svaka u svojoj kongregaciji, ali i sestre dominikanke u svijetu općenito. Treći dan su

predavanje imale s. Benedicta Hübnerová i s. Karola Dravecká u kojima je prva govorila o sestrama dominikankama kao čitačicama znakova vremena u prošlosti i danas, a druga nam je predstavila apostolat kojima se sestre u Slovačkoj bave. Posljednje predavanje je imala s. Hannah-Rita Laue koja nas je raznim smjernicama vodila u osmišljavanju i pronalaženju vizija za naše misije u svojim zemljama. Predavanja su se uglavnom održavala na engleskom jeziku no bio je omogućen i simultan prijevod na ostale potrebne jezike. Svaki dan smo imale zajedničku jutarnju i večernju molitvu koju smo molile na latinskom jeziku s tim da je svaki jezik imao neke dijelove koje je sam molio. Svakodnevne mise su slavili braća dominikanci iz Češke provincije. Dan prije završetka našeg susreta smo imale poludnevni

izlet u Prag u kojem smo obišle neke od znamenitijih mjesta te smo imale misu u samoj katedrali. Zadnji dan prije nego što smo se razišle smo imale evaluaciju susreta te je svaka sestra bila slobodna iznijeti svoje dojmove i ono što će ponijeti sa sobom sa ovog susreta. Sve su se sestre složile da su ovakvi susreti iznimno potrebni i korisni jer osim što nam se upoznavanjem sestara iz drugih kongregacija šire vidici i stječu nova poznanstva, na površinu kreću izlaziti ona važna pitanja o kojima se u zajednicama malo govori i raspravlja, koja se tiču našeg apostolata u budućnosti ali i u sadašnjosti. Bez obzira na jezične barijere među sestrama se osjetilo zajedništvo i radost te je svaki dan bio popraćen pjesmom i smijehom.

s. Irena Lušo OP

S. PIJA BUDROVIĆ

(1882. – 1965.),

prva dominikanka Kongregacije sv. Andjela čuvara iz Staroga grada

Uvod

Od 15. stoljeća u Starom Gradu su prisutni dominikanci, a od 16. stoljeća postojala je u gradu i zajednica dominikanskih samostanskih trećoredica, koja se kasnije ugasila. Već te činjenice ukazuju na stoljetne neraskidive veze Dominikanskoga reda i Staroga Grada na Hvaru. Te su veze osnažili i produbili brojni starigradski dominikanci i dominikanke. Samo u 20. stoljeću bilo je trinaest dominikanaca iz tog mjesta, a u istom stoljeću Kongregaciji sestra dominikanki sv. Andjela čuvara priključilo se devet starigradskih djevojaka. Prva od njih bila je s. Pija Budrović. Kongregaciji se, kako ćemo vidjeti, pridružila samo šest dana nakon njezina utemeljenja i potom je djelovala u nekoliko samostana i filijala. Bila je među sestrama koje su, prihvaćajući u duhu posluha službe i premeštaje, gradile novoutemeljenu Kongregaciju. Poslije Drugoga svjetskoga rata došla je u rodno mjesto i godinama radila na utemeljenju filijale u Starom Gradu, što se 1959. i dogodilo. Uzornim redovničkim životom, požrtvovnim služenjem potrebnima i snažnim svjedočenjem vjere zaslужila je da joj posvetimo ovaj kritički rad, nastao prvenstveno temeljem arhivskih vredla.

U obiteljskom domu

S. Pija Budrović, krsnim imenom Lukrecija (Lukra), rođena je 5. kolovoza 1882. u Starom Gradu na Hvaru. Bila je prvo dijete Šimuna i Margarite rođ. Dulčić.¹ Osim nje, roditelji su

imali još dva sina i pet kćeri. Najmlađi je bio sin Jakov, rođen 7. veljače 1901. Godine 1918. postao je dominikanac s redovničkim imenom Dominik, a 1925. je zaređen za svećenika. Studirao je u Dubrovniku i Rimu, gdje je 1928. postignuo doktorat iz teologije. Potom je u nekoliko dominikanskih samostana u Hrvatskoj djelovao kao starješina, odgojitelj redovničkoga pomlatka, profesor na provincijskom studiju, duhovnik, isповједnik i provincial od 1959. do 1963. Teolog tomističkoga nadahnuća, ostavio

¹ Usp. Arhiv samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku (dalje: AGRŠ), razni spisi, Krsni list Lukrecije Budrović, Stari Grad, 9. VI. 1905.

je za sobom više članaka i nekoliko samostalnih djela, ponavljajući s područja duhovnoga bogoslovija. Preminuo je u Splitu 13. svibnja 1979.²

Zahvaljujući autobiografskim zapisima o Dominiku Budroviću zna se nekoliko detalja o obiteljskom ozrajučju u kojemu je odrasla s. Pija. Otac joj je bio težak i ribar te je putovao „diljem Dalmacije da skupi ‘striš’ (kamenac koji se s vremenom napravi u bačvama vina)“ te ga je potom prodavao kao sirovinu za dobivanje vinske kiseline. U skromnoj obitelji svaku se večer zajednički molila krunica, a bar netko iz obitelji svakodnevno je odlazio i na molitvu krunice u mjesnu dominikansku crkvu.³ Lukrecija je 1895. u rođnom mjestu završila pučku školu i 1904. tečaj ručnoga rada.⁴

Prve novakinje Kongregacije sv. Andjela čuvara

Od početka 16. stoljeća uz crkvicu sv. Vinka u Starom Gradu postojala je zajednica pobožnih žena, tzv. picokara. No, napavši u kolovozu 1571. otok Hvar, Turci su ih većinu uhvatili te zlostavliali, ubili i njihova tjelesa razbacali oko samostana. Nekoliko preživjelih sestara obnovilo je zajednicu, koja se s vremenom priključila Trećemu dominikanskom redu. Premda se zajednica s vremenom ugasila, u gradu nije isčeznula uspomena na mučene redovnice.⁵ Prema pisanju s. Ksaverije Oreb, Lukrecija Budrović čitala je o tim mučenicama te je, oduševljena njihovim primjerom, na početku 20. stoljeća odlučila postati dominikanka.⁶ Tu svoju želju uskoro je i ostvarila.

Početak 20. stoljeća u hrvatskim su krajevima dočekale svega tri zajednice dominikanskih samostanskih trećoredica, međusobno neovisne i nepovezane. Jedna se nalazila na brdu sv. Mihajla kraj Stona, jedna u Splitu i jedna u Šibeniku. Potonje dvije zajednice reformirao je dominikanski provincijal o. Andeo Marija Miškov te je utemeljio za njih Kongregaciju sestara dominikanki sv. Andjela čuvara sa sjedištem u Korčuli, gdje je nekoliko godina prije toga doveo sestre iz Šibenika. Kongregacija je utemeljena 16. svibnja 1905. u Šibeniku, a Lukrecija Budrović stupila je u šibenski samostan samo šest dana nakon tog događaja, 22. svibnja 1905.⁷ Tako je postala prva članica novoutemeljene Kongregacije iz Hvarske biskupije, koja će nakon nje Kongregaciji dati još mnogo zvanja.⁸ Ukrzo je Miškov odredio da dođe u novi samostan u Korčuli, gdje je 8. prosinca 1905. obukla redovničko odijelo i dobila ime s. Pija. Tog su dana redovnička odijela obukle i sestre Andjela Milinković, Marija Dominika Fazinić i Imelda Sladović.⁹ Bio je to početak prvoga novicijata u novoutemeljenoj Kongregaciji sv. Andjela čuvara, no s. Pija vrijeme kušnje nije provela u Korčuli, nego u Šibeniku. Naime, prema odredbi o. Miškova, ukrzo se vratila u šibenski samostan i tu joj je 11. veljače 1906. službeno počelo vrijeme kušnje. Tog dana u Šibeniku su redovničko odijelo obukle sestre Cecilia Lučić i Danica Čurko, a učiteljica im je bila samostanska priora s. Vica Bralić. Na njezine je ruke s. Pija 11. veljače 1907. položila prve redovničke zavjete. Doživotne zavjete položila je 11. veljače 1912. u Korčuli.¹⁰

2 Više o. D. Budroviću vidi u: Ivan Armanda, *Istaknuti hrvatski dominikanci II*, Dubrovnik, 2016., 15-48.

3 Usp. Arhiv Hrvatske dominikanske provincije u Zagrebu, *Fond Dominik Budrović*, kutija 1, svežak 1, Dominik Budrović, *Curriculum vitae*, rukopis.

4 Usp. Arhiv Kongregacije sv. Andjela čuvara u Korčuli (dalje: AKSAČ), Zbirka osobnika časnih sestara dominikanki (dalje: ZOČSD), osobnik s. Pije Budrović.

5 Usp. Ivan Armanda, *Zazidana Lukrica s Brača i fenomen isposnica u Dalmaciji kroz prošlost, Crkva sv. Nikole u Starom Gradu. Povijest, vjera, kultura*, ur. Vinko Tarbušković, Stari Grad, 2016., 88-90.

6 Usp. AKSAČ, *Kronika kuće u Staromgradu(!)*, početak kronike bez datuma i paginacije (zapis s. Ksaverije Oreb).

7 Usp. ZOČSD, osobnik s. Pije Budrović.

8 Napomenuti nam je da je Marija Plenković iz Svetе Nedjelje na Hvaru postala kandidatica prije utemeljenja Kongregacije, ali ipak nije postala redovnica jer je otpuštena u studenom 1905. AKSAČ, Andeo Marija Miškov, *Dalmatinska Kongregacija Svetih Andjela Čuvara Sestara dominikanka utemeljena godine 1904-5.*, rukopis, Korčula, s. a., 34.

9 Usp.: AKSAČ, Miškov, *Dalmatinska Kongregacija*, 30; Očeviđac, Oblačenje novih dumana, *Gospina krunica*, 1./1906, 27-28.

10 Usp.: AGRŠ, *Knjiga Oblaćenja i Zavjetovanja Sestara Kongregacije SS. Angelja Čuvara III Reda Sv. O. Dominika u Dalmaciji Samostana u Šibeniku*, dne 11. II. 1906. i 11. II. 1907.; AKSAČ, Miškov, *Dalmatinska Kongregacija*, 41-42; KGRŠ 1, str. 12-13; ZOČSD, osobnik s. Pije Budrović.

Prve službe i premještaji

Nakon polaganja prvih zavjeta s. Pija je ostala u šibenskom samostanu. No, u tom su samostanu na početku 20. stoljeća vladali loši zdravstveni uvjeti. Priora s. Hozana Peran upozorila je 30. ožujka 1908. o. Miškova da „svake godine neumoljiva smrt pokosi koju mladu sestru“. U nastavku mu piše da i one sestre koje dođu u Šibenik zdrave ubrzo obole pa ih se mora slati negdje na oporavak, redovito k rodbini. Jedna sestra je nedavno otputovala k roditeljima na oporavak, a to bi trebalo omogućiti još nekim, uključujući s. Piju, jer je i njezino zdravlje jako narušeno. O. Miškov je dopustio da s. Pija ode kod rodbine na oporavak, no u arhivskim vrelima nema potvrde da se to i dogodilo¹¹ pa pretpostavljamo da joj se zdravlje ubrzo poboljšalo.

Premda joj se fizičko zdravlje popravilo, s. Pija je na Badnjak 1909. pisala o. Miškovu da je malaksala duhom te bi joj koristila promjena sredine. Zamolila ga je da ju premjesti iz Šibenika, pri čemu nije izražavala želje glede novoga mjesta boravka i službe. Bilo joj je važno samo da promjeni sredinu, jer je smatrala da bi se time njezin „duh malo okriepio i obnovio“.¹² No, Miškov ipak nije odmah udovoljio njezinoj molbi pa se u Šibeniku zadržala još desetak mjeseci.

Trudeći se proširiti djelatnost Kongregacije, njezin je utemeljitelj upregao sve snage kako bi dominikanke preuzele Zaklonište siromaha sv. Lazara u Trogiru za skrb o siromašnim starcima. Pošto mu je to pošlo za rukom, časna majka Imelda Jurić poslala je 20. listopada 1910. prve sestre u Trogir. Među njima je bila i s. Pija, kojoj se tim premještajem ostvarila želja za odlaskom

iz Šibenika. To je bila prva filijala otvorena nakon utemeljenja Kongregacije, a u njoj su dominikanke brinule za siromašne starice i starce.¹³ No, s. Pija se zadržala u Trogiru manje od godine, jer se već 6. rujna 1911. vratila u Šibenik.¹⁴

Samostan sv. Martina u zidinama Dioklecijanove palače u Splitu, uz samostan Gospe od Ružarija u Šibeniku, jedan je od dva nosiva stupa na kojima je utemeljena Kongregacija sv. Andjela čuvara. Tim samostanom je od 1911. upravljala s. Vica Bralić koja je s. Piji bila učiteljica u doba njezina novicijata i ujedno priora. Nakon što joj je istekao mandat, Vrhovno vijeće je 16. rujna 1914. novom priorom u Splitu imenovalo s. Piju.¹⁵ Potrebno je napomenuti kako se s. Pija u to doba već neko vrijeme nalazila u splitskom samostanu,¹⁶ ali u arhivskim velima nismo pronašli datum njezina dolaska u samostan sv. Martina. Nažalost, u arhivskim vrelima nema podataka ni o razdoblju njezina upravljanja splitskim samostanom, pa ne preostaje drugo nego pozvati se na riječi što ih je o. Miškov, pošto je u svojstvu biskupskoga vikara za sestre obavio kanonsku vizitaciju samostana, 9. veljače 1915. zapisao u samostansku kroniku: „Danas sam sa podpunim zadovoljstvom obavio kan[onski]. pohod.“¹⁷

Iz kratkog Miškovljeva zapisa može se zaključiti da je u splitskom samostanu vladalo zdravo obiteljsko ozračje i da je s. Pija službu priore obavljala na dobro zajednice. Stoga o. Miškov i piše da je potpuno zadovoljan stanjem u samostanu. S. Pija se očito dobro snašla na službi priore, jer joj inače Vrhovno vijeće Kongregacije ne bi u rujnu 1917. povjerilo drugi mandat. No, ona se zahvalila na ponovnom imenovanju,¹⁸ a

11 Usp. AKSAČ, Spisi Vrhovne uprave (dalje: SVU), br. 15/1908., S. Hozana Peran o. Andelu Mariji Miškovu, Šibenik, 30. III. 1908. Miškovljev odgovor s. H. Peran nije sačuvan, ali je sačuvana njegova bilješka „affirmative“ na njezinu dopisu, što znači da je uvažio molbu za slanje sestara na oporavak kod rodbine.

12 Usp. SVU, bez br. 1909., S. Pija Budrović o. Andelu Mariji Miškovu, Šibenik, 24. XII. 1909.

13 Usp. AKSAČ, Miškov, *Dalmatinska Kongregacija*, 69; KGRŠ 1, dne 15. X. 1910.; Jure Krišto, *Stoljeće služenja Bogu, Redu i narodu. Kongregacija sestara dominikanki Sv. andjela čuvara*, Korčula – Zagreb, 2005., 65-66.

14 Usp. AKSAČ, *Zapisnik sjednica Vrhovnoga vijeća 1905.-1970.* (dalje: ZSVV), dne 6. IX. 1911.

15 Usp. SVU, br. 8/1914., S. Imelda Jurić s. Piji Budrović, Korčula, 16. IX. 1914.

16 Usp. *Schematismus fratrum ac sororum Provinciae Dalmatiae Sacri Ordinis Praedicatorum A. D. 1914.*, Ragusii, 1914., 31.

17 Arhiv samostana sv. Martina u Spliru, *Ospizio e Chiesetta di S. Martino in Spalato* 1900., str. 26.

18 Usp. AKSAČ, Protokol spisa Vrhovne uprave, br. 15/1917. od 13. IX. 1917.

u Splitu je ostala do premještaja u Korčulu 30. studenoga 1919. Tu je imenovana drugom savjetnicom priore samostana sv. Andjela čuvara i starješicom filijale u Zakloništu siromaha.¹⁹ U toj ustanovi je, kao i ranije u Trogiru, sa sestrama brinula za siromašne starice i starce. Poslije dvije godine, na Vrhovnom zboru Kongregacije u listopadu 1921. izabrana je za četvrtu savjetnicu u Vrhovnom vijeću Kongregacije. Ta joj je služba ponovo povjerena na Vrhovnome zboru u siječnju 1925., pa ju je vršila do kolovoza 1931.²⁰ U međuvremenu se razboljela i 1922. se lječila u dubrovačkoj bolnici.²¹

Službe na Čiovu te u Korčuli, Splitu i Zagrebu

Trogirski Institut za proučavanje i suzbijanje malarije, kojega je 1922. utemeljio dr. Andrija Sfarčić, otvorio je više podružnica, među njima i lječilište za malaričnu i kahektičnu²² dječcu u napuštenom dominikanskom samostanu sv. Križa na Čiovu. Sfarčić je 1. lipnja 1926. zamolio Vrhovnu upravu Kongregacije da pošalje dvije sestre za brigu o djeci u toj ustanovi.²³ Dominikanke su prihvatile ponudu pa su 10. srpnja 1926. prve sestre došle na Čiovu.²⁴ Kako nova filijala nije odmah bila službeno utemeljena, prvom starješicom je tek 6. siječnja 1927. imenovana s. Pija Budrović. Premda se to ne vidi iz arhivskih vreda, držimo da je s. Pija bila jedna od dvije prve dominikanke na Čiovu, tj. da se zajednici nije pridružila nakon imenovanja starješicom, nego je od početka bila njezina članica.²⁵

Od 1926. do 1930. kroz čiovsko lječilište prošlo je više od 700 bolesne i neuhranjene

Čiovo

djece. Za sve njih brinule su sestre dominikanke na čelu sa svojom starješicom s. Pijom. Za njezinu upravljanja filijalom buknuo je 1928. požar u samostanu sv. Križa. Progutao je dva krila samostana, ali nitko od djece nije bio ozlijeden zahvaljujući požrtvovnosti sestara dominikanki i dr. Andrije Sfarčića.²⁶

Kao prva starješica čiovске filijale, s. Pija postavila ju je na noge i organizirala u njoj redovnički život.²⁷ Nešto više od tri godine poslije dolaska na Čiovu, 1. studenoga 1929. premještena je u bolnicu za zarazne bolesnike u Splitu (tzv. Osamica), a potom je od 26. srpnja 1930. njegovala siromašne starce u Domu milosrđa u Zagrebu.²⁸

Dobra majka štićenica splitskoga Doma za služavke

Smatra se da je 1930. u Splitu radilo oko 1500 kućnih pomoćnica, u to doba zvanih služavaka. Uglavnom su dolazile iz dalmatinskih sela, a problemi s kojima su se suočavali po dolasku u Split bili su višestruki. Kako bi im se pomoglo, neke Splitčanke su potkraj dvadesetih godina

19 Usp. ZSVV, dne 30. XI. 1919.

20 Usp. AKSAČ, Kutija *Vrhovni zborovi Kongregacije*, Fascikl *Vrhovni zbor 1921.*, Akta II. *Vrhovnog Zbora*, Korčula, 4. X. 1921.; *Fascikla Vrhovni zbor 1925.*, Akta III. *izvanrednog Vrhovnog Zbora Kongregacije sv. Andjela Čuvara u orčuli – držana 3-5. I. 1925.* zbog smrti Vrh. Nastojnice S. Imelde Jurić, a dopustom biskupskog delegata.

21 Usp. SVU, br. 4/1922., S. Imelda Jurić Zdravstvenom odsjeku u Splitu, Korčula, 2. VIII. 1922.

22 Kahektičan znači oronuo, slab ili ispijen od bolesti.

23 Usp. Ivan Armanda, Povijest filijale sestara dominikanki na Čiovu (1926.-1953.), *Kulturna baština*, 39./2013, 139-141.

24 Usp. AKSAČ, *Kronika Kongregacije svetih andjela čuvara: 1922. – 1942.*, dne 10. VII. 1926.

25 Usp. ZSVV, dne 6. I. 1927.

26 Usp. Armanda, Povijest filijale sestara dominikanki na Čiovu, 141-142.

27 Usp. ZSVV, dne 27. XII. 1930.

28 Usp.: AKSAČ, Protokol spisa Vrhovne uprave, br. 26 od 26. VII. 1930.; ZOČSD, osobnik s. Pije Budrović. Više o filijali sestara dominikanki u zagrebačkom Domu milosrđa vidi u: Ivan Armanda, 85. obljetnica dolaska sestara dominikanki u Zagreb, *Ave Maria*, 3./2014, 99-106.

prošloga stoljeća formirale odbor koji je uredio provizorni dom s pet kreveta i uredom za zapošljavanje služavki. Brigu za taj dom i za zapošljavanje služavki vodile su Splićanke koje su pokrenule inicijativu. No, pokazalo se da taj dom ne može udovoljiti potrebama zbog kojih je osnovan. Stoga je odlučeno da se povećaju i poboljšaju njegovi smještajni kapaciteti te da se u domu nezaposlenim služavkama omoguće obroci hrane, osnovna izobrazba onima koje je nemaju i stručno usavršavanje svim služavkama.²⁹

Gotovo dvije godine prošle su od inicijative do uređenja i otvaranja Doma za služavke u Rimskoj ulici br. 3. Prije otvaranja uprava Doma obratila se časnoj majci Andeli Milinković s molbom da dominikanke preuzmu upravljanje Domom, tj. da nadziru služavke koje će ondje boraviti i pomognu im pronaći zaposlenje te da vode administrativne poslove u ustanovi. Vrhovno vijeće Kongregacije je 6. ožujka 1932. prihvatio ponudu i službu upraviteljice Doma za služavke povjerilo s. Piji Budrović.³⁰ Poslije desetak dana, 17. ožujka kanonik Herkuljan Luger blagoslovio je Dom i održao „lijep pobudan govor, u kome je iznio potrebu i zadaću ove socijalne ustanove te povjerio Dom časnoj Sestri Piji Budrović i zaželio najljepši uspjeh.”³¹ Utemeljenje i rad ove ustanove podupirao je i splitski biskup Kvirin Klement Bonefačić, koji u jednom dopisu iz siječnja 1934. kaže da u Domu za služavke „mogu prenoći i druge djevojke, kao i žene uopće koje dolaze u grad radi posla, a nemajući znanaca žele da budu u sigurnoj kući i zakloništu.”³²

Nekoliko mjeseci nakon otvaranja novoga Doma za služavke, 3. kolovoza 1932. Novo doba pohvalno piše: „Kad je nedavno otvoren Dom za služavke u Rimskoj ulici br. 3, istaknuto je, da će ovaj Dom služiti ne samo za namještanje

djevojaka i za njihovo privremeno sklonište, već što je još važnije, da će one kada dodju sa sela ili u slučaju nezaposlenosti biti tu sačuvane od zla društva, uticaja ulice, da će tu naći duševnu i tjelesnu utjehu, a osim toga imati će priliku, da se nauče redu i čistoći i svemu onome, što je vrlo potrebno znati kućnoj posluzi. U punom smislu, djevojkama je ovaj skromni Dom zamjenio donekle kućno roditeljsko ognjište, jer isto vode sa najvećom ljubavlju č. Ss. Dominikanke, te sa djevojkama postupaju upravo brižno.”³³

Povod za citirani novinski napis bilo je vjenčanje štićenice Doma, nezaposlene služavke Ande Ljubičić, s Matom Czeklom. Dominikanke, poglavito s. Pija, pomogle su mladom paru organizirati vjenčanje i priredile su im skromnu zakusku u Domu.³⁴ Premda novinski napis ne spominjem imenom s. Piju nego zbirno sestre dominikanke, ipak je mislio prvenstveno na nju jer je ispočetka sama djelovala u Domu.

O majčinskoj skrbi s. Pije za djevojke u Domu svjedoče dva napisa u novini *Jadranski dnevnik*. Prvi, objavljen 1. lipnja 1935., kaže da je ona „djevojkama prava majka”³⁵, a drugi napis, osvrćući se opširnije na probleme Doma, osobito na njegove skučene prostore, pozitivnu ulogu s. Pije opisuje sljedećim riječima: „Jučer smo sasvim slučajno nabasali na ovaj dom, koji je povjeren časnoj sestri Dominikanki Piji. U tom domu sada se nalazi 16 djevojaka dok u njemu ima samo 12 kreveta. One djevojke koje nemaju kreveta spavaju na daskama ili na posuđenim madracima po podu uredovne sobe. U ovom domu, skoro mjesec dana, nalazila je utočište i jedna bolesna djevojka, koja nije mogla biti primljena u bolnicu, jer su i u bolnici svi kreveti zauzeti. ‘Dom za djevojke’ (tj. služavke op. a.) u Rimskoj ulici pružio je do sada hiljadama nezaposlenih služavka utočište. U svojoj nezaposlenosti one

29 Usp. m., Akcija za izgradnju Doma za služavke, U: *Novo doba*, 108./1930, 3.

30 Usp.: AKSAČ, Fasikl *Dom služavki u Splitu*, S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 24. VI. 1933.; AKSAČ, Fasikl *Dom služavki u Splitu*, S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 22. XII. 1933.; ZSVV, dne 6. III. 1932.

31 Proširenje jedne socijalne ustanove, *Novo doba*, 65./1932, 6.

32 Kvirin Klement Bonefačić, Preporučuje se „Društvo za zaštitu djevojaka” u Splitu, *List Biskupije splitsko-makarske*, 1./1934, 3.

33 Vjenčanje u Domu za služavke, *Novo doba*, 179./1932, 6.

34 Usp. Isto, 6.

35 Akcija za „Dom djevojke” u Splitu, *Jadranski dnevnik*, 128./1935, 5.

bi, kada ne bi bilo ovog doma i moralno i materijalno propadale. Pažnja koju im u domu časna sestra Pija ukazuje više je nego roditeljska, a naročito njeni utješljivi savjeti vrlo povoljno djeluju na mlade djevojke, koje su uslijed besposlice i onako svemu najgorem izložene.”³⁶

Značaj Doma za služavke i s. Pije kao njegove upraviteljce osjetile su brojne djevojke koje su tražile posao u Splitu, ali i one prema kojima su njihovi poslodavci neljudski postupali. O jednom takvom slučaju izvjestio je u travnju 1934. *Jadranski dnevnik*. Naime, služavku Andelku Kesić njezina je gazdarica bez objašnjenja i plaće izbacila s posla, istukla i zadržala njezine osobne stvari. Zlostavljava i obespravljena služavka, zapravo trinaestogodišnja djevojčica, utočište je našla kod s. Pije, u Domu za služavke.³⁷

Među brojnim djevojkama kojima su dominikanke pronašle zaposlenje bila je i šesnaestogodišnja pravoslavka Marija Kljaić. Došla je 1933. iz Perne kraj Topuskoga u Split tražeći zaposlenje kako bi pomogla svojoj obitelji. Dominikanke su je zaposlile kod obitelj kod koje je čuvala djecu, no u njoj se ubrzo rodilo duhovno zvanje i želja da postane dominikanika. O tom je sama zapisala: „Mislim da je presudan trenutak za moj budući život bio susret sa sestrama dominikankama. Ništa nisam znala ranije o njima. Ne znam ni sama što mi se kod njih tako svidjelo, ali osjetila sam neku skrivenu želju da i ja postanem kao one, da i ja postanem časna sestra. Tu misao sam povjerila časnoj sestri Piji Budrović, dominikanki. Ona nije puno sa mnom raspravljala, nije me ništa ispitivala, samo mi je dala adresu sestara dominikanki u Korčuli, neka ih zamolim da me prime.”³⁸

Marija Kljaić obratila se Vrhovnoj upravi Kongregacije u Korčuli te je ubrzo, nakon što je

S. Hozana Kljajić

s blagoslovom svojih roditelja prešla u Katoličku Crkvu, primljena u samostan. U novicijat je stupila 8. svibnja 1938. i tom je prigodom dobila redovničko ime s. Hozana. Potom je djelovala u nekoliko filijala i samostana u Hrvatskoj i Kanadi, a posljednje mjeseci života provela je u Zagrebu i tu preminula u prosincu 2008.³⁹

U Domu za služavke moglo je boraviti petnaestak djevojaka, a u njegovim skućenim prostorima planiralo se nastaviti s osnovnom i stručnom izobrazbom služavki.⁴⁰ Ispočetka je s. Pija sama djelovala u Domu, a potom su u ustanovi uglavnom djelovale po dvije sestre.⁴¹ Brigu o Domu vodilo je od 1934. Društvo za zaštitu djevojaka.⁴² Ono je bilo jako zadovoljno radom s. Pije pa je u kolovozu 1938. negodovalo na vijest o njezinu premještaju na Čiovo. Zamolilo je vrhovnu poglavaricu Kongregacije da odgodi premještaj, barem dok se netko drugi ne uputi u vođenje Doma za služavke. Vrhovno vijeće je uvažilo molbu i opozvalo premještaj s. Pije,⁴³ pa je ostala u Domu do premještaja na

36 „Dom za djevojke” u Splitu, *Jadranski dnevnik*, 126./1936, 5.

37 Usp. Neprilike maloljetne služavke, *Jadranski dnevnik*, 24./1934, 5.

38 Hozana Kljaić, Autobiografija s. Hozane Kljaić, *Ave Maria*, 1./2009, 69.

39 Usp.: Kljaić, Autobiografija, 69-70; Slavka Sente, Kratki osvrt na životni put s. Hozane Kljaić, *Ave Maria*, 1./2009, 65.

40 Usp. Proširenje jedne socijalne ustanove, 6.

41 Usp. AKSAČ, Fascikl *Dom služavki u Splitu*: S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 24. VI. 1933.; S. Pija Budrović vrhovnoj skrbnici Kongregacije, Split, 22. XII. 1933.

42 Usp. Udruženje za zaštitu djevojaka, *Jadranski dnevnik*, 67./1935, 4.

43 Usp. ZSVV, dne 30. VIII. i 10. X. 1938.

položaj starješice sestrinske filijale u trogirskom Zakloništu siromaha 8. rujna 1939.⁴⁴ Tu se ponovo posvetila brizi za siromašne starice i starce, ali se zbog nedostatka arhivskih vrela ne zna dokad je ostala u Trogiru, premda se tamo nalazila barem do početka 1942.⁴⁵ S obzirom da podatak o imenovanju sljedeće trogirske starješice nalazimo tek pod datumom 28. kolovoza 1945., vjerojatno je s. Pija sve dotad bila starješica u toj filijali, tim više što je Vrhovno vijeće istog dana s. Piji odlučilo povjeriti službu priore u Šibeniku.⁴⁶

Traženje rješenja u rodnom gradu

Spomenuli smo da je Vrhovno vijeće potkraj kolovoza 1945. odlučilo imenovati s. Piju priorom u Šibeniku. No, od toga se odustalo zbog njezina lošega zdravlja.⁴⁷ Umjesto u Šibenik, s. Pija je na početku 1946. otišla u rodni Stari Grad i nastanila se u roditeljskom domu.⁴⁸ Dominikanke su u tom otočkom gradu sljedeće godine otvorile filijalu, ali su iste godine došle i na službu u samostan starigradskih dominikanaca.⁴⁹ S. Pija ostala je s nekoliko sestara u njihovoj filijali, no 1951. ta je filijala zatvorena. S. Pija, već u sedamdesetoj godini, nije se mogla pridružiti sestrama u samostanu braće dominikanaca, ali nije željela ni napustiti rodno mjesto. Osim toga, bojala se da će u ono teško i zbog komunističkih represija redovnicama neprijateljsko doba ostati bez krova nad glavom, pa je preko časne majke Česlave Andreis potkraj veljače 1951. zamolila hvarskoga biskupa Mihu Pušića da joj dopusti stanovati u rodnoj kući, izvan redovničke obitelji. Biskup je 8. ožujka udovoljio molbi.⁵⁰

Prema pisanju s. Ksaverije Oreb, Vrhovno vijeće Kongregacije ipak je ubrzo poslalo još jednu sestru da stanuje sa s. Pijom te su potom obje 18. rujna 1954. preselile u neku kuću blizu crkvice sv. Roka. Uređivale su tu crkvicu, bavile se ručnim radom i odlazile dvoriti bolesnike i starce po kućama. Upravo je potonji apostolat odredio njihovu budućnost u Starom Gradu. Naime, 1957. počele su dvoriti Miru Franetović (Lešandrin). Ispočetka su prema potrebi odlazile kod nje, a potom su počele ostajati u njezinoj kući cijeli dan i noć. Ubrzo je starica pokazala spremnost ostaviti im svoju kuću u zamjenu za doživotno uzdržavanje, ali to nije bilo lako realizirati jer je s. Pija u međuvremenu opet ostala sama.⁵¹

U ožujku 1958. s. Pija je pisala članicama Vrhovnoga vijeća Kongregacije kako nikad neće prežaliti što su dominikanke napustile svoju filijalu u Starom Gradu, misleći pritom nedvojbeno na činjenicu da je opet ostala sama. Smatrala je da su mogle ostati s njom jer su im svećenstvo i vjernici iz Staroga Grada i okolnih sela bili nakloni te su ih opskrbljivali svime potrebnim. Osim prinosima vjernika, smatrala je da su se mogle uzdržavati i vlastitim radom. Potom je dodala da je župniku Dola prihvatila pokrpati liturgijsko ruha pa je zamolila da joj se zbog toga pošalje neka sestra za pomoć. U nastavku je kazala kako u mjestu ima starih gospoda koje nemaju nikoga svoga pa bi željele da ih sestre dvore u zamjenu za prikladnu nagradu. Smatrala je kako bi bilo dobro da se pošalje sestra koja bi ih dvorila, a svoje pismo je završila izražavajući nadu da bi se, uz Božju pomoć, u Starom Gradu lako moglo doći do vlastite kuće. Stoga je zamolila Vrhovno vijeće da osnuje

44 Usp. ZSVV, dne 30. IX. 1939.

45 Usp. Status personalis et localis dioecesis Spalatensis et Makarskensis olim Salonitanae die 31. decembris 1941 Ecclesiam Cathollicam Gubernante Pio Papa XII., *List Biskupije splitsko makarske*, 4.-12./1941, 67.

46 Usp. ZSVV, dne 28. VIII. 1945.

47 Usp. ZSVV, dne 28. VIII. 1945.

48 Usp. SVU, br. 3/1946., Msgr. Kvirin Klement Bonefačić s. Česlavi Andreis, Split, 5. II. 1946.

49 Usp. SVU, br. 15/1947.: S. Česlava Andreis msgr. Mihi Pušiću, Korčula, 2. X. 1947.; Msgr. Miho Pušić s. Česlavi Andreis, Hvar, 8. X. 1947.

50 Usp. SVU, br. 12/1951.: S. Česlava Andreis msgr. Mihi Pušiću, Korčula, 28. II. 1951.; Msgr. Miho Pušić s. Piji Budrović, Hvar, 8. III. 1951.

51 Usp. AKSAČ, *Kronika kuće u Staromgradu*(!), početak kronike bez datuma i paginacije (zapis s. Ksaverije Oreb).

filijalu u tom mjestu i da u međuvremenu pošalje sestru koja će živjeti s njom.⁵²

Vrhovno vijeće je potkraj ožujka 1958. raspravljalo o dopisu s. Pije i o njezinim molbama, ali je zaključilo da se filijalu u Starom Gradu ne može osnovati jer Kongregacija tamo nema svoju kuću, a nije se stiglo ni tražiti dopuštenje hvarskoga biskupa. Vrhovno vijeće je naglasilo kako ono u načelu nije protiv osnivanja filijale, ali to nije ostvarivo prije nego sestre dobiju vlastitu kuću. Napominjući da iz pisma s. Pije nije jasno kako bi dominikanke došle do vlastitoga doma u Starom Gradu, Vrhovno vijeće dodaje kako se na kupnju nekretnine ne može ni pomisljati, jer Kongregacija teškom mukom otplaćuje postojeće dugove te ne može stvarati novi dug zbog kupnje kuće u Starom Gradu. No, ukoliko sestre dobiju kuću, ne bi bilo prepreke za osnivanje filijale. Na kraju je zaključeno da će se kod s. Pije poslati jedna sestra vješta u šivanju, kako je to s. Pija i tražila.⁵³

Premda je njezina molba odbijena, s. Pija nije odustala od pokušaja da u rodnom mjestu osnuje novu filijalu sestara dominikanki. Nedvojbeno joj je ohrabrujuće zvučao stav Vrhovnoga vijeća da ono u načelu nije protiv toga te da bi to bilo moguće kad bi se riješilo stambeno pitanje. S. Pija to je shvatila kao zeleno svjetlo da se potrudi priskrbiti sestrama vlastitu kuću pa se potkraj 1958. dogovorila s Nikicom Vlahović i njezinom sestrom Dinom Vlahović udovom Franetović da će ih dominikanke dvoriti i uzdržavati do kraja života, a one će im zauzvrat ostaviti svoju kuću u Starom Gradu. Odobrenje za svoj dogovor zatražila je od Vrhovnoga vijeća Kongregacije, ali je ono 31. prosinca 1958. zaključilo da se „ni u kojem slučaju“ ne mogu prihvati obveze koje je s. Pija navela glede uzdržavanja rečenih dviju starica, jer nema sredstava kojima bi se pokrili troškovi njihova uzdržavanja i eventualno drugih starica. Vrhovno vijeće je napomenulo i da,

Starigrad

s obzirom na komunističke propise o nacionalizaciji te općenito neprijateljsko držanje vlasti prema Crkvi, nije trenutak za takav pothvat te nije moguće upustiti se u to što s. Pija predlaže. Stoga je Vrhovno vijeće s. Piji poručilo: „Pustimo za sada neka vrijeme rješava stvar, pa će se u buduće vidjeti kako će se sve skupa razviti. – Dakako, nijedna od savjetnica nije za to, da se te dvije starice prime na izdržavanje, pa makar i na račun tog da bi nam ostavile kuću.“⁵⁴

Ne treba sumnjati da je s. Piju odgovor Vrhovnoga vijeća ražalostio, pa i razočarao, ali se ipak nije dala obeshrabriti. Iz sačuvanih vreda može se zaključiti da je, usprkos odluci Vrhovnoga vijeća, samoinicijativno nastavila dogovarati se sa sestrama Vlahović te je 2. veljače 1959. preuzela skrb za njih, a one su 11. veljače potpisale darovnicu kojom ostavljaju dominikankama svoju kuću u Starom Gradu u zamjenu za doživotno uzdržavanje i podvrobu. S. Pija i druga sestra koja je živjela s njom prenijele su u kuću sestara Vlahović i teško bolesnu staricu Miru Franetović, jer im je bilo nezgodno brinuti o tri starice na dvije adrese. Sve je dodatno otežavala činjenica da je u prizemlju kuće sestara Vlahović živio stanar koji nije želio iseliti, a na prvom katu bile su rečene starice pa su dominikanke i dalje morale u kući blizu crkvice sv. Roka prati odjeću i rubeninu te pripremati hranu i donositi je staricama. Jedna sestra je spavala kod starica, a jedna u kući blizu crkvice sv. Roka.⁵⁵

52 Usp. SVU, bez br. 1958., S. Pija Budrović Vrhovnom vijeću Kongregacije, Stari Grad, 7. III. 1958.

53 Usp. SVU, br. 21/1958., S. Andela Milinković s. Piji Budrović, Korčula, 10. IV. 1958.

54 SVU, br. 60/1958., Vrhovno vijeće s. Piji Budrović, Korčula, 31. XII. 1958.

55 Usp. AKSAČ, *Kronika kuće u Staromgradu(!)*, početak kronike bez datuma i paginacije (zapis s. Ksaverije Oreb).

Ostvarenje snova i prelazak u vječnost

Nadajući se utemeljenju filijale u Starom Gradu, s. Pija je u lipnju 1959., kao neformalna starješica, Vrhovnom zboru Kongregacije poslala izvjestaj o svojoj dvočlanoj zajednici. Na početku je kazala: „Na slavu Božju i spas duša, a u vidu proširenja drage Kongregacije već par godina mislim i radim na tome kako da osnujem u Starom Gradu na Hvaru Kuću Providnosti Presvetog Ružarija ...” U nastavku kaže da bi svrha te filijale bila promicati pobožnosti presvetoga ružarija, katehizirati djecu, pomagati župniku u pastoralnom radu te dvoriti bolesnike po kućama i pripremati ih za primanje svetih sakramenata. Dodala je da bi se s vremenom, ako prilike dopuste, mogao u gradu osnovati dom za stare te nastavila: „Da ostvarim svoju nakanu puna pouzdanja u Božju providnost i u Kraljicu presvetog Ružarija, obratila sam se na razne osobe da me pomognu u mom pothvatu i nada me nije prevarila. Kada sam se najmanje nadala stigla mi je pomoć, a dvije starice su ostavile kuću koja vriedi preko dva milijuna. Sa sakupljenim sredstvima njihov sam uvjet mogla prihvati i one su obskrbljene pomoću dobročinaca i Božje providnosti za dulje vremena, u koliko se Vrhovni Zbor odluči da osnuje kuću u Starom Gradu na Hvaru pod gornjim naslovom i ukoliko kuća službeno bude otvorena. Uvjereni sam, da će Vrhovni Zbor uvaživši sve razloge službeno kuću otvoriti, da se djelo započeto Božjom providnošću i pod pokroviteljstvom Kraljice presvetog Ružarija nastavi na slavu Božju, spas duša, dobrobit Crkve, čast reda i naše drage Kongregacije.”⁵⁶

Nakon Vrhovnoga zbora 1959. konačno je utemeljena filijala u Starom Gradu te su time ostvareni snovi s. Pije Budrović. Prvom starješicom nove filijale u litopadu te godine imenovana je s. Paulina Pitarević.⁵⁷ Premda s. Pija više nije bila formalno odgovorna za starigradsку zajednicu, ipak je starješica u svemu tražila

njezin savjet i pomoć te uglavnom nije ništa produzimala bez dogovora sa s. Pijom. Dapače, nerijetko joj je prepuštala inicijative i odlučivanje, što je posebno došlo do izražaja kod rješavanja za sestre nezgodne i jako teške situacije života na jednoj i skribi za starice na drugoj adresi. Tek nakon što je spomenuti sporni stanar iselio iz kuće sestara Vlahović, moglo se pristupiti njezinu uređenju i adaptaciji kako bi bila prikladna za sestre. Pritom im je ususret izišla Mira Franetović za koju su brinule i koja im je malo prije smrti, u prosincu 1960., dopustila da prodaju njezinu kuću i da dobivenim novcem urede kuću u kojoj skrbe za starice. Potkraj kolovoza 1962. preminula je i Dina Franetović rođ. Vlahović, pa je dominikankama na brizi ostala još samo Nikica Vlahović.⁵⁸

Nakon što su uredile i adaptirale kuću sestara Vlahović, dominikanke su 23. rujna 1962. konačno u nju uselile. Nakon toga su u prizemlju, gdje je prije toga bila neka trgovina, uredile kapelu posvećenu Gospi Fatimskoj, a potom je s. Pija kupila jednu ruševinu uza sestrinsku kuću, jer su njezini prozori gledali na sestrinsko dvorište, pa je kupnjom osigurala sestrama privatnost.⁵⁹ Uređenje kuće i kapele iziskivalo je velike troškove. S. Pija ih je pokrila novcem zaređenim već spomenutom prodajom kuće Mire Franetović i prinosima dobročinitelja. Kako to nije dostajalo, zajednica se morala zadužiti, a dug je ubrzo isplaćen zahvaljujući Luciji Pakušić koja je iz Tacome u Texasu poslala s. Piji veliku svotu novca. Dapače, od poklonjenog novca napravljeni su još neki radovi u kući i kapeli, koju je 9. kolovoza 1963. blagoslovio pomoćni hvarski biskup Celestin Bezmalinović.⁶⁰

Veliku podršku i pomoć s. Piji je pružao i starigradski dominikanac dr. Frano Kovačevića te njegova majka. Kovačević je jako želio da dominikanke dođu do vlastitoga doma u Starom Gradu i da ga prikladno urede pa se osobno

56 AKSAČ, *Fascikl Stari Grad na Hvaru*, S. Pija Budrović Vrhovnom zboru Kongregacije, Stari Grad, 18. VI. 1959.

57 Usp. ZSVV, dne 7. X. 1959.

58 Usp. AKSAČ, *Kronika kuće u Staromgradu(!)*, početak kronike bez datuma i paginacije (zapis s. Ksaverije Oreb).

59 Usp. *Isto*.

60 Usp. AKSAČ, *Kronika kuće u Staromgradu(!)*, nastavak kronike bez datuma i paginacije (zapis s. Konstance Kralj).

angažirao kako bi pomogao s. Piji. Zahvaljujući mu za njegovu dobrotu i ljubav, s. Ksaverija Oreb piše da njegova majka „potpomaže i nastavlja u svemu misiju svoga sina” pa stoga i nju treba ubrojati među dobročinitelje.⁶¹

No, sve poslove oko uređenja kuće i kupnje ruševine uz nju s. Pija je vodila nepokretna, s bolesničkoga kreveta, jer je u međuvremenu doživjela dva moždana udara.⁶² Komentirajući tu činjenicu, s. Ksaverija Oreb je zapisala: „Budnim i razboritim sudom prati i vodi sve. Najvažnije [je] što se puna pouzdanja i kršćanske vetrine pouzdaje u Boga. Svetim optimizmom gleda na sve. Daje odvažnost i onima koji neodlučno ali opravdano sustaju pred poteškoćama.”⁶³

Sestre su ubrzo preuzele ređenje starigradske župne crkve i vođenje crkvenoga pjevanja te su nastavile obilaziti bolesnike u gradu. Jedna od sestara koja je vodila crkveno pjevanje u Starom Gradu, s. **Metoda Alajbeg**, došla je na tu službu pred Božić 1962. Prema vlastitom pripovijedanju, još nije bila vješta u sviranju, osobito ne u sviranju starigradskih napjeva. Odlazeći svirati u crkvu, pitala se kako će to proći. Povjerila se s. Piji koja ju je ohrabrla i obećala da će na svojoj bolesničkoj postelji moliti da sve dobro prođe. Nakon što je sve dobro prošlo, s. Metoda se vratila kući i pošla o tom obavijestiti s. Piju koja je za čitavo vrijeme trajanja liturgijskoga slavlja molila za s. Metodu. Ova zgoda jedan je od brojnih primjera zbog kojih je s. Pija ostavila iznimno pozitivan utisak na s. Metodu.⁶⁴ Svoje dojmove o njoj s. Metoda je u jednom intervjuu sažela u kratku rečenicu: „Bila je divna žena.”⁶⁵

Nekoliko godina nakon formalnoga utemeljenja, starigradsku filijalu je u kolovozu 1964. prvi put službeno pohodila časna majka Manes Karninčić. Nakon obavljenе kanonske vizitacije, zapisala je: „Sestre su se dobro smjestile. Kuća je dosta trošna i treba popravaka. Kako je

kuća nazvana ‘Dom Božje Providnosti Kraljice Presv. Ruzarija Majke Božje Fatimske’ – Božja će se Providnost pobrinuti, i već se brine, da se kuća polako uredi. Već se dosta i učinilo. (...) Sestre vrše svoje redovničke dužnosti – točne su na zajedničkoj molitvi – obavljaju redovito duh. vježbe. Preporučila sam ljubav, strpljivost, snašanje i potpomaganje jedna druge u svemu.”⁶⁶

Polagani razvoj filijale u Starom Gradu, praćen mnogim žrtvama, patnjama, osobnim pregaranjem i molitvama s. Pije, ali također njezinom snažnom vjerom i nadom, iznimno je veselio tu ostarjelu redovnicu. No, njezine su fizičke snage sve više slabile. Redovnica koja je velik dio života provela služeći bolesnima i nemoćnima, u starosti je teško oboljela i postala sasvim nemoćna. Podnosiла je to stanje „uzornom redovničkom strpljivošću”⁶⁷ te je ususret smrti ovozemnoga života išla sasvim mirno i spokojno. Prema pripovijedanju s. Metode Alajbeg, s. Pija nimalo se nije bojala smrti. Otvoreno je govorila da umire te čak upućivala sestre kako će lijes s njezinim tijelom iznijeti iz kuće, a da pritom ne oštete tek uređenu unutrašnjost svoga doma. Nadahnuta čvrstom vjerom i nepokolebivom nadom u život vječni, s. Pija je smrt očekivala kao osloboditeljicu od tjelesnih okova i kao vrata kroz koja mora proći da bi postignula cilj svojega života – blaženu vječnost.

Dominikanke su za s. Piju skrbile sestrinskom ljubavlju i brigom, a u posljednjim trenutcima njezina života bio je uz nju i njezin brat, o. Dominik. Tješio ju je, hrabrio i molitvama ispratio njezinu dušu u vječnost. Okrijepljena svetim sakramentima, preminula je 10. kolovoza 1965., osam dana nakon 83. rođendana i četiri mjeseca prije 60. obljetnice redovničkoga oblačenja. Tijelo joj je položeno u grobniču koju su dominikanke na starigradskom groblju baštinile od obitelji Franetović.⁶⁸

61 Usp. *Isto*.

62 Usp. AKSAČ, *Kronika kuće u Staromgradu*(!), početak kronike bez datuma i paginacije (zapis s. Ksaverije Oreb).

63 *Isto*.

64 Ove i neke druge detalje o s. P. Budrović autoru ovih redaka s. Metoda Alajbeg je osobno ispričala te joj srdačno zahvaljujem.

65 Slavka Sente, Da se bolje upoznamo. S. Metoda Alajbeg, sa s. M. Alajbeg razgovarala s. S. Sente, *Ave Maria*, 3./2011, 59.

66 AKSAČ, *Knjiga vizitacije Kuće Božje Providnosti Kraljice Sv. Krunice*, dne 26. VIII. 1964.

67 AKSAČ, *Knjiga preminulih sestara 2, S. Pija Budrović*.

68 Usp. *Isto*.

Zaključak

Stupivši 1905. u novoutemeljenu Kongregaciju sestara dominikanki sv. Andjela čuvara, s. Pija Budrović posvetila joj je šest desetljeća života i rada. S prvim sestrama gradila je novu Kongregaciju, prihvaćajući pritom premještaće i razne službe u duhu redovničkoga posluha. Djelovala je u nekoliko samostana i filijala te velik dio života posvetila skrbi za siromašne stariće i starce u domovima za siromahe u Trogiru, Korčuli i Zagrebu, zaraznim bolesnicima u splitskoj bolnici te malaričnoj i neuhranjenoj djeci u čiovskom lječilištu. Osobit trag ostavila je kao upraviteljica splitskoga Doma za služavke. U toj je ustanovi poput dobre majke skrbila za brojne djevojke koje su tražile zaposlenje u Splitu ili su bile žrtve neljudskih postupaka svojih poslodavaca. Poslije Drugoga svjetskoga rata, u

promijenjenim društvenim okolnostima i narušena zdravlja, došla je u rodno mjesto i godinama radila na otvaranju filijale u Starom Gradu. Unatoč brojnim problemima, preprekama i velikim zdravstvenim tegobama, nije se dala obeshrabriti te je 1959. dočekala utemeljenje filijale u rodnom mjestu. Premda je za to upravo ona bila najzaslužnija, nije isticala svoje zasluge nego je sve pripisivala Providnosti Božjoj i zagovoru Kraljice Svetе Krunice. Ostavila je uzoran primjer požrtvovne i samozatajne redovnice, osoobe odane svojoj redovničkoj obitelji i predane služenju potrebnima te žene jake vjere i djelatne kršćanske ljubavi.

Ivan Armanda

Preuzeto iz: *Prilozi povijesti otoka Hvara*,
br. 15/2021.

BIJELI ANĐELI

Bile su to prilike ritke
Za dicu niku, uvik istu.
U ono vrime tako je to bilo
Ni nas puno hodilo u crkvu.
Rezi i Mira, Ljiljana i Marija
i druga curma ženska, među njima i ja.
Časna Markulina i časna Vinka
će nas naučit deklamirat, pjevat
i još letit ko da smo pravi anđeli mali,
kroz dvorane svitle palaca velikoga
ravno sve do trona biskupskoga.

Na oni dan matere naše
Će nan bile veštice obuć
Od organisa i pica, tila oli svile,
i bičvice bile i postole bile.
U crkvi će nan časne bila krila stavit
krunon od biloga cviča glave okitit.
Slavlje posebno u palacu će bit
jer sveti Todor je zaštitnik naš
i biskup će na ti veliki dan
svečano doć i pohodit grad.
Monsinjor Butorac će za priliku ovu
Na prijestolje sedit
i bilu anđeosku četu čekat
što će samo njemu u čast
deklamirat i lipo pivat.
Mi ćemo mu onda prsten pojubit
a on će nama blagosolov dat.
I na kraju svega lipa bila torta
šore Marije Matijačinke
će nas svih skupa u sakristiji čekat.

Stanka Kraljević

NAŠI POKOJNICI

s. ZORKA (DRAGA) SENTIĆ
dominikanka
2. 09. 1935. – 2. 06. 2022.

Okrijepljena svetim sakramentima i molitvom svojih susestara, preminula je u četvrtak 2. lipnja 2022., u kući matici u Korčuli s. Zorka, krsnim imenom Draga Sentić, u 87. godini života i 66. godini redovništva.

S. Zorka je rođena u župi Vidonje kod Metkovića, od oca Marka i majke Mare rođ. Barišić. Najveći dio svog redovničkog života (50 godina) služila je najmanjoj Isusovoj braći – dječici, bolesnima, starima i nemoćnima. Neka je

Gospodin prepozna po djelima ljubavi i uvede u svoje vječno kraljevstvo.

U Korčuli pokopana s. Zorka Sentić

Posljednji zemaljski ispraćaj naše s. Zorke bio je u subotu, 4. lipnja 2022., na groblju sv. Luke u Korčuli. Sprovodne obrede predvodio je fr. Marko Bobaš u nazočnosti dubrovačkog piora i isповједnika sestara fr. Tomislava Kraljević OP, a i korčulanskog župnika don Frana Kuraje. S. Zorku su ispratile njene sestre dominikanke i rodbina, a nazočile su i sestre Kćeri milosrđa iz Blata. Nakon sprovoda slavljenja je sveta misa zadušnica u samostanskoj kapeli.

Na groblju se od s. Zorke oprostila priora s. Barbara Bagudić, osvrnuvši se na životni put s. Zorke:

Gledajući ovih dana fotografije s. Zorke, posebno dok smo onih njenih posljednjih sat vremena molili u njenoj sobi, nisam mogla ne primjetiti kako je bila radosna. Na svim fotografijama je nasmijana od srca. „Bog ljubi vesela

darivatelja“ kaže nam sv. Pavao, i to doista možemo primijeniti na nju.

Naša s. Zorka ugledala je svjetlo dana 2. rujna 1935. godine u Vidonjama kod Metkovića. Bilo ih je devetero djece, tri brata i šest sestara. Još je jedna njezina sestra bila dominikanka, s. Teodora, koja je, bila mlađa od nje, a preminula je 2007. u 65. godini života. Pokopana je ovdje, u istom grobu. S. Zorka se rado sjećala svojih roditelja, braće i sestara i rodbine i rado je o njima govorila. Imala je lijepo djetinjstvo koje je provela u radu u polju, u igri i radosti.

S punih 19 godina pristupila je sestrama dominikankama u Korčuli. Započela je novicijat 8. svibnja 1955. godine na blagdan Gospe, Posrednice svih milosti, koju je toliko ljubila. Darovala je sebe Gospodinu po prvim zavjetima 24. svibnja 1956. na dvostruki blagdan, blagdan Prijenosu sv. Oca Dominika i blagdan Pomoćnice Kršćana, a onda i po doživotnim 8. svibnja 1961, ponovno na dan kada dominikanski red slavi zaštitu Blažene Djevice Marije nad cijelim Redom.

Darovala je sebe Bogu, svome dominikanskom redu kojeg je toliko ljubila, sestrama, mladima i starima koje je služila. Svakoga je voljela jednako. Darovala se radosno.

Nakon zavjetovanja, pet je godina provela u Zagrebu u Samostanu bl. Hozane Kotorske. Većinu svoga redovničkog puta provela je u Kanadi, čak 50 godina. Nakon toga se vratila u Korčulu gdje je provela posljednjih gotovo 11 godina. Često je i rado molila, krunica je bila njena najdraža molitva. Lijepo je pjevala i svojim glasom je obogaćivala zajedničku molitvu. Rado je dolazila i na klanjanje. Jednom prilikom je cijelu noć provela u molitvi pred Presvetim. I uz naše nagovaranje da se pođe odmoriti nije se dala smesti. Rekla bi nam da ju pustimo da bude uz Gospodina. Molitva joj je bila i izvor i nadahnuće za služenje djeci, bolesnima, starima i nemoćnima. Ništa joj nije bilo teško jer je sve činila za Gospodina. Dok je god mogla, dolazila je pomagati sestrama u kuhinju. Bila je radosna jer je mogla i na taj način pomagati zajednicu.

Njezini izlizani molitvenici svjedoče da je bila pobožna Blaženoj Djevici Mariji i sv. Josipu. Molitva krunice joj je davala snagu i tu njenu tako prepoznatljivu radost. Zaista, cijeli život ju je krasila radost.

Bog, koji ljubi vesela darivatelja poveo ju u Nebesku radost i nagradio za svako dobro koje je za svoga života učinila. Draga s. Zorka, nemoj nas zaboraviti ni s neba. Moli za nas koji ostajemo ovdje dok ne ispunimo mjeru svojih dana, dok svi ne prispijemo tamo gdje su prave radosti.

s. Barbara Bagudić

Osvrt na razgovor sa s. Zorkom, 2019. za AM

U našem glasilu Ave Maria, u rubrici *Da se bolje upoznamo*, 2019., objavljen je razgovor sa s. Zorkom, što ga je vodila s. Jana Dražić. U tom je razgovoru s. Zorka s velikom radošću i zanosom pričala o svome sretnom djetinjstvu. Odrastala je uz svoju brojnu braću i sestre, bilo ih je devetero, i uz brižnu skrb svojih roditelja. Naročito joj je ostala u sjećanju majčina velikodušnost i ljubav prema siromasima, premda ni oni nisu bili bogati, ali su ipak rado dijelili s drugima što su imali. S. Zorka se, kao djevojčica okušala u mnogim poslovima, kako što dolažilo. Čuvala je ovce, plela čarape, znala je kuhati i pripremati razna jela, lovila ribe, a posebno žabe, što je poseban specijalitet njezina kraja. Okušala se čak i u veslanju.

No, kako su godine prolazile, nastupila je djevojačka dob, valjalo je razmišljati o svom budućem životu. Zrela, zdrava djevojka, sposobna za svaki posao, prigode za samostalan život nudile su joj se na svakom koraku. Osobito su joj okolnosti nudile život u braku. No, s druge strane, u duši je osjećala tajanstveni zov da sve te svoje sposobnosti, djevojačku ljepotu i zanos preda najvjernijem Zaručniku, Isusu. Nakon razumljivog kolebanja i opiranja, taj nutarnji zov je nadjačao sve druge izazove i ponude. Godine 1954., u svojoj 19. godini života, odlučila je posvetiti svoj život u redovničkom staležu. No, nije bila sama. Zajedno s njom krenulo je čak 8 djevojaka u samostan sestara dominikanki u Korčulu. Nije krila nevjericu nekih susjeda koje

su sumnjale da će Draga ostati u samostanu. Imale su više povjerenja u druge djevojke. Ta ih je sumnja ipak iznevjerila. Dogodilo se suprotno: sve njezine prijateljice koje su došle s njom u samostan, malo pomalo su odustajale i vraćale se svojim kućama. Ostala je samo naša Draga Sentić! Redovničko je odijelo dobila 1955. i tada dobila novo ime – s. Zorka. Prve je redovničke zavjete položila 1956. Odmah nakon toga, kao mlada redovnica dominikanka dolazi u samostan bl. Ozane Kotorske u Zagreb, gdje ostaje 5 godina. Živa, poletna, sposobna za svaki posao brzo se uklopila u novu zajednicu. Rado i lijepo je pjevala pa se uključila i u crkveni zbor kojega je vodila s. Andjela Rukavina.

Političke su i gospodarske prilike bile veoma teške za cijelu zemlju, a osobito za redovnice. Trebalо se boriti za preživljavanje. Tako su i naše sestre krenule u daleku Kanadu kako bi тамо, svojim radom, pomogle sestrama u domovini.

Našle su tamo, Božjom dobrotom, veliko polje rada. Zato im je trebala pomoći. Među hrabrim sestrama koje su bile spremne ostaviti domovinu i krenuti u nepoznati svijet, bila je i naša s. Zorka Sentić. Na kanadsko je tlo stigla 1961. i od tada ostala tamo punih 50 godina. U domovinu se definitivno vratila godine 2011.

Evo što o tim prvim danima kaže ona sama:
s. ZORKA: „Najprije sam bila kod bolesne djece s teškoćama u razvoju. Svaku sam noć čuvala tridesetak djece, bilo je teško. Nekad smo morali zvati policiju ako bi bili nemirni ili ako bi pokušali pobjeći. Bilo je dosta naporno. Uvijek sam molila krunicu. Francuski jezik sam učila usput, s djecom i ljudima. Najlakše je bilo zapamtiti pjesme, često smo pjevali. Tamo sam naučila i svirati. Dolazila je jedna gospođa koja me podučavala i malo pomalo sam svladavala vježbe i pjesme. Bilo mi je drago što mogu svirati i na misi, pa čak i *Andeosku misu* na latinskom. Dobro mi je išlo, s Bogom sve ide, a bez Njega ništa!

Nakon toga premještena sam u Val du Lac gdje su bili dečki. Bilo je oko 300 djece. Ne sjećam se točno, mislim da sam ostala u toj kući tri, četiri godine. Radila sam u praoći, uvijek je bilo posla. Prala sam robu. Jednog dana došlo je kod mene u praočnu njih osmero. Pitala sam ih što žele i rekli su mi da ih je ravnatelj poslao k meni. Bili su visoki, veliki. Onda sam ih molila da mi pomognu nositi opranu robu na sušenje. Rekla sam im da mogu biti vani dok se ne opere sljedeća mašina robe, pa će mi onda opet pomoći. Ali oni su me pitali što će ja raditi. Rekla sam da će moliti krunicu. Zaželjeli su ostati sa mnom. U podrumu je bio kip Gospe Fatimske,

rado sam tu donosila cvijeće. I tako su ostali sa mnom i molili smo krunicu. Činili bi to svakoga dana. Nakon nekog vremena došao je direktor i pitao što radim s tim dečkima. Primijetio je da su sada drugačiji, bolji nego prije. Odgovorila sam da mi pomažu nositi robu na sušenje i da u međuvremenu zajedno molimo krunicu. Eto kako je moćna naša draga krunica! Nekad kad bi išli van, u šetnju s odgojiteljima koji su bili zaduženi za njih, nabrali bi cvijeća pa bi mi donijeli. Onda bi zajedno to nosili Gospu.

Počela sam razmišljati kako bi bilo lijepo da se Gospa premjesti van, iz podruma. Išla sam kod direktora i pitala ga možemo li Gospu staviti negdje drugdje. Složio se s tim, i Gospa je ubrzo dobila novo prebivalište, vani pokraj jezera. Tako su mogli svi doći k njoj i pomoliti se. No, nekome je Gospa smetala. Nakon nekog vremena bacili su je u jezero. Bilo nam je jako žao. Onda smo se odvažile s. Jelka, s. Tereza i ja i išle smo kip izvaditi iz jezera. To je bilo pravo čudo da smo kameni kip, koji je bio jako težak, nas tri izvadile van!

Uvijek sam se rado molila Gospu. Jednog sam dana dobila nadahnuće, kao da mi je Gospa kaže da dijelim otajstva žive krunice. Iste sam večeri napisala otajstva na papiriće i podijelila sestrama u kući, a kasnije sam ih dijelila i drugima. Čak sam mnogima slala i u Ameriku, postom, i u druge zemlje, gdje god sam mogla.“

(...) Poslije toga bila sam u Sherbrooku. Tu sam radila u staračkom domu, imala sam na brizi oko trideset staraca. Uglavnom su svi bili pokretni. Najviše su voljeli kad sam s njima imala terapije raznim vježbama, *exercice*

physique [tjelovježbu]. Nekad smo igrali društvene igre. Izmišljala sam sve moguće načine da ih aktiviram. Bilo im je to jako drago, svatko je sudjelovao koliko je mogao. U jednoj sali imali su čak i plesni podij i tamo smo plesali. Imali smo veliki vrt, tu su se šetali, a kad bi pao snijeg klizali bi se. Bilo je lijepo.“

AM: Što vam je ipak bilo najteže u Kanadi?

s. ZORKA: U početku mi je bilo teško jer nisam poznavala francuski jezik, ali sam s vremenom to pomalo svladala. Ali najteže je bilo razdoblje kad je nastupila jedna velika kriza: skupina sestara je odlučila napustiti samostan. Bilo je to bolno i teško. Ja sam stalno molila krunicu i svih poticala da mole. Nažalost, puno ih je otišlo, i naših Hrvatica i Kanađanki. Ta bol neće valjda nikada zacijeliti. Molim i dalje za te sestre i želim da budu sretne, da budu Božje gdje god jesu.

Bilo mi je i teško kad sam dobila vijest da mi je nesretnim slučajem poginuo otac. Nisam mu mogla ići na sprovod, predaleko je to. Molila sam za pokoj njegove duše, ali i za mamu da može lakše podnijeti njegovu smrt. Često je spominjala da bi voljela prije smrti još jednom vidjeti svoju Dragu (mene). Kad sam jedne godine bila na godišnjem, majka je već bila teško bolesna. Bog je dao da sam je zatekla živu. Bile smo obje sretne. Malo nakon toga je preminula.“

„Iz Kanade sam se vratila u Korčulu 2011., gdje sam i sada. Dok mogu, rado idem pomoći u kuhinju. Rad ne ubija, on oživljava! Ujutro se rano dignem i idem u kapelu, kad mogu. Sjedneš i moliš, jer ako počneš popuštat u molitvi, gotov si!“

AM: Jeste li zadovoljna redovnica?

s. ZORKA: Mogu reći da jesam. Prije nisam puno o tome razmišljala. Život te nosi, posao te gura naprijed, i vrijeme brzo prolazi. Kada sad gledam unatrag što sam sve prošla, kad se prisjetim svega, pitam se kako sam to mogla, je li to moguće? A eto, mogla sam, s Božjom pomoći i s krunicom u ruci. Proživjela sam lijepu mladost i doživjela sretnu starost. Prošla sam puno toga, ali najviše se volim sjećati svega lijepoga iz mладosti, iz mojih prvih redovničkih dana pa i najdužeg boravka u Kanadu. Život u tuđini, kako god izgledao težak, uvijek se nađu i razlozi za radost. I to sam nastojala i drugima prenositi. Uvijek svjesna da sam Bogu predana, da sam za njega živjela i radila. Nema bez Boga ništa. Ako s Bogom legneš, s Bogom ćeš se i dignuti!

AM: Što biste poručili sestrama i svima koji budu čitali AM?

s. ZORKA: A što bih ja mogla poručiti?! Svi vole prepričavati što su sve pretrpjeli. Neka smo pretrpjeli, ne treba za to žaliti, jadikovati niti koga optuživati. Možda smo nekad od drugih doživjeli neugodnosti, ali su sigurno i oni od nas. Ako smo došli radi Boga, onda znamo da niti jedna žrtva nije uzaludna, da On sve prati, voli i nagrađuje. I već ovdje, a sigurno i u nebu.“

(Iz AM 3/2019.)

s. Slavka Sente

Naš Zorkić

Dok se svakodnevno teško penjala uz stube poslije doručka, ručka ili popodnevne marenede uvijek je zazivala: „Isuse moj, Isuse moj...“ U teškim danima bi Mu dodala: „Šta više čekaš, zašto me ne zoveš Sebi?“ Dočekala je Njegov poziv 2. 6. 2022., točno u 15h (od jutra polako umirala, ali čekala to milosno vrijeme za posljednji dah)!

Uz njen bolesnički krevet molile su i pjevale sestre (časna priora – s. Barbara, s. Martina, s. Aurelija, s. Trpimira, i novakinje s. Josipa, s. Dominika i s. Marta Marija). S. Dominika je odsvirala tri Gospine pjesme koje je s. Zorka jako voljela, te naše Zdravo Kraljice i Salve Reginu. Onda smo zajedno otpjevale Zdravo Kraljice i krenule moliti krunicu Božanskog milosrđa. Kad smo nju izmolile, počele smo moliti Zdravo Kraljice za vrijeme koje je s. Zorka udahnula posljednji put. Nakon toga s. Dominika je ponovo odsvirala Gospinu pjesmu jer kome je bolje preporučiti dušu nego nebeskoj Majci?

S. Miroslava kaže da ju je s. Zorka došla pozdraviti posljednji put. Osjetila je u sebi točan trenutak kad je ona zadnji put udahnula (njih dvije su uvijek zajedno išle u kapelu, red je da se i na rastanku pozdrave).

Tu večer smo je ispratile posljednji put iz naše kuće (s. Josipa i s. Dominika pomogle nositi lijes) i 4. 6. 2022. položili u grobnicu gdje

joj tijelo počiva zajedno s drugim sestrama koje otidoše prije nas...

S. Zorku sam upoznala prije godinu i po dana. Doživjela sam ju kao ženu tvrde volje (čitaj tvrdoglavu ženu), jake volje za životom i punu ustrajnosti, postojanosti u svakodnevnim aktivnostima (lako je biti vjeran jedan dan, ali duže...).

Dan za danom dolazila je u kuhinju, tražila svoj pribor (nož i dalje zovemo ‘Zorkin’ nož), sjela na svoju barsku stolicu i neumorno gulila jedan dan mrkvu (karotu kako je ona po „francuski“ govorila), a drugi dan crveni ili ljubičasti luk (ona jedina nije plakala dok ga guli, bila najbolja za taj posao!). A svaki slobodan trenutak je provodila u kapelici s Njim (nikad joj nije smetalo sviranje, voljela je slušati i znala podržati nas mlađe, pokazala bi OK ili rekla bon, ekselant). Kad više nije mogla ustajati i bila cijelo vrijeme u svojoj sobi, mi novakinje bismo provirile, dobacile osmijeh, pozdravile mašući ili bismo radile „eksercise“ s njom (tako se kažu vježbe na Zorkinom jeziku; s. Josipa i s. Dominika su joj

tako kratile dan i uveseljavale ju). Kad ne bi bila raspoložena za tjelovježbu, onda bismo igrale Čovječe, ne ljuti se (svaki put bi nas pobijedila, nije bila lak protivnik, ali NISAM se ljutila).

Znam da je smrt i odlazak Ocu sasvim prirodna stvar, ali moram priznati da mi fali. Svaki put kad prođem pored njene sobe, posebno tih prvih dana nakon njene smrti, neki osjećaj blage tuge me obuzme kad se sjetim da nije više tu, da je uzalud otvarati vrata prazne sobe u kojoj više nitko ne boravi. Ali znam, otišla je na puno ljepše mjesto kojem se svi nadamo i za koje živimo ovaj život.

Znam da i dalje živi i da još uvijek moli za mene i za moju obitelj (tako je svaki dan govorila) i ostat čemo povezane molitvom do trenutka kad se sretnemo gore, kod Oca!

Htjela sam napisati kratko o toj redovnici, ženi koja je ostavila utisak na mene, pa kratko i napisah.

Završit ću riječima našeg Zorkića koja je tako znala reći svaki put kad se iskreno i od srca

zahvaljivala za najmanji znak pažnje, mali dar ili za poklonjenu ljubav: „Bog vam dao lijepo zdravlje!“

s. Dominika Ćurić, novakinja

TOMISLAV KOŠČAK

5. 02. 1960. – 16. 08. 2022.

Tužna vijest, ali i sigurna nada u uskrsnuće proširila se u utorak 16. kolovoza 2022. cijelom Crkvom u Hrvata da je zauvijek zaklopio svoje tjelesne oči naš dragi grafičar, Tomislav Koščak. Već sâm spomen njegova imena vodi nas na podnaslovnice brojnih knjiga, časopisa, pozivnica i gotovo svega što se u crkvi događalo zadnjih 20-30 godina. Njegovo znanje, spretnost, domišljatost i ljubav prema uređenju knjiga prepoznato je od prve do zadnje stranice. Spremnost na izvršenje svake molbe bila je beskrajna. Svatko se sa sigurnošću mogao obratiti njemu za bilo kakvu usluga. Razumio se u sve. Ako ne bi mogao odmah pomoći, odgodio bi to ljubazno za par trenutaka ili sati ili dana, sa sigurnošću da će učiniti čim stigne. Nikada nije trebalo sumnjati u njegovo obećanje. Nije on radio samo na prijelomu časopisa i knjiga nego je izrađivao plakate, pozivnice, programe, osobito za Svećenički tečaj, svake godine. „U hrvatskome katoličkome i glazbenome izdavaštvu bio je prepoznat kao vrstan grafički urednik i fotograf. Prepisao je i grafički oblikovao mnoga notna glazbena izdanja, među kojima je i hrvatska liturgijska pjesmarica „Pjevajte Gospodu pjesmu novu“ u nakladi Glasa Koncila (2003.). Obdaren marljivošću i samozatajnošću, u jedinstvenoj osjetljivosti za sklad, grafički je i likovno oblikovao velik broj izdanja: monografija, zbornika, knjiga, časopisa, listova, manjih prigodnih izdanja, plakata... Ostat će posebno pamćen kao grafički urednik likovno i grafički prepoznatljivoga liturgijsko-pastoralnoga lista »Živo vrelo« (od 2004. do 2022. godine), kao i drugih izdanja Hrvatskoga instituta za liturgijski

pastoral. Spremno je pomagao u izdanjima i pri drugim izdavačkim kućama.“ Znao se radovati kad bi tekstovi stigli na vrijeme ili kad je uspjelo nešto veoma teško i zahtjevno, pritom bi uskljuknuo: Aleluja!

Ukratko rečeno, bio je dar neba za crkvu, ali i za svakoga tko bi mu se obraćao posebno za AM.

Kad sam pripremala drugi, uskrsni broj AM, javio mi je neka mu pošaljem materijale i počeо uređivati. Međutim, morao je zastati jer je nadošla temperatura i slabost. Mislio je da se radi o koroni koju još nije bio prebolio. Međutim, stvari su postajale sve ozbiljnije, temperatura ga nije napuštala i sve je više osjećao tjelesnu klonulost. Nakon nekoliko dana čekanja, poslao mi je poruku da, nažalost, neće moći završiti ovaj broj AM, ne osjeća se dobro, morat ću potražiti nekoga drugoga. Inače, dugogodišnjim uređivanjem AM, separatâ i Dani kongregacije znao je svaki detaljić gdje što treba doći, što je važno istaknuti pa mi je rado davao sugestije i mnoge upute.

Nakon Uskrsa, uoči bl. Ozane, zamolila sam ga da li bi mogao napraviti plakat za proslavu bl. Ozane, kao što je to radio svake godine. Odgovorio je neka mu pošaljem sve što treba. U istom je danu plakat bio gotov i poslan. Bio je to njegov zadnji, uspješan pokušaj da dade svoj doprinos proslavi i štovanju bl. Ozane. Inače, njegova je grafička obrada bila i u knjizi *Blažena Ozana Kotorska 2020*. Zdravstveno mu se stanje sve više pogoršavalo. Nije više mogao govoriti. Na upit kako je, odgovorio je porukom: „Molite se za mene, to je jedino što mi za sada treba.“

„Tomislav Košćak rođen je u Varaždinu 5. veljače 1960. godine, gdje je završio osnovno i srednje obrazovanje. Studirao je arhitekturu, ali ga je život odveo u druga zanimanja. Nekoliko je godina radio u poslovima administracije, baveći se usputno fotografijom i grafičkim oblikovanjem. Od 2005. do 2006. godine bio je zaposlen kao tajnik Instituta za crkvenu glazbu Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Od 2006. zaposlen je kao grafički urednik u Hrvatskome institutu za liturgijski pastoral. Živio je u Bregani pored Zagreba, u župi Lug Samoborski. Kršćanska je vjera oblikovala njegov duh, darujući mu čvrsto pouzdanje u Gospodina, te je s mirom u srcu, ne gubeći vedrinu života, prihvatio svoju kratkotrajnu i

neizlječivu bolest i predao se Božjoj volji. Tim pouzdanjem u Gospodina i molitvom bio je utjeha svojim najbližima – supruzi, kćeri i dvojici sinova, koji su se s ljubavlju skrbili o njemu u obiteljskome domu.“ (hilp)

Premda se njegov tjelesni život vidno i brzo gasio, sasvim je sigurno da je duhovno sazrio do punine. I zato je Gospodar došao u utorak 16. kolovoza 2022. u 15 sati, u Vinogradsku bolnicu ubrati taj zreo plod i dodati ga žitnica ma neba. Zbog svega toga usuđujemo se, iz ove zemaljske, susne doline, upraviti mu molbu: Tomislave, molite za nas, zagovarajte nas pred milosrdnim Licem Svevišnjega.

s. Slavka Sente

MIJAT MIJIĆ

8.12. 1930. – 21. 08. 2022.

(brat s. Otilije Mijić)

Mijat Mijić rođen je u Novom Selu (BiH) 8. prosinca 1930. od oca Bartola i majke Ivke rođ. Miljak. Bio je najstariji od osmoro djece svojih roditelja. Kao zreo mladić, sklopio je brak s djevojkom Ivkom Štuc. U sretnom su braku imali četvero djece. Lijepo su se okućili u Bosanskom Brodu, gdje se on zaposlio i priskrbljivao za svoju obitelj. No, Mijat je rano ostao udovac. Žena mu je umrla 1978. kad im je najmlađe dijete imalo tek 5 godina. Morao je sam preuzeti brigu za svoje četvero djece. Brižnom ih je očinskom ljubavlju čestito odgojio i opremio za život. Unatoč teškoćama s kojima se susretao, svjedočio je kršćansku vjeru i prenosio je na svoju djecu. Svakodnevna mu je molitva dala snagu, zato je i mogao sve ovo izdržati. Za vrijeme rata morao je potražiti sigurnije mjesto,

pa se odselio u Okučane. Tu je proveo jedan dio svoga života. No, težak i mukotrpan život ostavljao je na njemu vidljive tragove. Kad je posve onemoćao morao je opet mijenjati svoje bora vište, te se preselio u Slavonski Brod kod kćerke Mande. Tu je, napokon, miran i bezbrižan, premda sve slabijeg zdravlja, provodio svoje dane sve dok mu Gospodin, u petak 19. kolovoza 2022. u 92. godini, nije uputio poziv: *Dođi slu go, dobri i vjerni, uđi u radost Gospodara svoga* (Mt 25, 21). Sahranjen je u svom rodnom gradu, na mjesnom groblju u Bosanskom Brodu, u subotu 20. kolovoza 2022.

Neka ga dobri Bog nagradi svojim milosrđem i životom vječnim. Počivao u miru Božjem!

s. Otilija Mijić

Test poniznosti uz četiri pitanja koja je postavio papa Franjo KAKO STOJITE S PONIZNOŠĆU?

„**B**og ne gleda vanjštinu, Bog gleda srce te je očaran poniznošću: Boga očarava poniznost srca“, izjavio je papa Franjo u nagovoru prije molitve Andeoskog pozdravljenja, piše Aleteia. Tom prilikom nas je pozvao da se u svome srcu zapitamo kako stojimo s poniznošću. Čak nam je i postavio četiri pitanja koja nam mogu pomoći prilikom ispita savjesti:

1. Tražim li da me drugi prepoznaju, priznaju i hvale ili mislim na to kako drugima služiti?
2. Znam li slušati kao Marija ili želim samo govoriti i privlačiti pažnju?
3. Znam li šutjeti, kao Marija, ili uvijek brbljam?
4. Znam li popustiti, zaustaviti svađe i rasprave ili nastojim uvijek samo steći nadmoć?

„Marija, u svojoj malenosti, prva osvaja nebo. Tajna je njezina uspjeha upravo u tome što se priznala malenom, što se priznala potrebnom“, poručio je papa Franjo iz Vatikana.

VAŽNOST ODMORA

**Ako vas đavao ne može natjerati da griješite,
učinit će vas prezaposlenima – i zato se odmorite**

Sedmo pravilo za radostan život će vam se svidjeti, iako ga je u našemu frenetičnom svijetu zapravo jako teško ostvariti. Sedmo je pravilo – odmarajte se.

Reći ću nešto što bi vas moglo zaprepastiti – Isus je opušten. Isus je bio opuštena osoba, mnogo opuštenija nego što bismo mi to vjerojatno mogli shvatiti.

I sami znate da većina nas živi u sedmoj brzini. Mi nekada taj brzi tempo poistovjećujemo s davanjem svojega života za druge, sa svetošću.

Isus je imao vremena zastati, pogledati osobu ispred sebe, i koncentrirati se na nju laserski

precizno. Na primjer, kada bi nekoga uskrsnuo iz mrtvih, zatim bi rekao: „Dajte mu nešto da pojede. Gladan je.“ Imao je vremena pronaći čovjeka kojega je izlječio od sljepoće, a onda i porazgovarati s čovjekom.

Znate zašto je imao vremena za ljude? *Zato što je imao vremena.* Isus je nastojao živjeti „u prvoj brzini“. Zato su i stvari koje je govorio i činio bile tako duboke.

Ali mi ne živimo opušteno. Većina nas i ne zna kako smo postali tako frenetični, zar ne? Kako se to dogodilo? Kako se to dogodilo vama?

Možda vam je život postao frenetičan jer imate herojski kompleks i želite usrećiti svakoga. Možda je život postao frenetičan jer ste toliko finansijski opterećeni da vam se troškovi točno poklapaju s onime što zarađujete, pa nikada ne možete biti mirni u tome smislu. Možda se to dogodilo jer svoj osjećaj vlastite vrijednosti usko povezujete sa svojim postignućima, pa je za vas nemoguće sjesti i odmoriti se – mogli biste izgubiti to što jeste, i to što vrijedite, a to je sve što vi poznajete.

No nisam siguran je li mi baš važno što je točno tome uzrok. Božje zapovijedi – kada ih slušamo – poprave mnogo toga, i pomažu nam doći do korijena naših problema – kada ih jednostavno poslušamo.

Kakva je god vaša situacija, kako god stvari bile lude, Bog vam zapovijeda da se odmorite. To je ozbiljna stvar. To je Božja zapovijed. Samo je 10 Božjih zapovijedi, a jedna od njih je da svetujemo dan Gospodnji – kako bismo to vrijeme odvojili, jer je sveto.

U starome su se svjetu *mjesta* uvijek smatrala svetima, ali ovo je jedinstveno. Židovi su u ovome bili doista ispred svojega vremena, i to po Božjoj zapovijedi.

Znate, fizičari sada znaju da je vrijeme nešto stvarno. Ono je dio stvorenoga. Ako iskoračite iz svemira, ne postoji prostor, ali ne postoji ni vrijeme. Ono je dio onoga što je Bog stvorio u ovome svemiru u kojem živimo.

Bog je odvojio jedan dio vremena kao mjesto za odmor. I zapovjedio im je...

Moram vam reći, od svih zapovijedi koje je Bog morao dati, kodificirati, vezati za njih kazne ako ih ne izvršavamo, ova ga je sigurno zapastila. „Stvarno? Moram vam prijetiti kako biste se odmarali?”

Da, Gospodine, toliko smo glupi.

No On je to učinio jer zna da je to uistinu bitno za našu sreću.

Odmor šalje poruku da ja ne postojim radi svojega rada. Ne postojim radi svojih postignuća.

Ne postojim radi novca. Ne postojim da bih bio dijelom velikoga društvenoga stroja, radi napretka znanosti, radi svoje vlade. Ja ne postojim radi ijedne od tih stvari.

Zapravo, sve te stvari postoje kako bi služile nama, i kako bismo mi služili Bogu.

To prelijepo sažima sav kršćanski nauk i etiku, zar ne? To da smo mi na uzvišenome prijestolju dostojanstva, i neka nas nitko ne pokuša skinuti s njega.

U knjizi Johna Marka Comera „Bezobzirna eliminacija žurbe“ (*The Ruthless Elimination of Hurry*), koju toplo preporučujem, ima jedan jako lijep citat, da „ako vas đavao ne može natjerati da grijesite, on će vas učiniti prezaposlenima. [...] I grijeh i prezaposlenost imaju jednak učinak. Oni presijecaju vašu vezu s Bogom, s drugim ludima, čak i s vašom vlastitom dušom.“

Čujte, Bog vam zapovijeda da se svakoga tjedna odmarate, a također biste trebali svakoga dana odvojiti pomalo vremena da imate „mini-subote“, kada samo upijate ljepotu života i prisjećate se Boga. Prisjetite se vama najdragocjenijih ljudi. Prisjetite se svojega „zašto“. Prisjetite se tko ste.

A Bog vam to zapovijeda, kao i sve svoje zapovijedi, jer želi da budete sretni. Želi svoju radost podijeliti s vama.

Izvor: Bitno.net, Chris Stefanick/National Catholic Register

METVICA

Metvica (ili menta, nana) pripada porodici Lamicaeae, koja pak uključuje više od 250 vrsta metvice, a najpoznatije su klasasta (spearmint – omiljen sastojak žvakaćih guma) i paprena metvica (pepermint). Bogata je flavonidima i željezom, a za njenu ljekovitost odgovoran je mentol, koji je ujedno zaslужan za njen miris i aromu. **U narodu je poznata i kao ugljastozubna metvica. Poljska metvica kao i ostale vrste roda *Mentha* važne su ljekovite i prehrambene biljke.**

Smatra se da je metvica porijeklom s Dalekog istoka, a koristi se barem 10.000 godina.

Ljekovitost metvice

Metvica se često koristi kroz povijest kao domaći lijek. Jedno od primarnih svojstava metvice je **ublažavanje stresa**. Sadrži veće količine triptofana, od kojeg nastaje serotonin koji podiže raspoloženje. **Smanjuje glavobolje** i želučane tegobe prouzrokovane stresom.

Čaj prije spavanja umiruje organizam i pomaze da lakše zaspite.

Metvica je odavno poznata po tome da smiruje **probavni trakt**, smanjuje bolove u želucu i crijevima, ublažava raznovrsne grčeve i mučnine, osobito one uzrokovane putovanjem. Ova biljka smanjuje simptome prehlade i suhog kašlja, neutralizira slobodne radikale i sprečava proizvodnju tvari koje potiču **upale**.

Smatra se da metvica, zahvaljujući ružmarinskoj kiselini, ublažuje **alergiju** i **astmu**. Oblozi od metvice pomažu kod alergijskih osipa, dok inhaliranje čaja smanjuje začepljenost dišnih puteva.

Ova vrsta je najbogatiji izvor prirodnog mentola, a posebice podvrsta japanska metvica (*Mentha arvensis* var.*piperascens*) koja sadrži do 80 % mentola. Sama supstanca metanol djeluje osvježavajuće, hlađi, pomaže u opuštanju mišića, djeluje na smanjivanje nasлага na plućima i proširuje krvne žile.

Istraživanja su pokazala kako ova vrsta ima antibakterijska i protugljivična djelovanja, uz to i antimikrobno djelovanje protiv dvije vrste streptokoka, stafilocokusa i gljivice kandide (*Candida albicans*). Poljska metvica može se

koristiti za liječenje jetre, bolesti gušterače, žutiće, upale zglobova. Lišće poljske metvice za izradu pripravaka može se brati tijekom cijele sezone cvatnje. Jedna žličica osušenog ili manja šaka svježeg lišća dovoljna je za jednu šalicu čaja.

Za oslobođanje dišnih puteva potrebno je prokuhati 5 do 10 listova metvice u vodi i time pariti lice. Kod menstrualnih tegoba konzumira se svježe lišće metvice s medom u jednakoj količini 30 minuta nakon obroka dva puta dnevno. Lišće se može konzumirati sirovo i kuhan. Jak okus metvice može se koristiti kao dodatak salatama, kuhanoj hrani i slatkisima.

Dokazano je da redovito ispijanje čaja od metvice sprečava neželjenu **dlakavost** na nogama, prsima, licu, leđima i drugim dijelovima tijela uzrokovano povišenim lučenjem muških spolnih hormona.

Kad pripremate čaj od metvice pamtite da čistoća i kvaliteta vode utječu na okus. Čajnu žlicu metvice prelijte s 0,2 l vrele vode. Poklopite i pustite da odstoji 5 do 10 minuta. Procijedite i pijte svježe pripremljeni čaj.

Mentol je čest sastojak zubnih pasti i vodica. On pomaže u sprečavanju **bolesti desni** i lošeg dah, a pijenje čaja od metvice općenito pomaže u

održavanju oralnog zdravlja. Pospješuje **mršavljenje**, jer ima diuretičko djelovanje, potiče metabolizam i smanjuje apetit.

Metvicu ne bi smjele konzumirati trudnice, dojilje, mala djeca, dojenčad, ljudi alergični na mentol i oni koji imaju problema sa želučanom kiselinom.

Prevelike količine čaja od metvice mogu dovesti do proljeva, grčeva, mišićnih bolova, osipa, pospanosti.

Ova mirisna biljka...

- suzbija upale i infekcije
- pomaže kod astme i alergije
- jača imunitet
- pomaže kod probavnih tegoba
- sprečava bolesti desni i loš zadah
- potpomaže mršavljenju
- ublažava stres i nesanicu.

Metvica raste na vlažnim i močvarnim područjima. Tolerira širok raspon pH tla, međutim najbolje joj odgovara blago kiselo tlo. Pojavljuje se kao korov na oranicama i voćnjacima. Dobra je medonosna biljka jer atraktivni vjenčići rozoljubičaste do bijele boje privlače pčele. Razmnožava se sjemenom i vegetativnim širenjem svojeg rizoma. U svom punom cvatu može se vidjeti od lipnja do rujna.

s. Slavka S.

RAZBIBRICA

Korisni savjeti i šale

- Kada kupite banane, odmah ih razdvojite jer će tako sporije sazreti.
- Ovo ponekad stvarno zna biti frustrirajuće, no isprobajte ovo: kotrljajte jaje po tanjuru dok ljuška ne bude napuknuta preko cijelog jajeta.
- Ispekli ste svoje najdraže kekse i ispali su pretvrđi? Stavite ih u plastičnu posudu s koricom kruha i ostavite ih preko noći. Kruh će ih omekšati.
- Ne znate jesu li jaja u vašem frižideru još uvijek valjana, a datumu na ambalaži baš i ne vjerujete? Stavite ih u posudu s vodom. Ako potonu, pojedite ih!

– Kažu da su pare pune bakterija i zaraze. Sad je meni jasno zašto sam ja zdrav.

– Jedan je fratar volio voziti motor, i to je činio često, pa mu se dogodilo da koji put i padne s motora. Jednom takvom zgodom upita ga župljanin koji se zatekao na tom mjestu: „Jeste li još koji put ovako pali s motora?“ A ovaj mu odgovori: „Evo, do sada 14 puta. I svaki sam put molio Boga da mi ne bude posljednji.“

– Dragi, šapni mi na uvo, jesam li debela?
– Nisi!
– Sada šapni na drugo uvo!
– Eee, ko će sada da zaobiđe cijelu sobu!

- Kako zapamtiti što ste kome posudili? Uslikajte frenda ili frendice kako drže vašu najdražu knjigu, CD ili što drugo.

– Mujo i Fata se upoznali preko fejsbuka i dogovaraju se za sastanak.
Fata: Čekat ću te na uglu robne kuće,
visoka sam 172 i imam 65 kg.
A kako ću ja tebe da prepoznam?
Mujo: Nosit ću vagu i metar.

– Istraživanja su pokazala da su 2 minuta smijeha kao 20 minuta trčanja, evo me u parku i smijem se ovima što trče!

– Svi mi imamo neke nepotrebne stvari.
Ja, recimo, imam toliko tih godina...
a ni polovina od njih mi ne treba.

– Na sprovodu Imoćanu pratar govori:
„Bio je dobar vjernik, ali nije dolazio na misu!!“
A iz povorke netko uzvrati: „Ne bi ti oni danas došao da ga nismo donili!!!“

– Lijepo je znati da nekome fališ.
Gdje god odem svi mi kažu: „Samo si nam ti još falio!“

– Koliko si star?
– 30 godina.
– Me de ba, kome pričaš, imaš ti najmanje 70 godina.
– Imam ja 70 godina, ali sam star 30.
Prvih 40 godina sam bio mlad.